โครงการวิจัย

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพลเมืองพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้

: กรณีศึกษา

เขตบริหารปกครองพิเศษเพื่อปกครองตนเอง ของชนชาติพันธุ์เชื้อสายมลายู ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

Political Movement of the Southern Border Provinces People
: A case study of
the special administration and autonomous region
of the ethnic Malays in southern border provinces of Thailand

ดร. สุริยะ สะนิวา และคณะ

มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

สนับสนุนโดย
สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า
2554

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพลเมืองพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษา เขตบริหารปกครองพิเศษเพื่อปกครองตนเองของชนชาติพันธุ์เชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้

Political Movement of the Southern Border Provinces People: A case study of the special administration and autonomous region of the ethnic Malays in southern border provinces of Thailand

ดร. สุริยะ สะนิวา และคณะ

มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

สนับสนุนโดย

สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า

2554

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพลเมืองพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษา เขตบริหารปกครองพิเศษเพื่อปกครองตนเองของชนชาติพันธุ์เชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้

Political Movement of the Southern Border Provinces People: A case study of the special administration and autonomous region of the ethnic Malays in southern border provinces of Thailand

โดย

ดร. สุริยะ สะนิวา	ประธาน	อาจารย์ซาฟีอี บารู	รองประธาน
อาจารย์อับดูเลาะ อุมา	ผู้ร่วมวิจัย	อาจารย์มะดาโอะ ปูเตะ	ผู้ร่วมวิจัย
อาจารย์อุเทน ช่อแต่ง	ผู้ร่วมวิจัย	นายซุลกิฟลี วาเลาะแต	เลขานุการ
ผศ. ดร.อะห์มัดอูมาร์ จะปะกียา	ที่ปรึกษา		

คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

โครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง
สถาบันพระปกเกล้า

มกราคม 2554

แผนที่แสดงบริเวณห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้

In the Name of Allah, the Most Gracious, the Most Merciful.

O mankind! We have created you
from a male and a female,
and made you into nations and tribes
that you may know
one another.
Verily the most honourable of you
with Allah is that (believer)
who has At-Taqwa
[i.e. he is one of Muttaqin (the pious).
Verily, Allah is All-knowing,
Well-Acquainted (with all things) (Al-Qur'an, 49:13).

ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮฺ ผู้ทรงเมตตา ผู้ทรงกรุณาปราณีเสมอ

โอ้มนุษย์เอ๋ย! พระองค์ทรงสร้างสูเจ้าจากเพศชายและหญิง
และนำสูเจ้าเข้าสู่สังคมประชาชาติ และแบ่งออกเป็นเผ่าพันธุ์ต่างๆ
ทั้งนี้ สูเจ้าจะได้รู้จัก(เพื่อนมนุษย์)ซึ่งกันและกัน
แท้จริงแล้ว ผู้ที่ได้รับเกียรติสูงสุดจากพระองค์นั้นคือ
ผู้ที่มีความยำเกรง (มีศรัทธาต่อพระองค์อย่างแรงกล้า)
และแท้จริงนั้น พระองค์ทรงรอบรู้
และทรงคุ้นเคยกับทุกสรรพสิ่ง (อัล-กุรอ่าน, 49:13)

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่

"ขอขอบใจเป็นอย่างมากที่กล่าวแสดงความนิยมชมชอบ
ในการปฏิบัติงานพัฒนาต่างๆ
คนไทยนั้นมีจิตสำนึกอยู่ทั่วกันว่าตนเองมีภาระหน้าที่มากมาย
ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติบ้านเมือง
ในการนี้เราถือหลักที่จะต้องขวนขวาย ช่วยตัวเองตามแนวทางของเรา
ซึ่งเราได้พยายามกระทำอย่างดีที่สุดตามกำลังที่มีอยู่ พร้อมกันนั้น เราก็ทราบ
ตระหนักเป็นอย่างดี ในน้ำใจไมตรีและความปรารถนาดีของมิตรประเทศ
จึงมีความหวังตั้งใจอยู่ทั่วหน้าที่จะจรรโลงรักษาสัมพันธไมตรีอันดีนี้ไว้ทุกเมื่อ
ด้วยศรัทธาเชื่อมั่นว่า มิตรภาพที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสุจริตจริงใจนี้
เป็นปัจจัยอย่างสำคัญที่จะส่งเสริมให้ประชาชาติทั้งปวงเข้าใจกัน
และเกื้อกูลให้โลกมีสันติสุขอันยั่งยืนตลอดไป"

(พระราชดำรัสในหลวงต่อคณะทูต, 9 ธันวาคม 2549)

โอวาทของ อธิการบดี มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

"ทุกคนต้องพยายามเพื่อให้ตนออกจากสังคมที่มืดมนไปสู่สังคมแสงสว่าง...
สังคมที่มืดมนคือ สังคมที่ผู้คนเต็มไปด้วยอวิชชา ตัดสินปัญหาด้วยอารมณ์ใฝ่ต่ำ
มีแต่ความไม่สงบเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ส่วนสังคมแสงสว่างคือ
สังคมที่ผู้คนเลอเลิศด้วยปัญญา และตัดสินปัญหาด้วยปัญญาที่ล้ำเลิศ
นำสันติสุขสู่บ้านเมือง...นักศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์เพื่อมุ่งสู่สังคมแสงสว่าง...
นั่นคือ ทางนำสู่สวนสวรรค์ที่อัลลอฮฺทรงรับรองไว้"
(ดร. อิสมาแอลลุตฟี จะปะกียา , 14 ธันวาคม 2553)

ความเห็นของผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม

"การได้เรียนรู้และเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละวัฒนธรรม
จะทำให้ไม่เกิดอคติหรือการเปรียบเทียบเชิงคุณค่า...
กระบวนการเรียนรู้นำมาซึ่งมิตรภาพและความเห็นใจ
ความเข้าใจที่จะช่วยกันฟื้นฟู พัฒนา จัดระเบียบแบบแผน เพราะการที่ไม่มีผิด
ไม่มีถูกในแต่ละวัฒนธรรมที่มารวมตัวกันนั้น
ทำให้การตีค่าถูกลดบทบาทลง
เหลือเพียงกระบวนการเรียนรู้ เกิดการยอมรับและให้เกียรติกัน
เกิดเป็นมิตรภาพที่งดงามระหว่างมนุษย์"
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัมพร ศรประสิทธิ์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่)

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณต่อผู้นำชุมชนเชื้อสายมลายูในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา ในความช่วยเหลือที่มีต่อคณะทำงานโครงการวิจัย หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา และต้องขอขอบคุณเป็นพิเศษต่อผู้นำศาสนาที่พยายามเสนอความเห็นจากใจจริงอย่างตรงไปตรงมาต่อคณะทำงานวิจัยทุกแห่งที่ลงพื้นที่ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ของเขตจังหวัดปัตตานี (อำเภอสายบุรี เมือง และมายอ) หรือจังหวัดนราธิวาส (อำเภอบาเจาะ รือเสาะ และยี่งอ) หรือจังหวัดยะลา (อำเภอกรงปีนัง บันนังสตา และรามัญ) หรือจังหวัดสตูล (อำเภอละงู ควนโดน และเมือง) หรือจังหวัดสงขลา (อำเภอสะบ้าย้อย และจะนะ) ซึ่งทุกพื้นที่ ล้วนเป็นพื้นที่อันตรายทั้งสิ้น และหากไม่ได้รับความช่วยเหลือและคำชี้แนะจากบรรดาผู้นำต่างๆ ในท้องถิ่นดังกล่าว โครงการวิจัยนี้ก็ยากที่จะประสบความสำเร็จได้

ทางคณะทำงานโครงการวิจัย ขอแสดงความขอบคุณอย่างสูงต่อผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลายจากสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ ชี้แนะ และตั้งข้อสังเกตให้กับงานวิจัยนี้ ซึ่งเดิมทีมีชื่อเรื่องว่า “นครปัตตานีกับการปกครองตนเอง: กรณีศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาติพันธุ์ชนเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น “การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพลเมืองพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษา เขตบริหารปกครองพิเศษเพื่อปกครองตนเองของชนชาติพันธุ์เชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้” จนออกเป็นผลงานที่น่าประทับใจ ซึ่งทางคณะทำงานโครงการวิจัยรู้สึกซาบซึ้งในบุญคุณ ความคิด และคำแนะนำเชิงสร้างสรรค์ที่ท่านทั้งหลายได้กรุณาติชมโครงการวิจัยนี้เป็นอย่างยิ่ง และเชื่อว่างานวิจัยนี้ อาจไม่ประสบผลสำเร็จ หากปราศจากความช่วยเหลือจากผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวข้างต้น

นอกจากนี้ ทางคณะทำงานวิจัยต้องขอขอบคุณทางสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้าเป็นอย่างยิ่ง ที่รับข้อเสนอ และส่งเสริมโครงการวิจัยนี้ด้วยทุนทรัพย์อย่างพอเพียง จนทำให้โครงการวิจัยนี้ สามารถดำเนินไปเป็นอย่างดี และประสบผลสำเร็จทันเวลาที่กำหนดไว้คือไม่เกินเก้าเดือน

ท้ายที่สุด ประธานคณะทำงานโครงการวิจัย ต้องขอบคุณบรรดาสมาชิกของคณะทำงานโครงการวิจัยแต่ละท่าน ที่ทุ่มเทแรงกายและแรงใจด้วยความอดทนอย่างยิ่งเพื่อให้งานวิจัยนี้ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ ทางคณะทำงานโครงการวิจัย มีความประสงค์อย่างแรงกล้าที่จะผลักดันงานวิจัยนี้

ให้เป็นตัวแบบของการบริหารการปกครอง ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ที่สามารถนำไปสู่ภาคปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้ในที่สุด

มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

สารบัญ

			หน้า
กิตติกรรมประกาศ			**ช**
สารบัญ			**ซ**
ภาคผนวก			**ญ**
ตาราง			**ญ**
คำย่อ			**ฎ**
บทคัดย่อ			**ฏ**
Abstract			**ฐ**
บทที่ 1	**บทนำ**		**1**
	1.1	**ความนำ**	**1**
	1.2	**ความสำคัญของปัญหา**	**1**
	1.3	**สภาพปัญหา**	**4**
		ก.พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	**4**
		ข.สถานภาพทางการเมือง	**6**
		ค.สถานภาพทางเศรษฐกิจ	**13**
		ง.สถานภาพทางสังคม	**18**
	1.4	**วัตถุประสงค์ของการวิจัย**	**21**
	1.5	**สมมติฐานของการวิจัย**	**21**
	1.6	**ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ**	**22**
	1.7	**ขอบเขตของการวิจัย**	**22**
	1.8	**นิยามศัพท์**	**25**
	1.9	**การจัดลำดับบทต่างๆ**	**26**
บทที่ 2	**แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง**		**28**
	2.1	**กลุ่มชาติพันธุ์**	**28**
	2.2	**กลุ่มชาติพันธุ์ลักษณะพิเศษในบางประเทศ**	**33**
	2.3	**การปกครองตนอง**	**36**
	2.4	**ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชนกลุ่มน้อย**	**47**

	2.5	วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	50
	2.6	จากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง : ขอบเขตทางทฤษฎี	54
บทที่ 3	วิธีการดำเนินวิจัย		64
	3.1	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้และวิธีการสุ่มตัวอย่าง	64
	3.2	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยรวมทั้งวิธีการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	66
	3.3	การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
	3.4	การวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 4	อภิปรายผล		70
	4.1	การสอบถามผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 2,200 ท่าน	70
	4.2	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวทางการเมือง	74
		4.2.1 การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรม	75
		ส่วนที่ 1: วิเคราะห์	75
		ส่วนที่ 2: อภิปรายผล	79
		4.2.2 การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาและศาสนา	94
		ส่วนที่ 1: วิเคราะห์	94
		ส่วนที่ 2: อภิปรายผล	98
		4.2.3 การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา	104
		ส่วนที่ 1: วิเคราะห์	104
		ส่วนที่ 2: อภิปรายผล	108
		4.2.4 การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแล ทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยว	116
		ส่วนที่ 1: วิเคราะห์	116
		ส่วนที่ 2: อภิปรายผล	120
	4.3	รูปแบบการบริหารการปกครอง	130
		โครงสร้าง: รูปแบบของเขตบริหารปกครองพิเศษ	138
	4.3	ปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวทางการเมือง	139

4.4 ข้อสรุปท้ายบท 142
บทที่ 5 สรุป และข้อเสนอแนะ 145
บรรณานุกรม 158

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. แบบสอบถามภาษาไทย 169
ภาคผนวก ข. แบบสอบถามภาษามลายู 176
ภาคผนวก ค. การศึกษาของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู 181
ภาคผนวก ง. แถลงการณ์จากมูลนิธิผสานวัฒนธรรม 184
ภาคผนวก จ. ใบแจ้งข่าวจากศูนย์ทนายความมุสลิม 185
ภาคผนวก ฉ. ข่าวจากทุกสถานีข่าว 186

ตาราง

ตารางที่ 1.1: ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวของประชากรในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทย 16
ตารางที่ 3.1: ระดับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามปลายปิด 67
ตารางที่ 4.2: การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรม 75
ตารางที่ 4.3: การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนา 94
ตารางที่ 4.4: การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา 105
ตารางที่ 4.5: การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้าง แรงงาน และการท่องเที่ยว 117
ตารางที่ 4.6: รูปแบบการบริหารการปกครอง 131
ตารางที่ 4.7: ปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวทางการเมือง 139

คำย่อ

กอส.	=	คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์
ศอ.บต.	=	ศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้
ศอลฯ	=	ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม (คำที่ชาวมุสลิมทุกคนกล่าวอวยพรขอให้เกิดสันติสุขแด่ท่านนบีมุฮัมมัดทุกครั้งที่เอ่ยถึงนามของท่าน)
ARMM	=	Autonomous Region in Muslim Mindanao (เขตปกครองตนเอง 6 จังหวัดของชาวโมโรบนเกาะมินดาเนา)
BN	=	Barisan Nasional (พรรคแนวร่วมแห่งชาติของรัฐบาลมาเลเซีย)
BRN	=	Barisan Revolusi Nasional (ขบวนการปฏิวัติเพื่อปลดแอกรัฐปัตตานี)
BNPP	=	Barisan Nasional Pembebasan Patani (ขบวนการแห่งชาติเพื่อปลดแอกรัฐปัตตานี)
BERSATU	=	BERSATU (ขบวนการสหพรรคเพื่อปลดแอกรัฐปัตตานี)
GAM	=	Gerakan Aceh Merdeka (ขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อเอกราชจังหวัดอาเจะห์)
GIMP	=	Gerakan Islam Merdeka Patani (ขบวนการอิสลามเคลื่อนไหวเพื่อเอกราชรัฐปัตตานี)
PBS	=	Parti Barisan Sabah (พรรคแนวร่วมแห่งรัฐซาบาห์ ประเทศมาเลเซีย)
PULO	=	Patani United Liberation Organization (องค์กรอิสรภาพเพื่อเอกภาพแห่งรัฐปัตตานี)
RKK	=	Ronda Kumpulan Kecil (หน่วยจรยุทธเพื่อรักษาความสงบสุขในหมู่บ้าน)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อตรวจสอบหาสาเหตุ “เพราะเหตุใดกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง” โดยสัมภาษณ์และสอบถามผู้นำชุมชนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 2,200 คน กำหนดตัวแปรอิสระ 4 ปัจจัยคือ 1) “การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรม” 2) “การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนา” 3) “การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา” และ 4) “การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยว” ส่วนตัวแปรตามคือ “การเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง” งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนเชิงลึกและจัดทำแบบสอบถามเพื่อหาคำตอบจากคำถามหลัก (เพราะเหตุใดกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง) ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะถูกทดสอบโดยใช้ตัวกลางของคำถามต่างๆ ที่จัดทำขึ้นเพื่อสัมภาษณ์และสอบถามผู้นำชุมชนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่ห้าจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 2,200 คน ซึ่งคำถามดังกล่าวจะเป็นฐานในการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งสี่ตัวแปรอิสระ และความสัมพันธ์ระหว่างชุดเงื่อนไขที่กำหนด (preconditions) กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (occurrence) คือสาเหตุที่เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง ส่วนการสัมภาษณ์นั้น มีการปรับให้เป็นภาษาที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความสะดวก และมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจของผู้ทำการสัมภาษณ์ ซึ่งพบว่า การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความเป็นไปได้มากที่สุดคือ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยร้อยละ 70 ดังนั้น ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเกี่ยวข้องกับสองปัจจัยคือ ปัจจัยภายนอกกับปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกคือ อำนาจจากฝ่ายรัฐที่สร้างเงื่อนไขต่อระบอบแห่งการดำเนินชีวิตและทรัพย์สินของกลุ่มชาติพันธุ์มลายู ปัจจัยภายในคือ ความหวงแหนที่มีต่อเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูและต่อศาสนาอิสลามของชาวมลายูในพื้นที่ ข้อเสนอแนะประกอบด้วยสองแนวทางคือ เชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ เชิงทฤษฎีคือ กำหนดวิธีการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงภายใต้อำนาจตามรัฐธรรมนูญไทยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเชิงปฏิบัติคือ รัฐบาลต้องเสนอกฎหมาย ส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

โดยปฏิบัติดังนี้คือ 1) การกระจายหน้าที่และความรับผิดชอบที่ท้องถิ่นสามารถทำได้ 2) การกระจายอำนาจในการตัดสินใจ โดยลดอำนาจการอนุมัติของราชการส่วนกลางลง

Abstract

This research is aimed to examine “why the ethnic minority groups demand a change of administrative systems from centralization to autonomous decentralization?” It interviewed and investigated totaling 2,200 local leaders from five southern border provinces of Thailand and provided 4 independent factors: 1) “the processes of human resources in Ministry of Interior and Ministry of Justice”, 2) “the promotion of culture, tradition, language, and religion”, 3) the management of academic courses and human resources”, and 4) “the management of taxation, income distribution, natural resources protection, labor wage, and tourism.” The dependent factor is “to demand a change of administrative systems from centralization to autonomous decentralization”. This research is processed into both qualitative and quantitative methods. It interviewed in-depth and prepared a set of questionnaires to investigate the main question (why the ethnic minority groups demand a change of administrative systems from centralization to autonomous decentralization?). All factors are examined through the means of the provided questionnaires to obtain the perceptions of the 2,200 Malay-Muslim local leaders from five southern border provinces of Thailand. All of the questions are the base for analyzing the four independent factors. In addition, the relations between the set of preconditions and the occurrence are accounted as the causes of demand in changing the administrative systems from centralization to autonomous decentralization. However, the technique of interviews is adjusted to the language of the local interviewers for their more facilitation and free decision-making during at work.

This research has found that the processes of human resources in the services of Ministry of Interior and Ministry of Justice are not consistent to the local needs. In addition, the result 70 percent of respondents who agreed with is the highest degree of probability. The Malay-Muslim political movements in southern border provinces of Thailand are concerned with two main factors: external and internal. The external is caused by the state authority that always disturbs the way of the local Malay-Muslim lives and the internal is that, the love of their Malay identity and Islamic religion. The suggestion is now proposed into two themes: theoretical and practical. The theoretical is that, the government should program the decentralization with elected governors and elected deputy governors under the Thai constitutional monarchy. In addition, the practical, the government should present an act to promote the decentralization to the provincial areas as the following: 1) to distribute the authority of responsibility into local provinces as what they can, and 2) to decentralize the authority of decision-making and reduce the central bureaucratic approves.

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความนำ

งานวิจัยนี้ ได้ทำการศึกษาในเชิงลึกถึงสาเหตุที่ว่า เพราะเหตุใดชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูที่เดิมทีเคยสนับสนุนความเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบสายกลาง (ระหว่าง ปี พ.ศ.2529-2540) หันกลับมาสนับสนุนความเคลื่อนไหวแบบรุนแรงหรือก่อการร้ายในสมัยของท่านพันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตรดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2547) เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน คำถามจึงมีอยู่ว่า มีความเป็นไปได้หรือไม่ที่ว่า อาจมีความเกี่ยวข้องกับระบบเผด็จการรัฐสภาของท่านนายกทักษิณในอดีต ที่มีการรวบอำนาจการตัดสินใจแบบเบ็ดเสร็จไว้ที่ท่านคนเดียว จึงทำให้ผู้แทนที่มาจากกลุ่มวาดะห์ (Al-Wahdah) ไม่มีโอกาสร่วมทำหน้าที่ตัดสินใจแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ฐานเสียงของตนได้เลย คำถามต่อไปก็คือ โอกาสที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูจะหันกลับไปสนับสนุนความเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบสายกลางได้อีกหรือไม่ หากมีการปรับปรุงสภาพของสังคมเพื่อให้เกิดความยุติธรรมทางสังคมขึ้นอย่างแท้จริง และคำถามที่มีต่อฝ่ายรัฐก็คือ มีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้ฝ่ายรัฐบาลหันมาพิจารณานโยบายของตนเสียใหม่ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ปกครองเหมาะสมกับสภาพที่แท้จริงและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชาติบ้านเมือง คำถามสุดท้ายคือ ความเหมาะสมและจุดนัดพบที่จะทำให้เกิดความพอใจของทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายที่เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูรับได้นั้นอยู่ที่ตรงจุดไหน

จากคำถามต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น งานวิจัยนี้จึงเป็นความพยายามที่จะตอบคำถามหลักของการวิจัย และศึกษาถึงธรรมชาติของความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2 ความสำคัญของปัญหา

ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจผู้ปกครองกับข้อเรียกร้องของชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยได้เป็นประเด็นสำคัญของการศึกษาจากนักสังคมศาสตร์เป็นเวลานานแล้ว (Smith, 1981) โจทย์ปัญหาใหญ่อยู่ที่ว่า “วิธีการที่กลุ่มชาติพันธุ์นำมาใช้เพื่อให้การเรียกร้องสิทธิประสบผลสำเร็จนั้นมีขั้นตอนอย่างไร”

ความเคลื่อนไหวทางการเมืองซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษด้วยคำสองคำมาประกอบกัน คือ คำว่า “politic” (การเมือง) และคำว่า “movement” (ความเคลื่อนไหว) แล้วกลายเป็นความเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งเป็นความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นจากกลุ่มของคนที่มีความเชื่อในหลักการดำเนินชีวิตชาติพันธุ์เดียวกัน มีความคิดความอ่านที่เหมือนๆ กัน หรือไม่ก็เป็นกลุ่มคนที่มีวัตถุประสงค์ที่เหมือนๆ กัน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของตำแหน่ง หรือการย้ายถิ่นจากแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง บางครั้งก็เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนใน

ตำแหน่งที่เกิดขึ้นในกองทัพระหว่างที่มีการสู้รบในสนามรบหรือปฏิบัติการทางทหาร แต่บางครั้งก็มีความหมายเป็นการพัฒนาอย่างเป็นลำดับ หรือเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ ด้านความคิดเห็น หรือไม่ก็เปลี่ยนแปลงด้านนโยบาย (Bullon, 1996:716) ส่วนการเมือง ก็คือ การกระทำหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุถึงความสำเร็จและการใช้อำนาจในประเทศใดประเทศหนึ่งหรือในสังคมใดสังคมหนึ่ง (Bullon, 1996:843)

เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มต่างๆ ที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองนอกระบบนั้น อาจเกิดมาจากสาเหตุหลักๆ อยู่ที่ตนคิดว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคม จึงเคลื่อนไหวด้วยการเรียกร้องต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในสังคมชุมชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ และบางครั้งสิ่งที่กำลังเรียกร้องอยู่นั้น ไม่ได้รับการเอาใจใส่จากชนกลุ่มใหญ่ในประเทศ อย่างเช่น มีการศึกษาที่ด้อยกว่า มีสภาพการดำเนินชีพที่ด้อยกว่า และสภาพทางการเมืองที่ด้อยกว่า (Wan Mahmood, 2007:2)

เหตุการณ์ปะทะที่มัสยิดกรือเซะและการประท้วงที่สถานีตำรวจภูธรตากใบในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งทั้งสองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปีเดียวกันนั้น เป็นผลสะท้อนที่แสดงให้เห็นถึงการเผชิญหน้าที่อันตราย ชาวมุสลิมประมาณ 30 คนถูกยิงเสียชีวิตในมัสยิดในวันที่ 28 เดือนเมษายน พ.ศ. 2547 และมีชาวบ้านมากว่า 100 คนที่เสียชีวิตจากการประท้วงการจับกุมประชาชน ในเดือนตุลาคมในปีเดียวกัน ซึ่งเป็นช่วงของการถือศีลอดของเดือนรอมฎอน และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา มีประชาชนถูกฆ่าตายจากกลุ่มไม่ทราบฝ่ายเป็นรายวัน โดยความเป็นจริงแล้ว ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูได้เรียกร้องความยุติธรรมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้มีการพัฒนาด้านต่างๆ รวมถึงโครงการให้มีงานทำในพื้นที่ดูเหมือนจะไม่เกิดผล

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ชาวมุสลิมมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างหวาดผวาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475-2485 โดยประมาณ และความหวาดผวาเกิดขึ้นอีกครั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2553) สาเหตุที่เป็นอย่างนั้นก็เพราะว่า นโยบายรัฐนิยมที่ประกาศใช้โดยท่านจอมพลแปลก พิบูลสงครามในปี พ.ศ. 2482 ที่มุ่งกลืนวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยทั้งหมดภายในประเทศ ทั้งนี้จะรวมไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และอัตลักษณ์ของชาวจีน และชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูนั้นเอง ส่วนปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมเชื้อสายมลายูนั้น ท่านหะญีสุหลง ผู้นำศาสนาในขณะนั้น พยายามเรียกร้องขอความเป็นธรรมต่อสังคมที่นั่นโดยยื่นข้อเสนอข้อเรียกร้องเจ็ดข้อต่อรัฐบาล คือเรียกร้องให้มีการปกครองแบบเขตปกครองพิเศษโดยให้มีความเป็นอิสระทั้งด้านวัฒนธรรมและศาสนา ซึ่งเนื้อหาโดยสรุปก็คือ ร้อยละแปดสิบของเจ้าหน้าที่ข้าราชการท้องถิ่นต้องเป็นมุสลิม ศาลศาสนาและกฎหมายอิสลามจะต้องมีผลบังคับใช้ และผู้ว่าราชการในสี่จังหวัดภาคใต้จะต้องมาจากการเลือกตั้ง และต้องเป็นผู้ที่ศรัทธาในศาสนาอิสลาม (Ayoob, 1981:237)

การประท้วงที่นำโดยท่านหะญีสุหลงในปี พ.ศ. 2490 และ 2491 จึงเป็นการเรียกร้องรูปแบบของเขตปกครองพิเศษแบบอิสลามที่สมบูรณ์แบบ การเรียกร้องที่ต้องการให้มีภาษามลายูสอนในโรงเรียนรัฐบาลและให้ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล เป็นการเสนอต่อรัฐบาลที่ประสงค์ให้ปกป้องวัฒนธรรมของอิสลามให้ปลอดภัยจากอิทธิพลความเจริญที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของสังคมไทยในเขตจังหวัดต่างๆ ที่มีมุสลิมอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นเหล่านั้น แต่ก็เป็นที่น่าเสียดาย ที่ข้อเรียกร้องของท่านหะญีสุหลงถูกทางรัฐบาลมองไปว่าเป็นกบฏต่อแผ่นดิน ผลสุดท้าย ท่านก็ถูกจำคุกเป็นเวลา 4 ปี 8 เดือน และถูกอุ้มหายไปที่จังหวัดสงขลาหลังจากที่มีการปล่อยตัวกลับมายังบ้านเกิดที่จังหวัดปัตตานีอยู่ได้ไม่นาน

(มูลนิธิหะญีสุหลง, 2536:6) อย่างไรก็ตาม ไม่มีใครทราบถึงการเสียชีวิตของท่านหะญีสุหลงจนกว่าท่านจอมพลสฤษดิ์ ธนรัตน์กระทำการยึดอำนาจในช่วงปี 2500-2506 จึงทราบว่าหะญีสุหลงหายตัวไปในสมัยที่ท่านจอมพลแปลก พิบูลสงครามดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ในขณะนั้น และจากจุดนี้เองที่เริ่มเกิดขบวนการก่อการร้ายต่างๆ ที่เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ซึ่งสมาชิกของขบวนการส่วนใหญ่เคยเป็นลูกศิษย์ลูกหาของท่านหะญีสุหลงนั้นเอง ขบวนการก่อการร้ายดังกล่าวที่เกิดขึ้นในขณะนั้น อย่างเช่น ขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติปัตตานีหรือ BNPP (Barisan Nasional Pembebasan Patani) ขบวนการปฏิวัติแห่งชาติหรือBRN (Barisan Revolusi Nasional) และขบวนการองค์กรเพื่ออิสรภาพแห่งรัฐปัตตานีหรือ PULO (Patani Union Liberation Organization) ซึ่งได้เพิ่มสมรรถนะยุทธวิธีการต่อสู้ที่รุนแรงขึ้นเป็นขบวนการสหประชาชาติหรือ Bersatu และขบวนการหน่วยพิทักษ์หมู่บ้านหรือ RKK (Ronda Kumpulan Kecil) จนนำไปสู่ความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและทางการในพื้นที่จนถึงปัจจุบัน

ความเคลื่อนไหวทางการเมืองในที่นี้ เป็นความเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยซึ่งอาจให้คำนิยามได้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมที่มีความด้อยในอำนาจ จากสภาพที่เคยหยุดนิ่งเข้าสู่สภาพที่มีการเคลื่อนไหว ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้มีพลังในการต่อรองซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่ม ชุมชนสังคม หรือกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งรูปแบบของการเคลื่อนไหวนั้น อาจจะยอมรับระบบการเมืองของรัฐบาล คือมีการจัดตั้งพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมืองเพื่อเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองใหญ่ ทั้งนี้ก็เพื่อที่ตนจะได้มีสิทธิ์ในการส่งตัวแทนเข้าไปแข่งขันในสนามเลือกตั้งจากทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตาม ซึ่งเป้าหมายสำคัญก็เพื่อให้ได้รับตำแหน่งทางการเมือง เพื่อจะได้มีโอกาสในการมีส่วนแบ่งซึ่งผลประโยชน์ที่กลุ่มของตนกำลังเรียกร้องให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมนั้นเอง อย่างเช่น พรรค Malaysian Chinese Association และพรรค Malaysian Indian Congress ในประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้ นับรวมไปถึงกลุ่มการเมืองชาติพันธุ์เชื้อสายไทยในประเทศมาเลเซียเช่น สมาคมสยามมาเลเซียหรือ Malaysian Siam Association และสมาคมไทยกลันตันหรือ Malaysian Thai Kelantan (Wan Mahmood, 2007:184) อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนไหวทางการเมืองของชนกลุ่มน้อย บางครั้งก็มีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่เป็นไปในลักษณะที่ไม่ยอมรับระบบการเมืองของรัฐบาล โดยมีการจัดตั้งพรรคการเมืองหรือขบวนการนอกกฎหมายต่างๆ ทำการต่อสู้กับฝ่ายรัฐบาลเพื่อเรียกร้องในสิ่งที่ตนคิดว่า ความเป็นธรรมในสังคม อย่างเช่น the Liberation Tigers of Tamil Ealam ในศรีลังกา (Bose, 1993: 14) กลุ่ม Abu Sayyaf Group ใน Mindanao (Rood, 2005:50) และ พรรค the Basques ในประเทศสเปน พรรค Karens และพรรค Shans ในประเทศพม่า (Che Man, 1990:2) อย่างนี้เป็นต้น

งานวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายที่จะตรวจสอบโจทย์ปัญหาที่ว่า “เพราะเหตุใดกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง”

1.3 สภาพปัญหา

ในหัวข้อนี้ เป็นการอภิปรายถึงภูมิหลังต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเรียงลำดับประเด็นสำคัญๆ ต่อไปนี้คือ ประวัติศาสตร์ของพื้นที่ สถานภาพทางการเมือง สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสถานภาพทางสังคม

ก. พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซียเป็นระยะทางยาวถึง 573 กิโลเมตร ประชากรทั้ง 2 ประเทศในเขตนี้ใกล้ชิดกันมาก กระทั่งบางคนเห็นว่าแม่น้ำสุไหงโก-ลกซึ่งเป็นพรมแดนธรรมชาติที่กั้นเมืองโกตาบารู (บริเวณรันตูปันยัง) ออกจากจังหวัดนราธิวาสเป็นเพียงทางระบายน้ำในฤดูน้ำหลากเท่านั้น (Azhari, The Nation, 12 May 2004) ลักษณะพิเศษของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา และนราธิวาสนั้น) คือ วัฒนธรรมของประชากรในพื้นที่ที่แตกต่างไปจากภูมิภาคส่วนอื่นๆ ของประเทศไทย ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและนิยมพูดภาษามลายูร้อยละ 79.3 หรือ 1.4 ล้านคน มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วหากเทียบกับ 15-20 ปีที่แล้ว นอกนั้นก็เป็นชาวไทยพุทธร้อยละ 20.1 โดยมีอัตราขยายตัวของประชากรชาวไทยพุทธในพื้นที่ลดลงอย่างมากหากเทียบกับ 15-20 ที่แล้วก่อนเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2547

ดินแดนแห่งนี้เป็นดินแดนที่เป็นเขตอิสระมาก่อน ซึ่งสามปีหลังการสถาปนาราชวงศ์จักรีเมื่อปี พ.ศ. 2325 ปัตตานี[1] มิได้ส่งบรรณาการให้แก่กรุงสยาม พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงทรงกองทัพเรือเข้าโจมตีปัตตานี ชาวเมืองปัตตานีล้มตายลงมาก ในที่สุดก็ต้องยอมแพ้ต่อสยามในปีพ.ศ. 2351 พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปรับการบริหารราชการแผ่นดินในพื้นที่สามจังหวัดคือปัตตานี ยะลา และนราธิวาสนี้ออกเป็น 7 หัวเมือง คือ ปัตตานี หนองจิก ยะหริ่ง รามัน ยะลา สายบุรี และระแงะ ต่อมาก็เกิดการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งเมื่ออยุธยามีการเปลี่ยนเป็นประเทศสยามในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยรวมอำนาจการบริหารเข้าสู่ส่วนกลาง มีการปรับปรุงระบบภาษีอากรตามระเบียบกระทรวงการคลังใหม่ ผลที่ตามมาคือ มีความขัดแย้งระหว่างส่วนกลางกับผู้นำท้องถิ่นที่มีศักดิ์เป็นเจ้าเมืองมลายูและเป็นผู้ปกครองเดิม จึงเกิดกบฏที่เรียกว่า “เจ้าแขกเจ็ดหัวเมือง” และตนกูอับดุลกาเดร์ หรือพระยาวิชิตภักดีซึ่งเป็นเจ้าเมืองปัตตานีในขณะนั้นถูกจับนับเป็นจุดจบแห่งยุคสุลต่านหรือราชาปัตตานี

วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2452 สยามได้ลงนามในสนธิสัญญา Anglo-Siamese Treaty (ค.ศ. 1909) ยกเลิกสิทธิการปกครองและบังคับบัญชาเหนือไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู และเปอร์ลิส รวมทั้งเกาะใกล้เคียงโดยเนื้อที่ประมาณ 15,000 ตารางไมล์ และพลเมืองกว่า 500,000 คนให้อังกฤษ โดยฝ่ายอังกฤษรับรองว่าจะให้รัฐบาลสหพันธรัฐมลายูจัดการหนี้สินที่รัฐเหล่านั้นมีกับรัฐบาลสยามให้เรียบร้อย และจะทำการยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขต รวมถึงศาลกงสุลในสยามถ้าสยามปฏิรูปกฎหมายเรียบร้อยให้คนในบังคับอังกฤษมีสิทธิเช่นเดียวกับคนพื้นเมือง เว้นแต่ไม่ต้องเป็นทหารเท่านั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเมื่อคราวเสด็จประพาสหัวเมืองมลายูของไทยในปี พ.ศ. 2434 ว่า “เราไม่มีผลประโยชน์เป็นพิเศษแต่อย่างใดในบรรดาหัวเมืองเหล่านี้... หากเราต้องสูญเสียหัวเมืองเหล่านี้ให้อังกฤษ เราจะขาดแต่เพียงดอกไม้เงินดอกไม้ทอง นอกเหนือจากเครื่องบรรณาการนี้ไปย่อมเป็นการเสื่อมด้านวัตถุอื่นใดอีก อย่างไรก็ตาม

---

[1] อาจรวมถึงดินแดนทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซียปัจจุบันและสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยรวมถึงบางอำเภอของจังหวัดสงขลา

การสูญเสียดินแดนเหล่านี้ไปย่อมเป็นการเสื่อมเสียเกียรติภูมิของประเทศ นี่เป็นเหตุผลที่ว่าทำไมเราจึงต้องย้ำความเป็นเจ้าของดินแดนในส่วนนี้..." (ครองชัย, 2541:111)

ฉะนั้น ดินแดนซึ่งเคยเป็นอาณาจักรปัตตานีถูกแยกออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนด้านเหนือ กลายมาเป็นของรัฐสยามและส่วนด้านใต้ตกอยู่ใต้บังคับของ British Malaya กล่าวได้ว่า นับแต่นั้นมาตอนเหนือของอาณาจักรปัตตานีเดิมก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของสยามใหม่ เป็นดินแดนส่วนหนึ่งของประเทศที่เป็นเอกรัฐ เป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกมิได้ตามรัฐธรรมนูญทุกฉบับนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา

ข. สถานภาพทางการเมือง

ในหัวข้อย่อยนี้ได้อภิปรายถึงสภาพทางการเมืองก่อนที่จะมีการรัฐประหาร 19 กันยายน ปี พ.ศ. 2549 การลดบทบาททางการเมืองของชาวมลายู การก่อเหตุการณ์ความไม่สงบ ซึ่งรวมถึงเหตุการณ์ที่มัสยิดกรือเซะ และเหตุการณ์ที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ

1) ก่อนการรัฐประหาร (จากปี พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2549)

การต่อต้านรัฐบาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ถือเป็นการรณรงค์ยุทธศาสตร์แบ่งแยกดินแดนที่มีศูนย์กลางอยู่ในเขตดินแดนที่เรียกว่าปัตตานี คือในส่วนที่เป็นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในปัจจุบัน ซึ่งมีการก่อความไม่สงบที่ลุกลามไปถึงจังหวัดใกล้เคียง เกิดการขู่เข็ญไปถึงเมืองหลวงของประเทศคือกรุงเทพมหานคร ความขัดแย้งเหล่านี้ได้คร่าชีวิตประชาชนไม่น้อยกว่า 3,000 คนในรอบสิบปีที่ผ่านมา ซึ่งมีประชาชนมากกว่า 2,300 คนเสียชีวิตในช่วงที่เกิดปัญหาความไม่สงบในปี พ.ศ. 2547 หลังจากนั้น ในเดือนกรกฎาคมปี พ.ศ. 2548 ท่านนายกรัฐมนตรีของประเทศไทยในขณะนั้นคือ พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร ได้สรุปเหตุการณ์ไม่สงบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการคิดกบฏต่อแผ่นดิน ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 ผู้บัญชาการทหารบก พลเอกสนธิ บุญรัตกลินได้รับบัญชาการให้มีอำนาจในการปราบปรามเหตุการณ์ไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้แห่งนี้ อย่างไรก็ตาม วันที่ 19 กันยายนในปีเดียวกัน พลเอกสนธิได้กระทำการยึดอำนาจจากท่านนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร แต่เหตุการณ์รุนแรงก็ไม่มีทีท่าว่าจะสงบลง

การกลับมาของเหตุการณ์ไม่สงบจากกลุ่มขบวนการกองโจรแห่งรัฐปัตตานีได้เริ่มมีขึ้นใหม่อีกครั้งในปี พ.ศ. 2544 ส่วนสัญชาติของผู้ปฏิบัติการที่ผลักดันให้เกิดความขัดแย้งนั้นยังคงมืดมน อย่างไรก็ตาม ผู้สันทัศน์กรณีจากประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวก็พลอยโดนกล่าวหาว่ามีการเกี่ยวโยงกับกลุ่มแบ่งแยกดินแดนที่เกี่ยวข้องกันทางด้านวัฒนธรรมและภูมิศาสตร์ อย่างเช่นกลุ่ม PULO กลุ่ม BRN และกลุ่ม GMIP โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่ม BRN-Coordinate (แยกสาขามาจากกลุ่ม BRN) ส่วนกลุ่มใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นที่คาดว่า จะมาจากกลุ่มต่างๆ ที่มีสาขาโยงใยกับกลุ่มศาสนาหัวรุนแรง ผู้สันทัศน์กรณีบางกลุ่มให้ความเห็นว่า ได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่ม Islamist Groups จากต่างประเทศอย่างเช่น Al-Qaeda และ Jemaah Islamiah มีบางกระแสรายงานว่า กลุ่มขบวนการปลดแอกปัตตานีได้รับการฝึกฝนจาก Al-Qaeda ที่มีศูนย์กลางอยู่ที่ประเทศปากีสถาน แม้ว่าจะมีผู้สันทัศน์หลายท่านไม่เชื่อว่าจะเป็นไปได้ เพราะการต่อสู้ของชาวปัตตานีไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการญิฮาดสากล (Global

Jehadism) อย่างไรก็ตาม บางท่านเชื่อว่า ขบวนการเหล่านี้ มีความเกี่ยวโยงกับ Moro Islamic Liberation Front ในประเทศฟิลิปปินส์ หรือไม่ก็เป็นส่วนหนึ่งของ Free Aceh Movement (Gerakan Aceh Merdeka-GAM) ในประเทศอินโดนีเซีย

แรกเริ่มนั้น รัฐบาลได้กล่าวหาการโจมตีจากผู้ก่อการร้ายว่า "โจรกระจอก"[2] และมีผู้สังเกตการณ์จากภายนอกเห็นว่าเป็นครอบครัวนักธุรกิจ หรือผู้ก่ออาชญากรรม ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการก่อความไม่สงบจากภูมิภาคแห่งนี้ จนกระทั่งเมื่อเดือนกรกฎาคมปี พ.ศ. 2545 ได้เกิดการโจมตีหลายครั้งจากฝ่ายแบ่งแยกดินแดน โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเสียชีวิต 14 นาย แต่ท่านนายกรัฐมนตรีทักษิณ ปฏิเสธต่อสาธารณะถึงการมีส่วนเกี่ยวข้องกับศาสนา โดยท่านกล่าวว่า "ผมไม่คิดว่าศาสนาเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาที่นั่น เพราะว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เสียชีวิตที่นั่นก็เป็นมุสลิม" (มติชน, 7 เมษายน 2548:2) โดยท่านปุราชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้นเชื่อว่า การโจมตีตำรวจในครั้งนั้นเป็นฝีมือของขบวนการค้ายาเสพติด ท่านกล่าวว่า "ตำรวจมีการปราบปรามอย่างรุนแรงในการขจัดผู้ลักลอบยาเสพติด" (มติชน, 7 เมษายน 2548:2)

ในปี พ.ศ. 2545 ท่านนายกรัฐมนตรีทักษิณได้กล่าวไว้ต่อสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า "ไม่มีกลุ่มแบ่งแยกดินแดน ไม่มีผู้ก่อการร้ายที่มีอุดมการณ์ จะมีแต่เพียงโจรกระจอก" ซึ่งในปี พ.ศ. 2547 ท่านได้กลับคำจากคำพูดของท่าน และมองเหตุการณ์ไม่สงบว่าเป็นกลุ่มแนวร่วมท้องถิ่นในรูปแบบของการก่อการร้ายสากล (Global War on Terrorism) ดังนั้นจึงมีการประกาศกฎอัยการศึก (Martial Law) (Sugunnasil, 2006:119-144) ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสในเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2547

ในปี พ.ศ. 2548 ท่านโสภณ สุภาพร ซึ่งเป็นวุฒิสมาชิกจากกรุงเทพฯ ได้กล่าวหาสหรัฐอเมริกาว่าอยู่เบื้อหลังการวางระเบิดในหาดใหญ่ การกล่าวหาของท่านได้รับการสนับสนุนจากท่านพีรายศ ราฮิมมูลา ซึ่งในอดีตท่านเป็นอาจารย์สอนสาขาวิชารัฐศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี แม้ว่าท่านจะไม่มีหลักฐานมาอ้างอิงคำกล่าวหาของท่านก็ตาม (AFP, 22 November 2006) ท่านพีรายศได้ลงเล่นการเมือง โดยเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์

ในปี พ.ศ. 2549 ท่านผู้บัญชาการทหารบก ท่านพลเอกสนธิ บุญรัตกลิน ได้แนะนำว่า อาจมีขบวนการคอมมิวนิสต์ ที่อยู่เบื้องหลังในเหตุการณ์ไม่สงบ (Bangkok Post, 19 September 2006:3) ซึ่งทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แสดงออกถึงความไม่ค่อยมั่นใจต่อคำแนะนำของท่านสนธิ อย่างไรก็ตาม ก็ได้มีการสืบสวนถึงความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างจริงจังมากขึ้น

สิ่งที่เป็นปัญหาของเหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ยังไม่ทราบผู้ที่อยู่เบื้องหลังประกาศตัวออกมาอย่างชัดเจน และบางท่านอาจเข้าใจว่า ข้อเรียกร้องในอดีตของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูยังไม่มีการตอบสนอง

---

[2] ท่านนายกรัฐมนตรี ทักษิณให้สัมภาษณ์แก่นักข่าวทุกช่องในประเทศไทยเมื่อต้นปี พ.ศ. 2545

จากฝ่ายรัฐบาล อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยได้ส่งเสริมให้มีการเลือกตั้งอย่างเสรีเกิดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ปี 2548 อีกครั้ง แต่ก็ไม่เคยมีผู้แทนที่มาจากกลุ่มแบ่งแยกดินแดนเข้ามาลงสนามแข่งขันในระบบการเลือกตั้ง ซึ่งการเรียกร้องให้มีความเป็นอิสระทางด้านวัฒนธรรมและศาสนา และสิทธิถึงการใช้ภาษามลายูซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของความเป็นมลายูมีเพิ่มสูงขึ้น ในเดือนกรกฎาคมปีเดียวกัน ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาสได้กล่าวว่า "การโจมตี (ของผู้ก่อการร้าย) ดูเหมือนจะมีการจัดการที่ดี แต่เราก็ยังไม่ทราบว่าใครอยู่เบื้อหลัง" (Bangkok Post, 19 September 2006:3)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 หลังจากมีการรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลทักษิณ รัฐบาลไทยก็ได้ยึดแนวทางสมานฉันท์ต่อผู้ก่อการไม่สงบ หลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรง เริ่มการเจรจากับขบวนการแบ่งแยกดินแดน อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ไม่สงบก็ได้เพิ่มความรุนแรงขึ้น สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่า มีหลายกลุ่มที่ก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีบางส่วนเข้าใจว่า มีผู้ที่ถูกปิดปากหลังจากยุทธศาสตร์ของรัฐบาล ที่มีการเปลี่ยนแปลงคือไม่เปิดโอกาสให้กลุ่มวาดะห์แสดงบทบาทเป็นผู้แทนของชาวมลายูอย่างแท้จริง (Wan Mahmood, 2007:151)

2) การลดบทบาททางการเมืองของชาวมลายู

เหตุการณ์ไม่สงบดูเหมือนจะไม่ใช่สาเหตุมาจากการขาดผู้แทนด้านการเมืองที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ของชาวมุสลิมเพียงอย่างเดียว

ในปลายปี พ.ศ. 2533 ชาวมุสลิมเคยได้ดำรงตำแหน่งสูงๆ ในระบบการเมืองของประเทศไทย ดังตัวอย่างเช่น คุณวันโมหะมัดนอร์ มะทา (ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูจากจังหวัดยะลา) ดำรงตำแหน่งเป็นประธานรัฐสภามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ถึงปี พ.ศ. 2544 และดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในช่วงเทอมแรกของรัฐบาลท่านนายกรัฐมนตรีทักษิณ ซึ่งเทอมแรกนั้นอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2548 และยังมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกจำนวน 14 ท่าน และสมาชิกวุฒิสภาอีกหลายท่าน รวมถึงสมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนมากเป็นมุสลิมเชื้อสายมลายู ซึ่งมองดูตามรูปการแล้ว นับว่าชาวมุสลิมสามารถแสดงพลังรายงานถึงความทุกข์ยากของตนอย่างเปิดเผยและมีอิสระในการนับถือศาสนาอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ปัญหาเหตุการณ์ไม่สงบที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2547 และพ.ศ. 2548 นั้น นักการเมืองมุสลิมและผู้นำมุสลิมทั้งหลายพากันเงียบไปหมด ดูคล้ายกับว่า มีการถูกควบคุมความเป็นอิสรภาพทางด้านความคิดความเห็น ทั้งนี้อาจถือเป็นการทำลายสิทธิอันชอบธรรมและแรงสนับสนุนทางการเมืองที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน สิ่งนี้ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 19 เมษายน ปี พ.ศ. 2549 จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสิบเอ็ดท่านนั้น ไม่มีตัวแทนจากกลุ่มวาดะห์เลยที่เป็นผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูเลย ซึ่งมีแต่ผู้แทนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูที่จากพรรคประชาธิปัตย์ และมีหนึ่งเขตที่ผู้แทนเป็นคนไทยพุทธไดรับการคัดเลือก ซึ่งท่านอารีเพ็ญ อุตรสินธุกล่าวว่า แม้แต่ท่านเองก็ไม่ได้รับความไว้วางใจจากรัฐบาล ทั้งๆ ที่ท่านเองก็เป็นผู้แทนจากสมาชิกของฝ่ายรัฐบาล แต่ไม่อาจพูดออกหาเสียงได้เลย เพราะทุกอิริยาบถที่ท่านกระทำเพื่อออกหาเสียง (ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2549) ได้ถูกสอบถามจากฝ่ายทหารมาโดยตลอด (ผู้วิจัยสัมภาษณ์เมื่อ เดือนพฤษภาคม 2550)

3) การก่อเหตุการณ์ความไม่สงบ

การโจมตีต่างๆ จากฝ่ายตรงกันข้าม หลังปี พ.ศ. 2544 ได้มุ่งเป้าไปที่ป้อมตำรวจ ทหาร โรงเรียน และหน่วยงานการปกครองต่างๆ ในพื้นที่หลายแห่งโดนเผา ตำรวจระดับนายร้อยหรือยศสูงๆ และข้าราชการได้เป็นเป้าของการโจมตี ประมาณการว่ามีตำรวจ 19 นาย เสียชีวิตในเหตุการณ์ที่เกิดจำนวน 50 ครั้งในสามจังหวัดคือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาสในปลายปี พ.ศ. 2544 (The Nation, 26 May 2004:2)

การโจมตีในช่วงแรกๆ นั้นเป็นการก่อเหตุในลักษณะการดักยิงโดยมือปืนจะใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะ หลังจากนั้นมีการเพิ่มความรุนแรงอย่างรวดเร็วโดยมีการประสานงานเป็นกลุ่มต่างๆ โจมตีสถานที่ตั้งของตำรวจต่างๆ หลายแห่งโดยใช้อาวุธที่ขโมยมาจากเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ในปี พ.ศ. 2545 มีการโจมตีเกิดขึ้นจำนวน 75 ครั้ง ทำให้มีผู้เสียชีวิตทั้งหมด 50 ราย ในจำนวนผู้เสียชีวิตดังกล่าวมีทั้งตำรวจและทหาร ในปี พ.ศ. 2546 มีเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นที่นับเป็นทางการถึงจำนวน 119 ครั้ง ความถี่ของการโจมตีได้มีการเพิ่มความรุนแรงและมีความซับซ้อนมากขึ้น จนมีการยอมรับจากทางการว่าเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในวันที่ 4 มกราคม 2547 มีมือปืนที่ไม่ทราบฝ่ายได้ลอบโจมตีที่มั่นทางทหารในจังหวัดนราธิวาสในเวลาเช้าตรู่ ขโมยปืนชนิด rifles ไปจำนวน 100 กระบอกพร้อมอาวุธอื่นๆ อีก ในเหตุการณ์เหล่านี้ มีทหารที่เฝ้าดูแล 4 นายถูกสังหาร และหลังจากนี้เหตุการณ์ก็ทวีความรุนแรงขึ้น มีประชาชนเสียชีวิตจำนวน 600 คนจากระเบิดและลอบยิงที่มุ่งเป้าไปที่ตำรวจ ทหาร แม้แต่ประชาชนผู้บริสุทธิ์ บางครั้งมุ่งเป้าไปที่ประชาชนที่ไม่ใช่มุสลิมในพื้นที่ ทำให้มีการอพยพของประชาชนออกจากพื้นที่ ได้สร้างความเสียหายแก่เศรษฐกิจในพื้นที่เป็นอย่างมากจนทำให้เกิดการโดดเดี่ยวจากส่วนอื่นๆ ของประเทศไทย

การโต้ตอบจากฝ่ายรัฐบาลไม่เกิดผลเนื่องจากยังขาดการฝึกฝนวิธีการที่ดีในการควบคุมฝ่ายตรงกันข้าม ขาดความเข้าใจในวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ และขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานตำรวจกับทหาร ทั้งนี้มีตำรวจท้องที่หลายท่านเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดและอาชญากรรมต่างๆ และผู้บัญชาการทหารหลายท่านจากส่วนกลางมองว่าเป็นการเสียเกียรติ การตอบโต้ของทหารต่อฝ่ายตรงกันข้ามคือ การโจมตีหมู่บ้านต่างๆ ที่เป็นชาวมุสลิมอาศัยอยู่ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของการแก้แค้นมากกว่าอย่างอื่น ฝ่ายตรงกันข้ามได้มีการท้าทายรัฐบาลไทยที่ขาดประสบการณ์ให้เข้าโจมตีโดยขาดการยั้งคิด จึงก่อให้เกิดความสงสารต่อประชาชนชาวมุสลิมจากทั่วโลก (The Nation, 26 May 2004:2)

มีการประมาณไว้ว่า ความแข็งแกร่งของฝ่ายตรงกันข้ามนั้นมีสูง ในปี พ.ศ. 2547 ท่านพลเอกพัลลภ ปิ่นมณีกล่าวว่า มีแกนนำทั้งหมดประมาณ 500 นาย ส่วนการคาดคะเนจากแหล่งอื่นๆ นั้นมีการกล่าวว่า แกนนำต่างๆ ที่ติดอาวุธมีมากถึง 15,000 นาย นักวิเคราะห์ไทยบางท่านเชื่อว่ากลุ่มศาสนาจากต่างประเทศได้เข้ามามีบทบาทในพื้นที่ ได้มีการส่งทุนและอาวุธเข้ามาในพื้นที่ แม้ว่าจะมีหลายท่านแสดงความเห็นไว้ว่า ทั้งหมดนั้นเป็นความขัดแย้งภายในพื้นที่ (Nanuam, 2004:24)

ฝ่ายตรงกันข้ามได้เพิ่มความรุนแรงขึ้น การโจมตีด้วยระเบิดในจังหวัดสงขลาในวันที่ 3 เมษายนปี พ.ศ. 2548 เป้าการโจมตีหลักๆ อยู่ที่ใจกลางเมืองยะลา ในเดือนกรกฎาคม การตอบโต้จากรัฐในครั้งนั้น ท่าน

นายกรัฐมนตรีพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้ออกพระราชกำหนดฉุกเฉินซึ่งทำให้ตนเองคุมอำนาจไว้ทั้งหมดในการบังคับบัญชาการทหาร หยุดยั้งอิสรภาพของประชาชน และตรวจสอบหนังสือพิมพ์ต่างๆ ซึ่งการกระทำดังกล่าวได้มีการประท้วงจากหลายหน่วยงานอย่างเช่น หน่วยงานอิสระจากพรรคฝ่ายค้านและสื่อของไทยเป็นจำนวนมาก

ในปี พ.ศ. 2548 ประชาชนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูจำนวน 131 คน จากจังหวัดนราธิวาสอพยพหนีเข้าไปยังประเทศเพื่อนบ้านมาเลเซียเพื่อขอลี้ภัยจากการกระทำที่รุนแรงของเจ้าหน้าที่ไทย ทำให้ประเทศไทยกล่าวหาผู้อพยพอย่างทันควันว่าเป็นพวกผู้ก่อการร้าย (แม้ว่าผู้อพยพเหล่านั้นจะเป็นสตรีและเด็กที่เดินทางเป็นกลุ่มๆ เข้าไปก็ตาม) และทางรัฐบาลไทยได้ขอร้องไปยังมาเลเซียเพื่อให้ทางการมาเลเซียส่งผู้อพยพกลับมาเมืองไทย ทำให้เกิดการเจรจาทางการทูตระหว่างไทยกับมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม แม้แต่ในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2550) ประชาชนผู้อพยพดังกล่าวก็ยังเลือกที่จะอาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซียมากกว่าที่ต้องกลับมาอยู่ในประเทศไทย

ในวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2549 ขณะที่กำลังมีการเฉลิมฉลองครบรอบ 60 ปีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้มีการวางระเบิดอีกอย่างน้อย 40 แห่ง บริเวณที่เป็นที่ตั้งและอาคารของรัฐบาล มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเสียชีวิต 2 นายและบาดเจ็บอีก 11 นาย ผู้สันทัศน์กรณีกล่าวว่า การโจมตีด้วยระเบิดนั้นเป็นสัญญาณเตือนที่มุ่งต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองของไทยมากกว่าที่จะสร้างความเสียหาย ทั้งนี้เพราะว่าระเบิดในเหตุการณ์นั้นเป็นเพียงระเบิดเล็กๆ และไม่ร้ายแรง ซึ่งหากมีการผลิตระเบิดที่มีอนุภาพที่สูงกว่าก็จะมีการทำลายล้างมากขึ้น สื่อข่าวของไทยได้รายงานเรื่องดังกล่าวช้ามาก คือมีการเสนอข่าวหลังจากที่ BBC และสื่อต่างประเทศอื่นๆ ได้รายงานไปแล้ว (The Nation, 16 December 2006:3)

ในวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ผู้นำฝ่ายตรงกันข้ามท่านหนึ่งคือ Wan Kadir Che Man ประธานของกลุ่ม Bersatu ซึ่งบางกระแสกล่าวว่า Bersatu เป็นองค์กรเสมือนร่มเงาที่คุ้มครองกลุ่มแบ่งแยกดินแดนต่างๆ Wan Kadir ได้กล่าวให้สัมภาษณ์แก่โทรทัศน์สื่อ Al Jazeera ว่า สาขาก่อการร้ายกลุ่ม Al-Qaedah ที่มีสายเกี่ยวโยงกับ Jemaah Islamiah (JI) ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ฝ่ายตรงกันข้ามที่ทำการโจมตีเป้าหมายต่างๆ ในประเทศไทยรวมไปถึงเหตุการณ์ที่มัสยิดกรือเซะ (AFP, 22 November 2006)

3.1) เหตุการณ์ที่มัสยิดกรือเซะ

ในวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2547 มีนักรบฝ่ายตรงกันข้ามมากกว่า 100 คน ได้ทำการโจมตีป้อมตำรวจจำนวน 10 แห่งที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และสงขลา (AFP, 22 November 2006) มีจำนวน 32 รายที่ปักหลักอยู่ที่มัสยิดกรือเซะ ซึ่งชาวปัตตานีมีความเชื่อว่าเป็นมัสยิดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของปัตตานี

ท่านพลเอกพัลลภ ปิ่นมณี หัวหน้าศูนย์ส่งเสริมความสงบสุขภาคใต้และรองผู้อำนวยการกองรักษาความมั่นคงภายในแห่งชาติ (ที่มีพลเอกเชาวลิต ยงใจยุทธเป็นผู้อำนวยการ) อย่างไรก็ตาม ท่านพลเอกพัลลภ เป็นผู้ได้ตัดสินใจครั้งสำคัญที่สุดในเหตุการณ์ครั้งนี้ หลังจากที่มีความตึงเครียดจากการที่ทหารล้อมรอบมัสยิดกรือเซะอยู่

เป็นเวลา 7 ชั่วโมง ท่านพลเอกพัลลภได้สั่งการโจมตีมัสยิดดังกล่าว นักรบทั้งหมดที่อยู่ในมัสยิดถูกสังหารทั้งหมด ท่านได้กล่าวภายหลังว่า "ผมไม่มีทางอื่นเลือก ผมกลัวว่าหากยิ่งประวิงเวลา ฝูงชนก็จะแห่กันมาและแสดงความสงสารต่อฝ่ายตรงกันข้าม จึงจำเป็นต้องรีบแก้สถานการณ์ไว้ก่อน (โจมตีมัสยิดด้วยอาวุธ)" (Nanuam, 2004:24)

หลังจากนั้น จึงสั่งการให้มีการโจมตีทำลายมัสยิดดังกล่าว ซึ่งการสั่งการดังกล่าวได้มีความขัดแย้งกับแนวคิดของท่านพลเอกเชาวลิต ยงใจยุทธ ที่มุ่งแก้ปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยสันติวิธีไม่ว่าจะต้องใช้เวลานานสักเพียงใดก็ตาม ไม่นานท่านพัลลภก็ถูกโยกย้ายออกจากพื้นที่ และถูกปลดออกจากตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ส่งเสริมความสงบภาคใต้ นอกจากนี้ ได้มีการสอบสวนผู้บัญชาการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในแห่งชาติ และตำแหน่งท่านพัลลภซึ่งดูแลกองอยู่ก่อนนั้นก็ได้สิ้นสุดลง จากการไต่สวนต่อมาทราบว่ามีการขัดคำสั่งเกิดขึ้น ซึ่งสิทธิมนุษยชนแห่งเอเซียได้สอบถามถึงความเป็นอิสระและความเป็นเอกเทศของคณะกรรมการไต่สวน ซึ่งต่อมาในวันที่ 13 พฤษภาคม 2547 ระหว่างที่มีการประชุมวุฒิสมาชิกสภา ท่านไกรศักดิ์ ชุนหวัณได้ตั้งข้อสังเกตว่า ผู้ที่ถูกสังหารในมัสยิดกรือเซะนั้นส่วนใหญ่โดนยิงที่ศีรษะและมีการผูกเชือกรอบเอวที่ร่างกายทั้งหมด ดูเหมือนท่านจะอธิบายให้เห็นว่า ไม่มีการปะทะเกิดขึ้นในขณะที่ถูกสังหาร

ผลลัพธ์จากเหตุการณ์ในครั้งนั้น ได้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างกัน คือระหว่างรัฐมนตรีกลาโหม ท่านพลเอกเชาวลิต ยงใจยุทธ ผู้ซึ่งเป็นผู้อำนวยการกองการรักษาความมั่นคงภายในแห่งชาติ ในเรื่องที่มีการจัดการกับฝ่ายตรงกันข้ามในภาคใต้อย่างทารุณ แต่อย่างไรก็ตาม ไม่นานเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกันก็ได้เกิดขึ้นอีกครั้งที่ตากใบ

3.2) เหตุการณ์ที่ตากใบ

ในเดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2547 ที่บริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ ในจังหวัดนราธิวาส ได้เกิดเหตุการณ์ที่มีการปราบปรามชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูอย่างรุนแรง ซึ่งทางรัฐเชื่อว่าผู้ประท้วงนั้นเป็นฝ่ายตรงกันข้าม นับได้ว่าเป็นการเขย่าขวัญคนทั้งโลก สาเหตุของเรื่อง คือ มีชายในพื้นที่ 6 คนถูกจับ ซึ่งถูกทางการสงสัยและกล่าวหาว่าได้สนับสนุนและมีการส่งอาวุธให้แก่ฝ่ายตรงกันข้ามจึงถูกจับกุมไป เลยเกิดการประท้วงเพื่อเรียกร้องให้มีการปล่อยตัวชายทั้ง 6 คนดังกล่าว แต่ทางตำรวจได้ขอกำลังจากทหารเพื่อเข้าไประงับเหตุการณ์แทนที่จะให้มีการประกันตัวกลับไป ทหารได้ใช้แก๊สน้ำตาและปืนฉีดน้ำในการสลายฝูงชน และมีการยิงฝูงชนด้วยกระสุนจริง ซึ่งทำให้ชาวบ้านเสียชีวิตในที่เกิดเหตุทันทีจำนวน 7 คน

ในเหตุการณ์ครั้งนั้น มีหลายร้อยคนซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นถูกจับกุม พวกเขาถูกถอดเสื้อและมัดมือไว้ไขว้หลังนอนราบคว่ำหน้ากับพื้น หลังจากนั้น ในตอนบ่าย พวกเขาได้ถูกจับโยนเข้าไปในรถบรรทุกของทหารและพาไปยังค่ายทหารอิงคยุทธบริหารที่ตำบลบ่อทอง ในจังหวัดปัตตานี ผู้ที่ถูกจับจะถูกวางทับซ้อนกันห้าถึงหกชั้นและในรถบรรทุกแต่ละคันนั้น ด้านบนได้วางผ้ายางปูปิดไว้เป็นที่สำหรับรองทหารนั่ง และหลังจากที่รถบรรทุกถึงค่ายทหารเป็นเวลาห้าชั่วโมงต่อมา (ปรกติใช้เวลาเดินทางไม่เกินสองชั่วโมง) ด้วยอากาศที่ร้อนระอุและขาดช่องระบายอากาศจึงทำให้มีผู้เสียชีวิตเนื่องจากขาดอากาศหายใจมีจำนวนสูงถึง 78 ราย (The Nation, 28 October 2006:3)

เหตุการณ์ครั้งนี้ ทำให้เกิดการประท้วงอย่างกว้างขวางในภาคใต้ ตลอดจนทั่วประเทศไทย มีการประณามถึงพฤติกรรมที่ขาดมนุษยธรรมของทหารอย่างมาก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะเกิดเหตุการณ์ในทางลบขึ้นมาอย่างมากมายก็ตาม ท่านนายกรัฐมนตรีทักษิณในสมัยนั้น ก็ยังให้การสนับสนุนการกระทำของทหารอย่างที่สุด ผู้ที่กระทำการทารุณในเหตุการณ์จนเกิดการเสียชีวิตในครั้งนั้น ได้รับการลงโทษที่เบาที่สุด ท่านทักษิณยังกล่าวถึงการปกป้องทหารอีกว่า ผู้ที่เสียชีวิตทั้งหมด 78 คนนั้นมีสาเหตุมาจากสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรง เนื่องมาจากการถือศีลอดในเดือนรอมฎอนของประชาชนนั้นเอง (The Nation, 28 October 2006:3)

มีการตั้งข้อหาต่อผู้ที่ถูกสงสัยจำนวน 58 รายที่เข้าร่วมการประท้วงในครั้งนั้น แต่การไต่ส่วนเป็นไปอย่างเชื่องช้า ภายในเดือนตุลาคมปีพ.ศ. 2549 (จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเดือนตุลาคมปี 2547) ศาลเพิ่งจะสืบพยานได้เพียง 2 รายจากจำนวนพยานทั้งหมด 1,500 ราย นอกจากนี้ ตำรวจไม่สามารถหาพบตัวผู้ประท้วงที่ตากใบจำนวน 32 คนที่หนีออกจากการจับกุมได้

ท่านนายกรัฐมนตรีสรยุทธ์ จุลานนท์ ซึ่งขึ้นดำรงตำแหน่งหลังจากการทำรัฐประหารที่นำโดยท่านพลเอกสนธิ บุญรัตกลิน เมื่อปลายปีพ.ศ. 2549 ได้แสดงการขอโทษอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ต่อเหตุการณ์โศกนาฏกรรมที่ตากใบ ซึ่งเกิดขึ้นในรัฐบาลของท่านอดีตนายกทักษิณ หลังจากนั้น เหตุการณ์ความไม่สงบก็ยังรุนแรงเช่นเดิมมาจนถึงในปัจจุบัน (พ.ศ. 2554)

ค. สถานภาพทางเศรษฐกิจ

ภายใต้หัวข้อย่อยของสถานภาพทางเศรษฐกิจนี้ ได้มีการอภิปรายถึงเศรษฐกิจท้องถิ่น พร้อมเปรียบเทียบให้เห็นถึงการพัฒนาที่ไม่ทั่วถึงเกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และปฏิกิริยาของฝ่ายตรงกันข้ามชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู ซึ่งเป็นการโจมตีและการตอบโต้ด้วยกำลังอาวุธ เพื่อให้มองเห็นถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่นั้นว่าได้สร้างความเดือดร้อนต่อประชาชนในพื้นที่อย่างไร

1) เศรษฐกิจท้องถิ่น

ความยากจนและปัญหาด้านเศรษฐกิจได้เป็นปัจจัยสำคัญเบื้องหลังเหตุการณ์ไม่สงบ (ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน 5 พฤษภาคม 2550) อย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาทางเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ได้รับการพัฒนามาโดยตลอดในช่วงระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา มีการรายงานว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2526 ถึงปี พ.ศ. 2546 อัตราเฉลี่ยรายได้ของประชากรชาวปัตตานีสูงขึ้นจาก 9,340 บาทไปเป็น 57,621 บาทต่อปี ขณะที่จังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาสได้เพิ่มขึ้นจาก 14,987 บาทและ 10,340 บาท ไปเป็น 52,737 บาท และ 38,533 บาทต่อปีตามลำดับ (สำนักงานพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2533-2547) อย่างไรก็ตาม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ยังถือว่าประชากรมีรายได้ที่ต่ำที่สุด หากเทียบกับจังหวัดต่างๆ ที่อยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย

รายได้ครอบครัวได้มีการปรับปรุงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2547 ขึ้นเป็นร้อยละ 21.99 ร้อยละ 19.27 และร้อยละ 21.28 สำหรับปัตตานี ยะลา นราธิวาสตามลำดับ หากเปรียบเทียบกันแล้วการเติบโตของรายได้เฉลี่ยทั้งหมดของประเทศไทยในสภาวะเดียวกันจะอยู่ที่ ร้อยละ 9.4

จำนวนประชากรที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเส้นระดับความยากจนก็ยังตกลงไปด้วย คือจาก ร้อยละ 40 ร้อยละ 36 และร้อยละ 36 ในปี พ.ศ. 2543 ไปเป็นร้อยละ 18 ร้อยละ 10 และร้อยละ 23 ในปี พ.ศ. 2547 สำหรับจังหวัดปัตตานี นราธิวาส และยะลาตามลำดับ ส่วนในปี พ.ศ. 2547 สามจังหวัดดังกล่าวมีประชากรที่ยากจนต่ำกว่าเส้นระดับความยากจนอยู่คิดเป็นจำนวน 310,000 คน เทียบจากปี พ.ศ. 2543 ซึ่งมีอยู่จำนวน 610,000 คน อย่างไรก็ตาม จำนวนร้อยละ 45 จากจำนวนประชากรยากจนทั้งหมดดังกล่าวนั้นอาศัยอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมด

ชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีระดับการศึกษาต่ำหากเทียบกับประชากรที่นับถือศาสนาพุทธในจังหวัดใกล้เคียง จำนวนร้อยละ 69.80 ของประชากรที่เป็นชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูมีระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับชั้นประถม เทียบกับร้อยละ 49.6 ของชาวพุทธในจังหวัดเดียวกัน มีเพียงร้อยละ 9.20 ของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูได้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (รวมถึงผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม) เมื่อเทียบกับจำนวนร้อยละ 13.20 ของชาวพุทธ มีเพียงร้อยละ 1.70 ของประชากรมุสลิมเชื้อสายมลายูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ขณะที่ชาวพุทธจำนวนร้อยละ 9.70 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูยังคงถูกลดโอกาสการทำงานเมื่อเทียบกับชาวพุทธที่อยู่ในจังหวัดใกล้เคียง เจ้าหน้าที่ของทางราชการประกอบด้วยผู้ทำงานที่เป็นชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูมีเพียงร้อยละ 2.4 ในจังหวัดต่างๆ เหล่านี้ เมื่อเทียบกับร้อยละ 19.2 ของผู้ที่ทำงานที่เป็นชาวพุทธ ตำแหน่งงานข้าราชการนั้นยากมากที่ชาวมุสลิมจะได้รับโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่เป็นชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูที่ไม่ได้เรียนภาษาไทยหรือไม่ได้ศึกษาในระบบการศึกษาของประเทศไทย การโจมตีต่างๆ ต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองจะยิ่งเป็นการทำลายต่อสภาวะทางเศรษฐกิจ คือจะทำให้เกิดสภาวะการว่างงานทั้งชาวพุทธและชาวมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มสูงขึ้น

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ เมื่อเดือนสิงหาคม ปีพ.ศ. 2550 ศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ที่ได้มีการจัดตั้งขึ้นใหม่ ได้ทุ่มงบ 6.7 ล้านบาท เพื่อสร้างแหล่งอาศัยสัตว์น้ำที่บริเวณท่าเทียบเรือประมงปัตตานีที่ชายฝั่งปัตตานี ผู้อำนวยการ ศอ.บต. คือ นายพระนาย สุวรรณรัฐ ได้ร่วมเป็นประธานในพิธีเปิดโครงการสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเลเฉลิมพระเกียรติ เพื่อเฉลิมฉลองและเทิดพระเกียรติ รำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสปีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา และเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ที่ทรงพระราชทานโครงการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเลอันเนื่องมาจากพระราชดำริในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส โดยมีนายภาณุ อุทัยรัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี นายภูเบศ จันทนิมิ นายกสมาคมประมงปัตตานี ชาวประมง และนักเรียนเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการมาร่วมงานจำนวนมากซึ่งในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ มีดารานักนักแสดง หนุ่ม ศรรามเทพพิทักษ์ มาร่วมมอบรางวัลให้กับนักเรียนและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการด้วย (สำนักข่าวอิศรา, 18 สิงหาคม 2550)

สำหรับกิจกรรมที่จัดขึ้นประกอบด้วย 7 กิจกรรม คือ ก) การจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเลด้วยตู้รถไฟจำนวน 110 ตู้ ตามแนวชายฝั่งทะเล จ.ปัตตานี และ จ.นราธิวาส ข) การจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์น้ำทะเลขนาดเล็ก

โดยใช้แท่งคอนกรีตจำนวน 3,710 แท่ง ค) การจัดทำปะการังเทียมแบบพื้นบ้าน “การจัดทำซั้ง” จำนวน 55 ชุมชนๆละ 500 ต้น ง)โครงการเฝ้าระวังทรัพยากรชายฝั่งเพื่อสนับสนุนโครงการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเลอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป้าหมายตลอดแนวชายฝั่งทะเลปัตตานีระยะทาง 116 กิโลเมตร จ) การสนับสนุนเครื่องมือทำการประมงแบบอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลแก่ชาวประมงพื้นบ้าน จำนวน 400 ราย กลุ่มเป้าหมาย 6 อำเภอ ฉ) การจัดกิจกรรมแข่งขันการประกวดวาดภาพ การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำกับแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล กลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชนและนักเรียนในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี 900 คน ช) กิจกรรมการประกวดแข่งขันตกแต่งตู้รถไฟ รวมงบประมาณทั้งหมดประมาณ 6.7 ล้านบาท ได้รับงบสนับสนุนจาก ศอ.บต. ซึ่งนายภูเบศ จันทนิมิ นายกสมาคมประมงปัตตานี กล่าวว่า นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระราชทานโครงการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเลอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดปัตตานีและนราธิวาสเมื่อ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2544 โดยให้กรมประมงดำเนินการจัดสร้างแหล่งที่อยู่อาศัยสัตว์ทะเลโดยใช้ตู้รถไฟ แท่งคอนกรีต ท่อคอนกรีต เป็นวัสดุก่อสร้างในเบื้องต้น นับตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์แล้วว่าสามารถสร้างความอุดมสมบูรณ์ ให้แก่ทรัพยากรสัตว์น้ำตามแนวชายฝั่งทะเลได้อย่างแท้จริง ชาวประมงพื้นบ้านของทั้ง 2 จังหวัดสามารถประกอบอาชีพประมง มีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้คุณภาพชีวิตของชาวประมงดีขึ้น และนายเวทมนต์ บุญผ่องศรี เจ้าหน้าที่บริหารงานประมง 7 สำนักงานประมงจังหวัดปัตตานี กล่าวว่า โครงการนี้จะช่วยฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำในทะเลให้มีความอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง เพิ่มแหล่งพื้นที่ทำการประมงตามแนวชายฝั่งจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส และช่วยป้องกันเครื่องมือทำการประมงที่ทำลายสัตว์น้ำวัยอ่อน เช่นอวนลาก อวนรุน เป็นต้น เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำให้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในพื้นที่จังหวัดปัตตานีและนราธิวาสเช่น กีฬาดำน้ำและตกปลา (สำนักข่าวอิศรา, 18 สิงหาคม 2550)

อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ถึง พ.ศ. 2546 เศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่เข้มแข็งนัก เห็นได้ว่า ขยายตัวอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าพื้นที่อื่นๆ และประเทศไทยโดยรวมอย่างมาก ปัญหาเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลมาจากความตกต่ำในภาคเกษตรที่สำคัญ จนทำให้ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ติดอันดับ 1-4 ของจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนด้านรายได้มากที่สุดของภูมิภาค นอกจากนั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ถึง พ.ศ. 2546 พบว่ามีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวต่ำกว่าที่ปรากฏอยู่ในจังหวัดภาคใต้อื่นๆ รวมทั้งพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ (ดูตารางที่ 1 ข้างล่างนี้) ที่สำคัญ มีจำนวนคนจนรวมสูงถึง 311,500 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 47.6 ของคนจนทั้งภูมิภาค นอกจากนั้น ยังเป็นพื้นที่ซึ่งมีการกระจายรายได้ไม่เท่าเทียมกันสูง

ปัญหาความยากจนนั้น มีรายงานของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์-กอส. (2549:26) กล่าวว่า รายได้เฉลี่ยและการกระจายรายได้ก็ล้วนเป็นภาพนิ่งที่ไม่แสดงให้เห็นพลวัตของปัญหาเศรษฐกิจสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพึ่งพิงภาคเกษตรมากเกินไป ภาคเกษตรในทุกพื้นที่จะต้องมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เป็นปัจจัยรองรับกระบวนการผลิต แต่ทรัพยากรธรรมชาติในสามจังหวัดชายแดนใต้กำลังถูกแรงกดดันอย่างมาก เมื่อภาคที่ใช้แรงงานมากที่สุดถูกแรงกดดันเช่นนี้ ผู้คนที่หาเลี้ยงชีพในภาคเกษตรก็มีเหตุผลอันชอบที่จะออกไปแสวงหางานหรืออาชีพในภาคอื่นๆ แต่กลับเป็นว่าโอกาสในการมีงานทำของคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ค่อนข้างน้อย เป็นเหตุให้แรงงานโดยเฉพาะกลุ่มคนที่อยู่ในวัย 20-24 ปี ในสามจังหวัดดังกล่าวมีสัดส่วนว่างงานสูงกว่าภาคอื่นๆ

ตารางที่ 1.1: ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวของประชากรในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทย (เป็นตัวเลข ณ ราคาคงที่ โดยมีปี 2531 เป็นปีฐาน)

พื้นที่	ระดับ ณ ปี 2546	อัตราขยายตัวในช่วงปี 2533-2546 (เฉลี่ยต่อปี)	(บาทต่อคน)
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	25,291	1.80	
จังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้	36,465	3.44	
จังหวัดอื่นๆ ในประเทศ (ไม่รวม กทม.)	44,970	5.16	

แหล่งที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นอกจากนี้ พื้นที่ซึ่งมีการเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อความรุนแรงสูงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มี 257 หมู่บ้าน จากจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 1,638 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด สิ่งที่น่าสนใจคือ ทั้งสามจังหวัดมี “หมู่บ้านสีแดง” หรือหมู่บ้านที่มีการเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงกันข้ามค่อนข้างรุนแรงนั้นมีอยู่ทั้งสิ้น 120 หมู่บ้าน หรือร้อยละ 46.7 ของหมู่บ้านสีแดงทั้งหมดมีความขัดแย้งทางทรัพยากรคือปัญหาอุทยานแห่งชาติทับที่ทำกินของชาวบ้าน ซึ่งเมื่อพิจารณาจังหวัดปัตตานีเฉพาะในอำเภอที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล พบหมู่บ้านสีแดงถึง 44 หมู่บ้านหรือร้อยละ 58.7 ของจำนวนหมู่บ้านติดทะเลทั้งหมด 75 หมู่บ้าน (รายงานของอนุกรรมการศึกษาวิถีทางเพื่อพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์, 2549:7)

1) ปฏิกิริยาของฝ่ายตรงกันข้ามชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู: การโจมตีและการตอบโต้ด้วยกำลังอาวุธ

การรักษาความสงบในปัจจุบันต่อภาคใต้ดูเหมือนจะไม่ได้ผล เพราะปรกติแล้วจะเป็นการยิงจากพาหนะหรือใช้ระเบิดเล็กๆ แต่ในเมื่อฝ่ายตรงกันข้ามแสดงศักยภาพถึงความแข็งแกร่งของตน อย่างน้อยทุกๆ สองสามเดือน มีการขยายขอบเขตการโจมตีกว้างขึ้น ประสานงานโจมตีกันหลายๆ แห่งแต่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับหน่วยความมั่นคงของรัฐบาล (Sugunnasil, Critical Asian Studies (38:1), 2006:119-144) อย่างเช่น ตัวอย่างดังต่อไปนี้

วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 รัฐมนตรีกลาโหมของไทยกล่าวว่า มีเหตุการณ์บาดเจ็บล้มตายกัน 700 ราย ในภาคใต้ของไทยนับตั้งแต่เดือนมกราคมเป็นต้นมา ฆาตกรรมที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการยิงและการตัดศีรษะ ระหว่างปี พ.ศ. 2547 นั้นมีอย่างน้อย 15 รายที่ชาวไทยพุทธถูกตัดศีรษะ (Jitpiromsri & Sobhonvasu, Critical Asian Studies (38:1), 2006:95-117)

การระเบิดที่สงขลา เหตุการณ์ที่วางระเบิดสามครั้งในวันที่ 3 เมษายน ปี พ.ศ. 2548 นั้นมีการเสียชีวิต 2 ราย และ บาดเจ็บ 66 ราย

วันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 นายกรัฐมนตรีทักษิณได้ประกาศใช้ "พระราชกำหนดฉุกเฉิน" เพื่อจัดการปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหลายองค์กรสิทธิมนุษยชนและสื่อท้องถิ่นได้แสดงความกังวลว่าจะเป็นการทำลายสิทธิขั้นต้นของพลเมือง อย่างไรก็ตาม พระราชกำหนดฉุกเฉินมีการนิยมอย่างสูง คือ ร้อยละ 72 จากชาวกรุงเทพฯ และร้อยละ 86 จากชาวสามจังหวัดทางใต้สนับสนุนพระราชกำหนดฉุกเฉิน (Storey, Terrorism Monitor (Vol. 5, 5), 15 March 2007:24)

วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548 มีระเบิด 3 ลูกระเบิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Thailand Human Development Report, 2007:3) และทำให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูจากจังหวัดนราธิวาสจำนวน 131 คน อพยพหนีภัยไปอยู่ในมาเลเซีย ซึ่งผู้อพยพเหล่านั้นอ้างว่า เป็นผู้ลี้ภัยทางการเมือง ทางรัฐบาลไทยได้ตั้งข้อสงสัยต่อผู้อพยพว่าอาจเป็นฝ่ายตรงกันข้ามที่ผสมผสานกับกลุ่มนี้ และได้ขอให้ทางการมาเลเซียส่งตัวกลับมายังประเทศไทย แต่ทางการมาเลเซียได้ปฏิเสธเนื่องจากเป็นเหตุผลทางมนุษยธรรม

วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2549 มีผู้ที่ถูกสงสัย 4 รายได้ยิงตำรวจชายแดน 2 นาย จากด้านหลังในตลาดนัดที่มีฝูงชนมากมายในจังหวัดยะลา และมีตำรวจจากแหล่งอื่นอีก 3 นายเสียชีวิตในวันเดียวกันจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (The Nation, 28 October 2006)

วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2549 มีการพบหลุมฝังศพขนาดใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (International Herald Tribune, 19 March 2007)

วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2549 ธนาคารพาณิชย์ 22 แห่งถูกวางระเบิดอย่างต่อเนื่องในจังหวัดยะลา มีทหารนอกราชการ 1 นายเสียชีวิตและประชาชนบาดเจ็บ 24 ราย หลังจากนั้น ท่านพลเอกสนธิ บุญรัตกลินได้ประกาศที่จะแหวกแนวนโยบายของรัฐบาลโดยจะเจรจากับผู้นำฝ่ายตรงกันข้ามต่างๆ อย่างไรก็ตาม ท่านได้กล่าวว่า "เราก็ยังไม่ทราบว่าใครคือหัวหน้าของฝ่ายตรงกันข้ามที่เรากำลังสู้รบที่แท้จริง" ในการประชุมสื่อหลังจากนั้นหนึ่งวันท่านได้ตำหนิรัฐบาลอย่างรุนแรง "ให้ทหารมีอิสระและทำงานตามหน้าที่ของตน" อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2549 ทางกองทัพก็ยังไม่แน่ใจว่าจะต้องทำการเจรจากับใคร (Bangkok Post, 19 September 2006:2)

การระเบิดหลายครั้งที่หาดใหญ่ปี พ.ศ. 2549 และในวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2549 มีการใช้รถจักรยานยนต์กดวางระเบิดกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดขึ้นหกครั้งในใจกลางเมืองหาดใหญ่ มีประชาชนเสียชีวิต 4 รายและบาดเจ็บมากกว่า 60 ราย ในจำนวนดังกล่าวมีชาวแคนาดาและชาวมาเลเซียเสียชีวิตด้วย (International Herald Tribune, 19 March 2007)

ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 มีประชาชนมากกว่า 1,400 รายที่เสียชีวิตภายในระยะเวลาที่น้อยกว่า 3 ปีของการก่อเหตุการณ์ไม่สงบ ส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้บริสุทธิ์ที่เดินผ่านไปมา ซึ่งมีทั้งชาวมุสลิมและชาวพุทธ (DPA, 5 May 2006)

ง. สถานภาพทางสังคม

ภายใต้หัวข้อย่อยนี้ ได้มีการอภิปรายถึงวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ทั้งนี้เพื่อให้มองเห็นถึงสภาพของความเคร่งครัดทางศาสนา และสภาพของทัศนคติที่ชาวมุสลิมมองต่อความยุติธรรม และลำดับสุดท้ายได้อภิปรายถึงสภาพของการศึกษา ทั้งนี้ก็เพื่อให้มองเห็นถึงความจำเป็นของการศึกษาตามวิถีทางของชาวไทยมุสลิมนั้นเป็นอย่างไร

1) วัฒนธรรม

ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในจังหวัดนราธิวาส ยะลา และปัตตานีนั้น พูดภาษามลายูสำเนียงกลันตัน (รัฐทางตอนเหนือของมาเลเซียที่อยู่ฝั่งตะวันออก) แต่ในจังหวัดสตูลนั้น พูดภาษามลายูเป็นสำเนียงเคดาห์ (รัฐทางตอนเหนือของมาเลเซียที่อยู่ฝั่งตะวันตก) ความเป็นมลายูนี้มีการเชื่อมโยงชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้ากับ "โลกวัฒนธรรมมลายู" ซึ่งต่อเนื่องยืนยงทั้งภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ที่นับรวมพื้นที่ตั้งแต่ตอนเหนือของแหลมมลายูถึงเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียและไปจนถึงตอนใต้ของฟิลิปปินส์ หรือเรียกตามภาษามลายูว่า "นูซันตารา" ความเป็นมลายูของประชาชนในถิ่นนี้นั้นไม่เพียงแต่จะแตกต่างทางด้านเชื้อชาติจากชนส่วนใหญ่ในประเทศไทยเท่านั้น แต่คำว่า "มลายู" จะหมายถึงผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามอยู่ในตัวโดยเบ็ดเสร็จ ฉะนั้น ประชาชนในท้องถิ่นนี้จะเรียกตนเองว่า "Orang Melayu" (คนมลายู) ซึ่งจะมีความหมายถึงชาวมุสลิม และ "Orang Siam" (คนสยาม) หมายถึงผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ

ในบริบทของปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น จากอัตลักษณ์ด้านเชื้อชาติกลุ่มชาติพันธุ์และภาษาที่แตกต่างกันแล้ว มีเรื่องที่ควรเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาอิสลามอยู่ 2 เรื่อง คือ ความเคร่งครัดทางศาสนาและทัศนคติที่มีต่อความยุติธรรม

2) ความเคร่งครัดทางศาสนา

ชาวมุสลิมนั้นจะมีความเคร่งครัดต่อการนับถือศาสนาอิสลามเป็นอย่างยิ่ง มุสลิมทุกคนจะมีความเชื่ออย่างน้อยใน 2 หลักการที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม คือ หลักการศรัทธา และหลักการปฏิบัติ (ดูภาคผนวกประกอบ)

ศาสนาอิสลามถือว่า ความสะอาดเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธาทางศาสนา เพราะท่านศาสดามูฮำมัดทรงกล่าวไว้ว่า "อันนาซีฟฟะตุลมีนัลอีมาน" ซึ่งมีลักษณะเฉพาะในบริบทของศาสนาอิสลาม เช่น บางหมู่บ้านอาจแลดูไม่ถูกสุขอนามัย แต่ถ้าชาวบ้านมุสลิมใช้พื้นที่บริเวณนั้นละหมาดได้ ก็นับว่าสะอาด ที่สำคัญบ้านของมุสลิมจะไม่เพียงเป็นที่พักอาศัย แต่บ้านยังใช้เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจ เช่น การละหมาด การอ่านคัมภีร์อัลกุรอ่าน

บ้านจึงต้องสะอาดตามบริบทของศาสนา นอกจากนั้น ก่อนการละหมาด ก่อนการจับต้องอ่านคัมภีร์อัลกุรอ่าน มุสลิมต้องอาบน้ำละหมาด ดังความจากอัลกุรอ่าน ซูเราะห์ที่ 56 (บทที่ 56) โองการที่ 78-80 ซึ่งแปลความหมายเป็นภาษาไทยว่า

ในคัมภีร์ (อัลกุรอ่าน) นั้น ได้รับการคุ้มครองอย่างดี ซึ่งจะไม่มีผู้ใดแตะต้องได้ เว้นแต่ผู้นั้นจะเป็นผู้สะอาด (เพราะนั่นคือ) ความจริงหรือความสว่างที่ถูกประทานลงมาจากพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก

นอกจากนี้ อิสลามยังมีวัฒนธรรมที่กำหนดแบบแผนพฤติกรรม เช่น การกิน การอยู่ การแต่งกาย วิถีปฏิบัติเฉพาะในด้านความสัมพันธ์กับคนต่างเพศ อย่างนี้เป็นต้น ซึ่งคนส่วนใหญ่ในสังคมไทยอาจไม่ยึดถือแบบแผนพฤติกรรมอย่างเคร่งครัดนัก แต่สำหรับชาวมุสลิมนั้นแบบแผนพฤติกรรมอาจมีมิติทางศาสนาและจิตวิญญาณ ฉะนั้น ความไม่เข้าใจถึงศาสนาอิสลามนั้น อย่างเช่น มีการดื่มเหล้าฉลองกัน หรือมีการกินอาหารที่เป็นของต้องห้ามอื่นๆ หรือมีพฤติกรรมชู้สาวกันต่อหน้าต่อตาของชาวมุสลิม นับเป็นสิ่งที่ชาวมุสลิมรังเกียจเป็นอย่างยิ่ง สิ่งนี้ดูเหมือนเล็กน้อยสำหรับศาสนิกอื่น แต่อาจกลายเป็นปมขยายความขัดแย้งให้เคลื่อนเข้าหาความรุนแรงได้ในสังคมของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม

3) ทัศนคติต่อความยุติธรรม

ชาวมุสลิมไม่ว่าจะเป็นในตะวันออกกลางหรือประเทศจีนหรือที่อื่นๆ ใดในโลกนี้ จะยึดถือพระมหาคัมภีร์อัลกุรอ่านและอัลหะดีษ (พระวัจนะของท่านศาสดามูฮำมัด) เป็นหลักการศรัทธาและหลักการปฏิบัติ สิ่งที่พระองค์อัลลอฮ์ตรัสไว้ในอัลกุรอ่านถึงการต่อสู้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคมนั้นก็เพื่อให้เกิดสันติภาพขึ้นบนโลกใบนี้ ฉะนั้น คำว่า “อิสลาม” ตามรากศัพท์แล้วจะหมายถึงสันติภาพ และนั้นคือ ความสันติภาพที่หมายรวมถึงความยุติธรรมด้วย อิสลามจึงอนุญาตให้ชาวมุสลิมลุกขึ้นต่อสู้กับพวกนอกรีตได้ แต่จะเป็นเพียงเพื่อปกป้องพิทักษ์สัจธรรม รักษาความสงบและสันติภาพ และยับยั้งความอยุติธรรม จากการขู่เข็ญ และการละเมิดโดยถูกรุกราน ดังความจากซูเราะห์ที่ 4 (บทที่ 4) โองการที่ 75-76 ซึ่งแปลความหมายเป็นภาษาไทยว่า

และเพราะเหตุใดสูเจ้าจึงจะไม่ต่อสู้ในหนทางของพระผู้เป็นเจ้า (เพื่อ) บรรดา บุรุษ สตรีและเด็กๆ ผู้ถูกกดขี่ ผู้ซึ่งร่ำร้องสวดอ้อนวอนว่า พระผู้เป็นเจ้า ทรงโปรดปลดปล่อยเราจากดินแดนแห่งนี้ ที่ชาวเมืองเป็นผู้กดขี่ ด้วยพระเมตตาของพระองค์ โปรดประทานผู้ช่วยเหลือและปกป้องแก่เราด้วย ผู้ศรัทธาต่อสู้ในหนทางของพระผู้เป็นเจ้า แต่ผู้ปฏิเสธธรรมจะต่อสู้เพื่อความไม่เป็นธรรม

ซึ่งจะเห็นว่า ศาสนาอิสลามอนุญาตให้มุสลิมหาวิธีการต่างๆ ในกรอบของศาสนามาดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้รอดพ้นจากการถูกกดขี่ข่มเหงรังแก และการได้รับปฏิบัติด้วยความไม่เป็นธรรมจากน้ำมือของฝ่ายอธรรม ในแง่นี้แนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี จะเป็นทางเลือก ซึ่งมีพื้นฐานทางศาสนาอิสลาม อย่างเช่น วิธีการพูดความจริงต่อหน้าผู้ปกครองที่ไม่เป็นธรรม หรือการแสดงออกด้วยการคัดค้านไม่ร่วมมือกับผู้ที่ใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม จึงเป็นหนทางหนึ่งในการแก้ปัญหา เพราะการเมืองของอิสลามจะมีหลักการอยู่ 5 ประการคือ 1) การประชุม

ปรึกษาหารือ 2) ยึดมั่นในความยุติธรรม 3) การมีเสรีภาพ 4) ความเท่าเทียมกัน และ 5) รักษาคำมั่นสัญญาและสอบถามผู้นำถึงข้อสงสัยจากความไม่ชอบมาพากล (Katni Kamsono Kibat, 1986:5-6) แต่ทั้งนี้ ไม่ได้หมายความว่า จะไม่อนุญาตให้ตอบโต้ด้วยวิธีการรุนแรง หากแต่วิธีที่รุนแรงนั้นถือเป็นทางเลือกสุดท้ายที่มุสลิมทุกคนต้องลุกขึ้นมาต่อสู้ในรูปแบบที่เรียกว่า "ญิฮาด" คือการถวายชีวิตอุทิศตนเพื่อพระผู้เป็นเจ้า

1.4 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อสืบหาคำตอบของโจทย์ปัญหาที่ว่า "เพราะเหตุใดกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง"

งานวิจัยนี้จึงมีเป้าหมายหลักคือ

1) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวทางการเมืองและผลกระทบจากความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

2) วิเคราะห์ถึงสาเหตุของความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

1.5 สมมุติฐานของการวิจัย

จากประสบการณ์ทำงานวิจัย การลงสนามสำรวจและสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในพื้นหลายๆ แห่งจึงเป็นที่มาและเหตุจูงใจของการกำหนดปัจจัยตัวบ่งชี้ คือ 1) "การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น" 2) "การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนากับวัฒนธรรมท้องถิ่น" 3) "การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษากับเอกลักษณ์ของท้องถิ่น" และ 4) "การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวกับธรรมชาติท้องถิ่น"

ตัวบ่งชี้ทั้งหมดดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการตอบคำถามการวิจัยคือ "เพราะเหตุใดกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง"

ทั้งหมดที่กล่าวข้างต้นคือ ที่มาของการสร้างสมมติฐานคือ

1) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือไม่

2) การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือไม่

3) การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นหรือไม่

4) การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวสอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่นหรือไม่

ซึ่งผู้นำชุมชนจำนวน 2,200 จะเป็นผู้ให้ข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์และกรอกแบบสอบถามว่าสาเหตุที่มีการเรียกร้องให้เปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเองนั้นเกิดจากสาเหตุใด และหากมีการปกครองตนเองแล้วจะกำหนดรูปแบบการบริหารการปกครองอย่างไร

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

งานวิจัยตามโครงการนี้ เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้ว ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับมีดังต่อไปนี้

1) สามารถหาคำตอบถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการเรียกร้องสู่การปกครองตนเอง และสามารถกำหนดรูปแบบ (model) การเมืองการปกครองที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2) กำหนด นำเสนอรูปแบบ และเผยแพร่ข้อมูลเชิงลึกถึงจุดแข็งจุดด้อยของการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

3) กำหนด นำเสนอรูปแบบ และเผยแพร่ข้อมูลเชิงลึกถึงจุดแข็งจุดด้อยของการส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

4) กำหนด นำเสนอรูปแบบ และเผยแพร่ข้อมูลเชิงลึกถึงจุดแข็งจุดด้อยของการจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

5) กำหนด นำเสนอรูปแบบ และเผยแพร่ข้อมูลเชิงลึกถึงถึงจุดแข็งจุดด้อยการบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น

6) สามารถสร้างทฤษฎีใหม่ขึ้นมาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและหาสาเหตุของความรุนแรงในเขตชุมชนที่เป็นชนกลุ่มน้อยโดยทั่วไป

1.7 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยตามโครงการนี้ มีความมุ่งหมายที่จะตรวจสอบโจทย์ปัญหาที่ว่า “เพราะเหตุใดกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง” โดยตรวจสอบผู้นำชุมชนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่ห้าจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 2,200 คน คือ แบ่งออกเป็น จังหวัดปัตตานี 500 คน จังหวัดนราธิวาส 500 คน จังหวัดสงขลา 200 คน จังหวัดยะลา 500 คน และจังหวัดสตูล 500 คน เป็นสนามในการลงพื้นที่สำรวจเพื่อหาสาเหตุดังกล่าว ฉะนั้นโครงการนี้ นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อนโยบายของรัฐ เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจกำหนดทิศทางในการวางนโยบายการปกครองท้องถิ่นของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายการกระจายอำนาจสู่การปกครองท้องถิ่นในพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสามอำเภอในจังหวัดสงขลา คืออำเภอจะนะ อำเภอเทพา และอำเภอสะบ้าย้อย

ตัวชี้วัดมีสี่ปัจจัยคือ 1) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น 3) การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และ 4) การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวสอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น

โดยมีรายละเอียดของแต่ละตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้

2) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ธรรมชาติของสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูลนั้น อัตราประชากรระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูกับชาวไทยพุทธโดยเฉลี่ยจะอยู่ระหว่าง 80:20 คือ ไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูร้อยละแปดสิบ และ ชาวไทยพุทธร้อยละยี่สิบ

การเริ่มต้นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ควรมีรูปแบบการบริหารการปกครองที่เป็นระบบการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด และรองผู้ว่าราชการจังหวัดโดยกำหนดตำแหน่งผู้ว่าราชการเป็นตำแหน่งของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูเพื่อดูแลผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ และตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องเป็นตำแหน่งของชาวไทยพุทธเพื่อดูแลผลประโยชน์ของชาวไทยพุทธควบคู่กัน

คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดให้เป็นองค์กรกลางมีค่าตอบแทนประจำตำแหน่งเหมือนข้าราชการทั่วไป มีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาพร้อมให้คำแนะนำแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด และดูแลกิจการด้านศาสนา เผยแพร่ข้อมูลคำสอนที่ถูกต้อง และป้องกันคำสอนศาสนาที่บิดเบือน

การแต่งตั้งหรือดูแลเจ้าหน้าที่ตำรวจควรอยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดตามสัดส่วนของประชากร และตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดควรมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี

ด้านกระบวนการยุติธรรม ควรให้มีศาลชารีอะห์ที่มาจากการแต่งตั้งของรัฐบาลเพื่อดูแล และตัดสินคู่กรณีระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูกับชาวไทยมลายู และปกป้องคู่กรณีที่เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู และระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู กับชาวต่างศาสนิกควบคู่กับศาลของรัฐบาล

2) การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ทางรัฐควรส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาให้มีความหลากหลาย โดยให้มีการสนับสนุนงบประมาณและทุนอุดหนุนด้านการศึกษาด้านวัฒนธรรม ประเพณี และภาษาแก่เยาวชนนักเรียนนักศึกษาจากทุกศาสนาในพื้นที่ ตามสัดส่วนที่แท้จริงของประชากร

การส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างเช่น ให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาออกไปศึกษาต่อในต่างประเทศ และเปิดโครงการศึกษาภาษามลายูให้มีการสอนอย่างแพร่หลายในระดับโรงเรียนชั้นประถมศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาและระดับมหาวิทยาลัย

นักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาจากแหล่งต่างๆ เหล่านั้นจะต้องกลับมาชดใช้ทุนด้วยการกลับมาทำงานราชการเพื่อรับใช้ประเทศชาติ

ภาษาที่ใช้ในพื้นที่ ควรกำหนดภาษาไทยกับภาษามลายูเป็นภาษาราชการควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและรองรับการรวมตัวของอาเซียนตามระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3) การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น การจัดทำหลักสูตรการศึกษาของทุกระดับ ควรเปิดเผยประวัติศาสตร์ ด้านการเมือง สังคม การศึกษา และวัฒนธรรมของ

พื้นที่โดยตั้งอยู่บนฐานของความเป็นจริง โดยยึดถือความปรองดองของชาติ และดำเนินยุทธศาสตร์ให้เกิดความเป็นสมานฉันท์จากสังคมที่หลากหลายด้านวัฒนธรรม

คำสอนทุกศาสนาในตำราเรียนต้องได้รับการรับรองจากฝ่ายกิจการด้านศาสนาของทุกศาสนา จากองค์การกลางที่มาจากคณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัด โดยส่งผ่านไปยังประมุขของแต่ละศาสนาอย่างเช่น สำนักจุฬาราชมนตรี และสมเด็จพระสังฆราช เป็นต้น

ข้าราชการในพื้นที่ ควรให้มีการจัดอัตราส่วนตามจำนวนความหลากหลายของประชากรในพื้นที่เป็นหลัก

4) การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรควรเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยรัฐบาลกลางควรกำหนดอำนาจการใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นธรรมแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดอย่างชัดเจน โดยรายได้ที่เก็บจากภาษีบำรุงท้องที่ร้อยละ 20 ต้องส่งไปยังรัฐบาลเพื่อให้เป็นงบประมาณแผ่นดินของส่วนกลาง

ในกรณีที่จังหวัดใดมีงบประมาณไม่พอใช้ ทางรัฐบาลจะต้องส่งเสริมช่วยเหลือด้านงบประมาณเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม

การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเช่น การทำเหมืองแร่ การดูแลป่าไม้ และการทำประมงเป็นต้น ซึ่งผลประโยชน์จากการทำสัมปทานต่างๆ รวมทั้งการทำประมงในเขตน่านน้ำของแต่ละจังหวัดที่ติดชายทะเล การเก็บภาษีจากการทำประมงของชาวประมงที่มาจากนอกพื้นที่หรือนอกประเทศ ควรเป็นอำนาจของแต่ละจังหวัดเพื่อนำงบประมาณในการบำรุงท้องที่

ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวในพื้นที่ควรเป็นหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด โดยคำนึงถึงหลักสากล และให้สอดคล้องกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น

1.8 นิยามศัพท์

<u>นครปัตตานี</u> มีคำนิยามในโครงการวิจัยนี้คือ ดินแดนที่เป็นอาณาเขตที่เป็นที่อยู่อาศัยของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูอย่างหนาแน่น ซึ่งเป็นบริเวณจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยที่มีชายแดนติดกับประเทศมาเลเซียคือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และบางอำเภอของจังจังหวัดสงขลาอย่างเช่น อำเภอจะนะ อำเภอเทพา และอำเภอสะบ้าย้อย โดยชาวไทยมุสลิมดังกล่าวนั้น มีการนับถือศาสนาอิสลาม มีการดำเนินชีวิตด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และภาษาพูดที่คล้ายคลึงกันกับประเทศมาเลเซีย

<u>การรวมอำนาจ</u> ในโครงการนี้หมายถึง การบริหารการปกครองที่เป็นรูปแบบการใช้อำนาจกระจุกตัวอยู่ที่ส่วนกลาง ประชาชนไม่มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดของตนเอง นอกจากนี้ องค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดไม่มีอิสระในการดำเนินกิจการทางการเมืองได้อย่างเต็มที่ การบริหารการปกครองถูกกำหนดและจัดวางรูปแบบที่มาจากส่วนกลาง ซึ่งการวางรูปแบบดังกล่าวอาจไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตของประชาชนที่เป็นพหุวัฒนธรรม

<u>ความเคลื่อนไหวทางการเมือง</u> ความเคลื่อนไหวทางการเมืองในที่นี้ เป็นความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชนกลุ่มน้อย[3] ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมที่มีความด้อยในอำนาจ จากสภาพที่เคยหยุดนิ่งกลับมาเข้าสู่สภาพที่มีการเคลื่อนไหว ทั้งนี้เพื่อให้ได้มีพลังในการต่อรองซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่ม หรือของชุมชน หรือของสังคม หรือของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งรูปแบบของการเคลื่อนไหวนั้น อาจจะยอมรับระบบการเมืองของรัฐบาล คือมีการจัดตั้งพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมืองเพื่อเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองใหญ่ ทั้งนี้ก็เพื่อที่ตนจะได้มีสิทธิ์ในการส่งตัวแทนเข้าไปแข่งขันในสนามเลือกตั้งจากทุกระดับเพื่อให้ได้รับตำแหน่งทางการเมือง ทั้งนี้ เพื่อจะได้มีโอกาสในการมีส่วนแบ่งซึ่งผลประโยชน์ที่กลุ่มของตนกำลังเรียกร้องให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมนั้นเอง

<u>การปกครองตนเอง</u> ตามโครงการวิจัยนี้ การปกครองตนเอง หมายถึงระบบการปกครองท้องถิ่นตามอำนาจที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญไทยกฎหมายรัฐธรรมนูญไทยปี 2540 และ 2550 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 282 ภายใต้บังคับมาตรา ๑ "รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น"

1.9 การจัดลำดับบทต่างๆ

บทที่สองเป็นแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยการอภิปรายถึง 1) กลุ่มชาติพันธุ์พร้อมด้วยความหมาย คำนิยาม ประวัติแนวคิด การจัดประเภท ความขัดแย้งในกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ 2) กลุ่มชาติพันธุ์ลักษณะพิเศษในบางประเทศ อย่างเช่น สหรัฐ ยุโรป จีน และอินเดียเป็นต้น 3) การปกครองตนเอง มีการอภิปรายแบ่งออกเป็นประเภทอาณาเขตบริหารภายใต้สหพันธ์ และระบบปกครองตนเอง ซึ่งจะรวมถึงรูปแบบการปกครองตนเองของแคนาดา ควิเบก การปกครองตนเองในจีน ซาราวัคและซาบาห์ มินดาเนา และอาเจะห์ นอกจากนี้ จะมีการอภิปรายถึง ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชนกลุ่มน้อย วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และขอบเขตทางทฤษฎีคือ จากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง

บทที่สาม เป็นการอภิปรายถึง วิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมถึงวิธีการสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่สี่ เป็นการนำผลจากการสอบถามผู้นำชุมชนเชื้อสายมลายูในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 2,200 ท่าน มีการแบ่งออกเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้นำชุมชนและข้อมูลทางความคิดเห็นจากผู้นำชุมชนเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเช่น 1) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล

---

[3] คำว่า “ชนกลุ่มน้อย” ในโครงการวิจัยนี้ เราหมายถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่ด้อยอำนาจทางการบริหารการปกครองประเทศ ซึ่งมิได้วัดจากจำนวนปริมาณน้อยหรือปริมาณมาก ทั้งนี้ กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีปริมาณมากกว่าก็สามารถถือเป็นชนกลุ่มน้อยได้ หากไม่มีอำนาจในการบริหารการปกครองประเทศ ยกตัวอย่างเช่น ชาวผิวสีในประเทศแอฟริกาใต้ในสมัยที่มีการดำเนินนโยบาย “apartheid policy” ถึงแม้ว่าชาวผิวสีจะมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 90 หากเทียบกับชาวผิวขาว ซึ่งมีอยู่เพียงร้อยละ 10 แต่เนื่องจากชาวผิวขาวมีอำนาจผูกขาดในการบริหารการปกครองประเทศ จึงถือว่าชาวผิวสีในประเทศเป็น “ชนกลุ่มน้อย”

ด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรม 2) การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาและศาสนา 3) การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา และ 4) การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยว ซึ่งทั้งสี่ปัจจัยดังกล่าว จะมีการวิเคราะห์และอภิปรายผลตามแต่ละปัจจัย นอกจากนี้ จะมีการอภิปรายให้เห็นถึงรูปแบบการบริหารการปกครองที่ควรจะเป็น และปัจจัยอื่นๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ก่อนที่จะสรุปท้ายบท

บทที่ห้า เป็นการสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่คณะผู้วิจัยนำเสนอความเห็นเพื่อความชัดเจนถึงแนวโน้มรูปแบบการปกครองตนเองลักษณะพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต

บทที่ 2
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ เป็นการอภิปราย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และระบบการปกครองตนเอง ซึ่งการอภิปรายจะเริ่มต้นด้วย ความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ ประวัติแนวคิดของกลุ่มชาติพันธุ์ การจัดประเภทกลุ่มชาติพันธุ์ ความขัดแย้งในกลุ่มชาติพันธุ์ และจะต่อด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ลักษณะพิเศษที่ปรากฏอยู่ในบางประเทศ ส่วนแนวคิดด้านการปกครองตนเองนั้นจะแบ่งการอภิปรายออกเป็นส่วนที่เป็นอาณาเขตบริหารภายใต้สหพันธ์และส่วนที่เป็นระบบการปกครองตนเอง ก่อนที่จะสรุปท้ายบท

2.1 กลุ่มชาติพันธุ์

2.1.1 ความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์หรือตรงกับภาษาอังกฤษว่า “ethnicity” นั้นเป็นกลุ่มคนในปกครองที่สมาชิกมีการแสดงตนออกมาซึ่งกันและกัน โดยผ่านทางมรดกร่วมกัน ประกอบไปด้วยภาษาร่วมกัน วัฒนธรรม (รวมถึงศาสนา) ร่วมกัน และมีขนบธรรมเนียมของความเป็นบรรพบุรุษร่วมกัน (ประวัติศาสตร์การแต่งงานของคนที่อยู่ในเผ่าเดียวกัน) (Hobsbawm & Ranger, 1983; Seidner, 1982:2-3) สมาชิกทั้งหลายของกลุ่มชาติพันธุ์จะมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากนี้ ลักษณะพิเศษกลุ่มชาติพันธุ์นั้น มีความโดดเด่นอยู่กับการแสดงตนถึงคุณค่าจากบุคคลกลุ่มอื่นๆ ถึงลักษณะเฉพาะตน (*Encyclopedia*, 2007) ซึ่งกระบวนการที่เป็นผลลัพธ์ต่อการเกิดมาของการแสดงตนนั้นเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “ethnogenesis.”

2.1.2 คำนิยามกลุ่มชาติพันธุ์

คำนิยามกลุ่มชาติพันธุ์ “ethnicity” หรือ “ethnic group” นั้นมาจากภาษากรีก “ethnos” ซึ่งได้แปลออกมาเป็นคำว่า “คนในประเทศ-nation” ซึ่งจะมีการอ้างถึงคนในปกครองที่มีความคิดร่วมบรรพบุรุษเดียวกัน และเป็นผู้ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมร่วมกัน

คำว่า “ชาติพันธุ์-ethnic” และแบบแผนที่มีความสัมพันธ์กันนั้น เริ่มมีขึ้นมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 14 ผ่านยุคกลางของศตวรรษที่ 19 นำมาใช้เป็นภาษาอังกฤษที่มีความหมายว่า “pagan, heathen (พวกนอกศาสนา, คนไม่เชื่อในพระเจ้า)” อย่างเช่น คำว่า “ethniko” ถูกนำใช้เป็นการแปลที่ LXX

ของ Hebrew goyim ซึ่งจะมีความหมายว่า "the nations (คนในประเทศ), non-Hebrew (ไม่ใช่ชาวฮิบรู), non-Jews (ไม่ใช่ชาวยิว)" (Thi E. Tonkin & M. Chapman, 1989:11-17 อ้างใน J. Hutchinson & A.D. Smith (eds.), 1996:18-24)

ความหมายสมัยใหม่เกิดขึ้นในกลางศตวรรษที่ 19 และแนวคิดชัดเจนขึ้นเป็นคนในการปกครอง (a people) หรือคนในประเทศ (a nation) การบัญญัติศัพท์ของคำว่า "ชาติพันธุ์ (ethnicity)" ในศตวรรษที่ 20 นั้นได้ชัดเจนขึ้นจากปี ค.ศ. 1950 โดยประมาณ และความหมายของสัญชาติ (nationality) จะขึ้นอยู่กับบริบทที่อาจใช้ความหมายเดียวกับชาติพันธุ์ (ethnicity) หรือสิทธิในความเป็นพลเมือง (citizenship)

การใช้คำ "ชาติพันธุ์" ในสมัยใหม่จะมีผลสะท้อนถึงประเภทความแตกต่างของการเผชิญหน้ากันระหว่างรัฐอุตสาหกรรมที่มีกลุ่มต่างๆ จากภายนอก อย่างเช่น ผู้อพยพ และคนพื้นเมือง และแล้ว คำว่า "ชาติพันธุ์ (ethnicity)" กลายเป็นความหมายที่ตรงกันข้ามกับ "ประชาชนแห่งชาติ (national)" เป็นการอ้างถึงเอกลักษณ์ หรือ อัตลักษณ์ที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้ อพยพหรือมีชัย ที่กลายเป็นพลเมืองของรัฐหรือ "คนในประเทศ" ที่มีหลักการปฏิบัติทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน (Oxford English Dictionary, 2nd ed., 2008) ซึ่งใช้คำ "กลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic group)" ในปี ค.ศ. 1935 และบรรจุความหมายของคำใน Oxford Dictionary ในปีค.ศ. 1972 (Cohen, 1978:379)

การใช้ความหมายของคำว่า "ชาติพันธุ์" ในภาษาปรกติของสหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกานั้น ท่าน Wallman (1977:531) ได้บันทึกไว้ว่า

> *ความหมายของคำ 'ชาติพันธุ์' แสดงถึงความหมายโดยนัยเป็นที่รู้กันคือ 'เชื้อชาติ' ในสหราชอาณาจักร แต่ในอเมริกาเหนือ ความหมายจะตรงกันข้ามกัน [เชื้อชาติ] คือ ผิวสี และ 'ชาติพันธุ์' เป็นการบ่งบอกถึงการสืบตระกูลของผู้ที่พึ่งอพยพเข้ามาและที่ไม่ได้มาจากกลุ่มประเทศที่พูดภาษาอังกฤษเป็นหลัก 'ชาติพันธุ์-ethnic' จะไม่ใช้เป็นคำนามในสหราชอาณาจักร ฉะนั้นจะไม่มีคำว่า 'ethnics' (โดยมีตัวเอสท้ายคำ) จะมีแต่คำว่า 'ethnic relations' ซึ่งมีความหมายว่า มีความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์*

ดังนั้น ภาษาที่ใช้อยู่กันอยู่ในปัจจุบัน คำว่า "ethnic" และ "ethnicity" จึงกึกก้องในหูว่าเป็นบุคคลในประเทศที่มีประวัติมาจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาของชนกลุ่มน้อย และเป็นความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติ

อย่างไรก็ตาม ทางสังคมศาสตร์นั้น การใช้คำดังกล่าวจะเป็นการวิเคราะห์ถึงมนุษย์กลุ่มต่างๆ ที่มองเห็นกลุ่มตนเองแตกต่างอย่างชัดเจนจากกลุ่มอื่นๆ และผู้อื่นก็มองเห็นถึงความแตกต่างจากกลุ่มตนทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี (Eriksen, 1993:2) ท่านแรกที่ใช้คำว่า "กลุ่มชาติ

พันธุ์ (ethnic group)" เข้ามาในการศึกษาสังคมมนุษย์คือ นักสังคมวิทยา ที่ชื่อ Max Weber ซึ่งท่านได้ให้คำนิยามไว้ว่า

กลุ่มมนุษย์ทั้งหลายที่เพลิดเพลินอยู่กับความเชื่อภายในจิตใจในการสืบตระกูลร่วมกัน เพราะความเหมือนกันทางสรีระหรือประเพณีหรือทั้งสอง หรือเพราะว่า ความทรงจำจากยุคล่าอาณานิคมและการเป็นผู้อพยพเข้ามาก็ตาม ความเชื่อเหล่านี้จะต้องสำคัญสำหรับการจัดตั้งกลุ่ม นอกจากนี้ ไม่ต้องมาคำนึงว่า ความสัมพันธ์ทางสายเลือดที่ประสงค์นั้นจะเป็นอย่างไร

ไม่ว่ากลุ่มชาติพันธุ์จะมีคุณสมบัติ สากลด้านขนบธรรมเนียมประเพณีหรือไม่อย่างไร แต่ก็มีขอบเขตจากการพึ่งพิง และเป็นคำนิยามที่แน่นอน ซึ่ง "Challenges of Measuring an Ethnic World: Science, politics, and reality" จะให้ความหมายของชาติพันธุ์ว่า เป็นปัจจัยพื้นฐานในชีวิตมนุษย์ เป็นปรากฏการณ์ซึ่งมีอยู่เป็นปกติวิสัยในประสบการณ์ของความเป็นมนุษย์ นักสังคมศาสตร์หลายท่าน อย่างเช่น นักมานุษยวิทยาที่ชื่อว่า Fedrik Barth และ Eric Wolf จะไม่พิจารณาเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์เป็นสากล แต่จะมองว่า ชาติพันธุ์เป็นผลผลิตที่เป็นประเภทเฉพาะตนที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่ม มากกว่าที่จะเห็นคุณสมบัติสำคัญซึ่งมีอยู่เป็นปรกติวิสัยในกลุ่มต่างๆ ของมนุษย์ (Barth, 1969:381)

2.1.3 ประวัติแนวคิดของกลุ่มชาติพันธุ์

ตามความเห็นของท่าน Thomas Hylland Eriksen การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์นั้นถูกครอบงำโดยข้อถกเถียงที่แตกต่างชัดเจนอยู่สองส่วนจนถึงปัจจุบัน

-ส่วนแรก การโต้เถียง จะอยู่ระหว่าง "ยุคเริ่มต้น (primordialism)" กับ "ยุคเครื่องมือ (instrumentalism)" ความเห็นของนักคิดยุคแรกนั้น มองว่าการผูกมัดของชาติพันธุ์นั้นจะมีลักษณะเป็นกลุ่มๆ อย่างเช่น ลักษณะที่ติดตัวมาซึ่งเห็นได้จากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการถูกบังคับหรือจะมีความผูกมัดทางสังคม (Geertz, 1967) วิธีการของนักคิดยุคเครื่องมือ คือ การดูแลกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นพื้นฐานองค์ประกอบ adhoc ของยุทธศาสตร์การเมือง คือใช้เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อกลุ่มผลประโยชน์ในการบรรลุผลซึ่งเป้าหมายทุติยภูมิ อย่างเช่น การเพิ่มความมั่งคั่ง อำนาจหรือสถานภาพ (Cohen, 1969) ซึ่งการโต้เถียงเกี่ยวกับเรื่องนี้ ยังคงเป็นประเด็นสำคัญในการอ้างอิงด้านรัฐศาสตร์ แม้ว่าวิธีการของนักปราชญ์หลายท่านยังล้มเหลวอยู่ระหว่างนักคิดทั้งสองยุค

-ส่วนที่สอง การโต้เถียงจะอยู่ระหว่าง "ระบบโครงสร้าง (constructivism)" กับ "ระบบองค์ประกอบ (essentialism)" นักคิดระบบโครงสร้างมีความเห็นว่าสัญลักษณ์ประจำชาติและชาติพันธุ์เป็นผลผลิตของอำนาจต่างๆ ในประวัติศาสตร์ หรือไม่ว่าจะในปัจจุบันก็ตาม สัญลักษณ์ต่างๆ ดังกล่าวจะแสดงให้เห็นออกมาเป็นเรื่องเก่าแก่ (Gellner, 1983)

ตามความเห็นของท่าน Eriksen การโต้เถียงเหล่านี้ได้ถูกแทนที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านมานุษยวิทยา นักปราชญ์พยายามสนองตอบต่อรูปแบบต่างๆ ที่เป็นการเมืองเพิ่มขึ้น ซึ่งนำเสนอโดยสมาชิกที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์และคนในประเทศที่หลากหลาย นี่คือขอบเขตของการโต้เถียงเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมในประเทศต่างๆ อย่างเช่น สหรัฐและแคนาดา ซึ่งมีผู้อพยพเข้าไปจากหลากหลายวัฒนธรรม หลังยุคล่าอาณานิคมในแคริเบียนและเอเชียใต้ (Eriksen, 2001:42-70)

ท่าน Weber ยังคงเชื่อว่า กลุ่มชาติพันธุ์เป็นสิ่งที่มนุษย์ทำขึ้นมา (Gemeinschaft หรือ artificial) ทั้งนี้เพราะว่า กลุ่มชาติพันธุ์นั้นจะมาจากพื้นฐานความเชื่อในชุมชนส่วนรวม ประการที่สอง ความเชื่อในชุมชนร่วมที่มนุษย์สร้างขึ้นมานั้นจะไม่สร้างกลุ่มขึ้นมา แต่กลุ่มจะสร้างความเชื่อขึ้นมา ประการที่สาม การสร้างกลุ่มนั้น เป็นผลมาจากการพยายามบังคับไปยังอำนาจและสถานภาพที่ทำให้มีสิทธิเพียงผู้เดียว ซึ่งจะเห็นว่า เป็นความคิดตรงกันข้ามกับความเชื่อนักธรรมชาตินิยม ที่เชื่อว่า ความแตกต่างวัฒนธรรมและพฤติกรรมทางสังคมระหว่างกลุ่มชนที่มีลักษณะซึมซับจากคุณสมบัติที่เป็นมรดกและความโน้มเอียงมาจากการสืบตระกูลร่วมกัน และเป็นที่เรียกว่า "เชื้อชาติ (race)" นั้นเอง

2.1.4 การจัดประเภทกลุ่มชาติพันธุ์

เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาการให้คำนิยามเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ จำเป็นต้องให้ทราบถึงความโดดเด่นต่างๆ ระหว่างแนวคิดที่เป็น "ประเภทกลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic categories)" "เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic networks)" และ "ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic community)"

ก. ประเภทกลุ่มชาติพันธุ์

กลุ่มนี้ เป็นประเภทที่ตั้งขึ้นโดยบุคคลจากภายนอกกลุ่ม ซึ่งสมาชิกไม่ได้มาจากกลุ่มของประเภทกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มนี้เอง และเป็นสมาชิกที่เป็นประชากรที่จัดประเภทโดยบุคคลภายนอก ซึ่งจะดูพิจารณาความโดดเด่นตามคุณลักษณะชื่อร่วมหรือสัญลักษณ์ร่วม มีองค์ประกอบวัฒนธรรมร่วม และการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ภายในพื้นที่เฉพาะ อย่างไรก็ตาม สมาชิกที่ลงความเห็นว่าเป็นประเภทกลุ่มชาติพันธุ์นั้นจะมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของร่วม เป็นกลุ่มที่แตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ อย่างเช่น ชาวผิวสีในสหรัฐอเมริกาเป็นต้น (ดูคำอธิบายใน ข้อ 2.2 กลุ่มชาติพันธุ์ลักษณะพิเศษในบางประเทศ)

ข. กลุ่มชาติพันธุ์ที่จัดเป็นเครือข่าย

กลุ่มนี้ เริ่มที่จะมีความรู้สึกร่วม และระดับนี้ เป็นความเชื่อร่วมของการกำเนิดพันธุ์ มรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางชีววิทยา เริ่มปรากฏออกมาให้เห็น อย่างที่สุดก็จะแสดงให้เห็นในกลุ่มผู้นำ อย่างเช่น ชาวเมารี ในนิวซีแลนด์ เป็นต้น (Delanty & Kumar, 2006:17)

ค. กลุ่มชาติพันธุ์ที่จัดเป็นชุมชน

สมาชิกของกลุ่มนี้จะมีความคิดรวบยอดอย่างชัดเจนว่าเป็น ประชากรมนุษย์ที่เป็นชื่อที่พร้อมกับความเชื่อในบรรพบุรุษร่วมกัน มีความจำทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน และมีองค์ประกอบวัฒนธรรมร่วมกัน ทั้งนี้จะรวมไปถึงความคิดที่เชื่อมโยงกับดินแดนบ้านเกิด และระดับของเอกภาพ ซึ่งลักษณะอย่างนี้ ก็จะอยู่ในท่ามกลางของกลุ่มผู้นำ และชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มนี้ จะปฏิเสธตนเองถึงการเป็นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง อย่างเช่น กลุ่มชาติพันธุ์ฮุยกูร์ ในแค้นซินเกียง และรวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์มลายูในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์ที่จัดเป็นประเภทนั้นจะถูกตั้งขึ้นโดยบุคคลภายนอกไม่ว่าสัญลักษณ์สมาชิกกลุ่มของตนจะเป็นประเภทใดก็ตาม (Smith, 1999:12)

นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียกว่า “กลุ่มชาติพันธุ์ตามสถานการณ์ (situational ethnicity)” คือจะมีสัญลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกเลือกขึ้นมาสำหรับชั่วขณะ และที่เป็นกลุ่มที่มีพื้นฐานจากการจัดตั้งทางสังคม หรือ สถานการณ์ อย่างเช่น “กลุ่มเสื้อแดง” หรือ .กลุ่มเสื้อเหลือง” ในประเทศไทยเป็นต้น

2.1.5 ความขัดแย้งในกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ

บางครั้ง กลุ่มชาติพันธุ์จะอยู่ภายใต้อำนาจของทัศนคติและการกระทำที่มีความลำเอียงโดยรัฐหรือประชาชนที่เป็นองค์ประกอบของรัฐ ในศตวรรษที่ 20 ประชาชนเริ่มโต้แย้งว่า ความขัดแย้งทั้งหลายท่ามกลางกลุ่มชาติพันธุ์ หรือระหว่างสมาชิกด้วยกันเองของกลุ่มชาติพันธุ์ และรัฐควรสามารถได้รับการแก้ไขในหนึ่งจากสองแนวทาง บางท่าน อย่างเช่น ท่าน Jurgen Habermas และท่าน Bruce Barry ได้โต้แย้งไว้ว่า อำนาจอันชอบธรรมของรัฐสมัยใหม่นั้นจะต้องมีพื้นฐานจากความคิดด้านสิทธิทางการเมืองถึงพลเมืองแต่ละปัจเจกชนที่อยู่ได้ด้วยตัวเอง ซึ่งตามความเห็นนี้ รัฐจะไม่ต้องรับกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งหมายถึงคนในปกครอง หรือสัญลักษณ์ทางเผ่าพันธุ์ แต่จะบังคับให้มีความเท่าเทียมกันทางการเมืองและทางกฎหมายของทุกปัจเจกชน สำหรับท่านอื่นๆ อย่างเช่น ท่าน Charles Taylor และ Will Kymlicka โต้แย้งว่า ความคิดของปัจเจกชนที่อยู่ได้ด้วยตัวเองนั้นตนเองเป็นโครงสร้างทางวัฒนธรรม ซึ่งความเห็นอย่างนี้ รัฐจะต้องรับรองสัญลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์และพัฒนากระบวนการผ่านสิ่งที่เป็นความจำเป็นเป็นการเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งสามารถ

บรรลุข้อตกลงภายในอาณาเขตของชาติ-รัฐได้ (Anon. n.d. กลุ่มชาติพันธุ์. http://en.wikipedia.org/wiki/Ethnic_group [22/9/2553])

ศตวรรษที่ 19 มองเห็นถึงการพัฒนาอุดมการณ์ทางการเมืองของชาตินิยมกลุ่มชาติพันธุ์ เมื่อแนวคิดเกี่ยวกับเชื้อชาติผูกมัดเข้ากับความเป็นชาตินิยม แรกเริ่มคือ นักทฤษฎีเยอรมันทั้งหลาย รวมถึง Johann Gottfried von Herder ตัวอย่างต่างๆ ของสังคมจะเจาะจงไปที่ความผูกพันด้านกลุ่มชาติพันธุ์ ให้เหตุผลถึงการกันออกไปในด้านประวัติศาสตร์ หรือขอบเขตทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ในการอ้างเหตุผลถึงเป้าหมายทั้งหลายของผู้รักชาติ มีสองยุคที่มีการอ้างถึงและเป็นตัวอย่างบ่อยครั้งคือ การรวมตัวเป็นหนึ่งและการขยายดินแดนของจักรวรรดิเยอรมันในศตวรรษที่ 19 และ เยอรมันผู้ยิ่งใหญ่ที่เรียกว่า Third Reich ในศตวรรษที่ 20 ซึ่งแต่ละยุคนั้นจะสนับสนุนความคิดการขยายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ (pan-ethnic idea) ซึ่งรัฐเป็นเพียงผู้แสวงหาดินแดนที่เป็นที่อยู่อาศัยโดยกลุ่มชาติพันธุ์เยอรมัน ประวัติศาสตร์ของผู้ที่ประสบผลสำเร็จต่อรูปแบบชาติรัฐ อย่างเช่น ผู้ที่เกิดขึ้นมาในตะวันออกใกล้ (Near East) และยุโรปตะวันออก นอกเหนือจากการแก้ปัญหาของจักรวรรดิอ้อตโตมันและออสเตรีย-ฮังการี พร้อมๆ ไปกับผู้ที่เกิดขึ้นหลังจากสหภาพโซเวียตสิ้นสลาย ทั้งหมดถูกบันทึกเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งความขัดแย้งเหล่านี้จะเกิดขึ้นภายในรัฐที่เป็นพหุชาติพันธุ์ มีการต่อต้านซึ่งกันและกัน ดังที่เกิดขึ้นในหลายภูมิภาคของโลก ดังนั้น ความขัดแย้งเหล่านี้จึงถูกตีความอย่างผิดๆ และแสดงคุณลักษณะพิเศษว่าเป็นสงครามกลางเมืองเมื่อความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์เกิดขึ้นในรัฐพหุชาติพันธุ์

2.2 กลุ่มชาติพันธุ์ลักษณะพิเศษในบางประเทศ

2.2.1 สหรัฐอเมริกา

ในสหรัฐอเมริกา คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” มีความหมายกว้างกว่าที่ใช้อยู่ในประเทศอื่นๆ ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์จะมีความหมายถึง การมีส่วนร่วมของหมู่คณะที่มีความสัมพันธ์กันเป็นกลุ่มชนทางรูปพันธุ์ สีผิว มากกว่าด้านอาณาเขตทางการเมือง คำว่า “ชนชาติ (nationality)” จะใช้เพื่อจุดประสงค์ด้านสัญชาติมากกว่าอย่างอื่น อย่างเช่น ชนชาติอิตาลี ชนชาติเม็กซิโก ชนชาติฝรั่งเศส ชนชาติรัสเซีย ชนชาติญี่ปุ่น อื่นๆ อย่างนี้เป็นต้น สิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนที่สุดในสหรัฐอเมริกาคือการที่ประชากรตระกูลอเมริกันลาตินจะจัดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ “Hispanic” หรือไม่ ก็เป็น “Latino” ซึ่งมีหลายกลุ่มที่ก่อนหน้านี้ได้แยกประเภทจัดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ตะวันออก และปัจจุบันนี้เป็นกลุ่มเชื้อชาติเอเชียที่ใช้เพื่อการสำรวจจำนวนประชากร

ความหมายของคำว่า “ชนผิวดำ (Black)” และ “ชาวอัฟริกันอเมริกัน (African American)” แม้จะแตกต่างกัน แต่ทั้งสองคำนี้ แต่เป็นการจัดประเภทของกลุ่มชาติพันธุ์ในสหรัฐในช่วงหลังปี ค.ศ. 1980 คำว่า “African American” ถือเป็นคำที่เหมาะสมที่สุดและเป็นการออกแบบทางการเมืองที่ถูกต้อง ถือเป็นการลบความไม่สมดุลด้านเชื้อชาติออกไป ซึ่งในอดีตนั้นมองเป็น “Black race--

เชื้อชาติผิวดำ" คำว่า "African American" จะแทนที่สำหรับการเรียกคนผิวดำ คนผิวสี คนนิโกร และอื่นๆ เป็นการอ้างถึงปัจเจกชนที่มีสีผิวมืดแทนที่จะเป็นชาติตระกูลทางภูมิศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็น ผิวสีจาง ผิวสีปานกลาง หรือผิวสีมืดก็ตาม ชาวอัฟริกันอเมริกันหลายท่านเป็นพหุเชื้อชาติ แม้ว่าหลายท่านจะให้ความคิดผิดๆ และสรุปไปว่า ชาวอัฟริกันอเมริกันสีจางจะมีการผสมข้ามพันธุ์มากกว่าผิวอื่นๆ ก็ตาม แต่นั้นคือการขาดความรู้ด้านพันธุ์ศาสตร์ ที่จริงแล้วชาวอัฟริกันอเมริกันมากกว่าครึ่งมีบรรพบุรุษเป็นชาวยุโรป ซึ่งถือเป็นปู่ทวดของพวกเขา และมี 5 เปอร์เซ็นต์ที่มีบรรพบุรุษเป็นอเมริกันพื้นเมือง เทียบเท่ากับปู่ทวดของพวกเขา (Gates, 2009: 209-21) ซึ่งความหมายของคำว่า "ชนผิวขาว (White)" โดยทั่วไปนั้น เป็นการอธิบายถึงประชาชนที่มีบรรพบุรุษ สามารถแสดงร่องรอยของความเป็นยุโรป (ทั้งนี้ จะรวมถึงชาวยุโรปที่ตั้งรกรากอยู่ในแถบอเมริกา ออสเตรเลีย และอัฟริกาใต้) และผู้ที่อาศัยอยู่ในสหรัฐในปัจจุบัน ชาวตะวันออกกลางบางครั้งก็จะรวมเป็นประเภท "ชนผิวขาว" ด้วยเหมือนกัน ซึ่งจะรวมไปถึงประชาชนจากเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ และอัฟริกาเหนือ รวมถึงชาวอาหรับ อิหร่าน อัฟกานิสถาน และปากีสถาน ชนเชื้อชาติทั้งหมดที่กล่าวมานั้นจัดเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเผ่า "ชนผิวขาว" ตามคำจัดความในการจัดประเภทของการสำรวจจำนวนประชากรในสหรัฐ ซึ่งประเภทดังกล่าวได้ถูกแยกออกเป็นสองกลุ่มใหญ่คือ Hispanics กับ non-Hispanics ซึ่งแต่เดิมจะมีความหมายเกี่ยวกับคนพูดภาษาสเปนหรือวัฒนธรรมของคนพวกสเปน (ตัวอย่างเช่น White non-Hispanic และ White Hispanic) จะเห็นว่าถึงแม้ว่า ประชาชนจากเอเชียไกล ที่มีสีผิวจาง พวกเขาก็จะไม่ถูกพิจารณาเป็น "ชนผิวขาว" ทั้งนี้เป็นเพราะว่า จะมีต้นตระกูลมาจากชนมองโกเลียที่เป็นธรรมชาติที่มีโครงสร้างทางสังคมของกลุ่มเผ่าพันธุ์ต่างๆ

2.2.2 ยุโรป

ยุโรปถือเป็นแหล่งที่มีจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใหญ่แห่งหนึ่ง ซึ่งท่าน Pan และ Pfeil (2004) นับไว้มีจำนวน 87 ชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันเป็น "ประชากรแห่งยุโรป (peoples of Europe)" ทั้งนี้ 33 ชาติพันธุ์เป็นประชากรกลุ่มใหญ่อย่างน้อยอาศัยอยู่ในรัฐอธิปไตยของตน ขณะที่ 54 ชาติพันธุ์ที่เหลือจะเป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ภายในยุโรปทุกประเทศ จะจัดตั้งเป็นชนกลุ่มใหญ่เป็นรัฐบาลท้องถิ่นตามภูมิภาคต่างๆ จำนวนประชากรชนกลุ่มน้อยแห่งชาติในยุโรป มีการคาดการณ์โดยประมาณอยู่ที่ 105 ล้านคน หรือร้อยละ 14 จากชาวยุโรป 770 ล้านคน (Pan & Pfeil, 2004) ทั้งนี้ไม่ได้นับรวมประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศฝรั่งเศสและสวิตเซอร์แลนด์

รัสเซียก็อีกประเทศหนึ่งที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เป็นจำนวนมากที่นอกเหนือจากชาวรัสเซีย 80 เปอร์เซ็นต์เป็นกลุ่มใหญ่ ชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ชาติพันธุ์ Tatars (ร้อยละ 3.8) ชนกลุ่มน้อยกลุ่มเล็กๆ หลายกลุ่มส่วนใหญ่จะอยู่ในรัสเซียในบริเวณส่วนที่เป็นเอเชีย

2.2.3 จีน

สาธารณรัฐประชาชนจีนได้รับรองกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศเป็นทางการ มีจำนวน 56 กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชาติพันธุ์ที่ใหญ่ที่สุดคือ ชาติพันธุ์จีนฮั่น ชนกลุ่มน้อยต่างๆ หลายกลุ่มยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา และอัตลักษณ์ของตนไว้ แม้ว่าส่วนใหญ่กำลังหันมานิยมวัฒนธรรมแบบตะวันตกมากขึ้น จีนฮั่นมีบทบาทมากในการปกครอง ควบคุมการเมืองและครอบคลุมพื้นที่มากที่สุดของประเทศจีน อย่างไรก็ตาม ในเขตธิเบตและซินเกียง จีนฮั่นถือเป็นชนกลุ่มน้อย ชาวจีนฮั่นเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มเดียวที่ผูกมัดอยู่กับนโยบายคุมกำหนด “นโยบายลูกคนเดียว (One-Child Policy)” ของประเทศ

2.2.4 อินเดีย

ในประเทศอินเดีย ประชากรจัดเป็นกลุ่มประเภทในความหมายของใช้ภาษาแม่ (mother tongues spoken) จำนวน 1,652 ภาษา สัมคมอินเดียจะแบ่งออกตามวัฒนธรรมเป็นวรรณะ หรือสมาชิกกลุ่มครอบครัว ไม่ใช่กลุ่มชาติพันธุ์ และประเภทเหล่านี้จะไม่มีสถานภาพทางการนับตั้งแต่อินเดียได้รับเอกราชมาในปี ค.ศ. 1947 เว้นแต่วรรณะและเผ่าพันธุ์ที่ถูกกำหนดขึ้นมา ซึ่งยังคงลงทะเบียนเพื่อจุดประสงค์ด้านบวกในการแบ่งพวกของกลุ่มชาติพันธุ์

สรุปแล้ว คำว่า “ชาติพันธุ์” ในสมัยใหม่จะมีผลสะท้อนถึงประเภทความแตกต่างของการเผชิญหน้ากันระหว่างรัฐอุตสาหกรรมที่มีกลุ่มต่างๆ จากภายนอก อย่างเช่น ผู้อพยพ และคนพื้นเมือง และแล้ว คำว่า “ชาติพันธุ์” กลายเป็นความหมายที่ตรงกันข้ามกับประชาชนแห่งชาติ เป็นการอ้างถึงเอกลักษณ์ หรือ อัตลักษณ์ที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้อพยพหรือมีชัย ที่กลายเป็นพลเมืองของรัฐหรือคนในประเทศ ที่มีหลักการปฏิบัติทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน ซึ่งใช้คำ “กลุ่มชาติพันธุ์”

ท่าน Weber เชื่อว่า กลุ่มชาติพันธุ์เป็นสิ่งที่มนุษย์ทำขึ้นมา ทั้งนี้เพราะว่า กลุ่มชาติพันธุ์นั้นจะมาจากพื้นฐานความเชื่อในชุมชนส่วนรวม ประการที่สอง ความเชื่อในชุมชนร่วมที่มนุษย์สร้างขึ้นมานั้นจะไม่สร้างกลุ่มขึ้นมา แต่กลุ่มจะสร้างความเชื่อขึ้นมา ประการที่สาม การสร้างกลุ่มนั้นเป็นผลมาจากการพยายามบังคับไปยังอำนาจและสถานภาพที่ทำให้มีสิทธิเพียงผู้เดียว ซึ่งจะเห็นว่าเป็นความคิดตรงกันข้ามกับความเชื่อนักธรรมชาตินิยม ที่เชื่อว่า ความแตกต่างวัฒนธรรมและพฤติกรรมทางสังคมระหว่างกลุ่มชนที่มีลักษณะซึมซับจากคุณสมบัติที่เป็นมรดกและความโน้มเอียงมาจากการสืบตระกูลร่วมกัน และเป็นที่เรียกว่า “เชื้อชาติ” นั้นเอง

2.3 การปกครองตนอง

ในส่วนนี้ ได้อภิปรายให้เห็นถึงประเภทของการปกครองตนเองไว้ 2 ประเภท คือ 1) รูปแบบของการบริหารเขตปกครองของสหพันธ์ (Federal District) และ 2) รูปแบบของการบริหารปกครองพิเศษ (autonomy)

2.3.1 อาณาเขตบริหารภายใต้สหพันธ์

อาณาเขตบริหารภายใต้สหพันธ์เป็นการกำหนดพื้นที่อาณาเขตในประเภทที่มีรูปแบบของการบริหารเขตปกครองของสหพันธ์ อำนาจการบริหารการปกครองจะอยู่ภายใต้รัฐบาลสหพันธ์ ซึ่งจะมีอยู่หลายประเทศ อย่างเช่น สหรัฐอเมริกา ลาตินอเมริกา มาเลเซีย อินเดีย ปากีสถาน และรัสเซีย (Wikipedia. 2009. Federal district. http://en.wikipedia.org/wiki/Federal_district [22/9/2553])

ก. เขตสหพันธ์ในสหรัฐอเมริกา

ที่นั่งของรัฐบาลสหพันธ์ของสหรัฐในวอชิงตัน คือ อาณาเขตบริหารภายใต้สหพันธ์ (federal district) เป็นที่รู้จักกันในนาม District of Columbia นอกจากนี้ รัฐบาลสหรัฐยังมีหลายรูปแบบของ “federal districts” ซึ่งจะเกี่ยวพันเป็นพิเศษกับเมืองหลวง อย่างเช่น

1) ระบบศาลสหพันธ์จะแบ่งผู้ที่มีตำแหน่งสูงสุดของแต่ละรัฐ District of Colombia และ Puerto Rico เข้าไปในหนึ่งหรือมากว่าหนึ่งอาณาเขตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีสหพันธ์ ศาลอาณาเขตสหรัฐและศาลการล้มละลายจะอยู่ในแต่ละเขต นอกจากนี้ มีพื้นที่ที่จำกัดเขตศาลประจำภาค แต่ละเขตจะประกอบด้วยกลุ่มของรัฐต่างๆ (ยกเว้นเขต District of Colombia ที่ประกอบด้วยเขตสหพันธ์ และเขตจำกัดสหพันธ์ ซึ่งอำนาจในการตัดสินคดีจะขึ้นอยู่กับสาระสำคัญเฉพาะอย่างแทนที่จะเป็นไปตามภูมิศาสตร์) ศาลอาณาเขตหรือดินแดน Puerto Rico และสหรัฐจะถูกมอบหมายให้อยู่กับเขตต่างๆ ซึ่งแต่ละเขตจำกัดจะมีศาลสหรัฐในการอุทธรณ์

2) ธนาคารกลางและเขตสงวนสหรัฐ จะประกอบด้วยธนาคาร 12 แห่ง ตั้งอยู่รอบๆ ประเทศ แต่ละธนาคารจะรับใช้อาณาเขตสงวนของสหพันธ์

ข. เขตสหพันธ์ในลาตินอเมริกา

อาณาเขตบริหารภายใต้สหพันธ์ในลาตินอเมริกาจะเรียกเป็น Distrito Federal ซึ่งจะใช้ในการอ้างถึงการกำหนดอาณาเขตต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) อาณาเขตกำหนดเมืองหลวงอาร์เยนตินา อย่างที่รู้จักกันในนาม “Autonomous City of Buenos Aires” ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996

2) อาณาเขตบริหารภายใต้สหพันธ์บราซิล

3) อาณาเขตบริหารภายใต้สหพันธ์เม็กซิโก

4) อาณาเขตบริหารภายใต้สหพันธ์ที่เป็นเมืองหลวงเวเนซุเอลา

ค. เขตสหพันธ์ในมาเลเซีย

ในมาเลเซีย การกำหนดอาณาเขตบริหารภายใต้สหพันธ์จะเป็น Federal Territory ซึ่งภาษามาเลเซียจะเรียกเป็น “Wilayah Persekutuan” ซึ่งจะมีใช้อยู่ใน 3 เขตที่ปกครองโดยตรงจากรัฐบาลสหพันธ์ คือ กัวลาลัมเปอร์ (เมืองหลวงแห่งชาติ) ปุตราจายา (ศูนย์กลางการบริหารรัฐบาลกลาง) และเกาะลาบูวัน (ศูนย์กลางการเงินซึ่งอยู่ห่างจากฝั่งระหว่างประเทศ)

ง. เขตสหพันธ์ในอินเดีย

ในประเทศอินเดีย จะใช้การกำหนดอาณาเขตบริหารภายใต้สหพันธ์ในความหมายของ Union Territory ซึ่งจะมีใช้ใน 7 เขต โดยปกครองทางอ้อมจากรัฐบาลแห่งชาติสหพันธ์ โดยมีหัวหน้าหรือผู้ปกครองเป็น Chief Minister (ผู้บริหารสูงสุด) และ Governor (ผู้ว่าราชการ) อย่างเช่น governor of Delhi ดังนี้เป็นต้น นอกจากนี้ก็มี หมู่เกาะ Andaman and Nicobar Islands เขต Chandigarh เขต Dadra and Nagar Haveli เขต Daman and Diu และเขต Lakshadweep and Pondicherry ส่วนเขต Delhi และเขต Pondicherry จะมีลักษณะความเป็นรัฐย่อยๆ โดยมีผู้ปกครองที่เรียกว่า “chief minister” เป็นผู้ปกครองที่มาจากการเลือกตั้ง

จ. เขตสหพันธ์ในปากีสถาน

ในปากีสถาน การกำหนดเขตบริหารภายใต้สหพันธ์จะเรียกคล้ายคลึงกับมาเลเซีย คือ “Federal Territory” ซึ่งมีใช้ใน 5 เขต และ 12 สภาสหภาพแห่งอิสลามาบัด จะปกครองโดยตรงโดยรัฐบาลกลาง และมีสภาพเป็นเขตเมืองหลวงอิสลามาบัด

ฉ. เขตสหพันธ์ในรัสเซีย

ในรัสเซียมีอาณาเขตบริหารภายใต้สหพันธ์จำนวน 8 เขต ซึ่งทำหน้าที่เป็นชั้นการบริหารเพิ่มเติมระหว่างเขตย่อยอื่นๆ กับสหพันธ์รัสเซียทั้งหมด แต่เขตต่างๆ เหล่านี้จะไม่เกี่ยวข้องกับอาณาเขตที่อยู่รอบๆ เมืองหลวง อย่างไรก็ตาม ยังมีสองเมืองสำคัญแห่งสหพันธ์ที่ก่อตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญมอสโคว และเซนปีเตอร์สเบิร์ก แต่ละเมืองจะได้รับการดูแลแยกออกจากสหพันธ์และมีคณะลูกขุนทำหน้าที่ออกกฎหมายของตนเอง ซึ่งสถานภาพอย่างนี้จะขึ้นอยู่กับภาระหน้าที่พิเศษที่สองเมืองนี้มี ซึ่งจะรวมไปถึง การกำหนดสถานที่รัฐบาลกลางและสถาบันศาลสหพันธ์

2.3.2 ระบบการปกครองตนเอง

ก. การปกครองตนเองของแคนาดา

การปกครองตนเองที่ตรงกับภาษาอังกฤษด้วยคำว่า “autonomy” นั้น หากย้อนกลับไปดูในอดีต จะเห็นว่าแคนาดา น่าจะให้ความกระจ่างในด้านแนวคิดนี้มากที่สุด เพราะเป็นพัฒนาการของความเป็นชาตินิยมชาวแคนาดา และพัฒนาการของความปรารถนาที่อยากให้แคนาดาได้รับเอกราชจากสหราชอาณาจักร ซึ่งครั้งหนึ่ง แคนาดาไม่มีอะไรนอกจากการเป็นอาณานิคมของสหราชอาณาจักร และความภูมิใจของชาวแคนาดาคือ การเป็นพลเมืองของสหราชอาณาจักร ต่อมาด้วยการนำของท่านนายกรัฐมนตรีหลายท่าน อย่างเช่น ท่าน Sir Wilfrid Laurier ความรู้สึกดังกล่าวเริ่มเปลี่ยนแปลง และอัตลักษณ์ของความเป็นแคนาดาก็เริ่มปรากฏออกมาให้เห็น

การปกครองตนเองแคนาดาไม่ได้ถูกมาหยิบยกมาถกเถียงกันในรัฐสภาเหมือนปัญหาภายใน แต่ดูเหมือนจะมาพร้อมๆ กับภาพที่สมบูรณ์จากความสำเร็จที่น้อยกว่าและการเคลื่อนตัวได้น้อยกว่า ด้วยเหตุผลต่างๆ อย่างเช่น

สงคราม Boer War สหราชอาณาจักรทำสงครามในแอฟริกาใต้ ซึ่งสหราชอาณาจักรควรถูกตำหนิเพราะพยายามใช้อิทธิพลทางทหารเพื่ออวดชาวโลกว่าตนยังคงมีอำนาจด้านการทหารที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของโลก และขอร้องแคนาดาให้เข้ามาแบ่งปันกันทำสงคราม ซึ่งท่านนายกรัฐมนตรีแคนาดาในสมัยนั้น Sir Wilfrid Laurier เป็นผู้สนับสนุนความเป็นชาตินิยมแคนาดาและเป็นแคนาดาเชื้อสายฝรั่งเศส ซึ่งท่านเห็นว่า ไม่มีเหตุผลใดที่ต้องส่งกองทัพแคนาดาเข้าร่วมสงครามเพราะตนเองไม่ได้รับภัยคุกคามใดๆ จากแอฟริกาใต้ เนื่องจากตนเองเป็นแคนาดาเชื้อสายฝรั่งเศสจึงไม่ยินยอมช่วยเหลือชาวอังกฤษ ซึ่งตัวท่านเอง พร้อมๆ กับชาวแคนาดาเชื้อสายฝรั่งเศส กรรมกรที่พูดภาษาอังกฤษ และชาวไร่ชาวนาทั้งหมดไม่รู้สึกจำเป็นต้องส่งกองทัพเข้าไปร่วมรบให้กับประเทศแม่คือ สหราชอาณาจักร (Free Online Research Papers. 2009. Canadian Autonomy. http://www.freeonlineresearchpapers.com/canadian-autonomy[30/9/2553])

แม้ว่า พลเมืองชาวแคนาดาส่วนใหญ่ยังคงรู้สึกลึกซึ้งอยู่กับชาติตระกูลที่มาจากสหราชอาณาจักร แต่อย่างไรก็ตาม การที่ท่าน Laurier ถูกบังคับให้อนุญาตอาสาสมัครไปฝึกทหารและส่งไปรบที่อัฟริกาใต้นั้น ได้สร้างความมัวหมองขึ้นมาระหว่างรัฐอาณานิคมกับจ้าวอาณานิคมเพราะเมื่อมาถึงนั้นควรเป็นค่าใช้จ่ายของสหราชอาณาจักร และปฏิบัติการภายใต้ผู้บัญชาการทหารสหราชอาณาจักร แต่ด้วยความเป็นจริงมีการแยกกัน ด้วยการส่งกองทหารออกนอกประเทศเป็นครั้งแรก พวกเขามีอาวุธที่ล้าหลัง และผ่านการฝึกที่ไม่เพียงพอ ฉะนั้น หลังจากสงครามครั้งนี้ จึงเกิดองค์กรสำคัญใหม่ 4 องค์กรคือ 1) องค์กรกองกำลังรับใช้ทหาร 2) องค์กรกองกำลังการแพทย์ทหาร 3) องค์กรกองกำลังสัญญาณ และ 4) องค์กรกองกำลังฝ่ายกฎหมาย การที่กองทหารแคนาดา

ประมาณ 1000 คนเข้าร่วมรบกับสหราชอาณาจักรในต่างแดน สิ่งที่แคนาดาได้มาคือ การเตรียมตัวสร้างกองกำลังรักษาตนเอง

ในช่วงแรกของศตวรรษที่ 20 เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างแคนาดากับสหรัฐเกี่ยวกับเขตแดนของ Alaska นี่ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แคนาดามีความคิดและดิ้นรนที่จะปกครองตนเอง บริเวณที่เป็นปัญหาคือ Alasak Panhandle ในที่สุดปัญหาความขัดแย้งนี้สิ้นสุดลงด้วยการให้ศาลระหว่างประเทศตัดสินพิจารณาคดี ซึ่งในการพิจารณาคดีนั้นมีผู้พิพากษาชาวแคนาดาสองคน ชาวอังกฤษหนึ่งคน และชาวสหรัฐสามคน ผลปรากฏออกมาคือ สี่เสียงต่อสองเสียงลงคะแนนให้สหรัฐมีกรรมสิทธิ์ในดินแดน Alasak Panhandle ซึ่งในครั้งนี้ ทำให้ชาวแคนาดารู้สึกว่า ตนถูกทรยศโดยสหราชอาณาจักร เพราะแคนาดาเห็นว่า สหราชอาณาจักรต้องการให้แคนาดาเป็นอาณานิคม และยังต้องการเหล็กกล้าจากสหรัฐอีกด้วย

การเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้แคนาดาเข้าใจดีว่า การรักษาน่านน้ำที่มีความยาวหลายยพันไมล์ของตนนั้นจำเป็นต้องมีกองเรือเป็นของตนเอง ซึ่งก่อนหน้านั้น สหราชอาณาจักรดูแลท่าเรือต่างๆ ในแคนาดามาตลอด แต่เนื่องจากกองเรือสหราชอาณาจักรต้องคส่งสิ่งของไปทั่วโลกเนื่องจากการเผชิญหน้ากับกองเรือรบของเยอรมัน ต่อในสมัยท่านนายกรัฐมนตรี Larier สหราชอาณาจักรขอเงินสนับสนุนจากแคนาดาจำนวน 30 ล้านดอลลาร์เพื่อช่วยเหลือในการสร้างเรือใหม่ ส่วนแคนาดาจะได้เรือเก่า cruisers ของสหราชอาณาจักรสองลำเป็นการทดแทน ทำให้แคนาดาเริ่มมีกองเรือของตนเอง

แคนาดานับว่าประสบผลสำเร็จในการสร้างจิตสำนึกของการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ได้ประสบการณ์มาจากการเข้าไปมีบทบาทในการรักษาสันติภาพในสงครามนั้นเอง แคนาดาจึงได้รับสิทธิให้เซ็นสัญญา Versailled ของตนเอง และยังเข้าร่วมเป็นสมัชชาแห่งชาติ (League of Nations) โดยแยกต่างหากออกจากจักรวรรดิแห่งบริติช

โดยสรุปแล้ว มีเหตุผลสองประการที่ทำให้แคนาดาปกครองตนเองสำเร็จ คือ1) การพัฒนาและอิสระจากเมืองแม่ และ 2) ความสามารถในการสร้างกองกำลังทหารอย่างอิสระในการรักษาสันติภาพ ความพยายามที่พัฒนาไปข้างหน้าโดยแคนาดาเองในสงครามโลก ครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2 พร้อมๆ กับการทดสอบต่างๆ จากสภาวการณ์กดดันสำคัญๆ หลายครั้ง ทำให้แคนาดาสามารถสร้างความมั่นใจในการสร้างตนเองและความมั่นคงในประเทศได้

ข. การปกครองตนเองของจังหวัดควิเบก

ระบบปกครองตนเองจังหวัดควิเบก เป็นความเชื่อทางการเมืองที่ว่า ควิเบกจะต้องได้รับประโยชน์จากเขตปกครองตนเองมากกว่าสภาพการณ์ของจังหวัดโดยทั่วไป ซึ่งยังคงรักษาสถานภาพเป็นส่วนหนึ่งของสหพันธ์แคนาดา (Canadian Confederation) เป้าหมายหลักของระบบปกครองตนเองจังหวัดควิเบกคือ

1) จัดตั้งกระบวนการเพื่อเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ

2) แบ่งสรรปันส่วนอำนาจในการตัดสินคดีระหว่างรัฐบาลกลางแห่งสหพันธ์กับจังหวัดควิเบก

3) กำหนดขอบข่ายงานสำหรับการใช้อำนาจของสหพันธ์

4) ปฏิรูปโครงสร้าง

5) ปฏิรูปนโยบายระหว่างรัฐบาลด้วยกัน (Armony. 2007. Le Quebec explique aux immigrants. Montreal, VLB Editeur, 208 pages ISBN 978-2-85-6).

อย่างไรก็ตาม ในการปราศรัยต่อผู้แทนทั้งหลายของพรรค Action democratique du Quebec (ADQ) หัวหน้าพรรค ADQ คือ ท่าน Mario Dumont กล่าวไว้ในวันที่ 8 พฤษภาคม 2006 ว่า ควิเบกควรเปิดการเจรจารอบใหม่กับรัฐบาลกลางแห่งสหพันธ์เกี่ยวกับสถานภาพของควิเบก และควรให้สัตยาบันต่อรัฐธรรมนูญแห่งแคนาดา ซึ่งแนวคิดนี้ ถูกนำมาขยายให้ชัดเจนขึ้นโดย Maurice Duplessis และพรรค Conservative Union Nationale และมีความเชื่อในความเป็นเขตปกครองตนเองแบบจังหวัดที่มีอำนาจมากกว่าปกติ โดยไม่มีการแยกเป็นเอกราชออกจากแคนาดา

ค. การปกครองตนเองในจีน

ในประเทศจีนนั้น การปกครองตนเองจะเรียกว่า “ภูมิภาคปกครองตนเอง (Autonomous Regions)” ซึ่งเป็นลักษณะการแบ่งเขตทางการเมืองที่แยกออกมาจากจังหวัดต่างๆ กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยแต่ละกลุ่มจะมีรูปแบบที่แยกออกจากกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่คือ ชาวจีนฮั่น ในขณะเดียวกัน แต่ละภูมิภาคก็ยังคงอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลกลาง จะมีอำนาจการออกกฎหมายมากขึ้น และสามารถแต่งตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าการรัฐจากกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง ภูมิภาคปกครองตนเองของจีนจะมีทั้งหมด 5 ภูมิภาค คือ 1) ภูมิภาค Guangxi มี Nanning เป็นเมืองหลวง มีประชากรทั้งหมด 48.9 ล้าน ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มชาติ Zhuang, 2) ภูมิภาค Nei Meng Gu มี Hohhot เป็นเมืองหลวง มีประชากร 23.8 ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ Mongolian, 3) ภูมิภาค Ningxia Hui มีเมืองหลวงชื่อ Yinchuan ประชากร 5.9 ล้านคน กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่เป็นชาว Hui, 4) ภูมิภาค Xinjiang เมืองหลวงชื่อ Urumqi (อ่านออกเสียง woo loo moo chee) ประชากร 19.6 ล้านคน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์มุสลิม Uyghur (อ่านออกเสียง wee ghur) , และ 5) ภูมิภาค Xizang เมืองหลวงชื่อ Lhasa ประชากร 2.7 ล้านคน กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่เป็นชาวธิเบต (Wikipedia. 2008. Autonous regions of the People’s Republic of China. http://en.wikipedi.org/wiki/autonomous_regions_of_the People’s_Republic_of_Chin[1/10/2553])

ภูมิภาคปกครองตนเองแห่งแรกคือ การจัดตั้งเขตปกครองตนเองที่เรียกว่า Inner Mongolia (มองโกเลียใน) ซึ่งจัดตั้งขึ้นมาภายในอาณาเขตของคอมมิวนิสต์ ปีค.ศ. 1947 สองปีก่อนจัดตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน หลังจากนั้น Xinjian ก็เปลี่ยนสภาพจากจังหวัดเป็นภูมิภาคปกครอง

ตนเองในปี ค.ศ. 1955 แล้วต่อมาก็มี Guangxi และ Ningxia เปลี่ยนสภาพในปี ค.ศ. 1957 และธิเบตมาเปลี่ยนสภาพอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1965[1]

ภูมิภาคปกครองตนเองของจีน มี 3 ระดับด้วยกันคือ 1) ระดับจังหวัด (province) เป็นประเภทภูมิภาคปกครองตนเอง (autonomous regions of China) มีทั้งหมด 5 แห่ง (Guangxi, Nei Meng Gu, Ningxia Hui, Xinjiang, Xizang) 2) ระดับที่ทำการของเจ้าหน้าที่ (prefecture) เป็นประเภทที่ทำการของเจ้าหน้าที่ปกครองตนเอง (autonomous prefectures of China) มีอยู่ 30 แห่ง และ 3) ระดับเขตปกครอง (county) มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ก) ประเภทเขตปกครองของจีน (autonomous counties of China) มีทั้งหมด 117 แห่ง และ ข) ประเภทเขตพิเศษ (autonomous banners of China) มีอยู่ทั้งหมด 3 แห่ง

ระดับปกครองตนเองทั้งหมดของจีน คือ autonomous regions, prefectures, counties และ banners จะอยู่ภายใต้กฎหมายมาตรา 6 บทที่ 3 (อนุมาตรา 111-122) แห่งรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐประชาชนจีน ว่าด้วยการปกครองตนเองแห่งชาติส่วนภูมิภาค โดยรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่า ผู้นำรัฐบาลของแต่ละเขตปกครองตนเองจะต้องมาจากกลุ่มชาติพันธุ์ตามเขตปกครองตนเอง ซึ่งรัฐธรรมนูญได้ประกันพิสัยของสิทธิต่างๆ รวมไปถึง ความเป็นอิสระต่างๆ อย่างเช่น การคลัง การวางแผนด้านเศรษฐกิจ ด้านศิลปะ ด้านวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม การจัดตั้งตำรวจท้องที่ และการใช้ภาษาท้องถิ่น นอกจากนี้ มีการใช้เรียกผู้ปกครองเขตปกครองตนเองว่า “chairman” แตกต่างจากจังหวัดต่างๆ ที่เรียกผู้ปกครองว่า “governor” (Stein, 2003: 13-14)

ง. การปกครองตนเองของซาราวัคและซาบาห์

1) ซาราวัค

ซาราวัคตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียว เป็นรัฐหนึ่งในสองรัฐที่มีสภาพเช่นเดียวกับซาบาห์ที่ประกอบกันขึ้นเป็นมาเลเซียตะวันออก และเป็นรัฐที่ใหญ่ที่สุด ซึ่งมีเนื้อที่ 124,449.51 ตารางกิโลเมตร ตามประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 ถึง 19 ซาราวัคอยู่ภายใต้ปกครองของสุลต่านแห่งบรูไน เมื่อ James Brook นักเผชิญภัยชาวอังกฤษเข้ามาในปีค.ศ. 1840 เกิดความสับสนอลหม่านกัน

---

[1]ภูมิภาคปกครองตนเองของจีน จะเป็นการแบ่งเขตการบริหารการปกครองระดับแรกในสาธารณรัฐประชาชนจีน สถานภาพคล้ายๆ กับจังหวัดต่างๆ ของจีน จะมีรัฐบาลท้องถิ่นเป็นของตนเอง มีอำนาจในการออกกฎหมายของตนเอง แต่ในทางปฏิบัติ มีเพียงสิทธิในการแต่งตั้งผู้ว่าการรัฐจากกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเท่านั้น ในเขตภูมิภาคปกครองตนเองของจีนทั้งหมดนั้น เลขาธิการพรรค เป็นผู้ซึ่งฐานอำนาจ ซึ่งเป็นชาวจีนฮั่น เขตภูมิภาคปกครองตนเองเป็นเอกลักษณ์ทางปัญญาของชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยสูงกว่าที่แห่งอื่น

ขึ้นและเกิดขบถขึ้นมา Brook ได้ใช้เรือติดปืนและรับคำขอร้องของสุลต่านเพื่อช่วยเหลือปราบปรามขบถในการแลกเปลี่ยนกับอาณาเขตบางส่วนให้

ในปี ค.ศ. 1941 ญี่ปุ่นเข้ามาครอบครองเกาะบอร์เนียว และปกครองพื้นที่นี้ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง จนกระทั่งญี่ปุ่น (ในพื้นที่แห่งนี้) ถูกกองทัพออสเตรเลียเอาชนะได้ในปีค.ศ. 1945 หลังจากนั้น ราชา (Raja) คือ Charles Vyner Brook ยกอำนาจอธิปไตยให้แก่ราชบัลลังก์บริติช ในวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1946 หลังสงครามโลกครั้งที่สอง Anthony Brook (หลาน Charles Vyner Brook) ร่วมมือกับกลุ่มต่อต้านการยกซาราวัคให้แก่ราชบัลลังก์บริติช ในวันที่ 22 กรกฎาคม ค.ศ. 1963 ซาราวัคได้รับเอกราชอย่างเป็นทางการ และได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมกับสหพันธรัฐมาเลเซียเมื่อวันที่ 16 กันยายน ค.ศ. 1963 (Chin, 2004: 240-251)

กลุ่มชาติพันธุ์ในซาราวัคมีหลากหลายมาก ประมาณกันว่ามีมากกว่า 40 กลุ่ม จากประชากรทั้งหมด 2.5 ล้านคน (สถิติปีค.ศ. 2009) แต่ละกลุ่มมีภาษา วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน เมืองใหญ่ๆ จะเป็นที่อยู่อาศัยของชาวมาเลย์ เมลาเนา จีน นอกจากนี้ จะมีชาวอีบันและบีดายุสซึ่งเข้ามาจากหมู่บ้าน ต่างเข้ามาหางานทำในเปอร์เซ็นต์ที่น้อยกว่า กลุ่มชาติพันธุ์ในซาราวัคที่เทียบเป็นร้อยละคือ อีบันร้อยละ 34 จีนร้อยละ 26 มาเลย์ร้อยละ 21 บีดายุสร้อยละ 10 อุลูร้อยละ 5.5 นอกจากนี้ก็มีชาวคายัน ลุนบาวัง คลาบิต เคนญะห์ เปอนัน และเซบ้อบ

เศรษฐกิจของซาราวัคจะขึ้นอยู่กับทรัพยากรณ์ธรรมชาติ อย่างเช่น ปิโตรเลี่ยม และไม้สัก นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ 32 เปอร์เซ็นต์หรือประมาณ 40,000 ตารางกิโลเมตรเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่สมบูรณ์

สถานภาพทางการเมืองของซาราวัค เป็นผลพวงมาจากข้อตกลงที่เข้าร่วมเป็นสหพันธรัฐของมาเลเซียในปี ค.ศ. 1963 มีอยู่ 18 ข้อตามรัฐธรรมนูญคือ รัฐปกครองตนเอง ซึ่งข้อตกลงจะรวมถึงการควบคุมตรวจตราคนเข้าเมืองที่แยกออกมาต่างหาก ศาสนาอิสลามจะไม่ใช่ศาสนาประจำชาติ และชาวพื้นเมืองซาราวัคจะมีสถานภาพด้านสิทธิพิเศษคือ สถานภาพเป็นภูมิปุตราเหมือนชาวมาเลย์บนฝั่งตะวันตก ปัจจุบันนี้ พรรคแนวร่วมแห่งชาติ (Barisan Nasional) เป็นรัฐบาลปกครองรัฐซาราวัค และตำแหน่งผู้ปกครองคือ Chief State

2) ซาบาห์

ซาบาห์เป็นหนึ่งใน 13 รัฐของมาเลเซีย และหนึ่งในสองรัฐที่ตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียว นับว่าเป็นรัฐที่ใหญ่เป็นอันดับสองรองจากซาราวัค และมีเนื้อที่ทั้งหมด 76,115 ตารางกิโลเมตร ซึ่งตามประวัติศาสตร์แล้ว เคยอยู่ภายใต้ปกครองของสุลต่านแห่งบรูไน และได้ยกให้แก่สุลต่านแห่งซูลูในปีค.ศ. 1658 (ปัจจุบันนี้ ซูลูเป็นจังหวัดหนึ่งในเขต ARMM ของมินดาเนา) เป็นค่าตอบแทนที่ได้ช่วยเหลือปราบปรามสงครามกลางเมืองในบรูไน ก่อนที่จะตกเป็นของสหราชอาณาจักรในปี ค.ศ. 1881

ในปีค.ศ. 1942-1945 ช่วงสงครามโลกครั้งที่สองนั้น บอร์เนียวทั้งหมดถูกญี่ปุ่นยึดครอง อย่างไรก็ตาม เมื่อญี่ปุ่นพ่ายแพ้ในสงคราม บอร์เนียวทั้งหมดตกอยู่ภายใต้ปกครองของสหราชอาณาจักร ในปี ค.ศ. 1946 ต่อมาในวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 1963 บอร์เนียวก็แยกการปกครอง มีการเรียกร้องเพื่อเอกราชของตน และวันที่ 16 กันยายน ค.ศ. 1963 บอร์เนียวเหนือพร้อมกับมาลายา ซาราวัค และสิงค์โปร์ขอเข้าร่วมกับสหพันธรัฐมาเลเซีย (Urmenyhazi, 2007:25)

กลุ่มชาติพันธุ์ของซาบาห์ มีหลากหลายรองจากซาราวัค และเป็นรัฐที่มีประชากรเติบโตเร็วที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ประชากรจากจังหวัดทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์ได้ลักลอบเข้าไปทำมาหากินอยู่ในรัฐนั้นเอง จำนวนประชากรของรัฐจากสถิติปีค.ศ. 2007 คือ 3,400,000 ล้านคน แบ่งเป็นชาวคาดาซานร้อยละ 17.8 บาเจาร้อยละ 13.4 มาเลย์ร้อยละ 11.5 มารุตร้อยละ 3.3 ภูมิปุตราพื้นเมืองร้อยละ14.6 จีนร้อยละ 13.2 ชนเผ่านอกภูมิปุตราร้อยละ 4.8 และที่มิใช่เป็นพลเมืองมาเลเซียอีกร้อยละ 25 จะมีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 63.7 คริสต์ร้อยละ 27.8 และพุทธร้อยละ 12 (Urmenyhazi, 2007:25)

เศรษฐกิจหลักของซาบาห์คือ ไม้สัก และเกษตรกรรมน้ำมันปาล์ม นอกจากนี้ ก็มียางพารา และโกโก้ อาหารทะเลและพืชผักต่างๆ

สถานภาพทางการเมืองของซาบาห์ เป็นผลพวงมาจากข้อตกลงที่เข้าร่วมเป็นสหพันธรัฐของมาเลเซียในปี ค.ศ. 1963 มีอยู่ 20 ข้อตามรัฐธรรมนูญคือ รัฐปกครองตนเอง ซึ่งข้อตกลงจะรวมถึงตำแหน่ง Chief Minister เป็นชาวคาดาซานคริสต์ เป็นผู้ปกครอง หลังจากนั้นได้เกิดการไม่ลงรอยกันมากมายระหว่างรัฐซาบาห์กับรัฐบาลสหพันธ์ ซาบาห์มีสถานภาพคล้ายๆ กับรัฐกลันตันและตรังกานู คือ เป็นเพียงสามรัฐในมาเลเซียที่มีการปกครองโดยฝ่ายค้าน พรรคฝ่ายค้านของซาบาห์คือ PBS นำโดย Datuk Seri Josep Pairin Kitingan ซึ่งชนะการเลือกตั้งในปีค.ศ. 1985 และปกครองซาบาห์มาจนถึงปีค.ศ. 1994 แต่ในที่สุดพรรค PBS ก็เข้าร่วมพรรคกับพรรคแนวร่วมแห่งชาติ (Barisan Nasional) ของมาเลเซียในปีค.ศ. 2002 ร่วมกันบริหารปกครองรัฐซาบาห์ ปัจจุบันนี้ Barisan Nasional เป็นรัฐบาลปกครองรัฐซาราวัค และตำแหน่งผู้ปกครองคือ Chief State

จ. การปกครองตนเองของมินดาเนา

ในมินดาเนาทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์มีเขตปกครองตนเองที่เรียกว่า “เขตปกครองตนเองในมินดาเนามุสลิม” หรือภาษาอังกฤษเรียกว่า “Autonomous Region in Muslim Mindanao (ARMM)” เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 1989 ด้วยกฎหมายสาธารณรัฐมาตรา 6734 (Republic Act No. 6734) ซึ่งเขตปกครอง ARMM นี้ ตั้งอยู่บนพื้นที่ 26,974 ตารางกิโลเมตร มีประชากรจำนวน 4,120,795 คน เมืองหลวงชื่อ โกตาบาตู (Cotabato City) ประกอบด้วย 6 จังหวัด

2 เมือง 113 เทศบาล 2,470 Barangai (เขตเลือกตั้ง) และ 8 อำเภอ ซึ่งตามภูมิศาสตร์นั้นเขต ARMM แบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนบนแผ่นดินใหญ่มินดาเนา ประกอบด้วยจังหวัด Lanao del Sur, Maguindanao, และ Shariff Kabunsuan กับหมู่เกาะ Sulu ประกอบด้วยจังหวัด Basilan, Sulu และ Tawi-Tawi (Abueva & de Guzman, 1969: 30-34)

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ปี ค.ศ. 1942 กองทัพญี่ปุ่นได้เข้ารุกรานมินดาเนาและเขต ARMM แต่สามปีต่อมา ในปีค.ศ. 1945 กองทัพสหรัฐร่วมกับฟิลิปปินส์เข้าไปในมินดาเนาและได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยกู้ชาติจากท้องถิ่นในพื้นที่เอาชนะญี่ปุ่นและปลดปล่อยมินดาเนาได้สำเร็จ

เขตปกครองตนเองในมินดาเนามุสลิมนั้น แต่เดิมจะประกอบด้วยจังหวัด Basilan (ยกเว้น Isabela City) จังหวัด Lanao del Sur จังหวัด Maguindanao จังหวัด Sulu และ Tawi-Tawi และเมือง Marawi ซึ่งมีแห่งเดียวที่มีรัฐบาลเป็นของตนเอง สำหรับ Cotabato City นั้น ถือเป็นเมืองหลวงของ ARMM แม้ว่าจะอยู่นอกขอบเขตอำนาจที่ศาลและกฎหมายควบคุมไปถึง ก่อนหน้านี้ เขตของ ARMM จะรวมไปถึงจังหวัด Shariff Kabunsuan จนถึงวันที่ 16 กรกฎาคม ค.ศ. 2008 เมื่อ Shariff Kabunsuan สิ้นสุดการเป็นจังหวัดหลังจากศาลสูงใน Sema โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง (Comelec) ประกาศอย่างไม่มีเงื่อนไขตามกฎหมาย "เขตปกครองตนเองมินดาเนามุสลิม มาตรา 201" (Muslim Mindanao Autonomy Act 201) (Abueva & de Guzman, ibid.)

โครงสร้างการจัดการของเขต ARMM จะมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจากสองระดับคือ ระดับจังหวัดทั้ง 6 รัฐ และระดับเขต ARMM ในระดับเขตนั้น จะเลือกตั้งทั้งตำแหน่งผู้ว่าการเขตภูมิภาคและรองผู้ว่าเขตภูมิภาคจากประชาชนโดยตรง ผู้ว่าการเขตภูมิภาค (Regional Governor) เป็นผู้บริหาร (chief executive) ของการปกครองภูมิภาค และได้รับการช่วยเหลือจากสภาซึ่งมีสมาชิกไม่เกิน 10 ท่าน ผู้ว่าเขตจะแต่งตั้งสมาชิกสภาตามคำรับรองของที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งภูมิภาค (Regional Legislative Assembly) และมีอำนาจในการดูแลคณะกรรมการบริหารแห่งภูมิภาคทั้งหมด รวมทั้งหน่วยงานบริการ คณะกรรมการ และสำนักงานต่างๆ[2]

---

[2] วันที่ 18 กรกฎาคม ค.ศ. 2008 ที่ปรึกษาสันติภาพที่ชื่อ Hermogrgenes Esperon ต่อประธานาธิบดี กโลเรีย มากาปากัล อาร์โรโย มีการประกาศการขยายเนื้อที่เขต ARMM เพิ่มเพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงร่วมระหว่างรัฐบาลฟิลิปปินส์กับขบวนการอิสรภาพอิสลามโมโร (Moro Islamic Liberation Front-MILF) เนื้อหามีการสรุปการเจรจาที่ได้ดำเนินการเป็นเวลาหกปี ซึ่งให้ ARMM ปกครองเพิ่มเติมอีก 712 หมู่บ้านบนเกาะมินดาเนาพร้อมๆ กับให้อำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจ การเจรจาต่างๆ ในการทำให้ข้อตกลงที่ดำเนินอยู่เสร็จสมบูรณ์ นอกจากนี้ เขตปกครองตนเอง ARMM มีชื่อเสียงทางด้านการผลิตปลาและทรัพยากรทางทะเลที่ใหญ่ที่สุดของฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาหร่ายทะเล ที่นำมาใช้ผลิตยาสีฟันและเครื่องสำอาง นอกจากนี้ มีแร่ทองแดงและทองคำที่สำคัญของประเทศอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม เกิดการประท้วงขึ้นต่อต้านการเคลื่อนไหวขณะกรรมการเซ็นสัญญาข้อตกลงระหว่างรัฐบาลฟิลิปปินส์กับ MILF ที่ว่าด้วยเขตแดนที่สืบต่อมาจากบรรพบุรุษที่เป็นประชาชนกลุ่มใหญ่ของหน่วยรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งก่อนหน้านั้นมีการออกเสียงไม่เข้าร่วมกับเขต ARMM สองครั้งคือ ค.ศ. 1989 และ 2001 แต่ในที่สุดเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม ค.ศ. 2008 ศาลสูงฟิลิปปินส์ได้ลงมติ 8 ต่อ 7 เสียงประกาศสิ่งที่เป็น "ตรงกันข้ามกับกฎหมายและรัฐธรรมนูญ" คือเป็นไปตามข้อตกลงตริโปลีว่าด้วยสันติภาพปี 2001

ฉ. การปกครองตนเองของอาเจะห์

อาเจะห์เป็นจังหวัดเขตปกครองตนเองพิเศษของอินโดนีเซีย "daerah istimewa" ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของเกาะสุมาตรา มีพื้นที่ 57,365.57 ตารางกิโลเมตร ประชากร 3,930,000 คน (สถิติปีค.ศ. 2000)[3] ระหว่างปีค.ศ. 1959-2001 มีชื่อเต็มว่า "Daerah Istimewa Aceh" ต่อมาเป็น "Nanggroe Aceh Darusalam" ระหว่างค.ศ. 2001-2009 และกลายเป็น "Aceh" ตั้งแต่ค.ศ. 2009 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน อาเจะห์นับว่ามีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามที่มากที่สุดร้อยละ 98.6 รองลงมาเป็นคริสต์ร้อยละ 0.7 และฮินดูร้อยละ 0.08 และมีการใช้กฎหมายอิสลาม "Sharia law" เป็นของตนเอง[4]

หลังจากที่มีการโอนอำนาจจากรัฐบาลฮอลันดาไปยังประเทศอินโดนีเซียในปีค.ศ. 1949 อาเจะห์ถูกผนวกเข้าไปเป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ตอนเหนือของสุมาตรา ทำให้สร้างความไม่พอใจอย่างยิ่งแก่ชาวอาเจะห์เพราะกลุ่มชาติพันธุ์ในสุมาตราส่วนใหญ่เป็นชาวบาตักซึ่งนับถือศาสนาคริสต์ จึงเกิดขบถในปีค.ศ. 1953 ภายใต้ธงรัฐอิสลาม (Darul Islam) นำโดย Daud Bereueh ทำให้อินโดนีเซียต้องทบทวนนโยบายของตน และปีค.ศ. 1959 จึงผ่อนปรนให้อาเจะห์มีสถานภาพเป็นเขตปกครองพิเศษ (special territory) ซึ่งมีอำนาจมากกว่าปกติ อย่างเช่น สามารถสร้างระบบกฎหมายของตนเองที่อิสระจากรัฐบาลกลาง และปีค.ศ. 2003 จึงประกาศใช้กฎหมายอิสลามบริหารเขต (Time Magazine, February 15, 2007)

การเกิดภัยพิบัติสึนามิในปีค.ศ. 2004 ทำให้ประชาชนเสียชีวิตหรือสูญหายจำนวน 226,000 คน และมีประมาณ 500,000 คนไม่มีที่พักอาศัย (Time Magazine, February 15, 2007) จากภัยพิบัติดังกล่าวทำให้เกิดข้อตกลงสันติภาพขึ้นระหว่างรัฐบาลอินโดนีเซียกับขบวนการเสรีอาเจะห์ (Free Aceh Movement-GAM) ที่อดีตประธานาธิบดีฟินแลนด์ ที่ชื่อ Maritti Ahtisasaari เป็นคนกลาง มีการเซ็นสัญญา MoU ในวันที่ 15 สิหาคม ค.ศ. 2005 ด้วยความช่วยเหลือของ European

---

[3] ข้อมูลปัจจุบันมีการคาดการณ์ไว้ว่าประชากรมี 6 ล้านคน (Why Aceh Wants Independence, 31/7/2553)

[4] ในประวัติศาสตร์นั้น อาเจะห์มีสภาพเป็นเอกราชทางการเมือง และได้ต่อต้านผู้บุกรุกอย่างดุร้าย ซึ่งจะรวมถึงผู้บุกรุกชาวฮาลันดาเจ้าอาณานิคม และรัฐบาลอินโดนีเซีย อาเจะห์เป็นแหล่งธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งทั้งน้ำมันดิบและแก๊ซธรรมชาติ

Union ซึ่งภายใต้ข้อตกลงนั้น อาเจะห์จะเป็นเขตปกครองตนเองอย่างแท้จริง กองทัพของรัฐบาลจะต้องถอนออกไปเพื่อแลกเปลี่ยนกับการปลดอาวุธของขบวนการ GAM และ European Union จะส่งผู้สังเกตการณ์จำนวน 300 คน และหมดอายุสังเกตการณ์เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ. 2006 เป็นไปตามการเลือกตั้งในท้องถิ่น

จากการเลือกตั้งตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 2006 นั้น มีทั้งสมาชิกจาก GAM และ พรรครัฐบาลเข้าร่วมการแข่งขัน แต่ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งคือ Irawandi Yusuf สมาชิกเดิมของพรรค GAM ต่อมาปีค.ศ. 2009 มีพรรคอธิปไตยอาเจะห์ (Aceh Sovereignty Party หรือ Partai daulat Atjeh) เป็นพรรคการเมืองส่วนภูมิภาคในอินโดนีเซีย เข้าร่วมแข่งขันการเลือกตั้งในจังหวัดอาเจะห์ พรรคนี้มีการจัดตั้งขึ้นเพื่อดูแลภาพลักษณ์ทางศาสนาซึ่งแยกออกมาจาก Fee Aceh Movement และเป้าหมายของพรรคอธิปไตยอาเจะห์คือ ต้องการเสียงสนับสนุน 20 เปอร์เซ็นต์ หรือ 3 ล้านคน (Tempo magazine, March 31-April 06, 2009:46-47)

ปัญหาของอาเจะห์นั้นมีการตั้งคำถามว่า เพราะเหตุใดจึงทำการต่อสู้เพื่อเอกราชจากอินโดนีเซีย

ปัญหานี้ อาจตอบได้ว่า สถานที่ตั้งเคยเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่เป็นศูนย์แห่งอำนาจ โดยทางเหนือมีช่องแคบมะละกา ทางใต้มีทะเลอันดามัน และมีประชากรจำนวนมากถึง 6 ล้านคน อาเจะห์มีประวัติในการต่อสู้กับผู้รุกรานมายาวนานเป็นชีวิตจิตใจ และมีความร่ำรวยด้วยยทรัพยากรธรรมชาติมากมาย อย่างเช่น น้ำมันดิบมีปริมาณ 1.5 ล้านบาร์เรลต่อวัน ผลิตแก๊ซธรรมชาติได้ ร้อยละ 38 ของโลก และยังรวมถึงผลิตภัณฑ์ แร่ทองคำ แร่ปลาตินั่ม แร่โมลิบดีนั่ม แร่ดีบุก แร่เหล็ก ยางพารา กาแฟ ชา และไม้สัก อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรเหล่านี้ได้ถูกนำไปยังจาการ์ตาทั้งหมด ซึ่งชาวอาเจะห์จะไม่ได้รับอะไรเลย

สรุปแล้ว เป้าหมายหลักของระบบปกครองตนเองคือ 1) จัดตั้งกระบวนการเพื่อเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ 2) แบ่งสรรปันส่วนอำนาจในการตัดสินคดีระหว่างรัฐบาลกลางแห่งสหพันธ์กับเขตปกครองตนเอง 3) กำหนดขอบข่ายงานสำหรับการใช้อำนาจของสหพันธ์ 4) ปฏิรูปโครงสร้าง และ 5) ปฏิรูปนโยบายระหว่างรัฐบาลด้วยกัน

อย่างไรก็ตาม การปกครองตนเองตามโครงการวิจัยนี้ เราหมายถึงระบบการปกครองท้องถิ่นตามอำนาจที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญไทย กฎหมายรัฐธรรมนูญไทยปี 2540 และ 2550 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 282 ภายใต้บังคับมาตรา 1 "รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น" ซึ่งปัญหาการปกครองท้องถิ่นในชุมชนพหุวัฒนธรรมโดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นมุสลิมนั้น มีความละเอียดอ่อนมาก หากไม่มีการวางแผนที่ดี และไม่สอดคล้องกับศาสนาอิสลาม ก็จะเกิดปัญหาอย่างไม่รู้จบ และจะทวีคูณขึ้นมาเป็นลำดับ ซึ่งเกี่ยวกับการบริหารการปกครองในเขตกลุ่มชาติพันธุ์ ฉะนั้นทุกรัฐบาลในโลกนี้ที่ปกครองชนกลุ่มน้อยชาวมุสลิม สิ่งที่ต้องคำนึงคือ ต้องเคารพดินแดน

ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ของกลุ่มชาติพันธุ์ พัฒนาให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มต่างๆ สร้างความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ แยกศาลพิจารณาคดีตามกฎหมายอิสลาม สร้างเขตปกครองพิเศษเป็นการเฉพาะ พิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม ต้องมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการศึกษาอย่างต่อเนื่อง คัดเลือกผู้นำมุสลิมทุกประเภทเข้ากระบวนการแผนพัฒนา และเปิดช่องทางการสื่อสารให้เกิดขึ้นระหว่างชาวมุสลิมกับรัฐบาลในระดับสูง จะเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดต่อการปกครองตนเองนครปัตตานีของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ทั้งนี้ ความเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้น ไม่มากก็น้อย จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ภายใต้ระบบการเมืองหรือนโยบายจากฝ่ายรัฐที่ค่อนข้างปิด ซึ่งสิทธิเสรีภาพดังกล่าวจะเกี่ยวเนื่องกับพฤติกรรมที่กีดกันหรือปกป้องชนกลุ่มน้อยให้พ้นภัยจากการถูกรบกวนในรูปแบบต่างๆ

2.4 ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชนกลุ่มน้อย

มีหลายแนวคิดที่กล่าวถึงพฤติกรรมความเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งหากมีการแทนตนหรือส่งตัวแทนเพื่อแทนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนั้น ก็นับว่าเป็นความเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งผลจากความเคลื่อนไหวทางการเมือดังกล่าวอาจเกิดความสัมพันธ์ระหว่างนาย ก กับนาย ส อย่างไรก็ตาม ภาพแห่งความสัมพันธ์จากความเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้นจะไม่เป็นเพียงแต่จะขึ้นแก่ นาย ก กับนาย ส เท่านั้น แต่ย่อมจะเกิดความสัมพันธ์กับผู้อื่นๆ ตามมาคือ จะเกิดกับ นาย ข นาย ค นาย ง .... กลุ่มหนึ่ง และกลุ่มของ นาย ก กับนาย ส จะเป็นอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเขตแดนที่เป็นกลุ่มของสมาชิกทั้งหลายจะเป็นเขตแดนของการเลือกตั้ง ซึ่งจะสะท้อนถึงแบบแผนทางอาณาเขตหรือทางผลประโยชน์ที่มีขึ้นอย่างหลากหลาย และสามารถก่อให้เกิดพฤติกรรมที่กีดกันประชากรบางกลุ่มหรือประชากรส่วนมากได้ แต่สำหรับการศึกษาเรื่องนี้ ความเคลื่อนไหวทางการเมืองจะเป็นแง่คิดของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสำคัญทางการเมือง และกลุ่มหรือผู้คนที่ถูกนำทางทั้งภายในระบบและนอกระบบ ผู้นำจะได้รับการกล่าวขานว่าเป็นตัวแทนของผู้ที่ถูกนำตราบใดที่ได้รับการเลือกตั้ง การแต่งตั้ง หรือการเชิดชูให้ไปเป็นผู้นำตนจากการมีความสามารถของการใช้อำนาจ ขณะที่ผู้นำจะรับผิดชอบต่อผู้ที่เลือกตั้งตนเข้ามาตามระบบหรือเชิดชูตนให้เป็นผู้นำเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่ม

ตามประวัติศาสตร์ แนวคิดการมีผู้แทนทางการเมืองนั้นจะมาพร้อมๆ กับการเกิดมาของลัทธิเสรีนิยมดั้งเดิม ซึ่งท่าน Hobbes (1968) โต้แย้งว่า หากปราศจากรัฐบาลแล้วประชาชนจะอยู่ในสภาพรัฐแห่งธรรมชาติ (state of nature) คือ Hobbes เห็นว่ารัฐเป็นเสมือนเขตแห่งปรปักษ์ของชุมชน เพราะถึงแม้ว่าปัจเจกชนจะอยู่ในรัฐด้วยความเสมอภาค และมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเองได้ก็ตาม แต่ก็ไม่อาจปลอดภัยจากการรุกรานจากกลุ่มเผ่าอื่นๆ ได้ ฉะนั้น ปัจเจกชนจึงมีความปรารถนาที่อยากได้ความเท่าเทียมกันและเสรีภาพที่สมบูรณ์เพื่อให้เกิดความปลอดภัยของรัฐบาล ประชาชนจะรวมตัวกัน เจรจากันเพื่อให้เกิดรัฐบาล และหาทางเลือกเพื่อให้อำนาจอธิปไตย และ

แล้วอำนาจอธิปไตยจะเป็นตัวแทนของประชาชนตามผลประโยชน์ของประชาชนเอง ซึ่งกฎข้อนี้ตามความเห็นของ Hobbes แล้ว ไม่อาจทำลายได้

ท่าน Mill (1975) อีกท่านหนึ่งที่เชื่อว่า รัฐบาลที่เป็นตัวแทนจะเป็นแบบแผนทางปฏิบัติที่ดีที่สุด แต่ก็เป็นคนเดียวจากจำนวนร้อยคนที่มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างชาญฉลาดได้ ตัวแทนหรือผู้แทนหรือผู้นำจะต้องมีความฉลาดพอเพื่อให้เกิดการตัดสินที่ดีได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดสินเพื่อคุ้มครองเสียงของชนกลุ่มน้อยเพื่อให้เกิดสิทธิเสรีภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ สิทธิเสรีภาพดังกล่าวจะเกี่ยวเนื่องกับพฤติกรรมที่กีดกันหรือปกป้องชนกลุ่มน้อยให้พ้นภัยจากการถูกรบกวนในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเรื่องดังกล่าว ท่าน Murphy (1968:160) เชื่อว่า ความเคลื่อนไหวทางการเมืองจึงเป็นสิ่งสำคัญ

> *หากฉันได้รับการปกป้องโดยผู้อื่นจากการกระทำในสิ่งใดที่ฉันปรารถนา ฉันจะเป็นผู้ที่ไม่มีความเป็นอิสระ และหากพื้นที่ซึ่งภายในนั้นฉันสามารถกระทำสิ่งที่ฉันปรารถนา แต่ถูกกำหนดโดยผู้อื่นแม้ว่าจะเป็นเพียงน้อยนิดก็ตาม ฉันจะถูกกล่าวว่า เป็นผู้ที่ถูกทารุณ หรืออาจเป็นเยี่ยงทาส นโยบายการขู่เข็ญตามที่เข้าใจกันในที่นี้ จะหมายถึง "การจำกัดอิสรภาพ" ที่รบกวนผู้อื่นภายในพื้นที่ที่ฉันปรารถนาที่จะกระทำ (ดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข) ท่านจะขาดอิสรภาพและเสรีภาพทางการเมือง หากท่านเพียงได้เป็นผู้ที่ถูกกีดกันจากการที่จะได้รับหรือถึงเป้าหมายของท่านโดยน้ำมือของมนุษย์ทั้งหลาย*

ในข้อความของท่าน Murphy ข้างต้นนั้น จะเห็นว่าภาพของสิทธิเสรีภาพถูกทำลายลงเพราะทฤษฎีแห่งเสรีภาพที่แท้จริงนั้นได้ถูกเปลี่ยนแปลง และนำไปใช้โดยทฤษฎีเสรีภาพและสิทธิของปัจเจกชน ดังนั้น "การมีสิทธิเพื่อการออกเสียงในการเลือกผู้นำที่ทำหน้าที่แทนตนจึงฝังติดตัวอยู่กับการเป็นประชาธิปไตย แต่อย่างไรก็ตาม ไม่สามารถประกันได้ถึงความเท่าเทียมกันในการออกเสียงเพื่อการตัดสินใจได้เลย ซึ่งจะมีแต่ผู้แทนเท่านั้นที่กระทำแทนชนกลุ่มน้อยพร้อมๆ กับชนกลุ่มใหญ่ที่กระทำเช่นนั้น" (Magill, 1996:1050) ฉะนั้น ความเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีตัวแทนอาจให้คำนิยามว่าเป็นกลุ่มทางสังคมที่มีอยู่ในระบบสังคมที่มีวัฒนธรรมที่มากกว่า ซึ่งกลุ่มนี้จะจัดตั้งองค์กรทางกลุ่มชาติพันธุ์ในการทำหน้าที่เล่นบทบาทเพื่อปกป้องและเป็นเกราะคุ้มกันผลประโยชน์และปรับปรุงมาตรฐานด้านสังคมเศรษฐกิจภายในระบบการเมืองที่ตนอาศัยอยู่

คราวนี้เราลองมาดูความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างชนกลุ่มน้อยชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูกับรัฐบาลไทย ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูนั้นมีความเป็นอยู่อย่างหวาดกลัวในช่วงปี พ.ศ. 2493-2513 และช่วงปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา ก่อนหน้านั้น ในปี พ.ศ. 2490 ตนกูอับดุลญะลัล หรืออดุลย์ ณ สายบุรี สมาชิกสภาผู้แทนจากจังหวัดนราธิวาสเขียนจดหมายถึงท่านจอมพลแปลก พิบูลสงคราม โดยยืนยันถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขนโยบายที่ส่อไปในทางเผด็จการ (ซึ่งทำให้

ประชาชนตกอยู่ในสภาพที่หวาดกลัว) ฉะนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงในสิ่งที่อาจนำไปสู่เหตุการณ์ที่ก่อความไม่สงบ อย่างไรก็ตาม จดหมายของท่านไม่ได้รับความสนใจจากรัฐบาลด้วยเหตุผลที่ว่า ไม่มีประชาชนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูออกมาเดินขบวนตามท้องถนนประท้วงรัฐบาล (Wan Mahmood, 2007:70) จนกระทั่งเกิดการต่อต้านในลักษณะที่ก่อการจัดตั้งขบวนการต่างๆ เคลื่อนไหวทางการเมืองที่รุนแรงเพื่อต่อต้านนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล ที่มีลักษณะที่รุนแรงคือ BNPP (มีฐานอยู่ที่จังหวัดปัตตานี) BRN (มีฐานอยู่ที่จังหวัดสงขลา) และ PULO (มีฐานอยู่ที่จังหวัดนราธิวาส) มีการเคลื่อนไหวที่จะปลดแอกสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล รวมกับบางอำเภอของจังหวัดสงขลา (สะบ้าย้อย จะนะ และเทพา) ไปเป็นรัฐปัตตานี และเป็นเอกราชที่แยกตัวออกจากประเทศไทย (Che Man, 1983:150) และโต๊ะครูหะญีสุหลง ก็เป็นท่านหนึ่งที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้นำขบวนการก่อการร้าย ซึ่งถูกอุ้มและหายตัวไปในสมัยของท่านจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ทราบภายหลังว่าศพของท่านนั้นถูกถ่วงน้ำในทะเลสาบสงขลา (มูลนิธิหะญีสุหลง, 2536:8) ส่วนหะญีอามีน โต๊ะมีนา ซึ่งเป็นลูกชายของโต๊ะครูหะญีสุหลงนั้น ถูกกล่าวหาว่าเป็นหัวหน้า BRN และถูกจำคุกก่อนที่จะอพยพลี้ภัยทางการเมืองไปใช้ชีวิตอยู่ที่รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย (ปัจจุบันนี้ท่านได้เสียชีวิตลงแล้ว และศพของท่านถูกนำกลับมาฝังที่สุสานกุโบร์โต๊ะอาเยาะห์ ในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี)

นอกจากนั้น นโยบายปราบปรามคอมมิวนิสต์ที่ประกาศออกมาใช้ในปี พ.ศ. 2495 เพื่อลงโทษใครก็ตามที่สงสัยหรือมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์นั้น จะหมายรวมถึงขบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูที่เคลื่อนไหวแบ่งแยกดินแดนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งตามนโยบายปราบปรามคอมมิวนิสต์นั้น ผู้กระทำผิดจะถูกจำคุกเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 10 ปีถึงตลอดชีวิต และในวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2497 ท่านโต๊ะครูหะญีสุหลง ผู้นำศาสนาชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูได้ถูกอุ้มหายไปและถูกสังหารที่จังหวัดสงขลา ซึ่งสืบเนื่องจากนโยบายปราบปรามดังกล่าวนั้น ระหว่างปี พ.ศ. 2506-2516 นโยบายนิคมสร้างตนเองก็ถูกประกาศออกมาเพื่อที่จะอพยพชาวบ้านที่เป็นชาวไทยพุทธจำนวน 15,000 ครอบครัวจากภาคอีสานให้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในนิคมสร้างตนเอง ซึ่งตามโครงการแล้ว จะมีการอพยพชาวบ้านที่เป็นชาวไทยพุทธจำนวน 250,000 คนเพื่อให้เข้ามาอยู่ในเขตที่มีชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในเขตพื้นที่ของจังหวัดนราธิวาส 2 แห่ง จังหวัดยะลา 1 แห่ง และจังหวัดสตูล 1 แห่ง (A. Malek, 1993:232) ซึ่งหลังจาก ทหารนาวิกโยธินสังหารชาวบ้านห้ารายเสียชีวิตที่สะพานกอตอ ในเขตอำเภอรือเสาะ และศพได้ถูกโยนทิ้งที่คลองกอตอ ก็เกิดการประท้วงครั้งใหญ่ต่อต้านรัฐบาลของท่าน หม่อมหลวงคึกฤทธิ์ ปราโมช ที่มัสยิดกลางจังหวัดปัตตานีระหว่างเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2518 ถึงเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2519 และหลังจากการประท้วงในครั้งนั้น ได้มีผู้นำศาสนาหลายคนถูกสังหารหรือไม่ก็ถูกอุ้มหายไปโดยน้ำมือของกลุ่มที่ไม่ทราบฝ่าย ทำให้ประชาชนหันไปสนับสนุนขบวนการ PULO และ BRN อีกครั้ง ซึ่งจะเห็นว่ากลุ่มตัวแทนต่างๆ ของชาวไทยมุสลิม

เชื้อสายมลายูที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2506-2516 นั้นล้วนแต่เป็นกลุ่มที่เคลื่อนไหวทางการเมืองด้วยวิธีที่รุนแรงทั้งสิ้น ซึ่งนับวันก็จะส่งผลเสียให้แก่ทั้งสองฝ่ายคือทั้งทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายประชาชนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูเอง จนกระทั่งท่านนายกรัฐมนตรีเปรม ติณสูลานนท์ได้เข้ามาบริหารประเทศในปี พ.ศ. 2523 ที่เริ่มนำมาใช้นโยบายการเมืองนำการทหาร และเปิดกว้างทางด้านการเมือง ซึ่งในปี พ.ศ. 2529 กลุ่มวาดะห์ (Al-Wahdah) จึงได้รับโอกาส และมีการจัดตั้งขึ้นเพื่อปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นมา

การอภิปรายข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การใช้นโยบายที่แข็งกร้าวนั้นไม่อาจแก้ปัญหาเหตุการณ์ไม่สงบในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ควรมีการพิจารณาร่วมกันระหว่างนักวิชาการในท้องถิ่นเพื่อหารือในการกำหนดทิศทางการบริหารการปกครองในพื้นที่แห่งนี้ให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง

2.5 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ (factors) ต่างๆ ได้มาจากการทำสำรวจ (survey of literature) นั้นเป็นความคิดของนักปราชญ์หลายท่าน ซึ่งความคิดหลักๆ ที่วางไว้คือ หาสาเหตุปัจจัยที่ก่อให้กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง” ซึ่งแนวคิดต่างๆ จะมาจากนักปรัชญาและนักวิจัยที่ศึกษาถึงปัญหาดังกล่าว มีหลายท่านด้วยกัน และที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยตรง อย่างเช่น Fraser (1960) และ Forbes (1989) ได้เขียนตำราที่ชี้ให้เห็นถึงชนกลุ่มชาติพันธุ์เชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าได้ถูกทอดทิ้งการพัฒนาด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา ส่วน Che Man (1990) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่เกิดขบวนการต่างๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้น เกิดมาจากการทำลายระบบสุลต่านของชาวมลายูในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งอำนาจต่างๆ ของเจ้าผู้ครองรัฐที่เรียกว่า “สุลต่าน” สิ้นสุดลงไป และ Pitsuwan (1985) กล่าวถึงสาเหตุที่เกิดความรุนแรงในพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น เกิดมาจากการทำลายระบบปอเนาะของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่เกิดขึ้นในระดับมหาภาคนั้นมีหลายท่าน อย่างเช่น Degenhardt (1983) ได้รวบรวมปัญหาของชนกลุ่มน้อยต่างๆ ในโลกนี้ ที่สำคัญคือ สาเหตุที่ทำชาวผิวดำ นำโดย Luther King, Jr. ออกมาก่อการจลาจลในปี 1960s นั้นเป็นสาเหตุที่มาจากรัฐธรรมนูญของสหรัฐเอง ซึ่งไม่เปิดโอกาสให้เกิดการพัฒนาด้านการศึกษาแก่ชาวผิวดำ รัฐจึงต้องเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญในสมัยของท่าน Lindon B. Johnson และหลังจากรัฐธรรมนูญได้รับการแก้ไขจนทำให้ชาวผิวดำได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันกับชาวผิวขาว ซึ่ง

เราก็ได้เห็นแล้วว่า Barak Obama จากชาวผิวดำก็มีศักยภาพที่สามารถเป็นประธานาธิบดีของชาวสหรัฐได้เช่นกัน

De Vos (1975) และ Etzioni-Halevy & Etzioni (1973) ได้เขียนตำราที่กล่าวถึงความสำคัญของอัตลักษณ์ ท่านได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมของแต่ละชนเผ่านั้นไม่อาจที่จะดูถูกเหยียดหยามกันได้ การเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่เกิดขึ้นนั้น เกิดขึ้นจากชนอัตลักษณ์นั้นๆ เองโดยสมัครใจ ซึ่งอาจเกิดจากการแต่งงานในประเภทที่เรียกว่า “cross-culture” (ข้ามเผ่าพันธุ์) หรือจากการได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น (better education) ของเผ่านั้นๆ นั้นเอง

Dye (1975) ได้กล่าวถึงอำนาจและสังคม ซึ่งอำนาจที่จะอยู่ในสังคมอย่างยั่งยืนได้นั้น เป็นอำนาจที่ประชาชนให้การยอมรับและเป็นอำนาจที่เป็นธรรมในสังคม

Fukuyama (1992) ได้กล่าวถึงการสิ้นสุดประวัติศาสตร์การเผชิญหน้าระหว่างอิทธิพลของตะวันออกกับตะวันตกลง แต่การสิ้นสุดดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปสู่การเผชิญหน้าด้านอารยธรรมขึ้นมาแทนที่ ฉะนั้น วัฒนธรรมต่างๆ ของแต่ละเชื้อชาติจึงถือเป็นเรื่องสำคัญ

Funston (1980) และ Gullick (1981) ได้กล่าวถึงการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ แต่ถือได้ว่ามีความมั่นคงที่สุดใน Southeast Asian ทั้งนี้หากกลับย้อนดูการเมืองในมาเลเซียแล้วนั้น จะเห็นว่ามีการเลือกผู้แทนชนทุกเผ่าพันธุ์ ซึ่งจะรวมไปถึงชาวพื้นเมือง (เงาะซาไก) ให้มาดำรงตำแหน่งเป็นวุฒิสมาชิกในรัฐสภาของมาเลเซียตามอัตราส่วนของประชากร ส่วนด้านเศรษฐกิจนั้น ทุกเผ่าพันธุ์มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของรัฐ ตัวอย่างเช่น การทำการค้ากับต่างประเทศ มาเลเซียจะใช้ชาวมาเลย์เชื้อสายจีนเพื่อเจรจาค้าขายกับประเทศจีน ชาวมาเลย์เชื้อสายอินเดียกับประเทศอินเดีย และชาวมุสลิมที่เข้าใจวัฒนธรรมอาหรับกับประเทศในตะวันออกกลาง

Gurr (1971) ได้อธิบายถึงสาเหตุที่เกิดขบถขึ้นนั้น เกิดจากชนเผ่าที่มีอำนาจเหนือกว่าปกครองประเทศโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของชนกลุ่มน้อยนั้นเอง

Horowitz (1985) ได้อธิบายถึงปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพหุสังคมว่า เกิดจากการเหลื่อมล้ำทางวัฒนธรรม และขาดความเท่าเทียมกันด้านการพัฒนา

Huntington (1991) ได้กล่าวไว้ว่า ความรุนแรงหรือเหตุการณ์ไม่สงบจะไม่เป็น static แต่เป็น dynamic คือ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และความรุนแรงอาจจะเปลี่ยนแปลงสู่ทางเดินสายกลางได้ หากกลไกของรัฐได้เปิดกว้างขึ้น อย่างเช่น 1) ให้ชนกลุ่มน้อยมีส่วนร่วมในการออกความเห็นหรือมีอำนาจในการบริหารประเทศร่วมกัน 2) พัฒนาด้านเศรษฐกิจให้ประชาชนอยู่ดีมีสุขอย่างเท่าเทียมกัน 3) มีระบบการทำงานหรือการเรียนที่เดียวกันของชนทุกเผ่า ซึ่งความใกล้ชิดและความเป็นเพื่อนต่อกันตั้งแต่เยาว์วัยจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่นั้น จะทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความรู้จักกัน มีความรักต่อกัน และรู้จักให้อภัยแก่กัน

Kuper & Kuper (1985) ในสาระนุกรมของท่านได้อธิบายถึงความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ที่เป็นสาเหตุของปัญหา อย่างเช่น เศรษฐกิจ ทัศนคติ ความเชื่อด้านศาสนา ฯลฯ

Smith (1981) ได้กล่าวถึงธรรมชาติความต้องการของชนกลุ่มน้อยที่ก่อความรุนแรงนั้นว่า มีการพัฒนาขึ้นเป็นขั้นเป็นตอน อย่างเช่น จากระดับ isolationist (ความเป็นทาส) และ accommodationist (อพยพไปสู่ดินแดนที่มีชนเผ่าเดียวกัน) ขึ้นไปสู่ development (การพัฒนา), integration (การบูรณการ), autonomy (เขตปกครองตนเอง), separation (แยกเป็นอิสระออกจากกัน), irredentism (รวบรวมเผ่าเดียวกันที่อยู่กระจัดกระจายในต่างประเทศ) นี่คือธรรมชาติพื้นฐานของความต้องการในชนกลุ่มน้อย ซึ่งนั่น หมายความว่า ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชนกลุ่มน้อยจะดำเนินไปจากความรุนแรงในระดับน้อยไปสู่ความรุนแรงที่เพิ่มระดับสูงขึ้นนั้นเอง อย่างไรก็ตาม Huntington (1991) ได้โต้แย้งไว้ว่า ความรุนแรงดังกล่าวจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ moderation (การประนีประนอม)ได้ และไม่เป็นไปตามความรุนแรงนั้น หากชนกลุ่มน้อยได้พบกับจุดแห่งความพอใจ อย่างเช่น มีระบบการบริหารงานที่ทำให้เศรษฐกิจของประชาชนอยู่ดีกินดีอย่างนี้เป็นต้น

ปัญหาพหุวัฒนธรรมมีการอธิบายจากนักปราชญ์แตกต่างกันไป ที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวทางการเมืองชองชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมีหลายท่านพอที่จะสรุปได้ อย่างเช่น ชื่นภิบาล (2518), Dulyakasem (1981), Winzeler (1982), Pelly (1983), Che Man (1991), Fianza (1996), Do Tien Sam (1996), Syed Serajul (2005), และ Agus Yusoff (2006)

สงคราม (2518) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการกลืนชาติของชนกลุ่มน้อย ท่านมองไปว่า ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่อาศัยการดำรงชีวิตอยู่กับการเกษตรเป็นชีวิตจิตใจ ประช่ชนมีความเชื่อในหลักการศาสนาอิสลามอย่างเหนียวแน่น ซึ่งท่านมีความเห็นว่า ศาสนาอิสลามไม่มีการยืดหยุ่น (สงคราม, 2518:184) ท่านสรุปว่า การบังคับให้มีการยอมรับวัฒนธรรมอื่ที่เป็นของชุมชนกลุ่มใหญ่นั้นไม่อาจกระทำได้

Dulyakasem (1981) ได้ศึกษาด้านการศึกษาและความเป็นชาตินิยมของกลุ่มชาติพันธุ์ ท่านโต้แย้งว่า ความพยายามใดๆ ที่มุ่งก่อให้เกิดการกลืนชาติด้วยรูปแบบของกระบวนการสมัยใหม่ อย่างเช่น จัดรูปแบบการศึกษาสมัยใหม่นั้นจะก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างประชาชนในท้องถิ่นกับรัฐบาลกลาง ท่านได้ให้ข้อสรุปว่า รัฐต้องปรับปรุงนโยบายให้มีความสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมของประชาชนในพื้นที่ Dulyakasem (1981:212)

Pelly (1983) ศึกษาเกี่ยวกับสถาบันทางสังคมที่ประชากรตั้งถิ่นฐานแยกกันและรวมกันในเขตเมือง Medan ทางตอนเหนือของ Sumatera ท่านเห็นว่า สถาบันทางศาสนาที่เปิดให้มีการใช้

ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสาธารณะนั้น จะช่วยสร้างบรรยากาศความรู้สึกหวงแหนในสถาบันกลางร่วมกัน

Winzeler (1985) ศึกษาถึงปัญหาที่เกิดจากกลุ่มชาติพันธุ์ในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ท่านมองไปว่า สถานภาพความเป็นพลเมืองที่ไม่เท่าเทียมกันนั้น เป็นสภาพที่ก่อให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจในกลุ่มชาติพันธุ์ ท่านแนะนำไว้ว่า นโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐมีส่วนสำคัญในการแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางสังคม

Che Man (1991) ได้วิเคราะห์ถึงปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ใน Mindanao ท่านเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น มาจากการทำลายล้างต่อระบบการเมืองการปกครองท้องถิ่นเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์

Fianza (1996) ศึกษาถึงผลกระทบจากโครงการต่างๆ ของชาวญี่ปุ่นต่อชาว Moro ใน Mindanao ท่านมองไปว่า การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเคร่งครัดของเจ้าของพื้นที่จะเกี่ยวข้องกับความเชื่อและการปฏิบัติตนในการใช้ที่ดินของตนเอง ซึ่งท่านสรุปว่า โครงการอพยพประชากรจากที่อื่นให้เข้าไปจับจองที่ดินทำกินในท้องถิ่นที่มีประชากรต่างวัฒนธรรมนั้น เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ

Do Tien Sam (1996) ศึกษาถึงการค้าขายระหว่างเวียดนาม-จีน ท่านมองไปว่า เป็นการยกระดับการพัฒนาทรัพยากรด้านสังคมและขนบธรรมเนียมประเพณี ท่านสรุปไว้ว่า การเปิดประเทศของทั้งสองประเทศติดชายแดนเพื่อพัฒนาร่วมกันจะก่อให้เกิดพลังเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนของทั้งสองฝ่ายอย่างดี

Syed Serajul (2005) ศึกษาถึงปัญหาอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในเอเชียอาคเนย์ ท่านเห็นว่า ความเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทย ส่วนหนึ่งเกิดจากการกีดกันและขาดการส่งเสริมด้านภาษาของท้องถิ่นจากส่วนราชการ ท่านสรุปให้มีการส่งเสริมการใช้ภาษามลายูมาตรฐานที่สามารถสื่อสารในระดับสากลให้เกิดขึ้นอย่างจริงจังเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง

Agus Yusoff (2006) ศึกษาถึงรูปแบบของระบบสหพันธรัฐในมาเลเซีย ท่านให้ความเห็นว่า พรรคฝ่ายค้านที่บริหารประเทศอยู่ในมาเลเซียในลักษณะการปกครองท้องถิ่นนั้นไม่อาจนำมาซึ่งความเจริญด้านเศรษฐกิจขึ้นมาได้ ท่านสรุปไว้ว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นได้นั้นจากการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาลกลาง

โดยสรุปแล้ว ปัญหาที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยมีทัศนคติในเชิงลบต่อรัฐบาลคือ นโยบายการกลืนอัตลักษณ์ นโยบายการพัฒนาการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น นโยบายสองมาตรฐาน นโยบายที่ขาดการสร้างจุดร่วมเพื่อให้เกิดความหวงแหนในชาติ นโยบายที่ทำลายระบบการเมืองการปกครองของเจ้าเมืองกลุ่มชาติพันธุ์ นโยบายการอพยพประชาชนนอกพื้นที่ให้เข้ามาจับจองที่ดินของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย นโยบายที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาให้เกิดเศรษฐกิจระหว่างชายแดนหรือเขตของชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่ นโยบายที่ทำลายภาษามาตรฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย และนโยบายที่ไม่เอื้อต่อการสนับสนุนให้เกิดการเติบโตด้านเศรษฐกิจ

วรรณกรรมจากนักวิจัยทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีท่านใดยืนยันถึงสาเหตุที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง ซึ่งเป็นหัวใจหลักตามโครงการวิจัยนี้

2.6 จากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง : ขอบเขตทางทฤษฎี

ประเทศไทยได้ใช้หลักการจัดระเบียบการปกครองทั้ง 3 รูปแบบ ในที่นี้จะขอสรุปลักษณะการกระจายอำนาจให้การปกครองท้องถิ่นของไทย ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 มาจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงแรก ตั้งแต่การปฏิรูประบบราชการสมัย ร.5 จนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ช่วงนี้รัฐยังรวมศูนย์อำนาจการปกครองไว้ที่ส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ การแบ่งอำนาจให้ภูมิภาคและกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นยังมีน้อย ในส่วนกลางมีการจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ส่วนภูมิภาคมีการจัดตั้งแขวง อำเภอ เมือง ส่วนท้องถิ่นมีการจัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพฯ กับสุขาภิบาลหัวเมือง โดยได้ตรา พระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลตามหัวเมือง ร.ศ. 127 ขึ้น รองรับการจัดตั้งสุขาภิบาลในพื้นที่ที่พร้อม ซึ่งมีการจัดตั้งน้อยมาก ไม่ได้ขยายไปทั่วราชอาณาจักร

ช่วงที่สอง ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จนถึง พ.ศ. 2540 เป็นช่วง 65 ปีที่มีวิวัฒนาการของการปกครองท้องถิ่น หรือการกระจายอำนาจมาก เริ่มจากการจัดตั้งเทศบาลในปี 2476 สภาจังหวัดในปี 2481 สุขาภิบาลในปี 2495 องค์การบริหารส่วนตำบลในปี 2499 เป็นการเริ่มให้มีรูปแบบการปกครองท้องถิ่นในเขตเมืองก่อน แม้จะมีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่น แต่ผู้บริหารของสุขาภิบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดยังมาจากข้าราชการและ ผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มาจากกำนัน ไม่ใช่มาจากการเลือกตั้งของราษฎร การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่ นอกจากนั้นเริ่มมีการจัดการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เช่น กรุงเทพมหานครเมื่อปี 2518 เมืองพัทยาเมื่อปี 2521 ต่อมาก็ได้มีการปรับรูปแบบขององค์กรปกครองท้องถิ่นให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น พ.ร.บ. กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

ช่วงที่สาม ปี 2540 - ปัจจุบัน เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จึงได้กำหนดเรื่องการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นไว้ชัดเจนขึ้น โดยให้ท้องถิ่นมีอำนาจอิสระในการบริหารงานของตนเองมากขึ้น ผู้บริหารและสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง เพิ่มเติมหน้าที่เกี่ยวกับการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีท้องถิ่น และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยมีกฎหมายรองรับให้มีเป้าหมายในการกระจายอำนาจที่ชัดเจน เช่น ให้ท้องถิ่นมี รายได้เป็นร้อยละ 20 ของรายได้รัฐบาลภายในปี 2544 และร้อยละ 35 ภายในปี 2549 ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจ

หน้าที่ที่มีความซ้ำซ้อนระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค กับท้องถิ่นให้แล้วเสร็จภายใน 4 ปี ทำให้ต้องมีการปรับปรุงกฎหมายของ ท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และจัดตั้งองค์กรรองรับเพื่อให้การกระจายอำนาจการปกครองแก่ท้องถิ่นเกิดขึ้นอย่างจริงจัง เป็นรูปธรรม ภายใต้กรอบเวลาและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และกฎหมายประกอบฉบับต่างๆ

จุดแข็งคือ มีการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้บางส่วน อย่างเช่น องค์กรปกครองท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองท้องถิ่นเมืองพัทยา เป็นต้น ทั้งนี้ สถานภาพผู้กุมอำนาจการบริหารการปกครองที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน

จุดอ่อนคือ ประชาชนในต่างจังหวัดไม่มีอำนาจในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดของตนเองได้

หากพิจารณาในแง่รูปแบบและความสัมพันธ์ของการจัดระเบียบการปกครองแล้ว สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นของไทย ในระยะแรก เป็นรูปแบบที่ส่วนกลางมีอำนาจมาก ผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการแต่งตั้งเป็นส่วนใหญ่ ขาดอำนาจอิสระ ทางการเงิน การคลัง การจัดเก็บภาษีอากรต่างๆ ต่อเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 แล้ว จึงมีการปรับปรุงรูปแบบขององค์กรปกครองท้องถิ่น เพิ่มหน้าที่ กระจายอำนาจด้านการเงิน การคลัง งบประมาณ และการจัดเก็บภาษีต่างๆมากขึ้น และเพิ่มมิติใหม่ในการควบคุมตัวผู้บริหารท้องถิ่นโดยประชาชนด้วยการเข้าชื่อเสนอ ข้อบังคับท้องถิ่น และเข้าชื่อถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นได้ด้วย ซึ่งเมื่อมีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ท้องถิ่นก็จะมีอำนาจอิสระในการบริหารงานของตนเองได้มากขึ้น โดย ส่วนกลางก็ยังมีกลไกในการกำกับดูแลการดำเนินการของท้องถิ่นผ่าน คณะกรรมการระดับต่างๆในรูปแบบไตรภาคี ทำให้ การใช้อำนาจจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น เกิดดุลยภาพที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ลักษณะดังกล่าว ยังไม่สามารถตอบสนองต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรมแตกต่างออกไปจากกลุ่มใหญ่ของประเทศได้อย่างแท้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ให้ต้องคำนึงถึงรูปแบบการปกครองตนเองที่เหมาะสมขึ้นมาในอนาคต

ลักษณะการปกครองตนเองในที่นี้ เราหมายถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน คราวละ 4 ปี มีหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายในด้านการขนส่ง ทางหลวง ตำรวจ ดับเพลิง การบริหารงาน ศาล การเคหะ การคุ้มครองผู้บริโภค การกำจัดขยะ การศึกษา ห้องสมุดสาธารณะ บริการสังคม สงเคราะห์ส่วนบุคคล มีรายได้จากการเก็บภาษีอากรในท้องถิ่น การสนับสนุนจากรัฐบาลกลาง รวมทั้งรายได้ค่าเช่า ค่าธรรมเนียมและค่าบริการ ซึ่งท้องถิ่นเก็บภาษีได้ประมาณร้อยละ 50 ของเงินที่ต้องใช้ ส่วนที่เหลือได้รับจากรัฐบาลกลางในลักษณะเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ และเงินอุดหนุนทั่วไป (Rate Support Grant) ซึ่งมีเกณฑ์การจัดสรร 3 ประเด็นใหญ่ๆ คือ 1) เกณฑ์ความต้องการ (Need Element) 2) เกณฑ์ทรัพยากร (Resource Element) และ 3) ลักษณะภายในพื้นที่ (Domestic Element) มีระบบการรับเรื่องราวร้อง

ทุกข์ และมีกลไกการเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลกลางกับเขตปกครองตนเอง 4 วิธี คือ 1) การควบคุมโดยอาศัยกฎหมาย คือให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดในการออกกฎ รายละเอียดซึ่งมีความผูกพันเขตปกครองตนเอง และให้เขตปกครองตนเองขอความเห็นชอบจากหน่วยงานของรัฐบาลกลาง (ผ่านรัฐมนตรีของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง) 2) การควบคุมโดยนโยบาย คือ เขตปกครองตนเองทำตามหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด ภายใต้ขอบเขตนโยบาย การชี้แนะของ รัฐมนตรีในกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และหากมีข้อขัดแย้งหรือต่อต้านจากเขตปกครองตนเอง รัฐบาลอาศัยเสียงข้างมากในสภาผลักดันให้ออกกฎหมายบังคับใช้นโยบายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับรัฐบาลกลาง 3) การควบคุมทางบริหาร คือ รัฐบาลกลางกำหนดมาตรฐานระดับชาติ และส่งเสริมประสิทธิภาพของเขตปกครองตนเอง และรัฐบาลกลางควบคุมมาตรฐาน โดยผ่าน ส่วนราชการและข้าราชการที่มีอำนาจมาก เช่น ผู้ตรวจการที่เป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางจากหน่วยต่างๆ เป็นต้น และ 4) การควบคุมทางการเงิน มี 4 รูปแบบ คือ 1) รัฐบาลกลางกำหนดเพดานการใช้จ่าย 2) รัฐบาลกลางให้การสนับสนุนรายได้ 3) สนับสนุนค่าใช้จ่ายตามภาษีธุรกิจมาตรฐาน และ 4) ควบคุมค่าใช้จ่ายการลงทุนของเขตปกครองตนเอง

จุดแข็งคือ สามารถสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ทั้งด้านเกณฑ์ความต้องการ ด้านเกณฑ์ทรัพยากร และด้านลักษณะภายในของพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

จุดอ่อนคือ หากไม่สามารถวางแผนระบบการควบคุมระหว่างรัฐบาลกลางกับเขตปกครองตนเอง อย่างเช่น เพดานการใช้จ่าย การสนับสนุนรายได้ ค่าใช้จ่ายตามภาษีมาตรฐาน และค่าใช้จ่ายการลงทุน จะทำให้เกิดความยุ่งเหยิงจนนำไปสู่การแยกตัวออกเป็นอิสระได้ในที่สุด

โครงการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์หลักที่จะอธิบายถึงสาเหตุการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเองโดยอาศัยขอบเขตทางทฤษฎี ซึ่งจะมีการอภิปรายต่อไป

จากพื้นฐานทางวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยและคณะจึงมีความเห็นว่า “การปกครองตนเอง” ตามรัฐธรรมนูญไทยปี พ.ศ. 2540 และ 2550 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 282 ภายใต้บังคับมาตรา 1 คือ "รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น" ซึ่งปัญหาการปกครองท้องถิ่นในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นมุสลิมนั้น มีความละเอียดอ่อนมาก หากไม่มีการวางแผนที่ดี และไม่สอดคล้องกับศาสนาอิสลาม ก็จะเกิดปัญหาอย่างไม่รู้จบ และจะทวีคูณขึ้นมาเป็นลำดับ

ฉะนั้น การใช้นโยบายผ่อนปรนที่เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่ด้อยโอกาสทางด้านการบริหารการปกครองมาร่วมกำหนดนโยบายร่วมกัน ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติคือ การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรม การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนา การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา และการบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแล

ทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยว จะเป็นกุญแจสำคัญในการปรับปรุงการพัฒนาเศรษฐกิจและความร่วมมือทางการเมือง การศึกษา สังคม และวัฒนธรรม นอกจากนี้ จะเป็นการกำหนดเพื่อการเจรจาสันติภาพระหว่างผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ กับผู้นำรัฐบาล ซึ่งโครงการวิจัยนี้มีความเชื่อว่า จะเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ความสงบสุขที่ยั่งยืนในประเทศไทยเราในที่สุด

ก. <u>การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรม</u>

ในปัจจุบันประเทศไทยได้เผชิญกับสภาวะวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรง จนส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมวิถีชีวิตของประชาชนโดยรวม กระทรวงมหาดไทย ในฐานะ ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในชนบท โดยมีกลไกการบริหารที่เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการส่วนภูมิภาค (จังหวัด อำเภอ) และกำกับดูแลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงถือเป็นตัวจักรสำคัญที่จะต้องเป็นฝ่ายนำให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและผลักดันให้มีการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาระบบวิธีการทำงานให้รวดเร็วโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ถูกต้องสมประโยชน์ของประชาชนอันเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดในการบริการประชาชนของภาครัฐ

นอกจากนี้ ระบบบริหารกิจการที่ดีในระบบราชการไทย เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2542 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติสำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีโดยได้มีการกำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้น มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2543ให้ทุกส่วนราชการถือปฏิบัติซึ่งเป็นระเบียบที่กำหนดนโยบายและวางระเบียบปฏิบัติราชการเพื่อให้การจัดระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักกฎหมายและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ให้สังคมและประชาชนสามารถมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในระบบบริหารกิจการดังกล่าวด้วยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและให้โอกาสตรวจสอบได้ตลอดจนขยายการให้โอกาสตรวจสอบได้ ตรวจสอบได้ตลอดจนขยายการให้โอกาสตรวจสอบได้ตลอดจนขยายการให้บริการภาครัฐไปสู่ประชาชนอย่างรวดเร็วทั่วถึง และเป็นธรรมสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และกระแสโลกาภิวัตน์ โดยมีหลักการสำคัญ 6 ประการ ประกอบด้วยดังนี้

1) หลักนิติธรรมได้แก่การตรากฎหมายกฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และคนในสังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมายกฎข้อบังคับเหล่านั้นโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2) หลักคุณธรรมได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3) หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไก การทำงานขององค์กรทุกองค์กรให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจน

4) หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจต่อปัญหาสำคัญ ๆ ของประเทศไม่ว่าด้วยการแสดงความเห็นในการไต่สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรือเรื่องใด ๆ ก็ตาม

5) หลักความรับผิดชอบได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจในปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและมีความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง

6) หลักความคุ้มค่าได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

โครงการวิจัยนี้จึงเห็นว่า การสร้างกระบวนการปฏิบัติงานบริการประชาชนตามแนวคิดและหลักบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) เป็นเรื่องของการปรับเปลี่ยนและเสริมสร้างพฤติกรรมบนพื้นฐานของยุติธรรมโปร่งใสและมีส่วนร่วมความสัมพันธ์ทางการบริหารบนพื้นฐานของความมีประสิทธิภาพผลและรวดเร็วที่ต้องดำเนินควบคู่ไปกับการปฏิรูประบบราชการและแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐที่มุ่งไปที่โครงสร้างการแบ่งภารกิจการลดปริมาณงานและกำลังคน ฯลฯ ซึ่งผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นที่ประจักษ์แจ้งแล้วว่ากระทรวงมหาดไทยได้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และระบบวิธีการทำงานของเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยจากการเป็นผู้สั่งการมาเป็นผู้ให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและสามารถทำงานร่วมกับประชาชนและภาคเอกชนได้ราบรื่นทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยมุ่งหวังที่จะเป็นกระทรวงแนวหน้าในการสร้างกระบวนการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) โดยเฉพาะการเสริมสร้างให้ข้าราชการกระทรวงมหาดไทยเป็นกลไกที่สำคัญของรัฐในการสร้างค่านิยมและความร่วมมือเพื่อผลักดันให้มี

การปรับปรุงคุณภาพในการปฏิบัติงานราชการของหน่วยงานที่จะเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนผู้รับบริการอย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็นวัฒนธรรมในการทำงานของกระทรวงมหาดไทยสมดังเจตนารมณ์ที่สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ องค์พระปฐมเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยทรงมุ่งหวังให้กระทรวง มหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักในการ"บำบัดทุกข์บำรุงสุข" แก่ราษฎรอย่างแท้จริง

ข. <u>การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนา</u>

วัฒนธรรม โดยทั่วไปหมายถึง รูปแบบของกิจกรรมมนุษย์และโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ทำให้กิจกรรมนั้นเด่นชัดและมีความสำคัญ วิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นพฤติกรรมและสิ่งที่คนในหมู่ผลิตสร้างขึ้น ด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน วัฒนธรรมส่วนหนึ่งสามารถแสดงออกผ่าน ดนตรี วรรณกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม การละครและภาพยนตร์ แม้บางครั้งอาจมีผู้กล่าวว่าวัฒนธรรมคือเรื่องที่ว่าด้วยการบริโภคและสินค้าบริโภค เช่น วัฒนธรรมระดับสูง วัฒนธรรมระดับต่ำ วัฒนธรรมพื้นบ้าน หรือวัฒนธรรมนิยม เป็นต้น แต่นักมานุษยวิทยาโดยทั่วไปมักกล่าวถึงวัฒนธรรมว่า มิได้เป็นเพียงสินค้าบริโภค แต่หมายรวมถึงกระบวนการในการผลิตสินค้าและการให้ความหมายแก่สินค้านั้น ๆ ด้วย ทั้งยังรวมไปถึงความสัมพันธ์ทางสังคมและแนวการปฏิบัติที่ทำให้วัตถุและกระบวนการผลิตหลอมรวมอยู่ด้วยกัน ในสายตาของนักมานุษยวิทยา จึงรวมไปถึงเทคโนโลยี ศิลปะ วิทยาศาสตร์รวมทั้งระบบศีลธรรม

วัฒนธรรมในภูมิภาคต่าง ๆ อาจได้รับอิทธิพลจากการติดต่อกับภูมิภาคอื่น เช่น การเป็นอาณานิคม การค้าขาย การย้ายถิ่นฐาน การสื่อสารมวลชนและศาสนา อีกทั้งระบบความเชื่อ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องศาสนามีบทบาทในวัฒนธรรมในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติมาโดยตลอด

วัฒนธรรมภายในสังคมนั้น สังคมขนาดใหญ่มักมีวัฒนธรรมย่อยหรือกลุ่มของคนที่มีพฤติกรรมและความเชื่อที่แปลกไปจากสังคมใหญ่โดยรวมของตน วัฒนธรรมย่อยอาจเด่นจากอายุของสมาชิกกลุ่มหรือโดยเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ชั้นทางสังคมหรือเพศ คุณลักษณะที่เป็นตัวบ่งบอกลักษณะของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยอาจเป็น สุนทรียภาพ ศาสนา อาชีพ การเมือง เพศ หรือความสำคัญขององค์ประกอบเหล่านี้

แนวทางที่ใช้ปฏิบัติกับกลุ่มชาติพันธุ์หรือต่างด้าวและวัฒนธรรมของพวกเขามี 4 ทาง ได้แก่

1) เอกวัฒนธรรมนิยม (Monoculturalism) : ในประเทศยุโรปบางประเทศ วัฒนธรรมมีความผูกพันอย่างแนบแน่นกับลัทธิชาตินิยม ดังนั้นนโยบายของรัฐบาลจึงใช้วิธีดูดกลืนคนต่างด้าว แต่การเพิ่มขึ้นของการย้ายถิ่นฐานในช่วงไม่นานมานี้ ทำให้หลายประเทศเริ่มหันไปใช้แนวทาง "อเนกวัฒนธรรมนิยม" บ้างแล้ว

2) วัฒนธรรมแกนกลาง (Leitkultur หรือ core culture) : เป็นแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นในประเทศเยอรมันเมื่อเร็ว ๆ นี้ โดยบาสซาม ไทไบ แนวคิดนี้ก็คือชนกลุ่มน้อยสามารถมีเอกลักษณ์ของตนเองได้ แต่อย่างน้อยต้องสนับสนุนแนวคิดที่เป็นแกนกลางของวัฒนธรรมที่กลุ่มตนร่วมเป็นส่วนอยู่

3) หม้อหลอมละลาย (Melting Pot) : ในสหรัฐฯ มุมมองที่ถือปฏิบัติกันได้แก่การเป็นหม้อหลอมละลาย เป็นที่ซึ่งวัฒนธรรมของต่างด้าวที่ย้ายถิ่นเข้ามาอยู่หลอมรวมและผสมผสานกันโดยรัฐไม่ต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวด้วย

4) อเนกวัฒนธรรมนิยม (Multiculturalism) : ได้แก่นโยบายที่คนต่างด้าวที่ย้ายถิ่นเข้ามาใหม่ พึงสงวนรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้ร่วมกันวัฒนธรรมอื่นและมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างสันติ (Reese, 1980)

วิธีการที่รัฐดำเนินการกับวัฒนธรรมของกลุ่มต่างด้าวผู้ย้ายถิ่นมักไม่ตกอยู่ในแนวทางปฏิบัติอันใดอันหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ระดับความแตกต่างของวัฒนธรรมย่อยกับวัฒนธรรมเจ้าถิ่น จำนวนผู้ย้ายถิ่นเข้า ทัศนคติของประชากรที่มีอยู่เดิม ประเภทของนโยบายของรัฐที่ใช้และผลสัมฤทธิ์ของนโยบายเหล่านี้ ประกอบกันทำให้ยากที่จะได้ผลลัพธ์ที่เป็นแบบทั่วไปได้เช่นเดียวกันกับวัฒนธรรมย่อยอื่น ๆ ภายในสังคม ทัศนคติที่เป็นกระแสรวมของประชากรและการสื่อความระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ ด้วยกันล้วนมีอิทธิพลมากในผลลัพธ์ที่ได้ออกมา การศึกษาวัฒนธรรมต่าง ๆ ในสังคมหนึ่งเป็นเรื่องซับซ้อนซึ่งการการวิจัยที่ขึ้นอยู่กับตัวแปรที่มากมายหลายหลาก

แนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ไม่ว่าในทางยอมรับหรือต่อต้าน ย่อมขึ้นอยู่กับรากฐานของวัฒนธรรมในสังคมนั้น ตัวอย่างเช่น ความเป็นชายและหญิงที่ต่างมีบทบาทอยู่ในหลายวัฒนธรรม เพศใดเพศหนึ่งอาจต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงซึ่งกระทบต่ออีกเพศหนึ่ง ดังเช่นที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมตะวันตกในช่วงครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 20 (พ.ศ. 2493 -2443) ซึ่งทำให้เกิดแรงผลักดันชักจูงทั้งสองทาง คือการกระตุ้นให้ยอมรับสิ่งใหม่ และการอนุรักษ์ที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงนั้น อิทธิพลทั้ง 3 ประการต่อไปนี้สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการต่อต้าน คือ 1) แรงผลักดันในที่ทำงาน 2) การติดต่อกันระหว่างกลุ่มสังคม และ 3) การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (O'Neil, 2006)

การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมอาจเกิดมาจากสิ่งแวดล้อม การค้นพบ (และอิทธิพลภายในอื่น ๆ) และการติดต่อสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอื่น ตัวอย่างเช่น ยุคน้ำแข็งครั้งหลังสุดช่วยนำไปสู่การรค้นพบการทำเกษตรกรรม และตัวเกษตรกรรมเองก็เป็นตัวก่อให้เกิดนวัตกรรมมากมายทางเกษตรกรรม ซึ่งนวัตกรรมนี้ก็ได้นำไปสู่นวัตกรรมอื่น ๆ ทางวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตาม โครงการวิจัยนี้ มีความเชื่อว่า กระบวนการทางวัฒนธรรมนั้นสามารถนำไปพัฒนาคน พัฒนาองค์กร และนำไปสู่การพัฒนาประเทศได้อย่างนุ่มนวล กล่าวคือกระบวนการทางวัฒนธรรมนั้น เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีต้นกำเนิดจากภายใน (จิตใจ) สู่ภายนอก(สังคม) ซึ่งความเข้าใจต่าง ๆ นั้นนำไปสู่การพัฒนา หรือการเปลี่ยนแปลงในแง่ของสังคมที่อยู่บนพื้นฐานของการเคารพซึ่งกันและกัน ดังนั้นการพัฒนาประเทศชาติ โดยอาศัยบริบททางวัฒนธรรม คือการพัฒนาที่จะนำมาซึ่งความแตกแยก หรือความไม่เข้าใจกันได้น้อยที่สุด

ค. <u>การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา</u>

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญในการจัดระบบงานให้รัดกุม และมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น จึงการจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาจึงมีความสำคัญ

งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน เป็นชีวิตจิตใจของสถาบัน ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้สถาบันดำเนินไปด้วยความราบรื่นเท่านั้น ผู้บริหารการศึกษา ทุกคนจะรับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครูกระตุ้นเตือนครูให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อม ก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น

การจัดลำดับความสำคัญของงานวิชาการที่จัดไว้เป็นอันดับแรกงานในความรับผิดชอบของผู้บริหารแบ่งเป็น 7 ประเภท ดังนี้คือ 1) งานบริหารงานวิชาการร้อยละ 40 2) งานบริหารบุคลากรร้อยละ 20 3) งานบริหารกิจการนักเรียนร้อยละ 20 4) งานบริหารการเงินร้อยละ 5 5) งานบริหารอาคารสถานที่ร้อยละ 5 6) งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชนร้อยละ 5 และ 7) งานบริหารทั่วไปร้อยละ 5 (Smith, 1961)

โครงการวิจัยนี้จึงเห็นว่า งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง

จะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการนับเป็นงานที่สำคัญของโรงเรียน เป็นหน้าที่หลักของโรงเรียน ถือเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน โรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียน ที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี

ง. <u>การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยว</u>

ภาษีอากรคือ เครื่องมือทางการคลังที่สำคัญที่สุดของรัฐบาลในการหารายได้เพื่อใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานและการสนับสนุนความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนั้นแล้วภาษีอากรยังเป็นเครื่องมือทางการคลังที่สำคัญของรัฐบาลในการรักษาเสถีรภาพทางเศรษฐกิจ

ฉะนั้น ภาษีอากรนั้น อาจรวมถึงเงินที่รัฐบาลบังคับเก็บจากราษฎรเพื่อนำไปใช้จ่ายกิจการของรัฐ โดยไม่ผูกพันว่าจะให้สิ่งใดตอบแทนแก่ผู้เสียภาษี และเงินได้ ซึ่งหมายถึงผลตอบแทนที่ได้รับจากสิ่งต่อไปนี้คือ การใช้แรงงาน การใช้เงินลงทุน การใช้ทรัพย์สินลงทุน การใช้วิชาชีพอิสระ หรือจากการใช้ความสามารถพิเศษ และจะรวมไปถึง ผลบวกของการบริโภคและมูลค่าทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นในรอบระยะเวลาหนึ่ง ฉะนั้นเงินได้จึงมิได้อยู่ในรูปของตัวเงินเสมอไป ตามประมวลกฎหมายรัษฎากรนั้น เงินได้อันเข้าถึงลักษณะพึงเสียภาษี ซึ่งเป็นฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เงินได้พึงประเมินตามประมวลกฎหมายรัษฎากร ได้แก่ เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ เงินได้จากค่าแห่งลิขสิทธ์ เงินปี หรือเงินได้มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้จากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่น เงินได้ที่เป็นดอกเบี้ยพันธบัตร เงินปันผล เงินโบนัส เงินได้ที่เป็นเงินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้มาเนื่องจากการให้เช่าทรัพย์สิน เงินได้จากวิชาชีพอิสระ เงินได้จากการเป็นผู้รับเหมา และ เงินได้จากการทำธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง หรือกิจการอื่น

โครงการวิจัยนี้จึงเห็นว่า ภาษีอากรจะมีประโยชน์ต่อการบริหารท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้จะก่อให้เกิดการใช้งานเต็มที่ เกิดการจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมที่สุด รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เกิดการกระจายรายได้และความมั่งคั่งเป็นธรรม และเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ การกระจายอำนาจนั้น จะสามารถคำนึงถึงลักษณะของภาษีอากรที่ดีได้ คือ มีหลักความยุติธรรม หลักความแน่นอน หลักความสะดวก หลักประหยัด หลักความเป็นกลางทาง

เศรษฐกิจ หลักการใช้เป็นนโยบายทางเศรษฐกิจได้ หลักการยอมรับได้ของสังคม หลักการบังคับใช้ หลักความยืดหยุ่นได้ และหลักการอำนวยความสะดวก

โดยสรุปแล้ว อำนาจการบริหารการปกครองนั้น ระดับความรุนแรงจะเป็นตัวชี้วัดพฤติกรรมการแสดงออกถึงการต่อต้านอำนาจในการตัดสินใจในลักษณะที่รวมศูนย์กระจุกอยู่ส่วนกลางเพียงแห่งเดียวมากกว่าอำนาจการตัดสินใจที่มีการกระจายลงสู่ท้องถิ่น ยิ่งเพิ่มอำนาจรวมศูนย์มากขึ้นเท่าใดความรุนแรงก็จะยิ่งเพิ่มสูงมากขึ้นเท่านั้น ในทางกลับกัน ยิ่งกระจายอำนาจในการตัดสินใจลงสู่ท้องถิ่นในรูปแบบการปกครองตนเองมากขึ้นเท่าใดความรุนแรงก็จะยิ่งลดลงมากขึ้นเท่านั้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินระเบียบการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยศึกษาจากกลุ่มชาติพันธุ์เชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งอาจมีหลายปัจจัยที่สามารถอธิบายถึงผลกระทบที่เป็นสาเหตุและเกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาติพันธุ์ อย่างไรก็ตาม สำหรับงานวิจัยในโครงการนี้ เราได้กำหนดสมมติฐานหลักที่เชื่อว่ามีความสำคัญที่สุด นั่นคือ "การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือไม่" "การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือไม่" "การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นหรือไม่" และ "การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวสอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่นหรือไม่" ซึ่งเป็นสมมติฐานหลักที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง ซึ่งจะตรวจสอบจากผู้นำชุมชนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่ห้าจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 2,200 คน โดยแบ่งออกเป็น จังหวัดปัตตานี 500 คน จาก 3 อำเภอคือ อำเภอสายบุรี อำเภอเมือง และอำเภอมายอ จังหวัดนราธิวาส 500 คน จาก 3 อำเภอคือ อำเภอบาเจาะ อำเภอยี่งอ และอำเภอรือเสาะ จังหวัดสงขลา 200 คน จาก 2 อำเภอ คือ อำเภอจะนะ และอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดยะลา 500 คน จาก 3 อำเภอคือ บันนังสตา อำเภอรามัน และอำเภอกรงปีนัง และจังหวัดสตูล 500 คน จาก 3 อำเภอคือ อำเภอควนโดน อำเภอเมือง และอำเภอละงู เป็นสนามในการลงพื้นที่สำรวจเพื่อหาสาเหตุดังกล่าว ฉะนั้น ในบทนี้ จึงเรียงลำดับการอภิปรายออกเป็น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้และวิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยรวมทั้งวิธีการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลระบุวิธีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้และวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างคัดเลือกสอบถามผู้นำชุมชนในเขตที่เกิดเหตุการณ์ไม่สงบในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมดจำนวน 2,200 ท่าน คือ จังหวัดยะลา 500 ท่าน จากอำเภอบันนังสตา มี

ประชากร 54,278 คน (พ.ศ. 2552) อำเภอกรงปีนัง ประชากรจำนวน 24,545 คน (พ.ศ. 2552) และอำเภอรามัน ประชากรจำนวน จำนวน 85,905 คน (พ.ศ. 2552)

จังหวัดปัตตานี 500 ท่าน จากอำเภอสายบุรี 64,260 คน (พ.ศ. 2552) อำเภอเมือง มีประชากรจำนวน 121,881 คน (พ.ศ. 2552) และอำเภอมายอ ประชากรจำนวน 54,351 คน (พ.ศ. 2552)

จังหวัดนราธิวาส 500 ท่าน จากอำเภอรือเสาะ มีประชากรจำนวน 65,521 คน (พ.ศ. 2552) อำเภอยี่งอ ประชากรจำนวน 42,443 คน (พ.ศ. 2552) และอำเภอบาเจาะ ประชากรจำนวน 44,545 คน (พ.ศ. 2552)

จังหวัดสงขลา 200 ท่าน จากอำเภอจะนะ มีประชากรจำนวน 98,053 คน (พ.ศ. 2552) และอำเภอสะบ้าย้อย 69,146 คน (พ.ศ. 2552)

จังหวัดสตูลจังหวัดเดียวที่ไม่เกิดเหตุการณ์ แต่ผู้วิจัยได้คัดเลือกอำเภอที่มีชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูหนาแน่นกว่าอำเภออื่นๆ จำนวนประชาชนพูดภาษามลายูมากว่าแห่งอื่นๆ และค่อนข้างจะขาดการพัฒนาเท่าที่ควร 500 ท่าน คือ อำเภอควนโดน ประชากร 23,870 คน (พ.ศ. 2552) อำเภอละงู ประชากร 66,981 คน (พ.ศ. 2552) และอำเภอเมือง ประชากร106,363 คน (พ.ศ. 2552)

ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดภาคใต้จำนวน 2,200 ท่าน แบ่งออกเป็นเพศชายจำนวนร้อยละ 70 และเพศหญิงร้อยละ 30 มีอายุน้อยกว่า 20 ปีจำนวนร้อยละ 10 อายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวนร้อยละ 20 ระหว่าง 31-40 ปี จำนวนร้อยละ 30 และอายุ มากกว่า 40 ปีขึ้นไปจำนวนร้อยละ 40 ส่วนใหญ่จะมีสถานภาพสมรสจำนวนร้อยละ 65 และโสด จำนวนร้อยละ 35 สำหรับวุฒิการศึกษา จบปริญญาโทขึ้นไปจำนวนร้อยละ 10 จบปริญญาตรีจำนวนร้อยละ 55 จบระดับมัธยมศึกษาจำนวนร้อยละ 30 และจบระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาจำนวน ร้อยละ 5% ส่วนใหญ่ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันคือ ใช้ภาษามลายูจำนวนร้อยละ 65 และใช้ภาษาไทยจำนวนร้อยละ 35 สำหรับผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามจะมาจาก 5 จังหวัดชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ จังหวัดยะลาจำนวนร้อยละ 22.75 จังหวัดปัตตานีจำนวนร้อยละ 22.75 จังหวัดนราธิวาสจำนวนร้อยละ 22.75 จังหวัดสงขลา จำนวนร้อยละ 9.0 และจังหวัดสตูลจำนวนร้อยละ 22.75 ส่วนอาชีพปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามคือ คอยงานจำนวนร้อยละ 10 เจ้าของกิจการทางธุรกิจจำนวนร้อยละ 9 รับจ้างองค์กรเอกชนจำนวนร้อยละ 45 นักการเมืองจำนวนร้อยละ 5 ข้าราชการประจำจำนวนร้อยละ 9 และ ผู้นำศาสนาจำนวนร้อยละ 22

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยรวมทั้งวิธีการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

งานวิจัยในโครงการนี้ เป็นโครงการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ มีการโต้แย้งและยืนยันว่าปัจจัยทั้งสี่ปัจจัยดังกล่าว มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง มีการจัดทำชุดแบบสอบถามขึ้นมาหนึ่งชุดเพื่อสอบถามคำถามหลักคือ “เพราะเหตุใดกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง” ประกอบด้วยคำถามย่อยต่างๆ ที่สำคัญ คือ ก) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างไร ข) การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมีผลต่อการพัฒนาสังคมอย่างไร ค) การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นส่งผลต่อการพัฒนาด้านการศึกษาอย่างไร และ ง) การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่นจะเกี่ยวข้องอย่างไรต่อการพัฒนาท้องถิ่น

ในการศึกษาวิจัยนี้ เราเห็นว่า “การเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง” เป็นตัวแปรตาม และ “การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” “การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” “การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาไม่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น” และ “การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวไม่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น” เป็นตัวแปรอิสระ ความเกี่ยวข้องกันหรือความสำคัญของปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะถูกทดสอบโดยใช้ตัวกลางของคำถามต่างๆ ที่จัดทำขึ้นเพื่อสัมภาษณ์และสอบถามผู้นำชุมชนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่ห้าจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 2,200 คน (แบ่งออกเป็น จังหวัดปัตตานี 500 คน จังหวัดนราธิวาส 500 คน จังหวัดสงขลา 200 คน จังหวัดยะลา 500 คน และจังหวัดสตูล 500 คน) เป็นสนามในการลงพื้นที่สำรวจเพื่อหาสาเหตุดังกล่าว

ส่วนชุดแบบสอบถาม จะแบ่งอออกเป็น สองส่วนคือ ส่วนแรก ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้นำชุมชน ส่วนที่สอง ข้อคิดเห็นของผู้นำชุมชน ที่ตอบคำถามตามแบบสอบถามที่กำหนดไว้ โดยมีตัวควบคุมหลักคือ การกำหนดคำถามเพื่อให้ได้แต่ละตัวบ่งชี้ทั้งหมด 4 ตัวบ่งชี้คือ “การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

หรือไม่” “การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือไม่” “การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นหรือไม่” และ “การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวสอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่นหรือไม่” ซึ่งแต่ละตัวบ่งชี้จะประกอบด้วยคำถามย่อย 6 ข้อ แต่ละข้อจะเป็นคำตอบทั้งปลายปิดและปลายเปิด 5 ระดับ (ดูตารางที่ 3.1) ซึ่งในแต่ละข้อนั้น มีช่องว่างปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามอธิบายเหตุผลเพิ่มเติมที่เป็นสาเหตุของสนับสนุนหรือปฏิเสธต่อคำถามในแต่ละข้อ (ดูตัวอย่างแบบสอบถามเพิ่มเติมในภาคผนวก)

ตารางที่ 3.1: ระดับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามปลายปิด

ระดับ	ความเห็น	ความหมาย
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเชิงบวกอย่างยิ่งต่อคำถาม
4	เห็นด้วย	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อคำถาม
3	ไม่ทราบ	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นไม่ออกความเห็นต่อคำถาม
2	ไม่เห็นด้วย	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเชิงลบต่อคำถาม
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเชิงลบอย่างยิ่งต่อคำถาม

นอกจากนี้ ยังมีคำถามอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุความเคลื่อนไหวทางการเมือง เพื่อเป็นเหตุผลประกอบเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากตัวบ่งชี้ ทั้งนี้เพื่อสามารถนำข้อคิดเห็นเชิงลึกจากผู้ตอบแบบสอบถามนั้นเอง

ส่วนผู้ที่ไม่สามารถตอบคำถามเป็นภาษาไทยได้ ผู้วิจัยได้จัดทำชุดแบบสอบถามภาษามลายูเป็นคู่ขนานเพื่อสะดวกต่อความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม

ฉะนั้นโครงการวิจัยนี้ นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อนโยบายของรัฐ เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจกำหนดทิศทางในการวางนโยบายการปกครองท้องถิ่นของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายการกระจายอำนาจสู่การปกครองท้องถิ่นในพื้นที่สี่จังหวัดชายแดน

ภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสามอำเภอในจังหวัดสงขลา คืออำเภอจะนะ เทพา และอำเภอสะบ้าย้อย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภูมิหลังของข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะได้รับมาจากห้องสมุดต่างๆ อย่างเช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี และห้องสมุดของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศอย่างเช่น มหาวิทยาลัย USM ในรัฐปีนัง และมหาวิทยาลัย UKM ในรัฐสลังงอร์ของประเทศมาเลเซีย และมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ ส่วนข่าวสารเพิ่มเติมนั้นจะได้รับมาจากออนไลน์ทางอินเตอร์เนท

การได้รับข้อมูลปฐมภูมินั้น ผู้วิจัยได้มีการออกแบบสอบถามขึ้นมาเพื่อสอบถามคำถามหลักคือ “เพราะเหตุใดกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง” จากความเห็นของบรรดาผู้นำชุมชนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่ห้าจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 2,200 คน (แบ่งออกเป็น จังหวัดปัตตานี 500 คน จังหวัดนราธิวาส 500 คน จังหวัดสงขลา 200 คน จังหวัดยะลา 500 คน และจังหวัดสตูล 500 คน) เป็นสนามในการลงพื้นที่สำรวจเพื่อหาสาเหตุดังกล่าว จุดประสงค์หลักของคำถามคือ เพื่อค้นหาสาเหตุที่เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง ซึ่งคำถามดังกล่าวจะเป็นฐานในการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งสี่ตัวแปรอิสระ (“การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” “การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” “การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาไม่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น” และ “การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวไม่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น”) และความสัมพันธ์ระหว่างชุดเงื่อนไขที่กำหนด (preconditions) กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (occurrence) คือสาเหตุที่เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง ส่วนการสัมภาษณ์นั้น จะมีการปรับให้เป็นภาษาที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความสะดวก และมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจของผู้ทำการสัมภาษณ์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

โครงการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ จึงใช้วิธีการกำหนดตัวแปรอิสระ 4 ตัวบ่งชี้หรือชุดเงื่อนไข (preconditions) คือ

1) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

2) การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

3) การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาไม่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

4) การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวไม่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น

การกำหนดตัวแปรตามหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (occurrence) คือ "สาเหตุที่เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง"

การหาค่าความเป็นไปได้ (probability) นั้นจะได้จากผลลัพธ์ (output) ที่ได้จากจากการวัดระดับความสัมพันธ์ระหว่างชุดเงื่อนไขที่กำหนด (preconditions) กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (occurrence) คือสาเหตุที่เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง

สถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่ (frequency) ที่เป็นผลลัพธ์จากการวัดระดับความสัมพันธ์ซึ่งเป็นข้อคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวในชุดเงื่อนไขที่กำหนด (preconditions) กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (occurrence) ซึ่งตามโครงการวิจัยนี้ ชุดเงื่อนไขคือ 1) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น 3) การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาไม่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และ 4) การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวไม่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (occurrence) คือสาเหตุที่เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง

ผลลัพธ์ (output) ที่ได้จากระดับความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละตัวบ่งชี้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น จะเป็นผลลัพธ์ที่แสดงออกเป็น ความถี่ (frequency) ซึ่งจะแปลงค่าออกเป็นร้อยละ และผลลัพธ์ที่อ่านค่าออกเป็นร้อยละที่มีความสัมพันธ์ในระดับที่สูงสุดจะถือเป็นค่าความเป็นไปได้ของโครงการวิจัยนี้

บทที่ 4

อภิปรายผล

บทนี้เป็นการวิเคราะห์และอภิปรายผลปัจจัยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้คือ 1) “การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” 2) “การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” 3) “การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาไม่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น” และ 4) “การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวไม่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น” พร้อมรูปแบบการปกครองและบางปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตัวบ่งชี้ทั้งหมดดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการตอบคำถามการวิจัยคือ “เพราะเหตุใดกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง” โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้นำชุมชนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่ห้าจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 2,200 คน แบ่งออกเป็นจังหวัดปัตตานี 500 คน จาก 3 อำเภอคือ อำเภอสายบุรี อำเภอเมือง และอำเภอมายอ จังหวัดนราธิวาส 500 คน จาก 3 อำเภอคือ อำเภอบาเจาะ อำเภอยี่งอ และอำเภอรือเสาะ จังหวัดยะลา 500 คน จาก 3 อำเภอคือ บันนังสะตา อำเภอรามัน และอำเภอกรงปินัง จังหวัดสตูล 500 คน จาก 3 อำเภอคือ อำเภอควนโดน อำเภอเมือง และอำเภอละงู และจังหวัดสงขลา 200 คน จาก 2 อำเภอ คือ อำเภอจะนะ และอำเภอสะบ้าย้อย เป็นสนามในการลงพื้นที่สำรวจเพื่อหาสาเหตุดังกล่าว

4.1 การสอบถามผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 2,200 ท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบคำถาม (ผู้นำชุมชน)

ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดภาคใต้จำนวน 2,200 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งแบ่งออกเป็นเพศชายจำนวน ร้อยละ 70 และเพศหญิงร้อยละ 30 มีอายุน้อยกว่า 20 ปีจำนวนร้อยละ 10

อายุระหว่าง 21-30 ปีจำนวนร้อยละ 20 ระหว่าง 31-40 ปี จำนวนร้อยละ 30 และอายุ มากกว่า 40 ปีขึ้นไปจำนวนร้อยละ 40 ส่วนใหญ่จะมีสถานภาพสมรสจำนวนร้อยละ 65 และโสด จำนวนร้อยละ 35 สำหรับวุฒิการศึกษา จบปริญญาโทขึ้นไปจำนวนร้อยละ 10 จบปริญญาตรีจำนวนร้อยละ 55 จบระดับมัธยมศึกษาจำนวนร้อยละ 30 และจบระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาจำนวน ร้อยละ 5% ส่วนใหญ่ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันคือ ใช้ภาษามลายูจำนวนร้อยละ 65 และใช้ภาษาไทยจำนวนร้อยละ 35 สำหรับผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามจะมาจาก 5 จังหวัดชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดยะลาจำนวนร้อยละ 22.75 จังหวัดปัตตานีจำนวนร้อยละ 22.75 จังหวัดนราธิวาส จำนวน ร้อยละ 22.75 จังหวัดสงขลา จำนวนร้อยละ 9.0 และจังหวัดสตูลจำนวนร้อยละ 22.75 ส่วนอาชีพปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามคือ คอยงานจำนวนร้อยละ 10 เจ้าของกิจการทางธุรกิจ จำนวนร้อยละ 9 รับจ้างองค์กรเอกชนจำนวนร้อยละ 45 นักการเมืองจำนวนร้อยละ 5 ข้าราชการประจำจำนวนร้อยละ 9 และ ผู้นำศาสนาจำนวนร้อยละ 22

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความเห็นจากผู้นำชุมชน

ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เชื่อว่า ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูมีความเคลื่อนไหวด้านการเมือง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลหลายอย่างรวมทั้ง การมีอิทธิพลในการบริหารจัดการ การเป็นวิถีชีวิตและสิทธิของความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นหน้าที่ของมุสลิมเชื้อสายมลายูที่ต้องเคลื่อนไหวทางการเมือง เพราะเป็นการยกระดับสภาพความเป็นอยู่ของสังคม กลุ่มวาดะห์เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวเพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ส่วนคำถามที่เกี่ยวข้องกับความช่วยเหลือจากประเทศมาเลเซียหรือไม่นั้น ผู้ตอบคำถามเชื่อว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวที่อาศัยอยู่ระหว่างชายแดนที่มีเชื้อชาติ ภาษา และศาสนาเดียวกัน ประกอบกับมีชาวไทยมุสลิมหลายคนที่จบการศึกษาจากประเทศมาเลเซีย สำหรับคำถามเกี่ยวกับความช่วยเหลือจากประเทศอินโดนีเซียที่มีต่อชุมชนเชื้อสายมลายูนั้น ส่วนใหญ่เชื่อว่า เป็นการช่วยเหลือด้านการศึกษา ส่วนประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางนั้น ส่วนใหญ่เชื่อว่า มีการช่วยเหลือชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู เพราะมีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดอิสลามที่ว่าด้วยการจัดการด้านนโยบายต่างประเทศ และเป็นหน้าที่ตามหลักศาสนา

ตารางที่ 4.1: ความเห็นเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางการเมือง N= 2200 (100%)

ลำดับที่	คำถาม-ความเห็น
1.	ท่านคิดว่าชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้มีความเคลื่อนไหวด้านการเมืองหรือไม่ (78.26%) มี (21.74%) ไม่มี

เพราะอะไร.....

2. ท่านคิดว่าประเทศมาเลเซียให้ความช่วยเหลือแก่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้หรือไม่

(68.12%) ช่วย (31.88%) ไม่ช่วย

เพราะอะไร.....

3. ท่านคิดว่าประเทศอินโดนีเซียให้ความช่วยเหลือแก่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้หรือไม่

(60.14%) ช่วย (39.86%) ไม่ช่วย

เพราะอะไร.....

4. ท่านคิดว่าประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางให้ความช่วยเหลือแก่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้หรือไม่

(72.46) ช่วย (27.54%) ไม่ช่วย

เพราะอะไร.....

แหล่งข้อมูล: คณะผู้วิจัยสำรวจระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายา พ.ศ. 2553

จากการสอบถามผู้นำชุมชน เกี่ยวกับชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้มีความเคลื่อนไหวด้านการเมืองหรือไม่ จากตารางที่ 4.1 (คำถามที่ 1) ปรากฏว่า จำนวนร้อยละ 78.26 ตอบว่า “มี” ทั้งนี้ด้วยเหตุผลคือ เพราะเคยเห็นแผ่นซีดีลับ แม้ว่าจะไม่มั่นใจว่าเป็นการจัดฉากหรือไม่ ผู้นำชุมชนเชื่อว่า การเมืองมีอิทธิพลในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตและสิทธิขอความเป็นพลเมือง ตามระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพื่อความก้าวหน้าของประชาชนจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาด้านการศึกษามากขึ้น และถือเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้น บางท่านตอบว่า ทราบข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมืองจากการคุยตามร้านกาแฟ เกี่ยวกับชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูไม่ได้รับความยุติธรรมจากภาครัฐ บางท่านตอบว่า ทราบข้อมูลจากเหตุการณ์ไม่สงบจากการพูดปากต่อปากจากชาวบ้าน อย่างไรก็ตาม มีหลายท่านที่ได้ข้อมูลจากการเข้าร่วมสัมมนา จึงทราบว่า รัฐไม่เคยฟังเสียงเรียกร้องจากประชาชน ทำให้การเมืองเข้าแทรกแซงได้ทุกสังคม และเชื่อว่า ความเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นธรรมชาติของสังคมมนุษย์

นอกจากนี้ ผู้นำมุสลิมบางท่านมีความเชื่อว่า การที่มีมุสลิมได้เป็นวุฒิสมาชิก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนการที่ชาวไทยมุสลิมออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งก็ถือว่า เป็นการเคลื่อนไหวด้านการเมืองอย่างหนึ่ง

บางท่านตอบว่า เป็นหน้าที่ของมุสลิมเชื้อสายมลายูที่ต้องเคลื่อนไหวทางการเมือง ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกระดับสภาพความเป็นอยู่ของสังคม และกลุ่มวาดะห์เป็นตัวอย่างที่ดี ซึ่งเคลื่อนไหวเพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และถือเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้จากด้านลบเป็นด้านบวกได้ ทั้งนี้ เกิดความเป็นธรรม และความเสมอภาค

ระหว่างคนภาคกลางกับคนต่างจังหวัด นอกจากนี้ บางท่านเชื่อว่าการเลือกเรียนกฎหมายอิสลามก็ถือว่าเป็นการเคลื่อนไหวด้านการเมืองได้เหมือนกัน

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชน จำนวนร้อยละ 21.74 ที่เชื่อว่า ไม่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ทั้งนี้ โดยให้เหตุผล เพราะระบบการเมืองของไทยเป็นระบบซื้อสิทธิขายเสียง หากเคลื่อนไหวไปก็ไม่มีอะไรดีขึ้น คนมุสลิมเชื้อสายมลายูถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ก่อการร้ายมาโดยตลอด ทั้งๆ ไม่มีแกนนำและไม่มีความรู้ความเข้าใจด้านการเมือง

ส่วนคำถามที่ 2 (ตารางที่ 4.1) จากคำถามที่ว่า ประเทศมาเลเซียให้ความช่วยเหลือแก่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้หรือไม่ ปรากกว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 68.12 ตอบว่า “ช่วย” เหตุผลคือ เพราะความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวที่อาศัยอยู่ระหว่างชายแดน ซึ่งมีเชื้อชาติ ภาษา และศาสนาเดียวกัน และชาวไทยมุสลิมหลายคนที่จบการศึกษาจากประเทศมาเลเซีย แต่มีบางท่านเชื่อว่า ช่วยเพราะเป็นหน้าที่ตามหลักศาสนา และการเปิดโอกาสให้ชาวมุสลิมเข้าไปทำมาหากินในประเทศมาเลเซียก็เป็นการช่วยเหลืออย่างหนึ่ง นอกจากนี้ ประเทศมาเลเซียก็เป็นเพื่อนบ้านที่ดี และทั้งสองประเทศมีอาณาเขตติดต่อกันจึงเกิดการค้าขายระหว่างชายแดนกัน

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 31.88 ตอบว่า “ไม่ช่วย” ทั้งนี้เพราะเป็นเรื่องระหว่างประเทศ มาเลเซียไม่เคยก้าวก่ายเรื่องภายในของอีกประเทศหนึ่ง และไม่มีข่าวการให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้เชื่อว่า มาเลเซียต้องช่วยเหลือประชาชนของประเทศตนก่อน ซึ่งมีความเชื่อว่า การก้าวก่ายประเทศอื่นนั้น อาจทำให้ประเทศตนเสียหายได้

ส่วนคำถามที่ 3 (ตารางที่ 4.1) ประเทศอินโดนีเซียให้ความช่วยเหลือแก่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้หรือไม่ ปรากกว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 60.14 ตอบว่า “ช่วย” ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นมลายูด้วยกัน และการช่วยเหลือส่วนใหญ่จะเป็นการช่วยเหลือด้านการศึกษา และนอกจากนี้ มีการตอบว่า หนังสือพิมพ์ Jakarta Post เคยแนะให้ท่านอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิน ชินวัตร ได้ดูประสบการณ์จากการเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการอาเจะห์เสรีมาแล้ว อย่างไรก็ตาม มีบางท่าน ตอบแบบตัดพ้อว่า ไทยไม่เคยสนับสนุนตีมอร์เลสเตให้แบ่งออกจากอินโดนีเซียเลย ซึ่งแสดงเป็นนัยว่า มีหลายท่านที่เป็นห่วงประเทศไทยจากการถูกแทรกแซงจากภายนอกประเทศ

อย่างไรก็ตาม สังเกตคำตอบจากผู้นำชุมชนที่ตอบว่า “ไม่ช่วย” จำนวนร้อยละ 39.86 นั้นมีความเชื่อว่า การช่วยเหลือเป็นเรื่องระหว่างประเทศ อินโดนีเซียไม่เคยก้าวก่ายเรื่องภายในของประเทศอื่น นอกจากนี้ไม่มีข่าวการให้ความช่วยเหลือ และอินโดนีเซียมีปัญหาภายในมากกว่าประเทศไทยอีก และการช่วยเหลือแก่ชาวไทยมุสลิมอาจทำให้ประเทศตนเสียหายได้

ส่วนคำถามสุดท้ายในตารางที่ 4.1 คือ “ท่านคิดว่าประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางให้ความช่วยเหลือแก่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้หรือไม่” (คำถามที่ 4) ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 72.46 เชื่อว่า ประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางมีการช่วยเหลือชาวไทยมุสลิม

เชื้อสายมลายู ทั้งนี้ เพราะมีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดอิสลามที่ว่าด้วยการจัดการด้านนโยบายต่างประเทศ และเชื่อว่า การช่วยเหลือต่อพี่น้องมุสลิมทั่วโลกเป็นหน้าที่ตามหลักศาสนา ซึ่งการเปิดโอกาสให้เข้าไปศึกษาด้านวิชาการต่างๆ ในตะวันออกกลาง ก็ถือว่าเป็นการช่วยเหลืออย่างหนึ่ง ทั้งนี้จะรวมไปถึงการบริจาคสร้างมัสยิด การให้ทุนการศึกษา และการแสดงออกซึ่งความห่วงใยต่อการที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากภาครัฐ

อย่างไรก็ตาม มีผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 27.54 ที่ไม่เชื่อว่า มีการช่วยเหลือ ทั้งนี้ เพราะเชื่อว่า ตะวันออกกลางจะไม่ได้รับผลประโยชน์อะไรจากการให้ความช่วยเหลือดังกล่าว

โดยสรุปแล้ว ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เชื่อว่า ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูมีความเคลื่อนไหวด้านการเมือง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลหลายอย่างรวมทั้ง เป็นวิถีชีวิตและสิทธิของความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ มีความเชื่อว่า ความช่วยเหลือจากประเทศมาเลเซียเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวที่อาศัยอยู่ระหว่างชายแดน ซึ่งมีเชื้อชาติ ภาษา และศาสนาเดียวกัน สำหรับความช่วยเหลือจากประเทศอินโดนีเซียนั้น มีความเชื่อว่า จะเป็นการช่วยเหลือด้านการศึกษา ส่วนประเทศในกลุ่มตะวันออกกลาง จะมีการช่วยเหลือตามหลักศาสนา

นอกจากนี้ จากอัตราส่วนระหว่างร้อยละ78.26 ต่อร้อยละ 21.74 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ที่สนับสนุนต่อคำถามที่ 1 (ตารางที่ 4.1) นั้น แสดงว่า ความเคลื่อนไหวทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมีอยู่จริง และส่วนหนึ่งจะมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาสามปัจจัยจากคำถามในตารางที่ 4.1 คือ 1) นโยบายจากฝ่ายรัฐที่สนองตอบต่อประชาชนในพื้นที่ในลักษณะที่กดดันมากกว่าการประนีประนอม ซึ่งมีความถี่ของการสนับสนุนร้อยละ 68.12 (คำตอบต่อคำถามข้อที่ 2) 2) ความเป็นเชื้อชาติมลายูที่มีความเห็นอกเห็นใจในชาติพันธุ์เดียวกัน มีความถี่ร้อยละ 60.14 (คำตอบต่อคำถามข้อที่ 3) และ 3) ความเป็นศาสนาอิสลามที่ศรัทธาในความเป็นภาดรภาพระหว่างผู้ที่นับถือศาสนาเดียวกัน มีความถี่ร้อยละ 72.46 (คำตอบต่อคำถามข้อที่ 4)

4.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวทางการเมือง

ปัจจัยตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวทางการเมืองในงานวิจัยนี้ได้กำหนดไว้ 4 ตัวบ่งชี้คือ 1) “การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” 2) “การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” 3) “การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาไม่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น” และ 4) “การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวไม่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น”

4.2.1 การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรม

ส่วนที่ 1: วิเคราะห์

ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่สนับสนุนความเห็นที่ว่า การให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง ทั้งนี้ เป็นเพราะหลายสาเหตุ ซึ่งจะรวมถึง ความต้องการให้ภาษามลายูเป็นภาษาทำงาน ทั้งนี้เพื่อความยุติธรรม เสมอภาค และเป็นไปตามสัดส่วนของประชากร และชาวมุสลิมยังมีความเชื่อว่า ผู้นำที่มาจากการเลือกตั้งย่อมรู้ถึงความต้องการของประชาชนได้ดีกว่า ตลอดจนมีความเชื่อที่ว่า การดูแลงานด้านการปกครองนั้น จะทำได้อย่างรวดเร็วและแก้ปัญหาได้ถูกจุด มีประสิทธิภาพในการบริหารงานและตรวจสอบได้ง่าย นอกจากนี้ สามารถผลักดันให้เกิดศาลชารีอะห์ที่เป็นกฎหมายของชาวมุสลิมทั้งโลกนำมาเป็นภาคบังคับสำหรับชาวมุสลิม เพราะมุสลิมถือว่า นโยบายการบริหารการปกครองนั้น จำเป็นต้องให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนที่ไม่เห็นด้วยนั้นเชื่อว่า ความยุติธรรมนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับเชื้อสายหรือศาสนาแต่อย่างใด แต่จะขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคลและโอกาสที่เท่าเทียมกัน

ตารางที่ 4.2: การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรม

N= 2200 (100%)

ลำดับที่	คำถาม-ความเห็น
5(1)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูลมีการกำหนดอัตราตำแหน่งข้าราชการตามจำนวนประชากรในพื้นที่ระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูกับชาวไทยพุทธโดยเฉลี่ยจะอยู่ระหว่าง 80:20 คือ ไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูร้อยละ 80 และ ชาวไทยพุทธร้อยละ 20
(60%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (30%) เห็นด้วย (5%) ไม่ทราบ (3%) ไม่เห็นด้วย (2%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะอะไร.....	
6(2)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน
(60%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (30%) เห็นด้วย (2%) ไม่ทราบ (5%) ไม่เห็นด้วย (3%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะอะไร.....	
7(3)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้มีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นชาวไทยพุทธในพื้นที่ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน
(17%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (40%) เห็นด้วย (20%) ไม่ทราบ (15%) ไม่เห็นด้วย (8%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะอะไร.....	

8(4) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้ข้าราชการทุกกระทรวง ทบวง กรมในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูลอยู่ภายใต้การดูแลโดยตรงจากผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด

(24%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (42%) เห็นด้วย (20%) ไม่ทราบ (12%) ไม่เห็นด้วย (2%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

9(5) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้มีศาลชารีอะห์ที่มาจากการแต่งตั้งของรัฐบาลผ่านจุฬาราชมนตรี เพื่อดูแลและตัดสินคู่กรณีระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูด้วยกัน และปกป้องคู่กรณีที่เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู และระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู กับชาวต่างศาสนิกควบคู่กับศาลของรัฐบาลกลาง

(40%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (30%) เห็นด้วย (15%) ไม่ทราบ (10%) ไม่เห็นด้วย (5%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

10(6) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับ “การให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” นั้นทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง

(35%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (35%) เห็นด้วย (20%) ไม่ทราบ (8%) ไม่เห็นด้วย (2%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

แหล่งข้อมูล: คณะผู้วิจัยสำรวจระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายา พ.ศ. 2553

จากตารางที่ 4.2 คำถามที่ 1 เกี่ยวกับความเห็นถึงการให้สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูลมีการกำหนดอัตราตำแหน่งข้าราชการตามจำนวนประชากรในพื้นที่ระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูกับชาวไทยพุทธโดยเฉลี่ยจะอยู่ระหว่าง 80 ต่อ 20 คือ ไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูร้อยละ 80 และ ชาวไทยพุทธร้อยละ 20 นั้น ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 90 ที่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ ต้องการให้ภาษามลายูเป็นภาษาทำงาน ทั้งนี้เพื่อความยุติธรรม เสมอภาค และเป็นไปตามสัดส่วนของประชากร ทั้งนี้ จะทำให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จมากขึ้น และเป็นมาตรภูมิที่แท้จริงในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 5 ตอบว่า “ไม่ทราบ” ด้วยเหตุผล เพราะไม่แน่ใจในผลที่จะตามมา และจำนวนอีก ร้อยละ 5 ที่ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ ต้องการให้มีอัตราเฉลี่ยตำแหน่งราชการที่ไม่แตกต่างกันจนเกินไปและแนะนำว่า น่าจะเป็นอัตราส่วนระหว่าง 60 ต่อ 40 และบางท่านมีความเห็นเกี่ยวกับตำแหน่งราชการว่า “ส่วนใครจะได้รับตำแหน่งข้าราชการนั้นขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล” ไม่ขึ้นอยู่กับเชื้อสายหรือศาสนาแต่อย่างใด แต่จะขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคลและโอกาสที่เท่าเทียมกัน

คำถามที่ 2 (ตารางที่ 4.2) ต่อคำถามที่เกี่ยวกับการให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนหรือไม่นั้น ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวน ร้อยละ 90 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ เป็นผู้นำที่มาจากการเลือกตั้งย่อม

รู้ความต้องการของประชาชนได้ดี โดยเฉพาะชาวมุสลิมชื้อสายมลายูจะรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวมลายูได้ดีกว่า และเพื่อให้เกิดความยุติธรรม การเข้าถึงและพัฒนาประชาชนได้มากขึ้น รวมทั้ง เป็นการบริหารที่ตรงกับความต้องการของประชาชนระดับรากหญ้าอย่างแท้จริง และบางท่านตอบว่า "เมื่อพี่น้องส่วนใหญ่เป็นมุสลิมเชื้อสายมลายู ผู้นำก็ควรเป็นผู้นำที่เป็นมุสลิมเชื้อสายมลายู" อย่างไรก็ตาม มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 8 ที่ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลที่ว่า จะทำให้เกิดแก่งแย่งในการแข่งขันตำแหน่งมากขึ้น และเชื่อว่า ผู้ว่าไม่จำเป็นต้องเป็นมุสลิม แค่เป็นผู้ที่เข้าใจในวิถีชีวิตของมุสลิมก็พอใจแล้ว เพราะทุกคนมีสิทธิในการลงสมัครเลือกตั้งอยู่แล้ว

คำถามที่ 3 (ตารางที่ 4.2) เกี่ยวกับการให้มีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นชาวไทยพุทธในพื้นที่ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนนั้น ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 57 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นหน้าที่ของผู้ปกครองที่ต้องดูแลผู้ที่ถูกปกครองคือชาวไทยพุทธที่อยู่ในพื้นที่ด้วย และเชื่อว่า การดูแลงานด้านการปกครองจะได้ดำเนินไปอย่างรวดเร็วและแก้ปัญหาได้ถูกจุด อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 23 ที่ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ จะทำให้เหตุการณ์ในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ค่อยสงบ เพราะอาจมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันอันเนื่องจากวัฒนธรรมที่ไม่ตรงกัน จะทำงานที่ไม่ลงรอยกัน จะทำให้เกิดการขัดแย้งในด้านการบริหารจัดการ เพราะไม่รู้ปัญหาด้านศาสนาของคนในพื้นที่จริง และที่สำคัญ ผู้นำชุมชนเชื่อว่า ตำแหน่งผู้ปกครอง ไม่ว่าจะเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดก็ตาม จะไม่ขึ้นอยู่กับศาสนา "แต่ขอให้เป็นคนดี ปฏิบัติราชการด้วยความสุจริตซื่อสัตย์ก็พอแล้ว"

คำถามที่ 4 (ตารางที่ 4.2) กล่าวถึงความเห็นที่เกี่ยวกับการให้ข้าราชการทุกกระทรวง ทบวง กรมในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูลอยู่ภายใต้การดูแลโดยตรงจากผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 66 ที่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่ายิ่ง ด้วยเหตุผลคือ ต้องการให้มีประสิทธิภาพในการบริหารงานและตรวจสอบง่าย อย่างไรก็ตาม มีผู้ตอบคำถามว่า "ไม่ทราบ" จำนวนร้อยละ 20 กลับให้ความเห็นว่า "ไม่รู้ระบบการบริหารของรัฐที่ชัดเจน และปัจจุบันนี้ก็ดีอยู่แล้ว" ส่วนที่ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งจำนวน 14 เปอร์เซ็นต์นั้นให้เหตุผลว่า ข้าราชการมีโอกาสจะไม่ได้รับความยุติธรรมเท่าที่ควร ควรให้ขึ้นอยู่กับกรมเหมือนเดิม หากให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดูแล อาจเกิดความขัดแย้งกันขึ้น จึงเห็นว่า ข้าราชการควรขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี เพราะงานบางอย่างจะเกี่ยวข้องกับส่วนกลาง

คำถามข้อ 5 (ตารางที่ 4.2) เกี่ยวกับการให้มีศาลชารีอะห์ที่มาจากการแต่งตั้งของรัฐบาลผ่านจุฬาราชมนตรี เพื่อดูแล และตัดสินคู่กรณีระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูด้วยกัน และปกป้องคู่กรณีที่เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู และระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู กับชาว

ต่างศาสนิกควบคู่กับศาลของรัฐบาลกลางนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 70 ที่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งด้วยเหตุผลที่ว่า บทลงโทษบางอย่างสำหรับชาวมุสลิมนั้น ได้ระบุไว้ในพระมหาคัมภีร์อังกุรอ่านไว้แล้ว ซึ่งเป็นบทลงโทษที่ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และบางท่านตอบว่า กฎหมายบางอย่างในศาสนาอิสลามได้ระบุไว้ชัดเจน ซึ่งแตกต่างไปจากกฎหมายของรัฐที่มุสลิมไม่สามารถปฏิบัติได้ ฉะนั้น ศาลชารีอะห์เป็นกฎหมายของชาวมุสลิมทั้งโลก ซึ่งถือเป็นภาคบังคับของชาวมุสลิม อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 15 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ จะเกิดความสับสนและยากต่อการดำเนินการ นอกจากนี้ศาลชารีอะห์ของศาสนาอิสลามจะเป็นเรื่องของศาสนา ซึ่งไม่ขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลาง ศาลชารีอะห์อาจไม่จำเป็นเพราะชาวมุสลิมมีสำนักจุฬาราชมนตรีอยู่แล้ว

คำถามสุดท้ายคือคำถามที่ 6 (ตารางที่ 4.2) กล่าวถึงความเห็นที่ว่า “การให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” นั้นทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเองของแต่ละพื้นที่หรือไม่ ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 70 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลคือ เพราะเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ซึ่งจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น และที่ผ่านมาส่วนใหญ่นโยบายของรัฐไม่ค่อยสอดคล้องกับพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 10 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะมีความเชื่อว่า เป็นการปกครองที่ขัดแย้งกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นซึ่งจะนำมาแต่ปัญหา ทั้งนี้ ต้องดูสภาพที่แท้จริงด้วย

โดยสรุปแล้ว ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70) มีความเชื่อว่า สาเหตุที่เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเองของแต่ละพื้นที่นั้นสืบเนื่องมาจาก 1) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งได้ส่งผลกระทบให้ประชาชนมีความคิดที่จะให้สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล มีการกำหนดอัตราตำแหน่งข้าราชการตามจำนวนประชากรในพื้นที่ระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูกับชาวไทยพุทธโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 80 ต่อ 20 คือไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูร้อยละแปดสิบและชาวไทยพุทธร้อยละ 20 2) มีความคิดที่จะให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน 3) รองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นชาวไทยพุทธในพื้นที่ที่มาจากการเลือกตั้ง 4) ต้องการให้ข้าราชการทุกกระทรวง ทบวง กรมในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ภายใต้การดูแลโดยตรงจากผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด และ 5) ต้องการให้มีศาลชารีอะห์ที่มาจากการแต่งตั้งของรัฐบาลโดยผ่านจุฬาราชมนตรีเพื่อดูแลและตัดสินคู่กรณีระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูด้วยกัน และปกป้องคู่กรณีที่เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู และระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูกับชาวต่างศาสนิกควบคู่กับศาลของรัฐบาลกลาง

ส่วนที่ 2: อภิปรายผล

ในส่วนนี้ เป็นการอภิปรายถึงความสำคัญด้านมหาดไทย ทั้งนี้เราเชื่อว่า การให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเองของแต่ละพื้นที่ ซึ่งการอภิปรายจะประกอบด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนถึงหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และต่อท้ายด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พร้อมอำนาจและหน้าที่ ไปจนถึง การแบ่งส่วนราชการต่างๆ

1) ความสำคัญของกิจการด้านมหาดไทย

ความสำคัญของกระทรวงมหาดไทยนั้นคือหัวใจสำคัญของการปฏิรูปประเทศเมื่อร้อยกว่าปีที่แล้ว ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาประเทศให้ได้ผล ต้องปฏิรูปกระทรวงมหาดไทย ไม่ใช่ตั้งคณะกรรมการใดๆ โดยที่ไม่ได้แก้โครงสร้างกระทรวงมหาดไทย และโครงสร้างการแบ่งเก้าอี้ของรัฐมนตรีที่กำกับควบคุมกระทรวงมหาดไทยอย่างทุกวันนี้ เดิมนั้นกระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่กระชับอำนาจให้รัฐบาลส่วนกลางในการควบคุมประชาชน เมื่อครั้งปฏิรูปประเทศเมื่อร้อยปีก่อน หรือพูดอีกอย่างก็คือ กระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่เปลี่ยนผ่านโครงสร้างไพร่จากเดิมที่กระจัดกระจายให้กลายมาเป็นไพร่หลวงทั้งหมดในความหมายเก่า หรือจะเรียกว่า ประชาชนพลเมืองในความหมายใหม่ก็ได้ เพราะประชาชนนั้นขึ้นตรงต่อส่วนกลางทั้งหมด

ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีบทบาทสำคัญเพิ่มขึ้น คือการระดมการสนับสนุนให้รัฐในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการเกณฑ์ประชาชนให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่รัฐต้องการ ผ่านกลไกผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะเมื่อมีประชาธิปไตยแบบการเลือกตั้งเป็นใหญ่ กระทรวงมหาดไทยก็มีความสำคัญเพิ่มขึ้นเพราะเป็นแหล่งค้ำยันการสนับสนุนรัฐบาลผ่านกลไกการเลือกตั้ง ดังจะเห็นว่าเลขาธิการพรรคเสียงข้างมากมักจะเป็นรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย เพื่อทำให้กลไกของกระทรวงนั้นระดมการสนับสนุนรัฐบาลได้อย่างเต็มที่

กระทรวงมหาดไทยแห่งราชอาณาจักรไทย (Ministry of Interior of Thailand) มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความเป็นธรรมของสังคม การส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครอง การพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องที่ การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน การทะเบียนราษฎร ความมั่นคงภายใน กิจการสาธารณภัย และการพัฒนาเมือง และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงมหาดไทยซึ่งถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเมืองการปกครองท้องถิ่น

หากย้อนกลับไปในอดีตแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้มีพระบรมราชโองการตั้งกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2435 และได้ทรงมอบหมายให้สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เป็นองค์ปฐมเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย งานของกระทรวงมหาดไทยในระยะเริ่มต้น จัดแบ่งเป็น 3 กรม คือ กรมมหาดไทยกลาง มีหน้าที่ทั่วไป กรมมหาดไทยฝ่ายเหนือ มีหน้าที่ปราบปรามโจรผู้ร้าย และงานด้านอัยการ กรมพลัมภัง[1] มีหน้าที่เกี่ยวกับการปกครองท้องที่ (Wikipedia. N.D. กระทรวงมหาดไทยกับการปฏิรูปประเทศ. Mhtml:file//F:/theory Pattani/กระทรวงมหาดไทย (ประเทศไทย)-วิกิพีเดีย.mht [28/82553])

ในปี พ.ศ. 2435 สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงจัดระบบการบริหารราชการในส่วนภูมิภาคขึ้นใหม่ เรียกว่า เทศาภิบาล โดยแบ่งการปกครองเป็นมณฑล เมือง และอำเภอ ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 แบ่งโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินเป็นส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยจึงมีโครงสร้างตามพระราชบัญญัติจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2476 และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2476 โดยมี ผู้ว่าราชการจังหวัด (ข้าหลวง) และนายอำเภอเป็นข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีตำแหน่งเป็นประธานคณะกรมการจังหวัด และประธานคณะกรมการอำเภอ ทั้งนี้ในส่วนท้องถิ่นซึ่งได้กำหนดให้มีการปกครองตนเองในรูปต่าง ๆ นั้น ก็อยู่ในความดูแลของกระทรวงมหาดไทยด้วย หลังจากนั้น ได้มีการปรับปรุงระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และการแบ่งส่วนราชการ กระทรวง ทบวง กรม อีกหลายครั้ง จนในปัจจุบัน

ก. หน้าที่และความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย

เมื่อพิจารณาถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ตามบทบัญญัติกฎหมายอื่น ๆ ประกอบด้วยแล้ว ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย สรุปได้ 4 ประการ คือ 1) ด้านการเมืองการปกครอง กระทรวงมหาดไทยมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการอำนวยการเลือกตังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกระดับ ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การปกครอง และการบริหาร หน่วยราชการส่วน

---

[1] คุณพ่วง สุวรรณรัฐ อดีตปลัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเคยรับราชการที่กรมพลัมภัง เมื่อปี พ.ศ.2484 ได้บันทึกไว้ว่า “กรมพลำพังหรือพลำภังค์ หรือพลัมภังค์ นั้น อยู่ในกรมมหาดไทย ซึ่งเปรียบเสมือน หนึ่งเป็นกรมกำลังพลรวมกับกรมเสนาธิการของกระทรวงกลาโหมนั่นเอง เพราะงานทุกอย่างของกระทรวงนั้น กรมมหาดไทยเป็นผู้ปฏิบัติจัดทำ โดยมีกองพลำพังเป็นเจ้าหน้าที่โดยตรง งานของกองพลำพังจึงเป็นหัวใจของงานมหาดไทย หรือเป็นกองงานทำหน้าที่สมุหนายกในสมัยโบราณคู่กับตำแหน่งสมุหกลาโหมนั่นเอง สมัยนั้น หัวหน้ากองพลำพัง ซึ่งเดิมเรียกว่าเจ้ากรม คือคุณพระอรรถนิพนธ์ปรีชา (ฮวด คันธะยุกตะ) ใน พ.ศ.2505 กองพลัมภัง จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นกรมการปกครอง

ภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และการรักษาความมั่นคงของชาติ 2) ด้านเศรษฐกิจ กระทรวงมหาดไทยมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งจะต้องประสานและร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดกับส่วนราชการต่าง ๆ ของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังรับผิดชอบการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร การคุ้มครองผู้เช่านา การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรขนาดเล็กนอกเขตชลประทาน และการชลประทานราษฎร์ เป็นต้น 3) ด้านสังคม กระทรวงมหาดไทยมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชน และการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม เป็นต้น และ 4) ด้านการพัฒนาทางกายภาพ กระทรวงมหาดไทยมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดชุมชนการจัดที่ดิน การให้บริการขั้นพื้นฐานในชนบท การจัดผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะ และการให้บริการสาธารณูปโภคในเขตเมือง เป็นต้น

ข. หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 8 กรม 5 รัฐวิสาหกิจ ดังนี้

ก) ส่วนราชการระดับกรม คือ 1) สำนักงานรัฐมนตรี (Office of the Minister) 2) สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (Office of the Permanent Secretary for Interior) 3) กรมการปกครอง (Department of Provincial Administration) 4) กรมการพัฒนาชุมชน (Community Development Department) 5) กรมที่ดิน (Department of Lands) 6) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (Department of Disaster Prevention and Mitigation) 7) กรมโยธาธิการและผังเมือง (Department of Public Works and Town and Country Planning) และ 8) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (Department of Local Administration)

ข) รัฐวิสาหกิจ รัฐวิสาหกิจมี 5 หน่วยงานที่อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงมหาดไทย ดังต่อไปนี้ คือ 1) การไฟฟ้านครหลวง (Metropolitan Electricity Authority) 2) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (Provincial Electricity Authority) 3) การประปานครหลวง (Metropolitan Waterworks Authority) 4) การประปาส่วนภูมิภาค (Provincial Waterworks Authority) และ 5) องค์การตลาด (Marketing Organization)

ค) หน่วยงานอื่นๆ คือ 1) กรุงเทพมหานคร และ 2) เมืองพัทยา

นอกจากนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในกระทรวงมหาดไทย ถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการเมืองการปกครองท้องถิ่น

2) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีภารกิจในความรับผิดชอบ คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ โดยการพัฒนาและให้คำปรึกษาแนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการบริหารงานบุคคล การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การเงิน การคลัง และการบริหารจัดการ ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ภารกิจหน้าที่ด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น แต่เดิมอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (สน.บท.) สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ต่อมาภารกิจในเรื่องดังกล่าวได้เพิ่มพูนมากขึ้นเป็นลำดับ สืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นมีความเป็นอิสระ สอดคล้องตามเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2550 ดังนั้น เพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานของท้องถิ่นเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นที่จะต้องยกฐานะของสำนักให้เป็นส่วนราชการระดับกรม ซึ่งในปี พ.ศ. 2545 สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่นจึงได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. N.D. การปกครองท้องถิ่น. http://www.thailocaladmin.go.th/index.jsp [28/8/2553])

ก. อำนาจและหน้าที่

อำนาจและหน้าที่ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นไปตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้คือ 1) ดำเนินการพัฒนาระบบ รูปแบบ และโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำ ประสาน และบูรณาการแผนพัฒนาท้องถิ่นและวางระบบในการติดตามและประเมิน ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น 3) ดำเนินการจัดทำ แก้ไข ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ และกำกับดูแลการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) กำหนดแนวทางและจัดทำมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตาม กฎหมายว่าด้วยการบริการงานบุคคลส่วนท้องถิ่น 5) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการดำเนินงานด้านการเงิน การคลัง การงบประมาณ การพัสดุ การจัดเก็บรายได้ และการประกอบกิจการพาณิชย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งวางระบบตรวจสอบระบบการเงิน การบัญชี และการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการบริการสาธารณะและการศึกษาในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7) กำหนดแนวทาง วางระบบ และ

สร้างตัวชี้วัดเพื่อเป็นมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนกำกับดูแลให้เป็นไปตามมาตรฐาน 8) ส่งเสริมภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารงานและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 10) พัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและของกรม และ 11) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข. การแบ่งส่วนราชการ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น แบ่งส่วนราชการออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ราชการบริหารส่วนกลาง และ 2) ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2551)

1) ราชการบริหารส่วนกลาง

ราชการบริหารส่วนกลาง จะมี 10 สำนักงานคือ 1) สำนักงานเลขานุการกรม (Office of the Secretary) 2) กองการเจ้าหน้าที่ (Division of Personnel) 3) กองคลัง (Division of Finance) 4) กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น (Division of Local Legal Affairs) 5) กองตรวจสอบระบบการเงินบัญชีท้องถิ่น (Division of Local Audit) 6) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศท้องถิ่น (Local Information Technology Centre) 7) สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น (Local Personnel Development Institution) 8) สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น (Bureau of Local Finance) 9) สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (Bureau of Local Personnel System Development) และ 10) สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น (นโยบายและแผน) (Bureau of Local Administrative Development- Policy and Planning)

2) ราชการบริหารส่วนภูมิภาค

ราชการบริหารส่วนภูมิภาค คือ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด (76 จังหวัด) (Provincial Office for Local Administration)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้รับการจัดตั้งตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2545 เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2545 จากผลของการปฏิรูประบบราชการ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 5) และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 ได้แยกภารกิจการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของกรมการปกครองมาจัดตั้งเป็นกรมขึ้น โดยต้องปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจให้สอดคล้องกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการพัฒนา และให้คำปรึกษา แนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และการบริหารจัดการ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะแล้ว นอกจากนี้ยังมี

สถานการณ์ที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและภารกิจหน้าที่ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อีกหลายประการ ดังนี้

2.1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้รัฐกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ รวมถึงมีอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารงานได้โดยอิสระและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้จัดบริการสาธารณะได้โดยครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเป็นประโยชน์ และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง

2.2) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่2) พ.ศ.2549 ได้กำหนดให้รัฐต้องถ่ายโอนภารกิจในการบริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 4 ปี และต้องจัดสรรภาษีเงินอุดหนุนและรายได้อื่นให้แก่ท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2550 เป็นต้นไป ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 และโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 โดยการจัดสรรสัดส่วนที่เป็นธรรมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคำนึงถึงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นด้วยการเพิ่มสัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลตามวรรคหนึ่ง ให้เพิ่มขึ้นตามระยะเวลาที่เหมาะสมแก่การพัฒนาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการบริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง และให้เป็นไปตามภารกิจที่ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถ่ายโอนเพิ่มขึ้นภายหลังปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 เป็นต้นไป แต่ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดเงินอุดหนุนที่จัดสรรให้ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าเงินอุดหนุนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการจัดสรรในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจที่ต้องดำเนินการมากขึ้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพและพร้อมที่จะรองรับการถ่ายโอนภารกิจและดำเนินกิจการบริการสาธารณะและสามารถบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับได้อย่างมีประสิทธิภาพ และโปร่งใส

2.3) การประกาศใช้พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร

ส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มีผลทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 รูปแบบเปลี่ยนแปลงที่มาของผู้บริหาร โดยกฎหมายใหม่กำหนดให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน รวมทั้งได้มีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสภาท้องถิ่นกับผู้บริหารท้องถิ่น และกำหนดแนวทางการบริหารงานของท้องถิ่นแตกต่างไปจากเดิมหลายประการ ทำให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นต้องกำหนดแนวทางเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการของท้องถิ่นได้โดยตรง ทั้งการสมัครรับเลือกตั้งและการลงคะแนนเสียง

2.4) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีจุดมุ่งหมายให้ส่วนราชการบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย คือประโยชน์สุขของประชาชน สัมฤทธิผลต่อภารกิจของรัฐความมีประสิทธิภาพ และความคุ้มค่า ซึ่งกำหนดให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติ และกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการและบ้านเมืองที่ดีตามแนวพระราชกฤษฎีกานี้ โดยเป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยและให้ความช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน การจัดทำหลักเกณฑ์ดังกล่าว

2.5) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2547 โดยที่มาตรา 13 และ 14 แห่งพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีต้องจัดให้มีแผนการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการจัดทำแผนนิติบัญญัติและแผนปฏิบัติราชการเพื่อใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินตลอดระยะเวลา 4 ปี โดยมีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้กับรัฐสภา รวมทั้งมีความต่อเนื่องกับนโยบายและแผนงานของรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน และในระเบียบได้กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำ แผนปฏิบัติราชการ 4 ปีและแผนปฏิบัติราชการประจำปี จึงเป็นหน้าที่ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะต้องแปลงแผนการบริหารราชการแผ่นดินออกมาเป็นแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี

2.6) คณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2551 และได้จัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 - 2554 ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2552 และได้ประกาศใช้บังคับในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2552 โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารราชการแผ่นดินไว้ 8 นโยบาย คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก ยุทธศาสตร์ที่ 2 นโยบายความมั่นคงของรัฐ ยุทธศาสตร์ที่ 3 นโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 4 นโยบายเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 5 นโยบายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 6 นโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัย และนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ 7 นโยบายการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และยุทธศาสตร์ที่ 8 นโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (กระทรวงมหาดไทย. n.d. แผนยุทธศาสตร์. Mhtml:file://F:/theory Pattani/ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น [28/8/2553])

2.7) กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดนโยบายของกระทรวงสอดคล้องกับแนวทางการบริหารราชการแผ่นดิน คือ 1) การปกป้องสถาบันสำคัญของชาติ 2) การยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลางของการทำงานหรือเป็นหัวใจของการปฏิบัติงาน 3) การดำเนินโครงการในระดับหมู่บ้าน 4) การเป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันภัยพิบัติทางเศรษฐกิจของประเทศ 5) การส่งเสริมอาชีพผลิตสินค้า OTOP 6) การออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกินให้แก่ประชาชน 7) การปราบปรามยาเสพติดและผู้มีอิทธิพล 8) การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 9) การบริการประชาชน

ในอีกทางหนึ่ง เราก็พบว่าการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบขององค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นจะต้องโตขึ้น ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล แต่ก็ต้องเผชิญกับกลไกของกระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะกรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทยมักจะมีถ้อยคำที่สวยหรูประเภทว่าเราจะเปลี่ยนภารกิจตัวเองให้เป็นองค์กรกำกับดูแลคอยเป็นพี่เลี้ยงให้องค์กรปกครองท้องถิ่น แต่เกระทรวงมหาดไทยเองก็คิดค้นงานใหม่ๆ ขึ้นมาทำต่อไป ทั้งที่พยายามรักษาฐานงบประมาณเดิม และทั้งที่ไปแทรกแซงเอาจากท้องถิ่นด้วย

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหลายท่านได้แนะนำให้ยุบเลิกหน่วยงานจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้านลงให้หมด ส่วนหน่วยงานในสังกัดอื่นๆ ก็ให้คงไว้ (เช่นที่ดิน เกษตร สาธารณสุข) แต่ไม่ต้องมีโครงสร้างเหล่านี้ หน่วยงานของส่วนกลางในระดับจังหวัด อำเภอ ก็คงไว้ แต่ไม่ต้องมีหัวหน้าใหญ่ โดยให้ทำงานประสานกับทางองค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาล กับ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหลัก แล้วกระทรวงมหาดไทยโดยเฉพาะกรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นก็ให้กลายสภาพเป็นผู้ตรวจ คือถ้าองค์กรปกครองท้องถิ่นมีปัญหาทุจริตก็ให้ฟ้องศาลให้หมด อาจจะมีศาลปกครองแผนกองค์กรปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองท้องถิ่นก็ทำงานไปและก็ถูกตรวจสอบไปเรื่อยๆ อย่างนี้จะเรียกได้ว่าเป็นการเรียนรู้จากข้อผิดพลาด

ถ้าไม่แก้โครงสร้างอย่างเป็นระบบ เราก็จะพบว่า ทุกครั้งที่มีการปฏิรูปประเทศ ไม่ว่าจะแท้หรือเทียม เราก็จะมีโครงสร้างใหม่ซ้อนทับโครงสร้างเก่าไปเรื่อยๆ โดยไม่แก้ให้เป็นระบบอย่างจริงจัง

3) ด้านกระบวนการยุติธรรม

ในส่วนนี้ เป็นการอภิปรายถึงสถานภาพการวิวัฒนาการศาลชารีอะฮฺประเทศไทย และการเรียกร้องให้มีศาลชารีอะห์ขึ้นในประเทศไทย ทั้งนี้ ศาลชารีอะฮฺ เป็นหลักการศาสนาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการอำนวยความยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาในอรรถคดีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอิสลามซึ่งมีรากฐานที่มาจากคัมภีร์อัลกรุอ่าน (Al-Qur’an) และอัส-ซุนนะฮฺ (Sunnah) ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติและวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด ศอลฯ, อัลอิจมะอฺ (Al-ijmah) คือความเห็นของนักปราชญ์

ฝ่ายศาสนา อัลกียาส (Al-kiyas) การเทียบเคียงซึ่งเป็นนิติวิธีของทางฝ่ายอิสลาม

ก. สถานภาพการวิวัฒนาการศาลชารีอะฮฺในประเทศไทย

สถานภาพการวิวัฒนาการศาลชารีอะฮฺในประเทศไทยนั้น พบว่านับตั้งแต่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เคยมีการใช้กฎหมายอิสลามใช้บังคับต่างหากแก่กลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในกรุงศรีอยุธยาในรูปของการมอบหมายอำนาจให้กรมท่าขวาหมายถึง ชาวแขกต่างประเทศ ที่อยู่ด้านขวาของประเทศหรือทางตะวันตกที่เข้ามาค้าขายกับกรุงศรีอยุธยา เช่นชาวอาหรับ ชาวอินเดีย ชาวเปอร์เซีย ชาวชวา ชาวมลายู เหล่านี้นับถือศาสนาอิสลาม ดังประวัติศาสตร์บันทึกว่า "พระมหากษัตริย์มอบหมายอำนาจกรมท่าขวาให้จุฬาราชมนตรีฯดูแลชนชาติแขกถือศาสนาอิสลาม ที่มีกฎหมายและประเพณีแน่นอนในเรื่องผัวเมีย มรดกศาลกรมท่าขวา จึงใช้กำหมายอิสลามบังคับ..." (อำนาจหน้าที่และบทบาทจุฬาราชมนตรีฯในอดีตมีมากกว่าและเป็นที่ยอมรับ ไว้วางพระราชหฤทัยมอบหมายหน้าที่อย่างกว้างขวางกว่าปัจจุบัน) พระเจ้าทรงธรรม พระมหากษัตริย์กรุงศรีอยุธยาได้ทรงแต่งตั้ง ยกฐานะจุฬาราชมนตรีเป็น พระยาเฉกอะห์หมัดรัตนเศรษฐี เจ้ากรมท่าขวา ว่าที่ สมุหนายกอัครมหาเสนาบดีฝ่ายเหนือ (เทียบเท่าตำแหน่งนายกรัฐมนตรี) มีศักดิ์มีศรี ถือศักดินา 10,000 วา และตำแหน่งจุฬาราชมนตรี มีการสืบทอดมาตลอด ศาลอิสลามได้รับการพัฒนาการ และเสื่อมถอยขึ้นอยู่กับสภาพทางการเมืองการปกครอง การมีส่วนร่วมของชาวมุสลิมในการบริหารบ้านเมือง การมีโอกาสนำเสนอข้อมูลความเป็นจริง ความคิดเห็นต่อผู้มีอำนาจ ดังจะเห็นว่าชาวมุสลิมที่อยู่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ดำเนินชีวิตตามแนวชารีอะฮฺได้อย่างเสรี จวบจนถึงรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการนำระบบศาลอิสลามไปว่าการในศาลอิสลามไปว่าการในศาลไทย ในรูป "ศาลโต๊ะกาลี" "อาจารย์ต่างฝ่ายศาสนาอิสลาม เป็นผู้ชำระตัดสินความตามกฎหมายอิสลาม ต่อมามีการพัฒนาเป็น "ดาโต๊ะยุติธรรม" ตามดำริ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ "…ศาลศาสนายังไม่ควรยกเลิกศาลโต๊ะกาลีเพราะราษฎรนับถือศาสนาอิสลามมีอยู่มาก แต่จะแก้ไขด้วยการตั้งบรรดาพวกอาจารย์ศาสนาอิสลามที่มีคนนับถือเป็นจำนวนมาก เป็นดะโต๊ะยุติธรรม ขึ้นไว้คณะหนึ่งราว 20 คน ถ้าคนนับถือศาสนาอิสลาม เป็นความกัน หรือเป็นจำเลยในคดีที่ต้องตัดสินด้วยกฎหมายทางศาสนาคือ ความผัวเมียอย่างหนึ่ง ความมรดกอย่างหนึ่ง ให้คู่ความเลือกดะโต๊ะยุติธรรมที่ตั้งไว้เป็นอนุญาโตตุลาการฝ่ายละคนหรือหลายคนตามตกลงมานั่งชำระคดีในศาลไทย" (ASTV ผู้จัดการออนไลน์. 2553. ศาลชารีอะห์. http://www.gimyong.com/boards/Index:php [28/8/2553])

ต่อมามีการประกาศพระบรมราชโองการให้ตรากฎหมายอิสลามว่าด้วย ครอบครัว มรดกเป็นลายลักษณะอักษร เป็นครั้งแรกในประเทศไทยเรียกว่า "กฎข้อบังคับสำหรับการปกครองบริเวณ 7 หัวเมือง ร.ศ. 120" เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม รัตนโกสินทร์ศก 120 มีเนื้อหาอย่างย่อและที่สำคัญๆ ข้อ 31 "ให้มีศาล เป็น 3 ชั้น คือศาลบริเวณ ศาลเมือง ศาลแขวง ข้อ 32ให้ใช้พระราชกำหนดกฎหมายทั้งปวงในความอาญาและความแพ่ง ซึ่งเกี่ยวด้วยศาสนาอิสลาม เรื่องผัวเมียก็ดี เรื่องความมรดกก็ดี ซึ่ง

คนนับถือศาสนาอิสลามเป็นทั้งโจทก์ จำเลย หรือเป็นจำเลย ให้ใช้กฎหมายอิสลามในการพิจารณาพิพากษาตามกฎหมายอิสลามนั้น”

ส่วนเมืองสตูล ขณะนั้นขึ้นกับมณฑลไทรบุรี รัฐไทย ให้อิสระในการบริหารกิจการศาสนาอิสลาม มีศาลศาสนาอิสลาม (Mahkamah Shari’ah) และสำนักงานบริหารกิจการศาสนาอิสลาม (Majlis Agama Islam) และถูกยุบหลังมณฑลไทรบุรีถูกโอนขึ้นได้การปกครองของอังกฤษเมื่อ พ.ศ. 2452 และอีก 8 ปีต่อมาได้มีพระบรมราชโองการ เป็นตราสารกระทรวงยุติธรรม ลงวันที่ 24 กันยายน พ.ศ.2460 “ให้จังหวัดสตูลใช้กฎหมายอิสลามที่เกี่ยวด้วยครอบครัวและมรดก เหมือนกฎข้อบังคับสำหรับการปกครอง บริเวณ 7 หัวเมือง โดยการผลักดันของพระยาสมันตรัฐบุรินทร์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูลผู้นับถือศาสนาอิสลามชาวสตูล” (ASTV ผู้จัดการออนไลน์. 2553. ศาลชารีอะห์. http://www.gimyong.com/boards/Index:php [28/8/2553])

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พระองค์ได้มีหลักรัฐประศาสโนบายของรัชกาลที่ 6 ที่มุ่งเอื้ออำนวยความสงบสุข ความยุติธรรมและความสะดวกในการประกอบศาสนกิจของมุสลิมและ “กำหนดว่าหากระเบียบการ หรือวิธีการอย่างใดเป็นทางให้พลเมืองรู้สึก เห็นเป็นการเบียดเบียนกดขี่ศาสนา ต้องยกเลิกให้แก้ไขเสียทันที การใดจะจัดขึ้นใหม่ต้องอย่าให้ขัดกับลัทธินิยมของศาสนาหรือยิ่งทำให้เป็นการอุดหนุนศาสนามะหะหมัดยิ่งดี” (ASTV ผู้จัดการออนไลน์. 2553. ศาลชารีอะห์. http://www.gimyong.com/boards/Index:php [28/8/2553])

ปีพ.ศ. 2486 จอมพล แปลก พิบูลสงคราม ประกาศใช้นโยบายรัฐนิยมและชาตินิยม ยกเลิกกฎหมายอิสลาม โดยได้ประกาศพระราชกำหนดแก้ไข พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2477 และ พ.ศ. 2486 บรรพ 5 และ6 ว่าด้วยครอบครัวและมรดกแทนการให้กฎหมายอิสลามซึ่งเคยใช้ในศาลจังหวัดของ 4 จังหวัดภาคใต้ ทำให้ความพยายามของกระทรวงยุติธรรมที่จัดให้มีการแปลกฎหมายอิสลามจากกิตาบ (ตำรา) ต่างๆ ตั้งแต่ พ.ศ. 2472 ถึง พ.ศ. 2484 รวมเวลา 12 ปี นั้นหมายถึงการกำหนดให้ทุกคนรวมทั้งมุสลิมทั้งหมดต้องตกอยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว และมรดกเช่นเดียวกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ นับเป็นการสร้างปัญหาความเดือดร้อนแก่ชาวมุสลิมเป็นอย่างมาก เพราะต้องปฏิบัติให้อยู่ในหลักการศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด อีกทั้งยังจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติเกี่ยวกับครอบครัวและมรดก เช่น นิกะฮฺ (สมรส) ตอละ (หย่าร้าง) รอเญาะ (คืนดี) และแบ่งมรดก ลูกกำพร้า สิ่งเหล่านี้ไม่สอดคล้องกับกฎหมายแพ่งพานิช แต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ของศาสนาบัญญัติในอิสลาม หรือเรียกว่าหลักการชารีอะฮฺ มิฉะนั้น ต้องรับผลคือ บาปตามในทัศนะอิสลาม

ในการแก้ปัญหาเรื่องที่เกี่ยวกับวิถีศาสนาอิสลาม ชาวไทยมุสลิมจึงหลีกเลี่ยงไม่ยอมรับการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีต่างๆ จากศาลไทย หรือการใช้กฎหมายไทยจึงกลับไปใช้หรือให้อิหม่ามมัสยิดที่ตนเป็นสัปบุรุษตัดสิน หรือไกล่เกลี่ย แต่หากยังรู้สึกยังไม่เป็นที่ยอมรับคู่กรณีตกลงกันไปขอให้กอฎี (ผู้พิพากษา) ในศาลซารีอะฮฺในบางรัฐของมาเลเซีย คือในรัฐเคดาห์ เปอร์ลิส กลัน

ตัน ตรังกานู เปรัค เช่นชาวจังหวัดสตูล เดินทางไปขึ้นศาลเปอร์ลิส หรือ เคดาห์ ชาวมุสลิมจังหวัดนราธิวาสเดินทางไปขึ้นศาลชารีอะฮฺที่กลันตัน หรือตรังกานู ชาวมุสลิมในจังหวัดยะลาเดินทางไปขึ้นศาลชารีอะฮฺที่เปรัคเป็นต้น

ในภาวะที่ไม่มีกฎหมายอิสลามใช้บังคับอย่างเป็นทางการ กลุ่มชนชาวมุสลิมได้มีการเคลื่อนไหวเสนอความเห็นเรียกร้องผ่าน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปัตตานี ขุนเจริญวรเวชช์ (นายเจริญ สืบแสง) ร้องเรียนต่อนายควง อภัยวงค์ นายกรัฐมนตรี ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2489 โดยถามในญัตติว่ารัฐบาลมีนโยบายคลายความบีบคั้น และกลับคืนมาซึ่งสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญต่อไปหรือไม่

เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2486 มีการเคลื่อนไหวในกลุ่มผู้นำศาสนาอิสลามด้วยเหตุผล ในฐานะมุสลิม ทุกคนต้องมีผู้ที่ต้องรับผิดชอบทางศาสนาของมุสลิม จึงมีการรวมตัวกันที่จังหวัดปัตตานี มีบรรดา*อูลามะอฺ* (นักปราชญ์อิสลาม) โต๊ะครู และอิหม่าม รวมตัวประชุมปรึกษาหารือถึงความรับผิดชอบที่มีต่ออัลลอฮฺความรับผิดชอบความเสียหายของสังคมชุมชนที่ไม่มีผู้รับผิดชอบในเรื่องของศาสนา ที่ประชุมจึงมีมติเลือกโต๊ะครู 3 คนขึ้นเป็น “กอฎี” ในภาวะผู้นำรัฐไม่จัดการบริหารตามหน้าที่ โดยจัดให้มีสำนักกอฎีขึ้นเพื่อบริหารกิจการศาสนาอิสลาม (อย่างไม่เป็นทางราชการ) ในรูปสำนักงานคณะกรรมการอิสลาม (Majlis Agama Islam) โดยไม่พึงอำนาจรัฐแต่ประการใด ประกอบกับประเทศอยู่ในภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 จักรวรรดินิยมอังกฤษเริ่มเข้ามาแทรกแซงมีการให้คำมั่นสัญญาหลายประการ จนประชาชนเกิดอยู่ในความระส่ำระสายจักรวรรดินิยมอังกฤษชักจูงต่วนกูมะฮฺมูด มุฮัยยิดดีน บุตรต่วนกูอับดุลกอเดร์ กอมารุดดีน สุลต่านองค์ที่ 5 เจ้าเมืองปัตตานี องค์สุดท้าย เข้าร่วมสงครามต่อสู้ญี่ปุ่น โดยมีสัญญาจะสถาปนาเป็นเจ้าเมืองปัตตานีขึ้นกับจักรวรรดินิยมอังกฤษ เช่น เปอร์ลิส กลันตัน ตรังกานู และไทรบุรี

ระยะเวลา 2 ปีที่มีการยกเลิกกฎหมายอิสลาม รัฐบาลไทยได้มีการทบทวนนโยบายเกี่ยวกับการบริหารกิจการของมุสลิม โดยได้การตรากฎหมายเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม 3 ฉบับเพื่อกอบกู้สถานการณ์การเมืองในยุคการล่าอาณานิคมของจักรวรรดินิยมอังกฤษคือ 1) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ.2488 2) พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล พ.ศ. 2489 และ 3) พระราชบัญญัติมัสยิดอิสลาม พ.ศ. 2490

แม้ว่ารัฐบาลได้ตรากฎหมายให้โอกาสมุสลิมได้มีโอกาสปฏิบัติตามความเชื่อ แต่เป็นการกอบกู้สถานการณ์จึงเป็นการตรากฎหมายที่ขาดความรอบคอบ และขาดความสมบูรณ์ใช้ประโยชน์ได้และยังไม่เป็นที่พึงพอใจในกลุ่มชนมุสลิมมากนัก และยังไม่ได้มีการแก้ไขให้สมบูรณ์ตราบจนปัจจุบัน

ผู้นำศาสนาอิสลาม ผู้นำท้องถิ่น นักวิชาการ นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป ร่วมกับนักการเมืองทั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น รวมตัวกันประชุมที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำ

จังหวัดปัตตานีเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2529 เพื่อร่วมกันพิจารณา แก้ไขปัญหา ผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลต่อชุมชนมุสลิมหลายประการเช่น ก) นโยบายการนำพระพุทธรูปประดิษฐานในโรงเรียนในจังหวัดชายแดนใต้ ข) นโยบายเปลี่ยนชื่อ-สกุล นักเรียนนักศึกษามุสลิม ค) นโยบายการเปลี่ยนชื่อตำบล ชื่อหมู่บ้าน ชื่อโรงเรียนและสถานที่สำคัญ ง) นโยบายการคุมกำเนิดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและปอเนาะ จ) ปัญหาการกีดกั้นสิทธิเสรีภาพในการปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนาเช่น ปัญหาการห้ามนักเรียนนักศึกษาสตรีมุสลิมสวมฮิญาบ (ผ้าคลุมผมสำหรับสตรีมุสลิม) ห้ามสวมฮิญาบ-สวมหมวกกะปิเยาะ (หมวกกลมสีขาวสำหรับบุรุษมุสลิม) ถ่ายรูปติดบัตรประจำตัวประชาชน ฉ) ปัญหาหน่วยงายรัฐไม่นำข้อวินิจฉัยของจุฬาราชมนตรีเกี่ยวกับความขัดแย้งจากการปฏิบัติต่อมุสลิม ฯลฯ และร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาเพื่อลดเงื่อนไขที่สร้างความแตกแยก ที่นำสู่เงื่อนไขสงครามด้วยการใช้วิธีทางการเมืองรวมตัวกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อเข้าร่วมผลักดันเป็นนโยบายของพรรคอย่างถาวรและผลักดันเป็นนโยบายของรัฐบาล

เพื่อลดเงื่อนไขที่สร้างความแตกแยก ในปีพ.ศ. 2529 จึงมีกลุ่มนักการเมืองชื่อวาดะฮฺ เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองโดยได้รับการสนับสนุนและโอบอุ้มจากผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น นักวิชาการ นักเรียน นักศึกษา และประชาชน และมีโอกาสได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานรัฐสภา รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีช่วยกระทรวงสำคัญๆหลายกระทรวง มีโอกาสผลักดันโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างหน้ามือเป็นหลังมือ มีโอกาสแก้ไขปัญหาต่างๆ จนประสบความสำเร็จหลายประการ เช่นการแก้ไขระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียนนักศึกษา อนุญาตให้นักเรียนนักศึกษาแต่งฮิญาบได้ตลอดจนข้าราชการลูกจ้าง สตรีสวมฮิญาบในสถานที่ราชการได้ การผลักดันจัดตั้งมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ การผลักดันพระราชบัญญัติบริหารกิจการศาสนา พ.ศ.2540 การผลักดันพระราชบัญญัติธนาคารอิสลาม เงินค่าตอบแทนอิหม่าม คอเต็บ บิลาล งบอุดหนุนค่าตอบแทน *อุสตัซ* (ครูสอนศาสนา)โรงเรียนตาดีกา การปลดทางตัน นโยบายการคุมกำเนิดโรงเรียนปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม การผลักดันโครงการนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลที่จังหวัดปัตตานี ฯลฯ และยังมีสิ่งที่เป็นความมุ่งมั่นที่จะต้องผลักดันจะต้องดำเนินการในสิ่งที่จำเป็นในสังคมมุสลิมอีกมาย

ในปี พ.ศ. 2543 นายวันมูหะหมัดนอร์ มะทา ในฐานะประธานรัฐสภา ได้นำคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มวาดะฮฺและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งได้มีการเดินทางไปเยือนประเทศ มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงค์โปร ฟิลิปปินส์ ประเทศมุสลิมในตะวันออกกลาง อัฟริกา และได้ถือโอกาสดูงานกิจการศาสนาอิสลาม

ใน ปี พ.ศ. 2545 คณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มวะฮฺดะฮฺ และวุฒิสมาชิกประกอบด้วย ก) นายเด่น โต๊ะมีนา ข) นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ ค) นายมุข สุไลมาน ง) นายไพศาล ยิ่งสมาน จ) นายนัจมุดดีน อูมา และ ฉ) นายบูราฮานูดิน อุเซ็ง รวมทั้งผู้นำศาสนา นักวิชาการ นักกฎหมาย

ชมรมนักกฎหมายมุสลิมเดินทางไปศึกษาดูงานกิจการศาสนาอิสลามในประเทศ มาเลเซีย สิงค์โปร ฟิลิปปินส์และศรีลังกา

ระหว่าง ปี พ.ศ.2546-2548 นายวันมูหะหมัดนอร์ มะทา ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม รองนายกรัฐมนตรี นำคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มวาดะฮฺ ผู้เกี่ยวข้องเดินทางไปเยียนประเทศมุสลิมเช่น ลิเบีย มอร็อคโค ปากีสถาน จอแดน ซีเรีย ฯลฯ เพื่อประสานงานธุรกิจอาหารฮาลาลและถือโอกาสศึกษาดูงานกิจการศาสนาอิสลามด้วย

อย่างไรก็ตาม วันที่16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 นายถาวร เสนเนียม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย นายภาณุ อุทัยรัตน์ ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ผอ.ศอ.บต.) ประธานกรรมการอิสลาม และนักวิชาการใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าร่วมเสวนาเรื่อง"กฎหมายชารีอะห์กับความความคาดหวังของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้" ซึ่งจัดขึ้นที่ห้องประชุมสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ข. การเรียกร้องให้มีศาลชารีอะห์

ภาพรวมเสียงสะท้อนของฝ่ายการเมือง ผู้นำและนักวิชาการศาสนาอิสลาม ต่างต้องการให้มีการตั้งศาลชารีอะห์ขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้สามารถนำบทบัญญัติตามหลักการของศาสนาอิสลามมาใช้แก้ปัญหาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวกับเรื่องมรดก และครอบครัว เพราะนอกจากชาวไทยมุสลิมจะได้รับประโยชน์โดยตรงแล้ว จะส่งผลดีต่อการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลด้วยข้อเรียกร้องเรื่อง “กฎหมายอิสลาม” และการตั้ง “ศาลชารีอะห์” เป็นประเด็นที่นักวิชาการ นักการศาสนา ผู้รู้ และตัวแทนของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้เสนอต่อรัฐบาลมาเป็นเวลานานแล้ว โดยที่รัฐบาลหลายยุคหลายสมัยต่างก็รับฟังและใช้เวลาในการศึกษาข้อดีข้อเสียมาตลอด แต่จนแล้วก็ยังไม่มีความคืบหน้าในเรื่องดังกล่าว (ASTV ผู้จัดการออนไลน์. 2553. ศาลชารีอะห์. http://www.gimyong.com/boards/Index:php [28/8/2553])

ศาลชารีอะฮฺ คือหลักการศาสนาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการอำนวยความยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาในอรรถคดีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอิสลามซึ่งมีรากฐานที่มาจากคัมภีร์อัลกรุอ่าน (Al-Qur’an) อัส-ซุนนะฮฺ (Sunnah) ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติและวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด ศอลฯ, *อัลอิจมะอฺ* (Al-Ijmah) คือความเห็นของนักปราชญ์ฝ่ายศาสนา *อัลกียาส* (Al-kiyas) การเทียบเคียงซึ่งเป็นนิติวิธีของทางฝ่ายอิสลาม

เนื่องจากศาสนาอิสลามมีบทบัญญัติเป็นวิถีชีวิตสำหรับประชาชาติใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน อิสลามมีคำสอนที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไว้อย่างชัดเจน หลักการปฏิบัติในสถาบันครอบครัว นับตั้งแต่ การแต่งงาน การหย่าร้าง การจัดการมรดก การจัดการเกี่ยวกับ

ทรัพย์สิน หนี้สิน การรับรองบุตรกำพร้า ฯลฯ ซึ่งมุสลิมต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และถือเป็นความรับผิดชอบของส่วนบุคคลที่มีต่ออัลลอฮฺพระผู้เป็นเจ้าและที่มีต่อมนุษย์ด้วยกัน

เราเห็นควรให้มีศาลชารีอะห์ที่มาจากการแต่งตั้งของรัฐบาลเพื่อดูแล และตัดสินคู่กรณีระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูกับชาวไทยมลายู และปกป้องคู่กรณีที่เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู และระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู กับชาวต่างศาสนิกควบคู่กับศาลของรัฐบาล

เหตุผลหนึ่งของการที่หน่วยงานความมั่นคง โดยเฉพาะสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) และกองทัพ ไม่เห็นด้วยในการที่จะให้มีการบังคับใช้กฎหมายอิสลามอย่างเต็มรูปแบบตามความต้องการของ “พี่น้องมุสลิม” ก็เนื่องจากยังยึดติดกับมุมมองด้าน "ความมั่นคง” แบบเดิมๆ ตามแนวคิดแบบเก่าๆ ที่ว่าถ้ามีการอนุญาตให้ใช้กฎหมายอิสลามเต็มรูปแบบ หรือมีศาลชารีอะห์เหมือนกับในหลายประเทศแล้ว จะทำให้เกิดปัญหาด้านความมั่นคงขึ้น

ประกอบกับหน่วยงานรัฐส่วนใหญ่ในประเทศไทยยังไม่มีความเข้าใจเรื่องกฎหมายอิสลามและศาลชารีอะห์อย่างถูกต้องดีพอ รวมทั้งประชาชนส่วนใหญ่เมื่อพูดถึงกฎหมายอิสลามหรือศาลชารีอะห์ ก็เข้าใจว่าเป็นการนำกฎหมายทั้งหมดมาบังคับใช้กับผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิด เพราะกฎหมายอิสลามที่ “พี่น้องมุสลิม” ต้องการให้ใช้ในประเทศไทย โดยให้นำร่องในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น เป็นการบังคับใช้กฎหมายอิสลามเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีความเกี่ยวกับครอบครัว และมรดก เช่น การหย่าร้าง หรือการแบ่งมรดก และเงิน*ซาฏาต* (เงินบริจาค) เท่านั้น ส่วนข้อพิพาทในมิติอื่นๆ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายอิสลามมาบังคับแต่อย่างใด โดยข้อเท็จจริงใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการใช้กฎหมายอิสลามอยู่แล้ว โดยให้มี “ดาโต๊ะยุติธรรม” ทำหน้าที่ชี้ประเด็นทางกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอิสลาม เพียงแต่กระบวนพิจารณาคดีและการตัดสินคดียังยึดโยงกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามปกติ ไม่ได้เป็นไปตามหลักการของศาสนาอิสลามอย่างสมบูรณ์ และไม่ได้มีการบังคับใช้อย่างเท่าเทียมกัน ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมตามหลักการที่ผ่านมา สภาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายชายแดนภาคใต้ หรือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้พิจารณาศึกษาข้อดี ข้อเสียของการใช้กฎหมายอิสลามรวมทั้งการตั้งศาลชารีอะห์ในประเทศไทย เพื่อใช้ “นำร่อง” ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยคณะกรรมการสภาเสริมสร้างสันติสุขได้เดินทางไปศึกษาดูงานการใช้กฎหมายอิสลามและการตัดสินคดีของศาลชารีอะห์ถึงในประเทศศรีลังกา และอียิปต์

ประเทศศรีลังกาเป็นประเทศที่มีคนมุสลิมในสัดส่วนเพียงร้อยละ 7 แต่รัฐบาลศรีลังกาก็ยังเห็นความสำคัญในการให้สิทธิ์แก่คนกลุ่มน้อยในประเทศได้มีสิทธิ์ในการใช้กฎหมายที่เป็นหลักคำสอนของศาสนาในการพิจารณาคดี

ในขณะที่อียิปต์เป็นประเทศมุสลิม "สายกลาง” ที่มีความ “ทันสมัย” และ ชาติมุสลิมทั่วโลกให้การยอมรับ มีมหาวิทยาลัยชั้นนำที่บรรจุหลักสูตรการเรียนการสอนทั้งในวิชาการศาสนาและ

วิชาอื่นๆ ที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก (บุรฮานุดดีน. n.d. ศาลชารีอะห์ประเทศฟิลิปปินส์. Mhtml:file://F:/theory Pattani/Bungaraya News ศาลชารีอะห์ประเทศฟิลิปปินส์ (1).mht [28/8/2553])

เกี่ยวกับศาลชารีอะห์ ประเทศไทยเรามีพระราชหัตถเลขาที่เป็นระเบียบถึงห้ามมิให้มีการกดขี่คือ "ระเบียบ หรือวิธีปฏิบัติการอย่างใดเป็นทางให้พลเมืองรู้สึก เห็นเป็นไปว่าเป็นการเบียดเบียน กดขี่ศาสนาอิสลาม ต้องยกเลิกหรือแก้ไขเสียทันที การใดจะจัดขึ้นใหม่ต้องอย่าให้ขัดกับลัทธินิยมของอิสลามหรือยิ่งทำให้เป็นการอุดหนุนศาสดามะหะหมัดได้ยิ่งดี" (พระราชหัตถเลขาที่ 3/78 ลงวันที่ 6 กรกฎาคม พุทธศักราช 2466)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้บรรดาผู้ปกครองผู้บริหารประเทศผู้นำรัฐต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นชนกลุ่มน้อย ต้องตระหนักถึงสิทธิของชนกลุ่มน้อยอันพึงต้องรับรองรักษาตามเจตนารมณ์การปกครองระบอบประชาธิปไตย "คือการปกครองของคนส่วนใหญ่แต่ต้องคำนึงหรือรักษาสิทธิของคนส่วนน้อย (Majority Rule Minority Right) การตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา การมีสิทธิเสรีภาพในการจะปฏิบัติตามความเชื่อ ลัทธิ ศาสนาแห่งตน ซึ่งได้รับการคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศที่ผู้นำหรือผู้ปกครองรัฐพึงจะพิจารณาว่า สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องผ่อนปรนหรือให้การสงเคราะห์ หรือเอื้อเฟื้อ เปิดโอกาสให้มุสลิมสามารถปฏิบัติตามความเชื่อแห่งตนได้อย่างเสรีและเต็มที่ ตราบใดพวกเขาเหล่านั้นมิได้ก้าวก่าย หรือละเมิดสิทธิของผู้อื่นหรือทำลายความสงบเรียบร้อยของสังคม และเป็นการลดเงื่อนไขที่จะนำสู่ความแตกแยกและทำลายความสงบเรียบร้อยในที่สุด

โดยสรุปแล้ว การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ ธรรมชาติของสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูลนั้น อัตราประชากรระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูกับชาวไทยพุทธโดยเฉลี่ยจะอยู่ระหว่าง 80 ต่อ 20 คือ ไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูร้อยละ 80 และชาวไทยพุทธร้อยละ 20

ตามจำนวนประชากรแล้ว การเริ่มต้นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ควรมีรูปแบบการบริหารการปกครองที่เป็นระบบการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด และรองผู้ว่าราชการจังหวัดโดยกำหนดตำแหน่งผู้ว่าราชการเป็นตำแหน่งของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูเพื่อดูแลผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ และตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องเป็นตำแหน่งของชาวไทยพุทธเพื่อดูแลผลประโยชน์ของชาวไทยพุทธควบคู่กันตามอัตราส่วน 80 ต่อ 20 ดังกล่าวข้างต้น

คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดให้เป็นองค์กรกลางมีค่าตอบแทนประจำตำแหน่งเหมือนข้าราชการทั่วไป มีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาพร้อมให้คำแนะนำแก่ผู้ว่าราชการ

จังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด และดูแลกิจการด้านศาสนา เผยแพร่ข้อมูลคำสอนที่ถูกต้อง และป้องกันคำสอนศาสนาที่บิดเบือน

ฉะนั้น เราเห็นว่า การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นสาเหตุหนึ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์ชนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง

4.2.2 การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนา

ส่วนที่ 1: วิเคราะห์

ผู้นำชุมชนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูมากกว่าครึ่งมีความเชื่อว่า สาเหตุที่เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเองของแต่ละพื้นที่นั้นสืบเนื่องมาจากการส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงทำให้ส่วนใหญ่มีความคิดที่จะให้เกิดการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาโดยให้มีการสนับสนุนงบประมาณและทุนอุดหนุนด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และด้านภาษาแก่เยาวชนนักเรียนนักศึกษาจากทุกศาสนาในพื้นที่ ตามสัดส่วนที่แท้จริงของประชากร ต้องการให้ได้รับการศึกษาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาทั้งภายในและภายนอกประเทศ ต้องการให้นักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ เหล่านั้นกลับมามารับใช้ประเทศชาติ ต้องการส่งเสริมให้ภาษาที่ใช้ในพื้นที่ โดยกำหนดภาษาไทยกับภาษามลายูเป็นภาษาราชการควบคู่กันไป และต้องการส่งเสริมให้มีการกำหนดภาษามลายูเป็นหลักสูตรที่ใช้สอนในโรงเรียนของรัฐในพื้นที่

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนที่ไม่เห็นด้วยนั้น มีความเชื่อว่า ศาสนากับวัฒนธรรมท้องถิ่นจะเข้ากันไม่ได้ ไม่ควรส่งเสริมในสิ่งที่อาจก่อความขัดแย้งและแตกแยก

ตารางที่ 4.3: การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนา N= 2200 (100%)

ลำดับที่	คำถาม-ความเห็น
11(1)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้มีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาโดยให้มีการสนับสนุนงบประมาณและทุนอุดหนุนด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และด้านภาษาแก่เยาวชนนักเรียนนักศึกษาจากทุกศาสนาในพื้นที่ ตามสัดส่วนที่แท้จริงของประชากร

(60%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (35%) เห็นด้วย (4%) ไม่ทราบ (1%) ไม่เห็นด้วย (0%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

12(2) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาทั้ง

ภายในและภายนอกประเทศ อย่างเช่น ให้ทุนแก่นักศึกษาออกไปศึกษาต่างประเทศ และเปิดโครงการศึกษาภาษามลายูให้มีการสอนอย่างแพร่หลายในระดับโรงเรียนไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย

(64%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (26%) เห็นด้วย (8%) ไม่ทราบ (2%) ไม่เห็นด้วย (2%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

13(3) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการส่งเสริมให้นักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาจากแหล่งต่างๆ เหล่านั้นกลับมาชดใช้ทุนด้วยการกลับมารับใช้ประเทศชาติ

(40%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (45%) เห็นด้วย (5%) ไม่ทราบ (10%) ไม่เห็นด้วย (0%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

14(4) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการส่งเสริมให้ภาษาที่ใช้ในพื้นที่ โดยกำหนดภาษาไทยกับภาษามลายูเป็นภาษาราชการควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและรองรับการรวมตัวของอาเซียนตามระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(58%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (25%) เห็นด้วย (7%) ไม่ทราบ (10%) ไม่เห็นด้วย (0%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

15(5) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการส่งเสริมให้มีการกำหนดภาษามลายูเป็นหลักสูตรที่ใช้สอนในโรงเรียนของรัฐในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและรองรับการรวมตัวของอาเซียน

(51%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (30%) เห็นด้วย (10%) ไม่ทราบ (6%) ไม่เห็นด้วย (3%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

16(6) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับ “การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” ทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง

(33%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (25%) เห็นด้วย (27%) ไม่ทราบ (13%) ไม่เห็นด้วย (2%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

แหล่งข้อมูล: คณะผู้วิจัยสำรวจระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายา พ.ศ. 2553

จากตารางที่ 4.3 คำถามที่ 1 เกี่ยวกับความเห็นถึงการให้มีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาโดยให้มีการสนับสนุนงบประมาณและทุนอุดหนุนด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และด้านภาษาแก่เยาวชนนักเรียนนักศึกษาจากทุกศาสนาในพื้นที่ ตามสัดส่วนที่แท้จริงของประชากรนั้น ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 95 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งด้วยเหตุผลคือ ภาษามลายูเป็นภาษาที่มีตัวตนและเป็นภาษาหลักในพื้นที่ หากการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการแล้วปัญหาก็จะหมดไป เพราะถือเป็นการพัฒนาด้านวัฒนธรรมอย่างแท้จริง และบางท่านให้ความเห็นว่า “คนมลายูเป็นคนที่ฉลาดมาโดยกำเนิด”

คำถามที่ 2 (ตารางที่ 4.3) เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาทั้งภายในและภายนอกประเทศ อย่างเช่น ให้ทุนแก่นักศึกษาออกไปศึกษาต่างประเทศ และเปิดโครงการศึกษาภาษามลายูให้มีการสอนอย่างแพร่หลายในระดับโรงเรียนไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 90 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วย

เหตุผลคือ จำนวนร้อยละ 80 ของประชากรในสามจังหวัดชายแดนเป็นชาวมลายู คนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็มีความรักต่อภาษาของตนเอง รัฐบาลต้องให้ความสำคัญทั้งวิชาศาสนาและวิชาภาษามลายูของบรรพบุรุษของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู เพราะภาษามลายูใช้ได้กับหลายประเทศ ทั้งนี้ ภาษามลายูเป็นภาษาอาเซียน แต่ปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น นับวันภาษามลายูจะยิ่งหายไป และจะยิ่งหายไปมากขึ้นหากไม่มีการส่งเสริมจากฝ่ายรัฐ

คำถามที่ 3 (ตารางที่ 4.3) เกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ เหล่านั้นกลับมาชดใช้ทุนด้วยการกลับมารับใช้ประเทศชาติ ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 85 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ การให้ทุน จะไม่ทำให้ประเทศชาติสูญเปล่า และถือเป็นหน้าที่ที่พึงกระทำต่อประเทศชาติ เพื่อเป็นการพัฒนาคนในประเทศให้มีความรู้เทียบเท่ากับอารยประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศร่วมกัน และถือเป็นการตอบแทนบุญคุณของชาติด้วย

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 10 ไม่เห็นด้วยต่อการชดใช้ทุนคืน ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า เงินที่ได้นั้นเป็นภาษีที่เก็บจากประชาชน

คำถามที่ 4 (ตารางที่ 4.3) เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ภาษาที่ใช้ในพื้นที่ โดยกำหนดภาษาไทยกับภาษามลายูเป็นภาษาราชการควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและรองรับการรวมตัวของอาเซียนตามระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 83 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งด้วยเหตุผลคือ เป็นการสร้างโอกาสในการทำงานแก่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู ซึ่งสื่อกันเข้าใจมากขึ้น ทั้งนี้ ประเทศที่เจริญแล้วมีภาษาราชการมากว่า 2 ภาษา และบางประเทศเช่นสวิสเซอร์แลนด์มีภาษาราชการถึง 4 ภาษา บางท่านแนะนำว่า ควรจะให้มีการเผยแพร่ภาษา และส่งเสริมให้ประชนใช้ภาษาให้มากที่สุดอย่างน้อยสามภาษาขึ้นไป

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 10 ไม่เห็นด้วย เพราะเชื่อว่าไม่มีประเทศไหนมีภาษาราชการมากกว่าสองภาษา

คำถามที่ 5 (ตารางที่ 4.3) เกี่ยวกับการส่งเสริมให้มีการกำหนดภาษามลายูเป็นหลักสูตรที่ใช้สอนในโรงเรียนของรัฐในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและรองรับการรวมตัวของอาเซียน ปรากฏว่าผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 81 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ ถือเป็นการยอมรับในสิทธิการนับถือศาสนา การใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ และยอมรับในความหลากหลายด้านวัฒนธรรมในระบบการเมืองการปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญไทย นอกจากนี้ กลุ่มอาเซียนใช้ภาษามลายูในการติดต่อสื่อสาร บางท่านให้ความเห็นว่า การกำหนดภาษามลายูเป็นหลักสูตรนั้นจะส่งผลให้เกิดความเจริญของบ้านเมือง น่าจะใช้มาตั้งนานแล้ว เพราะภาษามลายูสามารถสื่อสารได้กับประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน และสิงคโปร์

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 10 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะมีความเชื่อว่า การพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับภาษาไทยหรือภาษามลายู แต่อยู่ที่ความชัดเจนในนโยบายของรัฐต่างหาก

คำถามที่ 6 (ตารางที่ 4.3) เกี่ยวกับความเห็นที่ว่า "การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น" ทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเองนั้น ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 58 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ เป็นการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งผู้นำชุมชนมีความเชื่อว่าการพัฒนาที่ขัดกับวัฒนธรรมท้องถิ่นจะทำให้เกิดปัญหาตามมา ฉะนั้น การส่งเสริมด้านพัฒนาต่างๆ ที่สำคัญคือ ต้องให้สอดคล้องกับท้องถิ่น นั่นคือ กุญแจสำคัญ

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 15 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่ายิ่ง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า ศาสนากับวัฒนธรรมท้องถิ่นจะเข้ากันไม่ได้ ไม่ควรส่งเสริมในสิ่งที่อาจก่อความขัดแย้งและแตกแยก และบางท่านให้ความเห็นว่า จะทำให้เกิดความขัดแย้งมากขึ้น ซึ่งผู้นำชุมชนมีความเชื่อว่า การส่งเสริมที่ถูกต้องตามหลักการปฏิบัติด้านศาสนาไม่ใช่ขนบธรรมเนียมประเพณี และแย้งว่า ภาษาไม่ใช่ต้นเหตุของปัญหา และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเขตปกครองตนเอง จึงถือว่าไม่จำเป็นมากนัก และผู้นำชุมชนได้ตั้งข้อสังเกตว่า "เป็นผลประโยชน์ของบางกลุ่มที่ต้องการสู่การปกครองตนเองหรือไม่"

โดยสรุปแล้ว ผู้นำชุมชนมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 58) มีความเชื่อว่า สาเหตุที่เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเองของแต่ละพื้นที่นั้นสืบเนื่องมาจากการส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงทำให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู (ร้อยละ 90) มีความคิดที่จะให้เกิดการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาโดยให้มีการสนับสนุนงบประมาณและทุนอุดหนุนด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และด้านภาษาแก่เยาวชนนักเรียนนักศึกษาจากทุกศาสนาในพื้นที่ ตามสัดส่วนที่แท้จริงของประชากร นอกจากนี้ ร้อยละ 90 ยังต้องการให้ได้รับการศึกษาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาทั้งภายในและภายนอกประเทศ ร้อยละ 85 ต้องการส่งเสริมให้นักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ เหล่านั้นกลับมาชดใช้ทุนด้วยการกลับมารับใช้ประเทศชาติ ร้อยละ 83 ต้องการส่งเสริมให้ภาษาที่ใช้ในพื้นที่ โดยกำหนดภาษาไทยกับภาษามลายูเป็นภาษาราชการควบคู่กันไป และร้อยละ 81 ต้องการส่งเสริมให้มีการกำหนดภาษามลายูเป็นหลักสูตรที่ใช้สอนในโรงเรียนของรัฐในพื้นที่

ส่วนที่ 2: อภิปรายผล

ในส่วนหัวข้อย่อยนี้ มีการอภิปรายถึงความสำคัญของ ประเพณีปฏิบัติ และภาษามลายู ซึ่งประเพณีปฏิบัตินั้นจะประกอบไปด้วย ศาสนาอิสลาม อาหารการกินและชีวิตความเป็นอยู่ ส่วนภาษามลายูนั้นได้เน้นถึงวิธีการที่ก่อให้เกิดความปรองดองของชาติ และความรู้สึกปลอดภัยของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู

1) ประเพณีปฏิบัติและศาสนาอิสลาม

ก. ประเพณีปฏิบัติ

ประเพณีปฏิบัติที่ตรงกับภาษามลายูคือ Adat Perpateh นั้นได้พัฒนามาจากโครงสร้างที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์มลายู ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากชาวมินังกาเบา (Minangkabau) ในสุมาตรา (Sumatra) และเนกริซึมบีลัน (Negri Sembilan) ศูนย์ของประเพณีปฏิบัติทางทะเลภายใต้ Adat Temenggong ซึ่งมีพื้นฐานที่ผสมผสานกันจากสังคมหน่วยภาคพื้นดินและประเพณีต่างๆ ได้ดัดแปลงมาจากอิทธิพลของศาสนาอิสลามและต่อมาเป็นอิทธิพลของยุโรปในช่วงล่าอาณานิคม อย่างไรก็ตาม ในช่วงก่อนศตวรรษที่ 15 ชาวจีนที่ใช้เรือในการเดินทางก็เข้ามามีอิทธิพลทางประเพณีปฏิบัติซึ่งเป็นที่มาของกฎหมายที่เรียกว่า Adat Temenggong Maritime Laws ที่สุลต่านแห่งมะละกา (Malacca) มีการปฏิบัติกันสืบทอดกันมาเป็นศูนย์แห่ง Temenggong

นักปราชญ์ท่านหนึ่งที่ชื่อว่า Cornelis van Vollenhoven (Wagner, 1959:246) ที่ได้ทำการศึกษากฎหมายจารีตประเพณีของชาวมลายู และได้แปลเรื่องราวต่างๆ จากวรรณกรรมมลายูที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางของวีรบุรุษแห่งอาณาจักรมลายูหรือประวัติราชวงศ์มลายู ซึ่งมีสิ่งที่ดึงดูดใจมากมาย ทำให้เกิดบันทึกวรรณกรรมที่เรียกว่า ฮีกายัต (Hikayat) และมีตั้งแต่ ศตวรรษที่ 14 เช่น Hikayat Raja-raja Pasai Pasai (1815) ศตวรรษที่ 15 เช่น Undang-Undang Melaka (1780) ศตวรรษที่ 16 เช่น Hikayat Inderaputra Ind (1600) ศตวรรษที่ 17 เช่น Sejarah Melayu (1808) ศตวรรษที่ 18 เช่น Hang Tuah (1849) และ) ศตวรรษที่ 19 เช่น Merong Maha Wangsa (1857) ซึ่งวรรณกรรมทั้งหมดล้วนแต่เป็นประโยชน์ที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและความเชื่อดั้งเดิมของชาวมลายูอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Hikayat Hang Tuah ที่แสดงถึงความจงรักภักดีระหว่างตนที่มีต่อองค์สุลต่านกับความซื่อสัตย์ที่ตนมีต่อเพื่อนจนทำให้ตนยอมปฏิบัติในสิ่งที่ขัดคำสั่งต่อองค์สุลต่าน และมีศิลปะการต่อสู้ที่ตกทอดมาถึงปัจจุบันคือ “ซีละ” (UNESCO-CI, 2001) ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่สะท้อนถึงสังคมชาวมลายูอย่างแท้จริง แต่วรรณกรรมเหล่านี้ เราไม่มีการนำมาสอนในประเทศไทย จึงทำให้ขาดความรู้ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการแก้ปัญหาของชาติ

นอกจากนี้ ชาวไทยมลายูนับถือศาสนาอิสลามเป็นชีวิตจิตใจ มีอาหารการกินและความเป็นอยู่ของชาวมลายูที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

ข. ศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลามโดยพื้นฐานนั้น มีหลักการสำคัญอยู่สองหลักการคือ หลักการ*อะมัล* (หลักการปฏิบัติ) และหลักการ*อีมาน* (หลักการศรัทธา)

หลักการ*อะมัล* เป็นพิธีกรรมทางปฏิบัติที่มุสลิมทุกคนแสดงความจงรักภักดีด้วยความนอบน้อมต่อพระองค์อัลลอฮฺองค์เดียว จะมีอยู่ 5 ประการคือ 1) ปฏิญาณตนว่า "ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจาก พระองค์อัลลอฮฺองค์เดียว และมูฮัมมัดคือศาสนทูตของพระองค์อัลลอฮฺ" ฉะนั้นในพิธีกรรมนมาซของศาสนาอิสลาม จะมีประโยคนี้หนึ่งถึงสองครั้งทุกครั้ง และสำหรับผู้ใดที่จะเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามนั้น จะต้องมีการปฏิญาณตนด้วยประโยคนี้เป็นลำดับแรก จึงจะถือว่าผู้นั้นได้เข้ารับอิสลามโดยสมบูรณ์ 2) การดำรงพิธีกรรมนมาซวันละ 5 เวลา ถือเป็นเสาหลักของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งละเว้นไม่ได้เป็นอันขาด ยกเว้นสำหรับสตรีที่กำลังมีรอบเดือนและระหว่างหลังคลอดบุตร แต่สำหรับผู้ที่อยู่ระหว่างเดินทางไกล และผู้ที่กำลังป่วยไข้ จะมีการ*นมาซญะมะอ์คอซัรฺ* (ย่อรวม) แทน 3) การบริจาคทานที่เรียกว่า "ซากาตฟิตเราะห์" ในช่วงปลายเดือนรอมฎอนหรือหลังเดือนรอมฎอนก่อนนมาซ*อีดิลฟิตรี* (วันตรุษอีดิลฟิตรีหลังถือศีลอดเดือนรอมฎอน) ซึ่งทุกคนไม่มีการยกเว้น คือจะต้องบริจาคข้าวสารหรือผลอินทผลัมคนละจำนวนเกือบ 1 ทะนาน (ขาด 1 กระป๋องนม) หรือคิดเป็นเงินเป็นไปตามราคาปัจจุบันของข้าวสารที่บริโภคกันในแต่วันของแต่ละปี ซึ่งบริจาคให้แก่ผู้ที่ขัดสนและยากจน นอกจากนี้ ยังมีการบริจาคอีกประเภทหนึ่งคือ "ซากาตทรัพย์สิน" ซึ่งซากาตทรัพย์สินนี้ จะคิดคำนวณโดยหักออกจำนวนร้อยละ 2.5 จากทรัพย์สินที่เป็นเงินหรือทองคำที่เก็บไว้ครบปีในแต่ละปี 4) การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน ซึ่งเป็นเดือนที่ 9 ของปฏิทิน*ฮิญเราะห์*ของอิสลามซึ่งเป็นปีศักราชที่นับทางจันทรคติ การถือศีลอดเป็นการงดอาหารทุกชนิดและไม่ร่วมหลับนอนกับสามีภรรยา รวมถึงไม่พูดปดมดเท็จและกล่าววาจาไม่สุภาพตั้งแต่ช่วงอาทิตย์ขึ้นจนถึงอาทิตย์ตกดิน และ 5) ไปประกอบพิธีฮัจญ์อย่างน้อยครั้งหนึ่งในชีวิต ซึ่งเป็นการพบปะกับพี่น้องมุสลิมทั่วโลกที่มาชุมนุมเพื่อดำเนินพิธีกรรมเวียนรอบ*กะบะห์* (บ้านของอัลลอฮฺ) เจ็ดรอบด้วยชุด*อิหฺรอม* (สำหรับบุรุษคือผ้าขาวที่ไม่มีรอยเย็บจำนวนสองผืน) และต่อด้วยการวิ่งเหยาะๆ 7 เที่ยวระหว่างเนินซอฟัรฺกับเนินมัรฺวะห์ แล้ว*วูกุฟ* (ค้างแรม) ที่ทุ่งอารอฟะห์ และแวะที่มุสดาลีฟะห์ตั้งแต่อาทิตย์ตกถึงรุ่งสาง แล้วเดินทางไปขว้างลูกหินเท่าลูกหมากเก็บที่เสาสามต้น ต้นละเจ็ดก้อนที่ญุมรอตในเขตมีนา แล้วกลับไปค้างแรมที่ทุ่งอารอฟะห์ ทำอย่างนี้จนถึงสามวัน วันที่สาม หลังจากขว้างหินที่เสาสามต้น (ตรงกับวันตรุษอิดิลอัฎฮา) จะมีการโกนศีรษะหรือคลิบเส้นผมครั้งแรก และทำกุรฺบาน (คือ เชือดแพะ แกะ วัว ควาย หรืออูฐ เพื่อบริจาคให้กับผู้ที่ขัดสน ทั้งนี้เพื่อประกอบเป็นอาหารรับประทาน) แล้วก็จะเดินทางไปเวียน*กะบะห์*อีกเจ็ดรอบและวิ่งเหยาะๆ (7 เที่ยวระหว่างเนินซอฟัรฺกับเนินมัรฺวะห์) แล้วมีการโกนผมหรือคลิบเส้นผมครั้งที่สอง จึงถือเป็นอันเสร็จพิธีหัจญ์ของชาวมุสลิม

ส่วนหลักการอีมานนั้น เป็นหลักการศรัทธาที่แสดงถึงความเชื่อที่มุสลิมทุกคนมีความผูกพันอยู่กับพระองค์อัลลอฮฺองค์เดียว ซึ่งมีอยู่ 6 ประการคือ 1) เชื่อในพระองค์อัลลอฮฺองค์เดียว มุสลิมจะไม่เชื่อในอำนาจอย่างอื่นหรือเสมอเหมือนอำนาจของพระองค์อัลลอฮฺอย่างเด็ดขาด 2) เชื่อในบรรดา*มาลาอีกะห์*ว่าเป็นบริวารผู้รับใช้พระองค์อัลลอฮฺ มุสลิมเชื่อว่าบรรดา*มาลาอีกะห์*รับใช้พระองค์ในการนำพระดำรัสของพระองค์ที่ประทานลงมาสั่งสอนมนุษย์โดยผ่านศาสนทูตของพระองค์ก่อนหน้านั้นจนถึงท่านนบีมูฮำมัดศอลฯ (องค์สุดท้าย) 3) เชื่อในบรรดาศาสนทูตของพระองค์อัลลอฮฺ ซึ่งศาสนทูตของพระองค์จะมีตั้งแต่ท่านนบีอาดัมมนุษย์องค์แรกจนถึงท่านนบีมูฮัมมัด (ศอลฯ) ซึ่งเป็นศาสนทูตองค์สุดท้าย 4) เชื่อในบรรดาพระคัมภีร์ของพระองค์อัลลอฮฺ คัมภีร์ของพระองค์ก่อนหน้านั้น อย่างเช่น คัมภีร์เตาเราะห์ คัมภีร์อินญีล (ไบเบิล) จนถึงพระมหาคัมภีร์อัลกุรอ่าน 5) เชื่อใน*วันกียามัต* (วันอวสานของโลก) มุสลิมเชื่อว่า *วันกียามัต*นั้นเป็นวันที่พระองค์อัลลอฮฺทรงตัดสินความดีความความชั่วของมนุษย์ที่ได้กระทำบนโลกนี้ด้วยความเป็นธรรมอย่างยิ่งและจะได้ผลตอบแทนบุญบาปตามสภาพที่เป็นจริงจากผลการกระทำ และ 6) เชื่อในกฎสภาวะของพระองค์อัลลอฮฺ มุสลิมเชื่อว่า สภาวะทุกอย่างที่เกิดขึ้นทั้งหมดเป็นไปตามพระประสงค์ของพระองค์อัลลอฮฺองค์เดียวเท่านั้น (ซามี, 2552:6-13)

ค. อาหารการกินและความเป็นอยู่ของชาวมลายู

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ร้านอาหารของชาวมลายูจะเป็นร้านขนาดเล็กและขนาดกลาง แต่สิ่งต้องระวังอย่างยิ่งคือ ชาวมุสลิมจะห้ามการกินเนื้อสุกร และเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอลอย่างเด็ดขาด ชาวมลายูจะไม่กระทำแม้แต่จะแตะต้องเนื้อสุกรหรือรับส่งของที่เป็นเหล้าเบียร์ รวมทั้งอาหารที่ไม่มีการเชือดด้วยการกล่าวพระนามของอัลลอฮฺจากผู้ที่เป็นมุสลิม และไม่มีการเชือดให้เลือดออกตรงบริเวณส่วนคอของสัตว์ให้เร็วที่สุด ฉะนั้น ชาวมลายูมุสลิมจะไม่รับประทานอาหารที่เป็นสัตว์ที่ตกจากที่สูงตายหรือถูกรถเหยียบตาย หรือตายเอง (อัลกุรอ่าน 5:3) รวมทั้งสัตว์ต่างๆ ที่มีพฤติกรรมจับอาหารกินด้วยเล็บเป็นอาหาร อย่างเช่น เสือ สิงโต สุนัข แมว ฯลฯ

มารยาทของชาวมลายูนั้นมีจิตใจที่เปิดกว้าง ชาวมลายูจะเปิดบ้านต้อนรับแขกผู้มาเยือนทุกเผ่าพันธุ์โดยไม่แยกศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาลสองวันคือ ตรุษอิดิ้ลฟิตรี ซึ่งเป็นเวลาสิ้นสุดของเดือนรอมฎอน (เดือนที่ชาวมุสลิมถือศีลอดประมาณ 29-30 วัน) และตรุษอิดิ้ลอัฎฮา คือช่วงหลังตรุษอิดิ้ลฟิตรีนับเป็นเวลาสองเดือนกับสิบวัน ซึ่งเป็นช่วงที่ประกอบพิธีฮัจญ์ของชาวมุสลิมที่เมืองมักกะห์ (อัลมุกัรเราะห์มะห์) นั้นเอง

นอกจากนี้ ชาวมลายูมุสลิมจะไม่แต่งงานกับคนนอกศาสนา ฉะนั้น ผู้ที่จะแต่งงานกับชาวมลายูมุสลิมได้ก็ต้องเปลี่ยนศาสนา หันมานับถือศาสนาอิสลามก่อนจึงจะแต่งงานได้ และการ

แต่งงาน จะประกอบขึ้นได้นั้น ต้องเป็นไปตามหลักศาสนาอิสลามเท่านั้น การแต่งงานโดยจดทะเบียนสมรสที่อำเภอเพียงอย่างเดียว ยังไม่ถือว่าเป็นการแต่งงาน แต่ถือเป็นการผิดประเวณี ซึ่งการกระทำการแต่งงานโดยไม่ผ่านพิธีกรรมตามหลักศาสนา เป็นที่ขัดแย้งกับบทบัญญัติในศาสนาอิสลามเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ การเปิดสถานบันเทิง เช่นบาร์ ไนท์คลับ คาราโอเกะ เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจของชาวมลายูเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่ขัดกับบทบัญญัติของหลักการในอิสลามอย่างร้ายแรง

การประกอบพิธีศพของชาวมลายูมุสลิมนั้น จะมีการอาบน้ำศพชำระศพให้สะอาด ก่อนทำพิธีฝัง ซึ่งการนมาซให้แก่ศพนั้น ตามหลักศาสนาจะเรียกว่า “นมาซญะนาซะห์” จะมีการอาบน้ำแยกกันต่างหากระหว่างสตรีกับบุรุษคือ บุรุษจะอาบน้ำให้กับศพที่เป็นบุรุษด้วยกัน และสตรีก็จะอาบน้ำให้กับศพที่เป็นสตรี ส่วน ผู้ที่จะนมาซให้แก่ศพ (ทั้งสตรีและบุรุษ) นั้นต้องเป็นบุรุษเท่านั้น

การแบ่งมรดก ก็ต้องเป็นไปตามหลักการของศาสนา ซึ่งอิสลามจะมีกฎหมายว่าด้วยการแบ่งมรดก ซึ่งผู้ที่เป็นลูกชายจะได้รับมรดกมากกว่าผู้ที่เป็นลูกสาวในอัตราส่วน 2 ต่อ 1 และยังมีข้อปลีกย่อยอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งชาวมลายูมุสลิมจะปฏิบัติตามกฎหมายอิสลามอย่างเคร่งครัด

การประกอบอาชีพของชาวมลายูแต่เดิม ส่วนใหญ่ชาวมลายูที่อยู่ห่างจากทะเล จะมีอาชีพเกษตรกรรม อย่างเช่น การกรีดยาง การทำสวนปาล์ม มะพร้าว เงาะ ทุเรียน ลองกอง อย่างนี้เป็นต้น ส่วนที่อยู่ใกล้ชายฝั่งทะเล ส่วนใหญ่จะทำการประมงเรือเล็ก แต่ปัจจุบันนี้ มีหลายรายที่หันมาเป็นพ่อค้าทั้งรายย่อยและรายใหญ่

พื้นที่ฝั่งตะวันออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส จะอุดมไปด้วยแหล่งแก๊ซธรรมชาติและน้ำมันดิบตลอดไปจนถึงประเทศมาเลเซีย ซึ่งทางฝั่งประเทศมาเลเซียที่รัฐตรังกานูติดกับรัฐกลันตัน จะมีการขุดเจาะน้ำมันจนกลายเป็นรายได้หลักของประเทศมาเลเซีย แต่ทางฝั่งไทยยังไม่มีการลงทุนขุดเจาะน้ำมัน มีเพียงแต่โครงการขุดเจาะแก๊ซธรรมชาติที่ไทยร่วมมือกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีการลำเลียงแก๊ซผ่านจังหวัดสงขลาและเข้าฝั่งมาเลเซียที่รัฐเคดาห์

2) ภาษามลายู

ในส่วนนี้ เป็นการอภิปรายถึง ภาษามลายูสามารถสร้างความปรองดองขึ้นในชาติได้อย่างไร และภาษามลายูนั้นจะเป็นการสร้างความรู้สึกที่ปลอดภัยขึ้นได้อย่างไร

ก. ภาษามลายูเพื่อความปรองดอง

ภาษามลายูเป็นภาษาที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันในชุมชนร้อยละ 83 ในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เหตุการณ์ไม่สงบและเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้นเป็นผลมาจากปัญหาด้านภาษาและเอกลักษณ์ ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นมลายูเป็นผลที่สะท้อนมาจากการพูดภาษามลายูเป็น

ชีวิตประจำวัน นั้นไม่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการจากฝ่ายรัฐบาล การศึกษาที่บังคับใช้ภาษาไทยนั้นกลับส่งผลที่ยากลำบากและมีความสำเร็จน้อยต่อนักเรียนที่ใช้ภาษามลายูปัตตานี พวกเขามีขีดจำกัดต่อการศึกษาและการทำงานในระดับที่สูงกว่า หลายท่านมีความเชื่อว่าการศึกษาที่ใช้อยู่นั้นคือการทำลายเอกลักษณ์ด้านภาษาและศาสนา

รายงานวิจัยที่เสนอโดยคุณสุวิไล เปรมศรีรัตน์ (สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหิดล และทีมงานวิจัยภาษามลายูปัตตานี) ทำการวิจัย 8 ชั้นเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมปีที่ 6 และหนึ่งปีสำหรับการเตรียมตัว ตามโครงการ มีการสนับสนุนเด็กๆ ที่ใช้ภาษามลายูปัตตานีด้านการพูด การอ่าน และการเขียนที่เป็นทั้งภาษามลายูปัตตานีและภาษาไทย ได้ใช้ภาษามลายูเป็นภาษากลางในการสอนชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมปีที่ 1 ปรากฏว่า เด็กๆ สามารถเรียนรู้ถึงทักษะที่จำเป็นในการฟัง พูด อ่าน และเขียนด้วยภาษาแม่ของตน ก่อนที่จะมีการเรียนรู้ภาษาไทย การศึกษาภาษามลายูปัตตานี ซึ่งประกอบด้วยภาษามลายูปัตตานีเป็นแกนหลัก ยังใช้สอนในโรงเรียนชั้นประถม ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษา อนุญาตให้มีการสอนหลักสูตรท้องถิ่นได้มากกว่าร้อยละ 30 (Suwilai Premsrirat. 2009. Language for National Reconciliation: Soutehrn Thailand. Mhtml://F:/theory Pattani/Newsletter No_12 (28/8/2553)

ตัวอย่างโครงการความเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่น่าสนใจคือ โครงการ LABE's Project ที่สนับสนุนโดยกระทรวงเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศของสหราชอาณาจักร ซึ่งได้เจาะจงไปที่การศึกษาของเด็กหญิงและสตรีในตอนเหนือของยูกันดา มีการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการพัฒนาพิสัยกิจกรรมการเรียนรู้และแหล่งที่มาในภาษาแม่ต่างๆ โครงการดังกล่าวกำหนดภาษาเป็นหัวใจของยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการศึกษา

ส่วนในประเทศไทย วัตถุประสงค์ของโครงการ LABE's Project คือ 1) สำรวจสถานการณ์ด้านภาษา เช่น รวบรวมข่าวสารเพื่อวางแผนโครงการ 2) การรับรู้ เช่น ยกประโยชน์ของภาษาแม่ให้สูงขึ้นโดยตั้งอยู่บนฐานของการศึกษาทวิภาษา ระดมกำลังผู้มีส่วนร่วมเพื่อกิจกรรมโครงการ เช่น ทีมงานท้องถิ่นด้านการศึกษาและนักศึกษาในหมู่บ้าน 3) พัฒนาระบบการเขียนภาษามลายูปัตตานีโดยใช้อักษรไทย สร้างการศึกษาพร้อมๆ กับการยอมรับภาษาถิ่นและเทคนิคการศึกษาความเป็นไปได้ ซึ่งมีข้อเสนอแนะทางเลือกอื่นที่เหมาะสมไว้ ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้เด็กๆ สามารถโอนย้ายการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักของการการเรียนการสอน 4) พัฒนาหลักสูตร ใช้ภาษามลายูปัตตานีและไทยเป็นภาษาหลักในการสอน ซึ่งจะบรรจุความหมายที่ต้องการสื่อมากขึ้นและยังคงรักษามาตรฐานการศึกษาเข้าด้วยกัน 5) พัฒนาอุปกรณ์การสอนและอุปกรณ์การอ่านเกรดในภาษามลายูปัตตานีและวัสดุที่สนับสนุนนักศึกษาสามารถโอนย้ายการใช้ภาษาไทย 6) คัดเลือกและฝึกฝนเจ้าหน้าที่สองภาษาอย่างเช่น ครู นักเขียน ผู้เชี่ยวชาญทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้จัดการเชิงปฏิบัติการ ดังนี้เป็นต้น 7) ประเมินผู้เรียนในโรงเรียนทดลองและเปรียบเทียบกับโรงเรียนอื่นๆ 8) สร้างเครือข่ายทุนระหว่างหน่วยงานของรัฐกับมิใช่หน่วยงานของรัฐ และองค์กรช่วยเหลือทาง

เทคนิค ตลอดจนผู้มีอิทธิพลในสังคมและสื่อตีพิมพ์ และ 9) พัฒนาและก่อตั้งนโยบายส่งเสริมภาษาแห่งชาติ

เราเห็นว่า การใช้ภาษาถิ่นในการศึกษาเป็นแนวทางที่จะส่งเสริมการพัฒนา ความสงบสุข และความสำเร็จ เป็นความคิดใหม่ที่บางท่านพบกับอุปสรรคในการยอมรับ เพราะมีตัวอย่างก่อนหน้านั้นที่เกิดขึ้นแล้วในประเทศไทย แต่ภาษาและอักษรเป็นสิ่งเดียวกัน และอักษรจะสำคัญมากกว่าภาษาพูด สิ่งนี้ได้สร้างปัญหาขึ้นมา อักษรยาวี (พื้นฐานจากอักษรอาหรับ) จะมีใช้โดยทั่วไปในการเขียนหนังสือด้านศาสนา อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนกำหนดโครงการที่เป็นผลประโยชน์ของการสอนภาษามลายูภายในระบบการศึกษาที่เป็นทางการยังไม่เกิดการเข้าใจอย่างเต็มที่จากผู้มีอำนาจบางท่านที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความมั่นคงและการศึกษา ถึงแม้ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่รัฐบาลระดับสูงโดยทั่วไปจะยอมรับถึงการศึกษาทวิภาษาก็ตาม แต่บางท่านรู้สึกไม่มั่นใจในการใช้ภาษาแม่เป็นภาษาหลักในการสอนผ่านชั้นเรียนต่างๆ ที่สูงกว่า ซึ่งสิ่งที่ท้าทายมากที่สุดคือ วิธีที่จะรวมหลักการของการศึกษาทวิภาษาเข้าด้วยกันในหลักสูตรและวัสดุการสอนและการเรียนรู้ของชาตินั้นเอง

ข. การสร้างความรู้สึกที่ปลอดภัย

แม้ว่า จะมีอุปสรรคมากมายก็ตาม โครงการ (LABE's Project) นี้ แต่ได้สร้างความเชื่อถือและความมั่นใจของชุมชนท้องถิ่น พวกเขาได้เห็นคุณค่าในความพยายามที่จะรักษาไว้ซึ่งภาษาและวัฒนธรรม และเคารพเอกลักษณ์ความเป็นมลายูในด้านการศึกษา ซึ่งเห็นว่า เป็นการเคลื่อนไหวไปยังบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความเป็นสมานฉันท์และความเข้าใจ ท้ายที่สุด พวกเขาจะรู้สึกมีความปลอดภัยมากขึ้นในระบบการศึกษา ความสำเร็จในอนาคตนั้นจะขึ้นอยู่กับการสนับสนุนและแรงศรัทธาที่ดีของผู้มีส่วนร่วมทั้งหลาย โครงการนี้ได้ก่อตั้งรากฐานสำหรับการปรับปรุงที่สำคัญในโอกาสของเด็กๆ ในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งจะสอดคล้องกับความเติบโตด้านความรู้ที่สิทธิและทางการใช้ภาษา ตลอดจนการปฏิบัติทางวัฒนธรรมของการเรียกร้องจากสังคมชนกลุ่มน้อยต่อรัฐบาลและผู้ออกนโยบาย ซึ่งรับผิดชอบโดยตรงในการสงวนและปกป้องค่าของความหลากหลาย ความมั่งคั่ง และมรดกจากการข่มเหงรังแกหรือการสูญพันธุ์ (Suwilai Premsrirat. 2009. Language for National Reconciliation: Soutehrn Thailand. Mhtml://F:/theory Pattani/Newsletter No_12 (28/8/2553)

โดยสรุปแล้ว รัฐควรส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาให้มีความหลากหลาย โดยให้มีการสนับสนุนงบประมาณและทุนอุดหนุนด้านการศึกษาด้านวัฒนธรรม ประเพณี และภาษาแก่เยาวชนนักเรียนนักศึกษาจากทุกศาสนาในพื้นที่ ตามสัดส่วนที่แท้จริงของประชากร

การส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาทั้งภายในและภายนอกประเทศ อย่างเช่น ให้ทุนแก่นักศึกษาออกไปศึกษาต่างประเทศ และเปิดโครงการศึกษาภาษามลายูให้มีการสอนอย่างแพร่หลายในระดับโรงเรียนไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย

นักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาจากแหล่งต่างๆ เหล่านั้นจะต้องกลับมารับใช้ประเทศชาติ

ภาษาที่ใช้ในพื้นที่ ควรกำหนดภาษาไทยกับภาษามลายูเป็นภาษาราชการควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและรองรับการรวมตัวของอาเซียนตามระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ฉะนั้น เราเห็นว่า การส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นสาเหตุหนึ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์ชนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง

4.2.3 การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา

ส่วนที่ 1: วิเคราะห์

ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า สาเหตุที่เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเองของแต่ละพื้นที่นั้นสืบเนื่องมาจากการจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาที่ขาดเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ทั้งนี้สืบเนื่องจากความเชื่อที่ว่า การจัดทำหลักสูตรการศึกษาของทุกระดับ โดยเปิดเผยประวัติศาสตร์ ด้านการเมือง สังคม การศึกษา และวัฒนธรรมของพื้นที่โดยตั้งอยู่บนฐานของความเป็นจริงเป็นสิ่งจำเป็น ความปรองดองของชาติ และการดำเนินยุทธศาสตร์ให้เกิดความเป็นสมานฉันท์จากสังคมที่หลากหลายด้านวัฒนธรรมนั้นต้องเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน ความปรองดองของชาติ และการดำเนินยุทธศาสตร์ให้เกิดความเป็นสมานฉันท์จากสังคมที่หลากหลายด้านวัฒนธรรมนั้นต้องเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน การส่งเสริมให้เกิดการเรียนการสอนภาษามลายูกลางระบบทางไกล ผ่านสื่ออย่างเช่น ทีวี และวิทยุกระจายเสียงมีความจำเป็น และการส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดสื่อข่าวสาร การบันเทิง การเมืองและเศรษฐกิจผ่านทีวี และวิทยุกระจายเสียงเป็นภาษามลายูกลางเป็นสิ่งจำเป็น

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนบางท่านแสดงความไม่เห็นด้วยกับความเชื่อที่ว่า เอกลักษณ์ไม่ใช่ต้นเหตุของปัญหา ความแตกต่างด้านเอกลักษณ์เป็นเรื่องปรกติ และไม่จำเป็นต้องแก้ไขด้านการเมืองการปกครอง

ตารางที่ 4.4: การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา N= 2200 (100%)

ลำดับที่	คำถาม-ความเห็น
17(1)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการจัดทำหลักสูตรการศึกษาของทุกระดับ โดยเปิดเผยประวัติศาสตร์ ด้านการเมือง สังคม การศึกษา และวัฒนธรรมของพื้นที่โดยตั้งอยู่บนฐานของความเป็นจริง
(52%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (25%) เห็นด้วย (13%) ไม่ทราบ (7%) ไม่เห็นด้วย (3%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
เพราะอะไร.....	
18(2)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการยึดถือความปรองดองของชาติ และการดำเนินยุทธศาสตร์ให้เกิดความเป็นสมานฉันท์จากสังคมที่หลากหลายด้านวัฒนธรรมนั้นต้องเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน
(54%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (36%) เห็นด้วย (6%) ไม่ทราบ (4%) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
เพราะอะไร.....	
19(3)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการส่งเสริมให้คำสอนทุกศาสนาในตำราเรียนต้องได้รับการรับรองจากฝ่ายกิจการด้านศาสนาแต่ละฝ่ายของทุกศาสนา จากองค์กรกลางที่มาจากคณะกรรมการอิสลาม หรือคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัด โดยส่งผ่านไปยังประมุขของแต่ละศาสนาอย่างเช่น สำนักจุฬาราชมนตรี และสมเด็จพระสังฆราช เป็นต้น
(20%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (45%) เห็นด้วย (20%) ไม่ทราบ (10%) ไม่เห็นด้วย (5%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
เพราะอะไร.....	
20(4)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการส่งเสริมให้เกิดการเรียนการสอนภาษามลายูกลางระบบทางไกล ทางสื่ออย่างเช่น ทีวี และวิทยุกระจายเสียง
(55%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (30%) เห็นด้วย (8%) ไม่ทราบ (4%) ไม่เห็นด้วย (3%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
เพราะอะไร.....	
21(5)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดสื่อข่าวสาร การบันเทิง การเมืองและเศรษฐกิจผ่านทีวี และวิทยุกระจายเสียงเป็นภาษามลายูกลาง
(45%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (35%) เห็นด้วย (11%) ไม่ทราบ (7%) ไม่เห็นด้วย (2%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
เพราะอะไร.....	
22(6)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับ “การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาที่ขาดเอกลักษณ์ของท้องถิ่น” ทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง
(25%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (35%) เห็นด้วย (28%) ไม่ทราบ (10%) ไม่เห็นด้วย (2%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
เพราะอะไร.....	

แหล่งข้อมูล: คณะผู้วิจัยสำรวจระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายา พ.ศ. 2553

จากตารางที่ 4.4 คำถามที่ 1 เป็นความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรการศึกษาของทุกระดับ โดยเปิดเผยประวัติศาสตร์ ด้านการเมือง สังคม การศึกษา และวัฒนธรรมของพื้นที่โดยตั้งอยู่บนฐานของความเป็นจริง ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 77 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลที่ว่า การศึกษาเรื่องราวที่เป็นจริงนั้นเป็นพื้นฐานความก้าวหน้าทางสังคม ไม่ควรบิดเบือนเป็นอย่างยิ่ง การรู้ข้อเท็จจริงสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดมากขึ้น หากปล่อยให้เกิดการบิดเบือนก็จะก่อให้เกิดปัญหาไม่มีที่สิ้นสุด ฉะนั้น การเปิดเผยความจริงจะสามารถสร้างความรู้ใหม่ๆ แก่ผู้ที่สนใจจะศึกษา นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนยังเชื่อว่า การบิดเบือนความจริงจะก่อให้เกิดความไม่พอใจระหว่างกัน

คำถามที่ 2 (ตารางที่ 4.4) เกี่ยวกับการยึดถือความปรองดองของชาติ และการดำเนินยุทธศาสตร์ให้เกิดความเป็นสมานฉันท์จากสังคมที่หลากหลายด้านวัฒนธรรม ต้องเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเท่าเทียมกันนั้น ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวน ร้อยละ 90 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ สังคมที่มีความหลากหลายด้านวัฒนธรรม ความเท่าเทียมกันในสิทธิทางสังคมจะก่อให้เกิดความปรองดองกัน ซึ่งเป็นการสร้างสันติภาพอย่างถาวรขึ้น และจะไม่เกิดข้อขัดแย้งในชาติ ผู้นำชุมชนบางท่านมีความเชื่อว่า การดำเนินยุทธศาสตร์เพื่อสมานฉันท์จากสังคมที่หลากหลายด้านวัฒนธรรมด้วยความเท่าเทียมกันนั้นจะเป็นการลดปัญหาความขัดแย้งได้ และทำให้ประเทศเข้มแข็งในที่สุด

คำถามที่ 3 (ตารางที่ 4.4) เกี่ยวกับการส่งเสริมให้คำสอนทุกศาสนาในตำราเรียนต้องได้รับการรับรองจากฝ่ายกิจการด้านศาสนาแต่ละฝ่ายของทุกศาสนา จากองค์กรกลางที่มาจากคณะกรรมการอิสลาม หรือคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัด โดยส่งผ่านไปยังประมุขของแต่ละศาสนาอย่างเช่น สำนักจุฬาราชมนตรี และสมเด็จพระสังฆราช เป็นต้นนั้น ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 65 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ เป็นแนวทางที่ถูกต้องตามหลักศาสนามากที่สุด เพราะกิจการด้านศาสนาเป็นที่พึ่งด้านจิตใจ การมีองค์กรศาสนาของแต่ละศาสนามาช่วยกำกับดูแลนั้นจะเป็นการป้องกันความเข้าใจผิดด้านศาสนาได้เป็นอย่างดี เพราะว่าชาวมุสลิมส่วนใหญ่จะศรัทธาหลักคำสอนจากอัลกุรอ่านและ*อัสซุนนะห์* (แบบฉบับของท่านศาสดา) เท่านั้น และมีความเชื่อว่า ทุกคำสอนของศาสนาจะสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยไม่ต้องถกเถียงว่าถูกหรือผิด ทั้งนี้เพราะเป็นพระดำรัสของพระผู้เป็นเจ้าทรงสูงสุด

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 15 แสดงความไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ด้วยเหตุผล ความรู้จากตำราเป็นความรู้ที่น่าเชื่อถืออยู่แล้วไม่จำเป็นต้องมีองค์กรกลางที่มาจากคณะกรรมการอิสลาม หรือคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัด ทั้งนี้ โดยส่งผ่านไปยังประมุขของแต่ละศาสนาอย่างเช่น สำนักจุฬาราชมนตรี และสมเด็จพระสังฆราชดังกล่าว

คำถามที่ 4 (ตารางที่ 4.4) เกี่ยวกับการส่งเสริมให้เกิดการเรียนการสอนภาษามลายูกลางระบบทางไกล ทางสื่ออย่างเช่น ทีวี และวิทยุกระจายเสียงนั้น ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 85 เห็น

ด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลคือ ภาษามลายูจะเป็นที่แพร่หลายภายในประเทศมากขึ้น ซึ่งเป็นความรู้ที่นำเสนอหลายมุม และเป็นมิติใหม่ของการเผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ และจะทำให้เกิดการพัฒนาในการใช้ภาษาที่ถูกต้อง

คำถามที่ 5 (ตารางที่ 4.4) เกี่ยวกับการส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดสื่อข่าวสาร การบันเทิง การเมืองและเศรษฐกิจผ่านทีวี และวิทยุกระจายเสียงเป็นภาษามลายูกลางนั้น ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 80 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลที่ว่า การถ่ายทอดข่าวสารด้วยภาษามลายูผ่านสื่อทีวีนั้น เป็นการยกระดับการใช้ภาษามลายูกลางให้สูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 9 แสดงความไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่า ภาษากลางคือภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาที่ทุกคนสามารถสื่อสารได้เข้าใจ และที่ต้องการคือ ข่าวสารเท่านั้นที่จำเป็นไม่ใช่การบันเทิง

คำถามที่ 6 (คำถามสุดท้ายในตารางที่ 4.4) เกี่ยวกับความเห็นถึง “การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาที่ขาดเอกลักษณ์ของท้องถิ่น” ทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจศูนย์สู่การปกครองตนเองหรือไม่นั้น ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 60 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า หลักสูตรที่ใช้นั้นจำเป็นต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้แต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ต่างกัน การจัดการบริหารหลักสูตรต้องต่างกันด้วย ที่สำคัญหลักสูตรต้องผ่านคณะกรรมการในท้องถิ่นก่อนเป็นอันดับแรก ก่อนที่จะมีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 12 แสดงความไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยความเชื่อที่ว่า เอกลักษณ์ไม่ใช่ต้นเหตุของปัญหา ความแตกต่างด้านเอกลักษณ์เป็นเรื่องปรกติ และไม่จำเป็นต้องแก้ไขด้านการเมืองการปกครอง

โดยสรุปแล้ว ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60) มีความเชื่อว่า สาเหตุที่เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเองของแต่ละพื้นที่นั้นสืบเนื่องมาจากการจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาที่ขาดเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ทั้งนี้สืบเนื่องจากชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูจำนวนร้อยละ 77 เชื่อว่า การจัดทำหลักสูตรการศึกษาของทุกระดับ โดยเปิดเผยประวัติศาสตร์ ด้านการเมือง สังคม การศึกษา และวัฒนธรรมของพื้นที่โดยตั้งอยู่บนฐานของความเป็นจริงเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ ร้อยละ 90 เชื่อว่า ความปรองดองของชาติ และการดำเนินยุทธศาสตร์ให้เกิดความเป็นสมานฉันท์จากสังคมที่หลากหลายด้านวัฒนธรรมนั้นต้องเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน ร้อยละ 65 เชื่อว่า ความปรองดองของชาติ และการดำเนินยุทธศาสตร์ให้เกิดความเป็นสมานฉันท์จากสังคมที่หลากหลายด้านวัฒนธรรมนั้นต้องเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน ร้อยละ 85 เชื่อว่า การส่งเสริมให้เกิดการเรียนการสอนภาษามลายูกลางระบบทางไกล ทางสื่ออย่างเช่น ทีวี และ

วิทยุกระจายเสียงมีความจำเป็น และร้อยละ 80 เชื่อว่า การส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดสื่อข่าวสาร การบันเทิง การเมืองและเศรษฐกิจผ่านทีวี และวิทยุกระจายเสียงเป็นภาษามลายูกลางเป็นสิ่งจำเป็น

ส่วนที่ 2: อภิปรายผล

การศึกษาในประเทศไทยนั้น รัฐบาลโดยผ่านกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ให้มีตั้งแต่ระดับชั้นก่อนวัยเรียนไปจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษาฟรีในการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเวลา 12 ปี ได้รับการประกันตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งพลเมืองไทยอย่างน้อยต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับเป็นเวลา 9 ปี

การศึกษาที่เป็นทางการ จะประกอบไปด้วยการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี และการศึกษาที่สูงกว่า ซึ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานจะแบ่งออกเป็น 6 ปีสำหรับชั้นประถม และอีก 6 ปีสำหรับชั้นมัธยมศึกษา ต่อมาได้มีการแบ่งชั้นมัธยมออกเป็น 3 ปีแรก สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและอีก 3 ปี หลังสำหรับชั้นมัธยมตอนปลาย นอกจากนี้ ชั้นอนุบาลก็เป็นส่วนหนึ่งของระดับวัยก่อนเรียน และเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีระยะเวลา 2-3 ปี ซึ่งขึ้นอยู่กับท้องถิ่น มีการกำหนดแตกต่างกันไป

นอกจากนี้ ก็ยังมีการศึกษานอกโรงเรียน (non-formal education) ที่สนับสนุนโดยรัฐ และมีโรงเรียนที่ไม่ขึ้นตรงต่อรัฐอีกมากมายที่ก่อตั้งขึ้นเข้าเป็นระบบพื้นฐานในการเรียนการสอนทั่วไป ส่วนการบริหารและการควบคุมมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชน จะดำเนินการโดยกระทรวงกิจกรรมมหาวิทยาลัย (Ministry of University Affairs)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการศึกษาในประเทศไทยโดยรวมที่เป็นปัญหาหลักของชาติคือ ปัญหาที่เกิดจากครูผู้สอน

ก. ปัญหาครูกับการพัฒนาและการรวมกลุ่ม

การศึกษาโดยทั่วไปของประเทศไทยนั้นถือว่า ต่ำกว่ามาตรฐาน ได้มีการเปรียบเทียบการพัฒนาและการนำความทันสมัยสู่ประเทศโดยภาพรวมแล้วจะตกต่ำมาก ซึ่งท่านองคมนตรี (ดร. เกษม วัฒนชัย) เคยกล่าวไว้เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2545 ว่า “ความสามารถของนักเรียนไทยตกต่ำถึงระดับเทียบเท่ากับลาว-ประเทศอื่นๆ ได้แซงไทยไปมากแล้ว” (Ministry of Education. 2548. School System. http://www.moe.go.th [25/9/2553])

ทั้งนี้เป็นเพราะว่า จำนวนครูขาดแคลน จำนวนเด็กในชั้นเรียนมีมากเกินไป ครูดีๆ ที่ผ่านระบบมหาวิทยาลัยจะไปรับงานที่มีเงินเดือนสูงกว่าตามสถาบันเอกชน มีหลายแห่งที่คณะต่างๆ จะจ้างนักศึกษาหรือครูที่ไม่มีประสบการณ์ด้านการสอน ซึ่งเพียงประโยชน์จากการใช้ภาษาต่างประเทศมาสอนเท่านั้น

มีการประเมินว่าความรู้ของครูที่จบใหม่จากมหาวิทยาลัยราชภัทรต่างๆ นั้นจะเทียบเท่ากับชั้น High School ของสหรัฐ ชั้น A-level ของอังกฤษ ชั้น Baccalaureat ของฝรั่งเศส หรือชั้น Abitur ของเยอรมัน เนื่องจากในชั้นเรียนระดับมัธยมมีนักเรียนแต่ละห้องมากถึงห้องละ 60 คน และใช้ระบบการเรียนการสอนแบบท่องจำเป็นหลัก ครูจะมีทักษะในการสอนน้อย จะมีการต่อต้านหากนำวิธีการสอนรูปแบบใหม่ที่มุ่งให้นักเรียนเข้าใจและสร้างสรรค์มากกว่าการท่องจำ

นักศึกษาไม่ได้รับการพัฒนาทักษะด้านการคิดในการเข้าใจบทเรียน ครูจะหลีกเลี่ยงการอภิปรายในห้องเรียนเพื่อล้วงเอาความจริงจากการนำเสนอของนักเรียน หรือครูจะให้คำตอบแบบผิดๆ เพื่อรักษาหน้าของตน มีการกล่าวไว้ถึงนักเรียนไทยโดยอาจารย์ท่านหนึ่งจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่า “เด็กไทยไม่มีความกล้าที่จะถามครูของพวกเขา...ผิดกับนักเรียนต่างชาติ ที่กระหายอยากติดต่อสอบถามปัญหาจากครูของพวกเขา ซึ่งเด็กไทยนั้นปรกติแล้วจะนั่งเงียบในชั้นเรียน ผมคิดว่า นั่นคือ วัฒนธรรมไทย นักเรียนจะบูชาครูเป็นเสมือนเทวดา” เป็นความคิดที่ถูกบังคับโดยพิธีกรรม “ไหว้ครู” ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่กระทำกันหลังเปิดภาคเรียนไม่นานของแต่ละปี มีการกราบไหว้และมอบดอกไม้ให้แก่ครูบาอาจารย์ จะเป็นรูปแบบที่ยึดติดกับพิธีกรรมทางศาสนาเป็นหลัก ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการนำวิธีการการศึกษาที่ทันสมัยและพัฒนาตามแนวทางตะวันตกมาที่จะนำมาใช้ในการสื่อสาร และเกี่ยวกับเรื่องนี้ ท่านอดีตนายกรัฐมนตรีพันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร กล่าวไว้เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2545 ว่า “ครูจะต้องเปลี่ยนแนวความคิดพื้นฐานเดิมเสียใหม่-ผมไม่แน่ใจว่า พวกเขาจะทำได้ไหม” ” (Ministry of Education. 2548. School System. http://www.moe.go.th [25/9/2553])

นอกจากนี้ ครูชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษาไม่ได้ใช้ตามสิทธิอย่างเต็มที่ในช่วงปิดเทอม ในขณะที่นักเรียนมีความจำเป็นต่อการจัดการด้านบริหารการศึกษา ที่จริงแล้ว หน้าที่ต่างๆ เหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงหลักสูตรของชาติ แท้จริงนั้น การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นบ่อยและเร็วกว่าผู้แต่งหนังสือและสำนักพิมพ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงตำราทั้งหลาย ซึ่งครูจะต้องพร้อมที่จะปรับปรุงการสอนโดยปราศจากอุปกรณ์สนับสนุนได้ และจะต้องสามารถออกแบบการทดสอบและสอบโดยตนเองได้ แม้ว่าสิ่งนั้นจะไม่ได้นำสู่การปรับปรุงคุณภาพก็ตาม

การเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งในนโยบายนั้นจะก่อให้เกิดความสับสน ซึ่งทบวงหนึ่งในกระทรวงศึกษาธิการ ก็ไม่ทราบงานของอีกทบวงหนึ่งในกระทรวงเดียวกัน แต่หัวใจหลักซึ่งเป็นครูในโรงเรียนต่างๆ จะเป็นผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงท้ายสุด

ข. ศูนย์กลางแห่งปัญญา

หากจะกล่าวถึงสถาบันทางการศึกษาคือ "ศูนย์กลางทางปัญญา" ของสังคมทั้ง "ศาสตร์" (sciences) และ "ศิลป์" (arts) ในฐานะเป็นโครงสร้างหลักของสังคมที่มีภาระและหน้าที่หลักคือการสร้างคน หากการสร้างคนออกมามีคุณภาพ แม้ประเทศนั้นๆ มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรก็สามารถดำรงตนทางอธิปไตยได้ในยุคแห่งการไล่ล่าทางเศรษฐกิจปัจจุบันได้ โดยที่การศึกษานั้นได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต และมีความสำคัญในฐานะเป็นหลักค้ำการดำรงอยู่หรือการอยู่รอดของสังคม เมื่อการศึกษาได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างหลักเช่นนี้ หากขาดการบริหารจัดการให้เหมาะสมตามสภาพความเป็นจริงแห่งสังคมภายใน และปัจจัยจากภายนอกแล้ว เราจะได้ผลผลิตทางสังคมอย่างไร จากระยะเวลาที่ผ่านมามีกระบวนการที่ธำรงรักษาไว้ซึ่ง "ศูนย์กลางทางปัญญา" ด้วยการปฏิรูปการศึกษาสู่ความทันสมัย ด้วยการเร่งผลิตบัณฑิตเพื่อสู่ตลาดแรงงานภาคอุตสาหกรรมบริการ ตามนโนบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มุ่งเน้นออกไปทางภาคอุตสาหกรรมบริการที่ออกไปทางขาดความพอเพียงบนจุดยืนแห่งตนที่ควรจะเป็น เรียกได้ว่าการศึกษามิได้ดำเนินการในฐานะมุ่งเป้าหมายในระยะยาวซึ่งเป็นทางเดินในอนาคตอย่างน้อยหนึ่งทศวรรษ เพื่อผู้ที่จบการศึกษาออกไปแล้วจะได้พร้อมรับกับเหตุการณ์ในอนาคตได้ เมื่อระบบการศึกษาได้เริ่มต้นจากการคัดเลือกผู้เรียนระดับมันสมองของชุมชนด้วยการสอบเข้า เท่ากับได้ดึงคนระดับมันสมองออกจากชุมชน แล้วคนเหล่านั้นได้เข้าสู่กระบวนการสร้างคนด้วยการศึกษา ถ้าหากกระบวนการสร้างคนดังกล่าวมีทางเลือกในฐานะการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของผู้เรียนทำอย่างไรให้ผู้เรียนสามารถครองตนได้ในฐานะพลเมืองของรัฐด้วยกรอบสิทธิหน้าที่ที่จะพึงมีต่อประเทศชาติ และด้วยวิชาการอันเป็นเครื่องมือและโอกาสประกอบอาชีพ หากการศึกษาได้สร้างคนทั้งศาสตร์และศิลป์ (จิตสำนึกและความรู้) เมื่อนั้นการศึกษายังดำรงตนเป็นเครื่องมือสร้างคนโดยดึงคนระดับมันสมองของชุมชนออกมาแล้วได้ส่งผลผลิตคืนสู่ชุมชน โดยที่ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ได้อย่างสอดคล้องกับชุมชนนั้นๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งทำอย่างไรให้การศึกษามีหลักสูตรให้ผู้เรียนเลือกเรียนเพื่อต่อยอดภูมิปัญญา เพื่อเสริมอาชีพของท้องถิ่นนั้นๆ การศึกษาควรมีทางเลือกที่สอดคล้องกับท้องถิ่นอย่างหลากหลาย มิใช่ใช้หลักสูตรสำเร็จรูปจากส่วนกลาง หากมิเป็นเช่นนี้เท่ากับสถานศึกษาเดินออกจากชุมชนถ่างห่างที่ผู้เรียนยิ่งเรียนแล้วนับวันเกิดองค์ความรู้จากระดับสากลมิได้โยงยึดกับท้องถิ่นของตนเองมากนัก ผลผลิตการศึกษาจึงเป็นดังลูกไม้ที่หล่นห่างจากต้นไปไกล ทั้งนี้เพราะการศึกษาไม่โยงยึดระหว่างชุมชนในรูปส่งเสริมกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ขาดหลักสูตรเกี่ยวกับภูมิปัญญาของท้องถิ่น ปัญหาก็คือทำอย่างไรการศึกษาจึง

จะให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสภาพของท้องถิ่น และปัญหาหลักของบ้านเมืองที่กำลังเป็นอยู่ แทนที่มาเรียนเพียงเพื่อวิชาการด้านวิชาชีพแต่ไม่เข้าถึงในความเป็นสังคมและมีจิตสำนึกร่วม ถ้าเป็นเช่นนี้ไม่ต่างอะไรกับการที่เราเสียอธิปไตยทางการศึกษาที่มีผลผลิตไม่เข้าใจ ขาดความภูมิใจในความเป็นชาติ คงมีแต่ความเป็นรัฐแม้จะมีเสถียรภาพทางการเมืองเพียงใด ก็ยากที่จะพัฒนาให้มั่นคงได้ถ้าหากรัฐนั้นๆ มีความเป็นชาตินิยมที่ต่ำ ตรงนี้ต้องทบทวนว่าสถานศึกษาได้ดำรงตนในฐานะสร้างความรู้ของท้องถิ่น หรือดำรงตนเพียงสถานศึกษาของท้องถิ่นแต่ฉาบทาด้วยองค์ความรู้จากต่างถิ่นยิ่งนานวันยิ่งสร้างความแปลกแยกในชุมชนศึกษาเป็นยิ่งนัก ผู้เขียนเห็นว่าสถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนาควรมีกิจกรรมชุมชนศึกษาในฐานะผู้นำการสร้างคน ชุมชนพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม หากแต่ว่าที่ผ่านมาสังคมไทยมักเน้นหนักในเรื่องทันสมัยมากกว่าพัฒนา (ทันสมัยแต่ไม่พัฒนา) เมื่อเป็นเช่นนี้ได้ส่งผลกระทบตามมาอีกมากมายเป็นลูกโซ่เป็นต้นว่าการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองอันเนื่องมาจากชาวชนบท ไม่อาจยังชีพอย่างพอเพียงในถิ่นกำเนิดของตนเอง แนวคิดความทันสมัยดังกล่าว ได้ไหลไปตามเส้นทางคมนาคมที่แสนสะดวกสบายขยายไปทั่วไม่เว้นแม้แต่ชายขอบหุบเขา ในรูปของสินค้าจากต่างถิ่น และวัฒนธรรมต่างแดนตัวแทนสัญลักษณ์ความทันสมัย (Westernization) แนวคิดการพัฒนาแบบกระแสหลักนี้ถูกใช้เป็นเกณฑ์วัดอัตราการพัฒนาที่เป็นดังสัญญาณระฆังเร่งการแข่งขัน ให้เราวิ่งเข้าหาสัญลักษณ์การพัฒนามาตลอด พอช่วงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 มีการปรับแผนการพัฒนาใหม่ จากบทเรียนวิกฤติเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ก้าวย่างที่เราก้าวมาแล้วนั้น เป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นปมปัญหาการพัฒนาที่เกิดขึ้นนั้นมีปัจจัยหลายปัจจัยทั้งจากภายในประเทศเช่น เรื่องของการศึกษา (รวมถึงศาสนาและวัฒนธรรมเพราะภายหลังได้จัดตั้งกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อมาดูแลงานในด้านนี้) รวมทั้งการเมืองด้วยสาระสำคัญของไทยที่มักมองข้ามคือ ปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมระหว่างเสาหลักทางการเมือง การศึกษาศาสนา และเศรษฐกิจ เป็นโครงสร้างที่หละหลวมเหมือนไปคนละทาง ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต้องมองปัญหาอย่างมีบูรณาการเชื่อมโยงไปหมด มิอาจแยกออกจากกันได้ (สิ่งนี้เกิดมีย่อมส่งผลให้สิ่งนี้เกิด) และปัจจัยภายนอกประเทศในนามกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อจะได้หยั่งรากลึกถึงภาวะที่อ่อนแอขาดภูมิคุ้มกันในระดับท้องถิ่นนิยม จนกลายเป็นอาการล้มป่วยทางสังคมอย่างรู้เท่าทันสภาพสังคมไทยปัจจุบัน (ชมพู, 2552: บทความ)

ขณะเดียวกันการดำเนินนโยบายในแนวทางเศรษฐกิจเสรีนิยม ส่งผลให้ขนาดของการเปิดประเทศขยายใหญ่ขึ้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบเปิดทำให้ระบบเศรษฐกิจไทยเคลื่อนไหวโดยไม่สามารถควบคุมได้ โดยขึ้นอยู่กับระบบทุนนิยมโลก การเติบโตของเศรษฐกิจทุนนิยม ค่อย ๆ ทำลายระบบความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ โดยที่การใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนพลังเศรษฐกิจทุนนิยมได้เปลี่ยนทรัพยากรให้กลายเป็นสินค้า ให้เป็นทุน ที่ท้าทายระบบสังคมในสังคมของเราเป็นอย่างยิ่งคือ วัฒนธรรมการประหยัดและจริยธรรมถูกทำลายลง ระบบการเมืองไทยยังไม่ใช่ระบอบประชาธิปไตยเสรี แต่เป็นประชาธิปไตยอุปถัมภ์ อำนาจทางการเมืองอยู่ในมือนัก

เลือกตั้ง และการแสวงหาส่วนเกินทางเศรษฐกิจจากการดำเนินนโยบายในชนชั้นปกครอง และลงท้ายด้วยทำอย่างไร การศึกษาสร้างสำนึกในความเป็นชาติเริ่มจากการทำสถานศึกษาในฐานะดำรงตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้อย่างไร

ในกระแสโลกาภิวัตน์ที่เชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจเข้าด้วยกันทั่วโลก ได้กลายเป็นทั้งโอกาสและภัยคุกคามสำหรับประเทศต่าง ๆ ในยุคปัจจุบัน ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศโลกที่สามล้วนมีความยากจนทั้งนั้น การพัฒนาเป็นสิ่งพึงปรารถนาอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา หนึ่งในบรรดาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานั้น มักมุ่งประเด็นไปยังความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจเป็นหลัก แนวคิดดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นแม่แบบการพัฒนาในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานความไม่สมดุลระหว่างสองภาคส่วน อุตสาหกรรม – เกษตรกรรม เพราะบางส่วนได้รับการพัฒนา แต่ทางกลับกัน บางส่วนยังสะท้อนการด้อยพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาในลักษณะนี้เป็นดังภาพมายาที่ไม่ได้ฉายภาพซ้อนหลายมิติของสังคมให้ปรากฏชัดกล่าวคือ ภายใต้มายาภาพแห่งการพัฒนาได้สะท้อนความยากจนบนเส้นทางแห่งการพัฒนามาตลอด อนึ่งนั้นแม่แบบการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย มีลักษณะพึ่งพิงจากต่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ทุน เทคโนโลยี ตลาด เหล่านี้เป็นต้น การพึ่งพิงจากภายนอกโดยใช้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออกในฐานะมีทุนแรงงานต่ำ และทรัพยากรที่สมบูรณ์ เมื่อกาลผ่านไป ระบบพึ่งพิงนี้ ได้ทำให้ระบบเศรษฐกิจภายในประเทศอ่อนแอ เป็นความอ่อนแอสืบเนื่องจากการไม่พัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานรากกล่าวคือ ฐานที่เป็นจุดแข็งของไทย ซึ่งมีอยู่หลายอย่างด้วยกัน เช่น อุตสาหกรรม การเกษตร หัตถกรรม อุตสาหกรรมบริการ รวมทั้งนวดแผนไทยที่กำลังเป็นที่นิยมอยู่ในปัจจุบัน เป็นต้น ล้วนเป็นจุดแข็งที่สัมพันธ์กับฐานรากของสังคม ในส่วนของการพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ มักครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเฉพาะแรงงานในระบบอุตสาหกรรม หรือภาคเมืองเพื่อเพิ่มผลผลิตอุตสาหกรรมเป็นด้านหลัก ยังไม่สามารถดำเนินการถึงกลุ่มแรงงานในภาคเกษตรกรรมในส่วนชนบท ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ และเมื่อสะท้อนภาพการพัฒนาจากอดีตยิ่งปรากฏชัดถึงภาวะแห่งความยากจนเป็นทวีคูณ (ชมพู, 2552: บทความ)

ค. ผลกระทบด้านการศึกษา

ตามข้อมูลในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (2546 – 2549) โดยที่ภาวะความจนมีแนวโน้มลดลงมาตลอด ในช่วงก่อนวิกฤติ แต่กลับเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 11.4 ของประชากรทั้งประเทศ หรือคิดเป็นจำนวนคนจน 6.8 ล้านคนในปี 2539 หลังจากนั้นเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.9 หรือคิดเป็น 9.9 ล้านคนในช่วง 2544 ความยากจนที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่นี้มีมูลเหตุจากความเติบโตทางเศรษฐกิจบนความสูญเสียของภาคเกษตรกรรม และผลพวงจากการพึ่งพิงจากภายนอกเมื่อเศรษฐกิจของโลกที่เราไปพึ่งพิงได้เกิดวิกฤติ ไทยย่อมอยู่ในกระแสวิกฤติของโลกด้วย ส่วนความวิกฤติอันเกิดจากภายในเกิดจากความเติบโตทางเศรษฐกิจบนความสูญเสียของภาคเกษตรกรรมตามที่ได้กล่าวไปแล้ว การที่ชนบทสูญเสียอิสรภาพในเชิงเกษตรกรรม

สืบเนื่องจากทรัพยากรทางการเกษตรในชนบทถูกดูดมาป้อนภาคส่วนอุตสาหกรรม และแรงงานในชนบทหันเหไปสู่ภาคอุตสาหกรรม แรงงานเกษตรกรรมมีแนวโน้มเป็นผู้สูงอายุ และนับว่าหาได้ยากขึ้น ภาวะความยากจน เป็นภาวะของคนกลุ่มหนึ่งที่ไม่มีโอกาสตามแม่แบบแห่งการพัฒนานั้นเอง ซึ่งประกอบไปด้วย 3 โอกาสคือ 1) โอกาสทางเศรษฐกิจ 2) โอกาสทางการเมืองและ 3) โอกาสทางสังคม (ชมพู, 2552: บทความ)

1) โอกาสทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของคนจนส่วนใหญ่ของประเทศไทยตามที่ วนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์ (อ้างในชมพู, 2552: บทความ) กล่าวถึง คือ มีลักษณะเป็นเมืองขึ้น เพราะคนจนส่วนใหญ่ในภาคเกษตรกรรมต้องพึ่งพาตลาดภายนอก ซึ่งมีการขูดรีดระดับโลก ในรูปแบบของการกำหนดราคาพืชผล และส่งออกยาปราบศัตรูพืช ปุ๋ย อนึ่งนั้น ที่ดินทำกินนับว่าเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจในชนบทเป็นอย่างมาก เมื่อขาดแคลนที่ทำกินบวกกับที่ดินเสื่อมคุณภาพ ปัญหาฝนแล้ง สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย มูลเหตุเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของคนชนบทเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ชนบทที่ดำรงชีพด้วยระบบเกษตรกรรมได้ล่มสลายไปด้วย การล่มสลายของวิถีเกษตรกรรม คือการสูญหายลมหายใจของประเพณี วัฒนธรรมอันเป็นฐานของสังคมโดยรวม ภาวะแห่งความจนคือภาวะที่ไม่สามารถพึ่งตนเองในการดำรงชีพ คนจนในปัจจุบันนับว่ามีความรุนแรงกว่าอดีตมาก เนื่องจากความจนได้ซ้อนด้วยปัญหาขาดความอบอุ่นในครอบครัว ครอบครัวแตกแยกรวมทั้งชุมชนล่มสลาย นี่คือความยากจนซ้ำซ้อนเพราะขาดทั้งปัจจัยยังชีพและขาดทุนทางสังคม ในส่วนของคนจนเมืองก็พัฒนาจากคนจนชนบทที่ย้ายถิ่นเข้าสู่เมือง เมื่อเข้าสู่เมืองโอกาสทางเศรษฐกิจก็มีไม่มาก การที่คนจนมีโอกาสทางเศรษฐกิจไม่มาก เพราะขาดการศึกษา การที่คนจนขาดการศึกษาไม่ได้หมายว่า เขาไม่สนใจเรื่องการศึกษา แต่เพราะเขาขาดโอกาสทางการศึกษาต่างหาก ตรงนี้มีความเกี่ยวเนื่องอยู่หลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาในชนบทมีไม่พอ รวมทั้งมีดีไม่พอเมื่อเปรียบเทียบกับเมือง ระหว่างปากท้องกับการศึกษาเขาก็เลือกปากท้องก่อน เพราะฉะนั้น คนจนคือคนขาดโอกาส เพราะระบบของสังคมไทยไม่เอื้ออำนวยให้กับคนจนมากนัก ทางเลือกพอมีสำหรับคนจนในเมืองคือกลายเป็นชนชั้นแรงงานในเมือง

2) โอกาสทางการเมือง

คนจนแทบไม่ได้ประโยชน์อะไรมากนัก จากการเติบโตทางเศรษฐกิจภายใต้ระบบการเมืองที่ปกป้องผลประโยชน์ของชนชั้นกลาง แม้แต่การออกกฎหมายเพื่อพิทักษ์อุตสาหกรรมอำนาจทางการเมืองสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ ในส่วนของการกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ เมื่อชนชั้นล่างไม่มีโอกาสทางการเมืองไม่ได้มีส่วนในการกำหนดทางเดินของตัว ย่อมทำให้ชนชั้นล่างจำต้องเดินในทิศทางที่คนอื่นกำหนดให้ มีบางครั้งทางเดินที่ชนชั้นล่างเคยเดินแต่กลับถูกชนชั้นปกครองมาบีบให้หยุดเดิน หรือเดินบนเส้นทางที่ตนไม่ถนัด เช่นในกรณีการเวนคืนที่ทำกินเพื่อสร้างเขื่อนผลจากการสร้างเขื่อนนั้น ได้ไปทำลายวิถีชีวิตของคน

ท้องถิ่น อย่างเช่น พันธุ์ปลา อย่างเป็นลูกโซ่ตรงนี้ไม่ทราบว่าการสร้างเขื่อนนั้นได้ผลคุ้มหรือไม่ แต่ที่แน่ ได้พลังงานเพิ่มเติม เพื่อป้อนสู่อุตสาหกรรมในเมืองเป็นส่วนมาก นี่คือผลของการขาดโอกาสทางการเมืองซึ่งเป็นเหตุของความยากจนที่ระบบไม่ได้เปิดกว้างมากนักสำหรับชนชั้นล่าง ดังนั้นคนจนจึงเป็นฝ่ายถูกกระทำและถูกขับออกนอกระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบัน

3) โอกาสทางสังคม

ในยุคสมัยที่สังคมให้ความสำคัญเศรษฐกิจระบบเงินตรามากกว่าเศรษฐกิจแบบพึ่งพากันในชุมชนเดียวกัน การพึ่งพาระบบเศรษฐกิจจากภายนอกทำให้ความสัมพันธ์ในชุมชนลดความสำคัญลง เงินเป็นตัวกำหนดชนชั้นของสังคมนับว่าสร้างระบบความได้เปรียบเสียเปรียบในสังคมเป็นยิ่งนัก เช่น ในกรณีการจัดสรรงบประมาณสู่ท้องถิ่น เพื่อความเจริญของท้องถิ่นนั้น ระบบก็ไม่เอื้อต่อชนชั้นล่างมากนักเพราะไม่มีโอกาสเข้าไปจัดสรรทั้งนี้เพราะขาดอำนาจทางการเมือง

ภาวะความจนคือ คนที่ไม่มีโอกาสเนื่องจากระบบไม่เอื้ออำนวยให้ ดังนั้นการแก้ปัญหาคนจนจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่รัฐบาลจะต้องแก้ไขระบบที่เอื้ออำนวยให้คนจนได้ใช้ศักยภาพของตน เพื่อให้พึ่งตนเองได้ด้วยปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐานที่จำเป็นเป็นต้นว่าอาหารการกิน ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม การจัดทำโครงการของรัฐบาล อย่างเช่น สมัยท่านนายกทักษิน ชินวัตร นับว่าสอดคล้องกับความดีเป็นขั้นพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็น 30 บาทรักษาทุกโรค บ้านเอื้ออาทร เหล่านี้เป็นต้น และที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง คือการเปิดโอกาสให้คนจนเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้วยการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ซึ่งเป็นทุนของท้องถิ่นโดยตรง ดังนั้นในตอนท้ายนี้ ขอชี้ประเด็นลงไปว่าระบบการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจไทยตามแม่แบบทุนนิยมโลก ได้ทำให้ระบบเศรษฐกิจชุมชน (ชาตินิยม) ล่มสลายและแม่แบบการพัฒนาดังกล่าว ทำให้ชนบทขาดศักยภาพในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจภาวะคนจนคือคนที่ขาดโอกาส หลักการของการแก้ไขความยากจนคือการแก้โครงสร้างทั้งหมดของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย – การบริหาร ที่เป็นอุปสรรคต่อการมีโอกาสของคนส่วนมากของประเทศ อนึ่งนั้น สำหรับคนจนอีกมิติหนึ่งคือ คนจนเพราะขาดสิ่งเกินสิ่งต่ำเป็นแสวงหาเกินความพอดีขยายวงสู่การรบกวนผู้อื่น คนจนประเภทนี้จะแก้ไขจากองค์กรของรัฐไม่ได้ เห็นควรเป็นเรื่องขององค์กรของศาสนา เข้ามาบำบัดจิตวิญญาณให้สงบลงต่างหาก

ง. สังคมกับการพัฒนา

กระบวนการขัดเกลาสมาชิกในสังคมในฐานะเป็นเครื่องมือของรัฐ การขัดเกลาเพื่อนำคนเข้าสู่สังคมจะให้สมาชิกเหล่านั้นได้ใช้ชีวิตอยู่ได้ตามปกติ อย่างที่ควรจะเป็นภายใต้กฎกติกาแห่งสังคมนั้นๆ โดยที่ฝ่ายศาสนจักรใช้แรงจูงใจฝังจิตสำนึกให้ประกอบกรรมดี ฝ่ายอาณาจักรใช้กฎหมายที่มีสภาพบังคับมาควบคุมสังคม และส่วนฝ่ายการศึกษาทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้สร้างปัญญา เพื่อเป้าหมายก็คือ นำคน ควบคุมคน และให้แรงจูงใจคนเพื่อความดีงามแห่งบ้านเมือง

ในเมื่อความเป็นจริงตามที่กล่าวมา เราลองหันมาทบทวนดูการศึกษาซึ่งอยู่ใกล้กับเยาวชนเป็นจำนวนมากและมีเวลามิใช่น้อยสำหรับการศึกษาที่แต่ละคนต่างทุมเท ตรงนี้เราลองเปิดใจกว้างดูว่ามีอะไรที่ตกผลึกทางความคิดที่ไม่ได้นำไปเจียรนัยหรือไม่เป็นต้นว่า การศึกษาอันเกี่ยวกับชุมชนที่ผู้เรียนใช้ชีวิตอยู่ตลอดจนความเป็นไปของประเทศชาติในมิติที่ซับซ้อนทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตรงนี้เราได้มีการศึกษาให้มองผ่านภาพซ้อนอันนั้นหรือไม่ (ชมพู, 2552: บทความ)

เมื่อกระบวนการทางสังคม (social process) แปลว่าองค์กรต่างๆ จะต้องทำในลักษณะสัมพันธ์กัน กระบวนการขัดเกลาที่สัมพันธ์กับการพัฒนาคนตามกรอบคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเห็นควรเน้นที่ศูนย์กลางเริ่มต้นที่คนให้มีความพร้อมก่อน เราต้องมาดูก่อนว่ากระบวนการนำคนเข้าสู่สังคมให้พร้อมในระดับท้องถิ่นและมีความพร้อมที่จะส่งต่อสู่ความเป็นสากลนั้น ตรงนี้ผู้เขียนเห็นว่าจะต้องไปด้วยกันในลักษณะสนับสนุนระหว่างท้องถิ่นภิวัตน์กับโลกาภิวัตน์ โดยที่องค์กรของรัฐจะต้องลงมาดูในกรอบ ไทยในสากล และสากลในไทย กล่าวคือ สิ่งใดเห็นว่าควรอภิวัตน์จากสากลให้เป็นเนื้อเดียวกันกับท้องถิ่นภิวัตน์ เช่นภาษาอังกฤษ ภาษาอาหรับ และภาษามลายูอันเป็นภาษาสากล รวมถึงความเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น ควรกระตุ้นให้เกิดการเรียนโดยหวังผลที่ใช้งานขยายความเป็นการพัฒนา รวมทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของบ้านเมืองของเรา ก็ควรมีการศึกษาในเชิงวิพากษ์โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ส่วนไทยในสากลนั้นเรามีอัตลักษณ์ในรูปของวัฒนธรรมที่พร้อมอภิวัตน์สู่สากลได้อย่างไร เช่น ภาษา อาหารไทย ความเป็นเฉพาะเชิงอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นที่ต่างชาติไม่มี เราจะทำให้เป็นเรื่องอยู่ในสมัยได้อย่างไร ตรงนี้เป็นเรื่องของการนำความเป็นสากลเข้าสู่สังคมไทยและนำความเป็นไทยสู่สากล ผ่านองค์กรของรัฐคือ สถาบันการศึกษาและศาสนา และสถาบันการเมืองและการปกครอง ที่กล่าวเช่นนี้เป็นเพราะช่วงรอยต่อวิกฤตทางการเมืองที่ผ่านมา เรามีการเรียนรู้ในเชิงวิพากษ์ทางการเมืองการปกครอง การร่างรัฐธรรมนูญมากน้อยแค่ไหน หรือกล่าวโดยรวมๆ แล้วเหตุการณ์ในแวดวงการบ้านการเมืองอันเป็นเรื่องเป็นเรื่องตาย เราแทบจะไม่ได้มีการศึกษาแบบขยายผล หากแต่เรารอผลบริโภคทางการเมืองคือ ใช้สิทธิเลือกตั้งอันเป็นปลายเหตุ หากเป็นอยู่อย่างนี้คงไม่เพียงพอสำหรับบ้านเมืองเราที่กำลังพัฒนาอยู่ เท่ากับว่าการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองซึ่งแทบไม่สัมพันธ์กับการศึกษา ตรงนี้เป็นการอภิวัตน์ความเป็นสากลในลักษณะครอบลงไปยังฐานรากในลักษณะจัดวาง โดยมิได้เตรียมคนภายในท้องถิ่นด้วยความรู้เพื่อรองรับความเป็นสากล

อนึ่งการจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมาประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ถ้าเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชียด้วยกัน ไม่ว่าจะเปรียบเทียบโดยใช้ข้อมูล World Competitiveness Yearbook ของ IMD ข้อมูล World Education Report ของ UNESCO และข้อมูลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยของ Asiaweek จะพบว่าการศึกษาไทยยังด้อยกว่าของประเทศต่าง ๆ อยู่มาก ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยแบบโชคช่วย และการต่อยอดประชาธิปไตยแบบล้มกระดานแล้วปักชำ

ใหม่คงไม่ใช่ เราจะต้องมีพื้นฐานด้านทรัพยากรมนุษย์ด้วยองค์ความรู้ (Human Infrastructure) ที่พร้อมมาต่อยอดสังคมเราในทศวรรษหน้าอย่างไร เราจะต้องมีกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ แม้ต้นเหตุของวิกฤตทางเศรษฐกิจของไทยอาจสรุปว่า มาจากความล้มเหลวทางการเมืองก็ตาม แต่ความผิดอีกประการหนึ่งก็คือ แรงงานของเรามีการศึกษาไม่เพียงพอ จึงไม่พร้อมที่จะถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี รวมทั้งไม่สามารถมองความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจกับการเมืองว่า มีผลกระทบต่อกันอย่างไร นี่คือโจทย์สำหรับคนไทยในต้นศตวรรษที่ 21 เป็นเหตุผลและความจำเป็นที่เราต้องหันมาทบทวนในเรื่องการจัดการศึกษากันใหม่ เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศไทยอย่างเป็นระบบต่อไป การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในสหัสวรรษหน้าได้ ทั้งนี้เราจะต้องกำหนดเป้าหมายว่าจะให้สังคมไทยยุคใหม่เป็นเช่นไร แล้วพยายามใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่เป้าหมายนั้น

โดยสรุปแล้ว การจัดทำหลักสูตรการศึกษาของทุกระดับ ควรเปิดเผยประวัติศาสตร์ ด้านการเมือง สังคม การศึกษา และวัฒนธรรมของพื้นที่โดยตั้งอยู่บนฐานของความเป็นจริง โดยยึดถือความปรองดองของชาติ และดำเนินยุทธศาสตร์ให้เกิดความเป็นสมานฉันท์จากสังคมที่หลากหลายด้านวัฒนธรรม

คำสอนทุกศาสนาในตำราเรียนต้องได้รับการรับรองจากฝ่ายกิจการด้านศาสนาของทุกศาสนา จากองค์กรกลางที่มาจากคณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัด โดยส่งผ่านไปยังประมุขของแต่ละศาสนาอย่างเช่น สำนักจุฬาราชมนตรี และสมเด็จพระสังฆราช เป็นต้น

ข้าราชการในพื้นที่ ควรให้มีการจัดอัตราส่วนตามจำนวนความหลากหลายของประชากรในพื้นที่เป็นหลัก

ฉะนั้น เราเห็นว่า การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา การที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นสาเหตุหนึ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์ชนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง

4.2.4 การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแล ทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 1: วิเคราะห์

ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 45 มีความเชื่อว่า สาเหตุที่เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเองของแต่ละพื้นที่นั้นสืบเนื่องมาจากการบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแล

ทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น แม้ว่าผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เชื่อว่า การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรควรเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดโดยรัฐบาลกลางกำหนดอำนาจการใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นธรรมแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดอย่างชัดเจน การจัดเก็บรายได้การบำรุงท้องที่ร้อยละ 80 สำหรับบำรุงท้องที่ และร้อยละ 20 ต้องส่งไปยังรัฐบาลเพื่อให้เป็นงบประมาณแผ่นดินของส่วนกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 74 เชื่อว่าการให้ทางรัฐบาลจัดการส่งเสริมช่วยเหลือด้านงบประมาณสู่จังหวัดเป็นสิ่งที่ดี ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมในกรณีที่จังหวัดใดมีงบประมาณไม่พอใช้ นอกจากนี้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเช่น การทำเหมืองแร่ การดูแลป่าไม้ และการทำประมง ซึ่งเป็นผลประโยชน์ที่ได้จากการทำสัมปทานต่างๆ รวมทั้งการทำประมงในเขตน่านน้ำของแต่ละจังหวัดที่ติดชายทะเลนั้น ควรอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด และการดูแลค่าจ้างแรงงานและการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เป็นความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนอีกจำนวนหนึ่งไม่เห็นด้วยด้วยเหตุผลคือ การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวนั้นไม่ใช่ต้นเหตุของปัญหา

ตารางที่ 4.5: การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้าง แรงงาน และการท่องเที่ยว N= 2200 (100%)

ลำดับที่	คำถาม-ความเห็น
23(1)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรควรเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดโดยรัฐบาลกลางกำหนดอำนาจการใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นธรรมแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดอย่างชัดเจน (35%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (35%) เห็นด้วย (20%) ไม่ทราบ (7%) ไม่เห็นด้วย (3%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะอะไร.....
24(2)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการจัดเก็บรายได้การบำรุงท้องที่ร้อยละ 80 สำหรับบำรุงท้องที่ และร้อยละ 20 ต้องส่งไปยังรัฐบาลเพื่อให้เป็นงบประมาณแผ่นดินของส่วนกลาง (36%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (35%) เห็นด้วย (25%) ไม่ทราบ (3%) ไม่เห็นด้วย (1%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะอะไร.....
25(3)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้ทางรัฐบาลจัดการส่งเสริมช่วยเหลือด้านงบประมาณเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ในกรณีที่จังหวัดใดมีงบประมาณไม่พอใช้ (40%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (34%) เห็นด้วย (18%) ไม่ทราบ (6%) ไม่เห็นด้วย (2%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะอะไร.....

26(4) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเช่น การทำเหมืองแร่ การดูแลป่าไม้ และการทำประมง ซึ่งผลประโยชน์จากการทำสัมปทานต่างๆ รวมทั้งการทำประมงในเขตน่านน้ำของแต่ละจังหวัดที่ติดชายทะเลอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด

(22%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (40%) เห็นด้วย (20%) ไม่ทราบ (12%) ไม่เห็นด้วย (6%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

27(5) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการดูแลค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เป็นความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด โดยคำนึงถึงหลักสากล และให้สอดคล้องกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น

(24%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (40%) เห็นด้วย (21%) ไม่ทราบ (12%) ไม่เห็นด้วย (3%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

28(6) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับ "การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น" ทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง

(24.5%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (20.5%) เห็นด้วย (25%) ไม่ทราบ (20%) ไม่เห็นด้วย (10%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

แหล่งข้อมูล: คณะผู้วิจัยสำรวจระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายา พ.ศ. 2553

จากตารางที่ 4.5 คำถามที่ 1 ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรควรเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดโดยรัฐบาลกลางกำหนดอำนาจการใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นธรรมแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดอย่างชัดเจน ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 70 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ สามารถกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนระดับรากหญ้าโดยตรง ทั้งนี้พ่อบ้าน (ผู้ว่าราชการจังหวัด) จะรู้อย่างลึกซึ้งถึงความจำเป็นของลูกบ้าน (ประชาชน) และเป็นรูปแบบผู้ว่า CEO ซึ่งการกระจายอำนาจจะได้ดำเนินการอย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวน ร้อยละ 20 ที่ตอบว่า "ไม่ทราบ" นั้น ให้เหตุผลว่า ต้องพิจารณาดูตามความเหมาะสมด้วย ส่วนอีกจำนวนร้อยละ 10 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ "บุคคลดังกล่าว (ผู้ว่าราชการจังหวัด) เป็นบุคคลที่คดโกงประชาชนชัดๆ ไม่ว่าประเทศไทยจะอยู่ในระบบไหนก็ตาม มีแต่จะสร้างความลำบากมากขึ้นเท่านั้นเอง ซึ่งเห็นว่าระบบที่ผ่านมานั้นดีอยู่แล้ว"

คำถามที่ 2 (ตารางที่ 4.5) เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้การบำรุงท้องที่ร้อยละ 80 สำหรับบำรุงท้องที่ และร้อยละ 20 ต้องส่งไปยังรัฐบาลเพื่อให้เป็นงบประมาณแผ่นดินของส่วนกลาง ปรากฏว่าผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 71 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะว่า สามารถนำทรัพยากรไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นได้ ซึ่งจะได้พัฒนาพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว และจะไม่มีขั้นตอนมาติดขัดให้เกิดความยุ่งยาก

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 4 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ สิ่งที่ประชาชนต้องการคือ การบริหารด้วยตนเองร้อยละ 100 ฉะนั้น ควรให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจเอง และภาษีบำรุงท้องที่จะควรเป็น 70 ต่อ 30 ดีกว่า นอกจากนี้ บางท่านยังให้ความเห็นว่า ควรส่งภาษีเข้าส่วนกลางแล้วให้ส่วนกลางกระจายลงมา

คำถามที่ 3 (ตารางที่ 4.5) เกี่ยวกับการให้ทางรัฐบาลจัดการส่งเสริมช่วยเหลือด้านงบประมาณเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ในกรณีที่จังหวัดใดมีงบประมาณไม่พอใช้ ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 74 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ การส่งเสริมช่วยเหลือด้านงบประมาณเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมถือเป็นการยกระดับความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่โดยตรง แต่ทั้งนี้ต้องไม่มีการโกงกิน

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 8 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เพราะไม่เกิดความยุติธรรม แม้ว่า ที่ผ่านมามีการพัฒนาเฉพาะส่วนกลางเท่านั้นก็ตาม แต่เรื่องงบประมาณนั้น การจัดสรรควรให้เป็นหน้าที่ของอปท. (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

คำถามที่ 4 (ตารางที่ 4.5) เกี่ยวกับการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเช่น การทำเหมืองแร่ การดูแลป่าไม้ และการทำประมง ซึ่งผลประโยชน์จากการทำสัมปทานต่างๆ รวมทั้งการทำประมงในเขตน่านน้ำของแต่ละจังหวัดที่ติดชายทะเลอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 62 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ที่บริหารจัดการในพื้นที่โดยตรง ที่ผ่านมาเป็นการเลือกพรรคพวกเข้ามาหาผลประโยชน์ และไม่มีองค์กรที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบ หากทำอย่างนี้ (ผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจากเลือกตั้งเป็นผู้ดูแล) ได้ก็จะเกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพได้สูงกว่าที่เป็นอยู่ ทั้งนี้มีความเชื่อว่า ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งสำคัญของประเทศ

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 18 ไม่เห็นด้วยและไมเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า การบริหารราชการแบบเดิมคือ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติเป็นหน้าที่ของส่วนกลาง "เป็นผู้ดูแลนั้นดีอยู่แล้ว"

คำถามที่ 5 (ตารางที่ 4.5) เกี่ยวกับการดูแลค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เป็นความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด โดยคำนึงถึงหลักสากล และให้สอดคล้องกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 64 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะว่า การดูแลค่าจ้างแรงงานและการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เป็นความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ถือเป็นการสร้างรายได้และพัฒนาให้กับคนระดับรากหญ้าในพื้นที่ และจะทำให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม และผู้นำบางท่านเสริมในลักษณะที่กังขาอีกว่า "ภาษีจากสามสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ก็มีไม่น้อยแต่ไม่ทราบว่าไปพัฒนากันที่ไหน"

คำถามที่ 6 (คำถามสุดท้ายในตารางที่ 4.5) เกี่ยวกับความเห็นที่ว่า "การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น" นั้น ทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเองหรือไม่ ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 45 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะเชื่อว่า การบริหารจัดการต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงสู่การพัฒนาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 25 ที่ตอบว่า "ไม่ทราบ" นั้น แสดงเหตุผลว่าปัญหาดังกล่าวเกิดจากสิ่งที่บ่งบอกถึงความไม่จริงใจหรือไม่ใส่ใจของรัฐบาล ส่วนอีกผู้นำอีกจำนวน ร้อยละ 30 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวนั้นไม่ใช่ต้นเหตุของปัญหา หากมีการเปลี่ยนแปลงโดยขาดความรอบคอบนั้น จะทำให้เกิดความเสียหายมากกว่า

โดยสรุปแล้ว ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 45 มีความเชื่อว่า "สาเหตุที่เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง" ของแต่ละพื้นที่นั้นสืบเนื่องมาจากการบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น แม้ว่าผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 70 เชื่อว่า การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรควรเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดโดยที่รัฐบาลกลางกำหนดอำนาจการใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นธรรมแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดอย่างชัดเจน ผู้นำชุมชนร้อยละ 71 เชื่อว่า การจัดเก็บรายได้การบำรุงท้องที่ร้อยละ 80 ที่นำไปใช้สำหรับบำรุงท้องที่ และร้อยละ 20 ต้องส่งไปยังรัฐบาลเพื่อให้เป็นงบประมาณแผ่นดินของส่วนกลาง ร้อยละ 70 เชื่อว่า การให้ทางรัฐบาลจัดการส่งเสริมช่วยเหลือด้านงบประมาณสู่จังหวัดเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมในกรณีที่จังหวัดใดมีงบประมาณไม่พอใช้ ร้อยละ 62 เชื่อว่า การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเช่น การทำเหมืองแร่ การดูแลป่าไม้ และการทำประมง ซึ่งผลประโยชน์จากการทำสัมปทานต่างๆ รวมทั้งการทำประมงในเขตน่านน้ำของแต่ละจังหวัดที่ติดชายทะเลควรอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด และร้อยละ 64 เชื่อว่า การดูแลค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เป็นความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด

ส่วนที่ 2: อภิปรายผล

ในส่วนข้อย่อยนี้ เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของการบริหารด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยว จึงลำดับการอภิปรายความสำคัญของภาษีอากรเป็นลำดับแรก แล้วต่อด้วย ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ ค่าจ้างแรงงานการ และท่องเที่ยวเป็นลำดับสุดท้าย

1) ภาษีอากร

ภาษีอากร คือสิ่งที่รัฐบาลบังคับเก็บจากราษฎร เพื่อใช้เป็นประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่ได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษีอากร หรืออีกความหมาย คือ เงินได้หรือทรัพยากร ที่เคลื่อนย้ายจากเอกชนไปสู่รัฐบาล แต่ไม่รวมถึงการกู้ยืมหรือขายสินค้า หรือให้บริการในราคาทุนโดยรัฐบาล วัตถุประสงค์ในการเก็บภาษี เพื่อหารายได้ให้พอกับค่าใช้จ่ายของรัฐบาล เพื่อการกระจายรายได้ เพื่อควบคุมการบริโภคของประชาชน เพื่อการชำระหนี้สินของรัฐบาล หรือสนองนโยบายธุรกิจและการคลังของรัฐบาล ประเภทภาษีอากร แบ่งเป็นภาษีอากรทางตรง และภาษีทางอ้อม ซึ่งกฎหมายที่ทางรัฐบาลใช้ในการเรียกเก็บภาษี คือ ประมวลรัษฎากร

ลักษณะของภาษีอากรที่ดี รัฐธรรมนูญเกือบทุกฉบับมักบัญญัติให้ประชาชนมีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ ในการบัญญัติกฎหมายภาษีอากรที่ดีนั้น มีหลักการบางประการที่ควรคำนึงถึง เพื่อให้ประชาชนมีความสมัครใจในการเสียภาษีอากร และให้กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาษีอากรที่ดีควรมีลักษณะคือ 1) มีความเป็นธรรม 2) มีความแน่นอน และชัดเจน 3) มีความสะดวก 4) มีประสิทธิภาพ 5) มีความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ 6) อำนวยรายได้ และ 7) มีความยืดหยุ่น (วิกิพีเดีย. 2549. ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร. http://www.account.co.th/view-news.php?itemid=49 [1/7/2553])

โครงสร้างกฎหมาย กฎหมายภาษีอากรทุกฉบับ มีหัวข้ออันเป็นโครงสร้างของกฎหมายฉบับนั้นๆ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 6 หัวข้อด้วยกัน คือ 1) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร 2) ฐานภาษีอากร 3) อัตราภาษีอากร 4) การประเมินการจัดเก็บภาษีอากร 5) การอุทธรณ์ภาษีอากรและ 6) เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และโทษ

ประเภทของภาษีในประเทศไทย ภาษีอากรที่ทางกรมสรรพากร จัดเก็บมี 5 ประเภท คือ 1) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา 2) ภาษีเงินได้นิติบุคคล 3) ภาษีมูลค่าเพิ่ม 4) ภาษีธุรกิจเฉพาะและ 5) ภาษีอากรแสตมป์

และภาษีส่วนที่จัดเก็บโดยส่วนท้องถิ่น ได้แก่ 1) ภาษีป้าย 2) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และ 3) ภาษีบำรุงท้องที่ อีกทั้งยังมีภาษีอากรที่จัดเก็บโดย กรมสรรพสามิต ที่เรียกว่าภาษีสรรพสามิต ที่เรียกเก็บกับสินค้าและบริการบางประเภท เช่น สุรา ยาสูบ น้ำหอม

2) ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้

ปัญหาที่สำคัญที่สุดของเศรษฐกิจไทยในขณะนี้คือ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ของครอบครัวและประชากรไทย ทั้งนี้เหตุผลแรกคือ นักเศรษฐศาสตร์ไทยที่สนใจเรื่องการกระจายรายได้ และผลของความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้มีอยู่น้อยมาก และเหตุผลที่สอง

คือ ปัญหาที่เกิดจากความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้มักจะซ่อนตัวอยู่ในปัญหาอื่น ทำให้เรามองไม่เห็นหรือวิเคราะห์วินิจฉัยผิดไป

ก. สาเหตุที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ

อันที่จริงในทรรศนะเรื่องการกระจายรายได้ของไทยที่มีการศึกษามากว่า 30 ปี มีความเชื่อมั่น ในความสำคัญของปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ของไทยนั้น เป็น เพราะเราไม่ได้แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างจริงจังในอดีต ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนประเทศไทยของเราทุกวันนี้จึงไปไม่ได้เต็มที่ มีอุปสรรคขัดข้องต่างๆ นานา จนหลายประเทศแซงหน้าเราไปเกือบหมดแล้ว และหากเรายังแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของเราไม่ได้ ความสำเร็จ ในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจในภาพรวมในอนาคตของเราจะเกิดขึ้นได้ลำบาก ทั้งนี้ ตัวเลขหรือข้อมูลที่ใช้ในการวัดหรือคำนวณความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของครอบครัว หรือประชากรไทยโดยปกติ จะได้มาจากการสำรวจรายได้รายจ่ายของครัวเรือนและประชากรไทยทั่วประเทศ โดยการสุ่มตัวอย่างทุกๆ สองปีโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจที่ว่านี้มีชื่อเรียกว่า การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ซึ่งโดยปกติจะทำทุกสองปีที่ลงท้ายด้วยเลขที่ เช่น ครั้งสุดท้ายที่ทำการสำรวจคือปี 2552 และครั้งต่อไปจะทำในปี 2554

จากตัวอย่างทั้งหมดที่ทางสำนักงานสถิติแห่งชาติสุ่มขึ้นมาจากครัวเรือนทุกภาค ซึ่งจะได้จำนวนครัวเรือนตัวอย่างกว่า 30,000 ตัวอย่าง (เมธี, 2550: มติชนรายวัน 03 ส.ค. ปีที่ 17 ฉบับที่ 10737) จะทำให้เรารู้ว่า รายได้ของครัวเรือนเหล่านี้ทั้งที่เป็นรายได้ที่เป็นตัวเงินที่หัวหน้าครัวเรือนนั้นหาขึ้นเอง หรือได้รับมาจากสมาชิกคนอื่นในครัวเรือน (เช่น ไปทำงานที่อื่นแล้วส่งเงินมาให้) และรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น สัตว์เลี้ยงหรือพืชผักที่เลี้ยงหรือปลูกไว้กินเอง หรือสิทธิประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่อยู่ในรูปแบบของตัวเงินนั้นเป็นเท่าใด (เมธี, 2550: มติชนรายวัน 03 ส.ค. ปีที่ 17 ฉบับที่ 10737)

จากนั้นเราก็เอาตัวเลขหรือข้อมูลดังกล่าวมาคำนวณดูว่า ครอบครัวแต่ละครอบครัวหรือคนไทยแต่ละคนมีรายได้โดยเฉลี่ย ห่างจากรายได้โดยเฉลี่ยของทุกคนในประเทศมากน้อยแค่ไหน ถ้าไม่ห่างกันเลย เช่น ถ้าทุกคนมีรายได้เท่ากันหมด ความห่างหรือความแตกต่างระหว่างรายได้ของแต่ละคน กับรายได้เฉลี่ยของประเทศก็ไม่มี หรือมีความแตกต่างเท่ากับศูนย์ แสดงว่าสภาพเช่นนี้เป็นสภาพการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันโดยสมบูรณ์ คือ ไม่มีความเหลื่อมล้ำเลย

แต่ถ้าในทางกลับกัน ถ้ารายได้ของประเทศไทยตกอยู่ที่คนคนเดียว โดยที่คนอื่นในสังคมไม่มีรายได้เลย ความห่างหรือความแตกต่างในกรณีนี้ก็จะมีค่าเท่ากับหนึ่ง ซึ่งถือเป็นความเหลื่อมล้ำสูงสุด ในโลกของความเป็นจริงนั้น การกระจายรายได้แบบสุดโต่งที่มีค่าเป็นศูนย์หรือเป็นหนึ่งนี้คงไม่มี แต่จะกระจายอยู่ระหว่างศูนย์กับหนึ่ง

กล่าวคือ ถ้าประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้สูง ค่าดัชนีการกระจายรายได้นี้ก็จะมีค่าใกล้ไปทางหนึ่ง แต่ถ้ามีความเหลื่อมล้ำน้อย ค่าดัชนีนี้ก็จะใกล้ไปทางศูนย์ ดัชนี

วัดการกระจายรายได้ตามที่กล่าวถึงข้างต้นนี้ มีชื่อเรียกตามชื่อคนคิดขึ้นมาเป็นคนแรกว่า "ค่าจินี่" หรือ Gini Index จากการวัดหรือคำนวณค่าจินี่ของไทยซึ่งท่านเมธี ครองแก้ว ได้มีส่วนในการทำมากกว่า 30 ปีก็พบว่า การกระจายรายได้ของไทยมีความเหลื่อมล้ำเพิ่มขึ้นมาโดยตลอดช่วงแรกของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (เมธี, 2550: มติชนรายวัน 03 ส.ค. ปีที่ 17 ฉบับที่ 10737)

กล่าวคือ เพิ่มขึ้นจากประมาณ 0.3 เศษๆ เมื่อตอนแผนพัฒนาฉบับที่ 1 ขึ้นไปเรื่อยๆ จนถึงสูงสุดประมาณ 0.55 เมื่อตอนแผนพัฒนาฉบับที่ 7 แล้วเริ่มลดลงบ้าง แต่อยู่ได้ไม่นานประเทศก็ประสบภาวะวิกฤต ทำให้ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้พุ่งสูงขึ้นไปอีก จนในปัจจุบันหลังจากเศรษฐกิจฟื้นตัวแล้ว ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้เมื่อวัดโดยค่าจินี่ ก็มาอยู่ถึงระดับก่อนวิกฤตอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งก็ถือว่าเป็นเรื่องดี แต่ทว่าขนาดของความเหลื่อมล้ำที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ยังต้องถือว่าอยู่ในระดับที่น่าวิตกเป็นอย่างยิ่ง สำหรับประเทศที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยทั่วไป อยู่ในระดับสูงอย่างเช่นประเทศไทย กล่าวคือ ค่าจินี่ของไทยยังอยู่ในระดับ 0.5 ซึ่งไม่ต่างกว่าประเทศกำลังพัฒนาในอัฟริกาอย่างเช่น ไนเจอร์ มาลี หรือแซมเบียมากนัก

ซึ่งจะเห็นว่า ปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้มักจะเป็นปัญหาระยะยาวที่ซ่อนตัวอยู่ในปัญหาเศรษฐกิจโดยทั่วไป ทำให้คนส่วนใหญ่มองไม่เห็นความรุนแรงของมัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าความเหลื่อมล้ำดังกล่าวเกิดขึ้นภายใต้การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง อย่างที่เราเห็นในกรณีประเทศไทย ปัญหาดังกล่าวยิ่งจะถูกมองข้ามไปได้ง่ายมากขึ้น

โดยปกติคนทั่วไปมักจะไม่สนใจว่าคนอื่นเขาจะมีรายได้ความเป็นอยู่ดีกว่าเราอย่างไร ขอให้เรามีรายได้ตามสมควรและเพิ่มโดยสม่ำเสมอ ไม่ขัดสน หรือกระเบียดกระเสียดจนเกินไปก็พอใจแล้ว

จุดนี้เองคือ จุดที่ทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ เป็นปัญหาที่ซ่อนตัวอยู่ในปัญหาโดยทั่วไป ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์แล้วต้องถือว่าความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความไม่สำเร็จในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างหนึ่ง กล่าวคือ มีคนกลุ่มน้อยในสังคมได้รับประโยชน์จากการพัฒนาในรูปของรายได้ ความร่ำรวยหรือความมั่งคั่งมากกว่าคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ

ผู้นำหรือผู้บริหารประเทศที่ดีย่อมต้องคิดถึงอนาคตในระยะยาวของประเทศ และไม่ทำเฉพาะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หรือการสร้างความนิยมจากสังคมหรือประชาชนด้วยผลในระยะสั้น ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสภาพการณ์ในอนาคตได้

ด้วยเหตุนี้เองยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนประเทศไทยที่ถูกต้องและเหมาะสม จึงต้องหยิบยกเอาเรื่องความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ ขึ้นมาเป็นประเด็นหลักในการพิจารณาให้ได้

ในทางเศรษฐศาสตร์นั้น เราได้พิสูจน์แล้วว่าประเทศหนึ่งที่มีความเท่าเทียมกันในการกระจายรายได้สูงกว่าอีกประเทศหนึ่ง จะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาได้เร็วกว่าและยั่งยืนกว่า หรือกล่าว

อีกนัยหนึ่งก็คือ ประเทศที่พัฒนาแล้วมักจะมีลักษณะของการกระจายรายได้เท่าเทียมกัน มากกว่าประเทศที่ด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา

3) แนวทางแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ

แนวทางนโยบายแห่งรัฐในทางเศรษฐกิจ ในรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 มาตรา 87 ได้กล่าวไว้ในตอนแรกว่า "รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด" ซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกต้องและเหมาะสม เพราะกลไกตลาดจะสร้างประสิทธิภาพให้เกิดในเศรษฐกิจทั้งระบบ

แนวทางที่รัฐบาลจะทำได้เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้อาจจะประกอบด้วย 4 แนวทางคือ 1) การอาศัยกลไกตลาดเป็นเครื่องมือในการสร้างการแข่งขัน เพื่อประสิทธิภาพในระบบเศรษฐกิจ และลดการผูกขาดตัดตอน 2) การใช้นโยบายการคลังโดยผ่านนโยบายภาษีอากรและการใช้จ่ายสาธารณะ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำโดยการทำให้ฐานะโดยเปรียบเทียบ ของกลุ่มคนรวยลดลง โดยผ่านระบบภาษีและเพิ่มฐานะ โดยเปรียบเทียบของกลุ่มคนจน ได้เพิ่มขึ้นโดยผ่านระบบการใช้จ่ายสาธารณะของรัฐบาล 3) การใช้นโยบายทางด้านอื่นๆ ที่จะเป็นการเพิ่มศักยภาพหรือโอกาสของกลุ่มคนยากจน ให้สามารถแข่งขันกับกลุ่มคนรวยได้ เช่น การให้โอกาสทางการศึกษาและการเพิ่มทุนมนุษย์ โดยไม่ให้ฐานะทางรายได้ของครอบครัวเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาหาความรู้ดังกล่าว และการได้รับการดูแลจากรัฐโดยผ่านรัฐสวัสดิการในสภาวะพิเศษ เช่น ในยามชราภาพ หรือความไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ เพื่อไม่ให้ฐานะความเป็นอยู่โดยเปรียบเทียบของคนกลุ่มนี้ลดลง เมื่อเทียบกับคนกลุ่มอื่นในสังคม และ 4) การสร้างธรรมาภิบาลของบริษัท (Good Governance) หรือการสร้างความรับผิดชอบของบริษัทต่อสังคม (Corporate Social Responsibility หรือ CSR) ล้วนแล้วแต่จะมีผลทำให้การกระจายรายได้ดีขึ้นทั้งสิ้น เช่น ทำให้การค้ากำไรเกินควรลดลง การหลบเลี่ยงภาษีและการแข่งขันโดยการเอารัดเอาเปรียบหรือผูกขาดตัดตอนลดลง และการแบ่งปันผลกำไรคืนสู่สังคม หรือการบริจาคให้สังคมของผู้ประกอบการและผู้ประสบความสำเร็จในธุรกิจมีมากขึ้น เป็นต้น

4) แนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้

ในส่วนนี้เป็นการอภิปรายถึง การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก สร้างระบบคุ้มครองทางสังคม พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาระบบคุ้มครองทางการเมือง และการปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน

การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก และการจัดระบบบริการสังคมให้แก่คนยากจน

ก) เสริมสร้างศักยภาพและกระบวนการเรียนรู้ของคนยากจน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของคนยากจนในการวิเคราะห์ คิดเป็น ทำเป็น และพึ่งพาตนเองได้ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนอย่างเช่น 1) ส่งเสริมบทบาทของคนยากจน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนโดยใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือสร้างกระบวนการเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำในกิจกรรมต่างๆ และการ

เปิดเวทีประชาคมท้องถิ่น 2) สนับสนุนองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีการจัดการเงินทุนและการตลาด โดยจัดตั้งศูนย์ข้อมูล เพื่อแหล่งการเรียนรู้เพิ่มพูนทักษะโอกาสในการประกอบอาชีพ และ 3) กระตุ้นและส่งเสริมให้มีการถ่ายทอด องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น จากปราชญ์ชาวบ้าน และส่งเสริมให้มีการยกย่องเป็นแบบอย่าง

ข) สร้างระบบคุ้มครองทางสังคมและเพิ่มภูมิคุ้มกันความเสี่ยง มุ่งเน้นให้มีการดำเนินมาตรการ แผนงาน โครงการบริการทางสังคมในระดับพื้นที่แก่คนยากจนอย่างทั่วถึง ควบคู่ไปกับการจัดสวัสดิการต่างๆ ให้สอดคล้องกับปัญหาของคนยากจน อย่างเช่น 1) ส่งเสริมการดำเนินงานโครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้คนยากจนอย่างเพียงพอและทั่วถึง 2) จัดหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพ ให้สอดคล้องกับกลุ่มยากจนเป้าหมาย 3) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการโดยชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและช่วยเหลือกันเองในกลุ่มสมาชิก 4) ประสานการพัฒนาเครือข่ายภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนในการให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคมแก่คนยากจนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และ 5) สร้างหลักประกันสังคมให้แก่กลุ่มคนยากจนประเภทต่างๆ อาทิ ครอบครัวยากจนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ คนยากจนผู้ด้อยโอกาส คนพิการทุพพลภาพ และคนชรา เป็นต้น

ค) พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น โดยดำเนินการควบคู่กับส่งเสริมเศรษฐกิจมหาภาค เพื่อสร้างงานและรายได้ให้แก่คนยากจน และดำเนินการบรรเทาความยากจนจากปัญหาเฉพาะหน้า อย่างเช่น 1) เร่งให้มีการดำเนินงานสนองกระแสพระราชดำรัส “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ในการแก้ไขปัญหาความยากจนให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง สร้างความเข้มแข็งในกระบวนการผลิตต่อเชื่อมกับระบบตลาด ยกระดับความสามารถเป็นผู้ประกอบการได้ 2) พัฒนาของสังคมเกษตรกรยากจน ไปสู่สังคมการเรียนรู้มีความพร้อมและศักยภาพรองรับการเปลี่ยนแปลงและพึ่งตนเองได้ 3) เพิ่มศักยภาพและขยายโอกาสการเรียนรู้ให้แก่คนยากจน พัฒนาทักษะความสามารถในการวิเคราะห์และเลือกตัดสินใจได้ด้วยตนเอง 4) ส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรและคนยากจนในการเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิทยาการสมัยใหม่ในภาคการเกษตร รวมทั้งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ร่วมกัน 5) ส่งเสริมระบบและขบวนการสหกรณ์ ให้เป็นแหล่งการสร้างสรรค์ด้านอาชีพและสร้างรายได้ของคนยากจนในท้องถิ่น 6) เร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหาผลกระทบของนโยบายการค้าเสรี ที่มีต่อภาคเกษตรกรรมและเกษตรยากจนส่วนใหญ่ 7) ทบทวนการกำหนดหลักเกณฑ์ และมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้สินคนยากจนที่ได้รับการโอนหรือปลดเปลื้องหนี้ให้มีความเหมาะสม และอย่างสมเหตุสมผล (อาทิ หนี้สินที่เกิดจากผลกระทบภัยธรรมชาติ เป็นต้น) และ 8) ส่งเสริมการระดมเงินออม และจัดหาแหล่งทุนปลอดดอกเบี้ยหรือดอกเบี้ยต่ำ โดยรัฐสนับสนุนการจัดตั้งกองทุน เพื่อให้การกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ให้โอกาสคนยากจนในชุมชนได้กู้ยืมไปประกอบอาชีพ

ง) การพัฒนาระบบคุ้มครองทางการเมือง โดยมุ่งเน้นรณรงค์สร้างความเข้าใจและความมุ่งมั่นร่วมกันแก้ไขปัญหาความยากจน โดยจัดบทบาทความสัมพันธ์ของภาคีการพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็ง และความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมแก่คนยากจน อย่างเช่น 1) สนับสนุนการจัดตั้ง องค์กรภาคชุมชนและประชาคม มีกฎระเบียบข้อบังคับรองรับ โดยรัฐบาลจัดสรรงบประมาณสนับสนุน ทำหน้าที่เป็นกลไกภาคชุมชนและประชาคม สนับสนุนการดำเนินงานของการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน สร้างความมุ่งมั่นและส่งเสริมการรวมพลังองค์กรชุมชนและองค์กรท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาความยากจนร่วมกัน 2) ประสานเครือข่ายความร่วมมือจากองค์กรและสถาบันภาคธุรกิจ เพื่อสนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และภูมิปัญญา การจัดการ เงินทุน และการตลาดในการส่งเสริมเศรษฐกิจมหภาคเพื่อชุมชน 3) ภาครัฐและองค์กรท้องถิ่น ดำเนินมาตรการ แผนงาน/โครงการด้านต่างๆ ในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

จ) การปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงโครงสร้าง ในปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อความยากจนและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น อย่างเช่น 1) เร่งรัดผลักดัน ร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน ร่างพระราชบัญญัติรับฟังความคิดเห็นของชุมชน ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ร่างพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ และ กฎหมายว่าด้วยอัตราภาษีก้าวหน้าเกี่ยวกับมรดกและที่ดิน 2) เร่งรัดดำเนินการปฏิรูปตัวบทกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมรวมทั้ง ก) กรณีป่าชุมชน ได้แก่ พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504 มาตรา 6,7,17 พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 มาตรา 6,7 และบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 46,56,79 และ ข) วิทยุชุมชน ได้แก่ พ.ร.บ.วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2498 มาตรา 5 พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรเคลื่อนความถี่ฯ พ.ศ.2543 มาตรา 26 และบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 39 (สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 29 ธันวาคม 2547)

ในการดำเนินนโยบายสาธารณะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้อย่างแท้จริงและทั่วถึง จำเป็นต้องกำหนดบทบาท ภารกิจ และความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างคนจน (people) ผู้กำหนดนโยบาย (policy maker) และผู้ให้บริการ (Provider) ให้เหมาะสมและมีความชัดเจน ทั้งโครงสร้างรูปแบบ บทบาทขององค์กร และกลไกการบริหารจัดการที่มีลักษณะการดำเนินงานเฉพาะกิจขนาดเล็กมีความคล่องตัวในการทำงาน มีภารกิจการดำเนินงานที่ชัดเจน มีระยะเวลาดำเนินงานที่แน่นอน สามารถยุบเมื่อภารกิจเสร็จสิ้นหรือหมดระยะเวลาที่กำหนด อยู่ภายใต้การกำกับของศูนย์อำนวยการต่อสู้เอาชนะความยากจน (ศตจ.) ซึ่งเป็นกลไกหลักแก้ไขปัญหาความยากจน ทั้งในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติงานครอบคลุมทั่วประเทศ (เมธี, 2550: มติชนรายวัน 03 ส.ค. ปีที่ 17 ฉบับที่ 10737)

5) ค่าจ้างแรงงาน

ค่าจ้างแรงงานในที่นี้ หมายถึง เงินที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันจ่ายเป็นค่าตอบแทนในการทำงานตามสัญญาจ้างสำหรับระยะเวลาทำงานปกติเป็นรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน หรือระยะเวลาอื่น หรือจ่ายให้โดยคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้ในเวลาทำงานปกติของวันทำงาน และให้หมายความรวมถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างในวันหยุดและวันลาที่ลูกจ้างมิได้ทำงาน แต่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 5)

คำว่าค่าจ้างดังกล่าวข้างต้นพอจะแยกพิจารณาได้ดังนี้คือ 1) ค่าจ้างจะต้องเป็นเงิน เท่านั้น ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานฉบับเดิม ค่าจ้างรวมถึงสิ่งของด้วย ดังนั้น ต่อไปนี้สิ่งของที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างจะไม่นำมาคำนวณรวมเป็นค่าจ้าง 2) นายจ้างและลูกจ้างตกลงกำหนดจำนวนเงินกัน ส่วนตกลงกันอย่างไรนั้นก็ต้องพิจารณาถ้อยคำต่อไปนี้ คือ ตกลงกัน "ตามสัญญาจ้าง" คำว่าสัญญาจ้างนั้น มาตรา 5 บัญญัติว่า สัญญาจ้าง หมายความว่า สัญญาไม่ว่าจะเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาระบุชัดเจนหรือเป็นที่เข้าใจโดยปริยายซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าลูกจ้างตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกบุคคลหนึ่งเรียกว่านายจ้างและนายจ้างตกลงจะให้ค่าจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้ ดังนั้น จำนวนเงินประเภทใดที่นายจ้างและลูกจ้างได้ตกลงไว้ให้เป็นค่าจ้างในสัญญาจ้าง ไม่ว่าจะเป็นหนังสือหรือวาจาก็ตาม เฉพาะจำนวนเงินนั้นเท่านั้นที่ถือว่าเป็นค่าจ้าง 3) จ่ายเป็นค่าตอบแทนในการทำงาน ซึ่งหมายถึงเงินที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกัน ต้องมีวัตถุประสงค์ที่จะจ่ายเป็นค่าตอบแทนในการทำงานเท่านั้น ถ้าจ่ายโดยมีวัตถุประสงค์เป็นอย่างอื่น เช่น จ่ายเพื่อช่วยเหลือลูกจ้างในเรื่องที่พักอาศัย (ค่าเช่าบ้าน) จ่ายเพื่อช่วยเหลือการศึกษาของบุตรลูกจ้าง (ค่าเล่าเรียน) เงินจำนวนนั้นต้องถือว่าไม่ใช่ค่าจ้างเพราะไม่ได้ตอบแทนการทำงานโดยตรง และ 4) ค่าจ้างจะต้องตอบแทนการทำงานสำหรับระยะเวลาทำงานปกติ ซึ่งหมายถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้เฉพาะที่ตอบแทนการทำงานในช่วงระยะเวลาทำงานปกติที่นายจ้างได้กำหนดไว้ตามมาตรา 23 ส่วนเงินที่ตอบแทนการทำงานในช่วงระยะเวลาอื่น (เช่นหลังเวลาเลิกงานแล้วหรือก่อนเวลาเข้าทำงานหรือในวันหยุด) เงินจำนวนนั้นก็ไม่ใช่ค่าจ้าง แต่อาจจะเป็นเงินประเภทที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น เช่น ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด หรือค่าล่วงเวลาในวันหยุดเป็นต้น (ศูนย์รวมข้อมูลด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์. N.D. ค่าจ้างแรงงาน.mhtml:file://F:/theory Pattani/กฎหมายแรงงานSIAMHRM_COM.mht [28/8/2553])

นอกจากนี้ การจ่ายค่าตอบแทนในการทำงานให้แก่ลูกจ้างนั้นมี 2 ประเภท คือ 1) การจ่ายค่าตอบแทนในการทำงานโดยถือระยะเวลาเป็นสำคัญ (time rate) หมายถึงการจ่ายค่าจ้างที่ถือหน่วยระยะเวลาเป็นหลักในการคำนวณ ทั้งนี้ไม่ว่าลูกจ้างจะทำงานได้ผลงานมากน้อยเพียงใด ซึ่งกฎหมายได้กำหนดไว้ว่าระยะเวลาที่จะจ่ายกันนั้น อาจจะเป็นการกำหนดเป็นรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน หรือรายระยะเวลาอย่างอื่นก็ได้ คำว่า "ระยะเวลาอย่างอื่น" นั้นสมัยโบราณมีการจ้างเป็นรายปักษ์ หรือรายไตรมาส (สามเดือน) หรือรายปี และ 2) การจ่ายค่าตอบแทนในการทำงานโดยถือ

ตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้เป็นสำคัญ (piece rate) หมายถึงการจ่ายค่าจ้างที่ถือผลงานแต่ละหน่วยที่ลูกจ้างทำได้เป็นหลักในการคำนวณทั้งนี้ ไม่ว่าลูกจ้างจะใช้ระยะเวลาในการทำงานนานเท่าใดก็ตาม เมื่อลูกจ้างได้ผลงานออกมาเท่าใดก็จะคำนวณค่าจ้างไปตามจำนวนนับของผลงานนั้น เช่น การกำหนดค่าจ้างในการทำงานต่อโต๊ะเป็นตัว เป่าแก้วเป็นโหล เย็บเสื้อผ้าเป็นกุรุส เป็นต้น (การจ่ายค่าจ้างตามผลงานมักจะมีความสับสนในการปฏิบัติตามกฎหมายค่อนข้างมาก)

เนื่องจากคำนิยามตามกฎหมายฉบับใหม่แตกต่างจากกฎหมายฉบับเดิมเป็นอันมาก ดังนั้น คำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยว่าเงินประเภทใดเป็น “ค่าจ้าง” หรือไม่นั้น ยังไม่แน่ว่าจะนำมาใช้ในบทบัญญัติตามกฎหมายฉบับใหม่นี้ได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากตามกฎหมายฉบับเดิมนั้น ได้บัญญัติไว้ว่า “ทั้งนี้ ไม่ว่าจะกำหนด คำนวณ หรือจ่ายเป็นการตอบแทนในวิธีอย่างไรและไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร” ซึ่งทำให้เงินเกือบทุกประเภทที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็น “ค่าจ้าง” ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานไปด้วย แต่กฎหมายฉบับใหม่มิได้มีบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ในขณะเดียวกันก็ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าเป็นเงินที่นายจ้างลูกจ้างตกลงกันจ่ายเป็นค่าตอบแทนการทำงานตามสัญญาจ้าง จึงน่าจะหมายถึงเงินที่นายจ้างตกลงกันจำนวนใดจำนวนหนึ่งเท่านั้นไม่รวมถึงเงินประเภทต่างๆ ด้วย

อย่างไรก็ตาม ปัญหาใหญ่ในปัจจุบันนี้คือ การกระจายงานให้แก่ประชาชนยังไม่เป็นไปตามสัดส่วนของประชากรตามกลุ่มชาติพันธุ์ จึงทำให้คนในพื้นที่ไม่มีงานทำ

6) การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว หมายถึงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความสนุกสนานตื่นเต้น หรือเพื่อหาความรู้ องค์กรการท่องเที่ยวของสหประชาชาติ (World Tourism Organization) กำหนดไว้ว่า การท่องเที่ยวหมายถึงการเดินทาง โดยระยะทางมากกว่า 80 กิโลเมตรจากบ้าน เพื่อจุดประสงค์ในการพักผ่อนหย่อนใจ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักชนิดหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งนำรายได้จากประชาชนชาวไทย และชาวต่างชาติเข้าสู่ประเทศไทย

สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) (SIPA) เล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะนำเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ (ICT) มาพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น จึงได้ผลักดันโครงการนำร่องด้วยการสร้างพื้นฐานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กระตุ้นให้กลุ่มท่องเที่ยวร่วมกันบริการนักท่องเที่ยวผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งนับเป็นตัวอย่างของการใช้เทคโนโลยีซอฟต์แวร์ระดับสูงภายใต้ชื่อ "Tourism C-Commerce" (Tourism Collaborative Commerce) หรือการพาณิชย์เชิงร่วมมือบนธุรกิจท่องเที่ยวขยายโอกาสทางการค้าที่ช่วยเพิ่มรายได้สู่หน่วยธุรกิจ

ประเภทต่างๆ ของการท่องเที่ยวในประเทศไทยนั้น อาจแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทคือ 1) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และ 4) การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ

1) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรมเช่น สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ และสัตว์เลี้ยงรวมถึงแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่างๆ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การเดินทางไปในสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ

2) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวและเยี่ยมชมสถานที่แสดงถึงความเป็นวัฒนธรรม เช่น การชมสถานโบราณวัตถุ โบราณสถาน ปราสาท พระราชวัง วัด ประเพณี รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย

3) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ การรูปแบบการท่องเที่ยวที่ผสมผสานในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ โดยมีกิจกรรมเพื่อการรักษาสุขภาพเป็นกิจกรรมสำคัญของการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวสปา

4) การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ เช่นการเดินทางไปเยี่ยมเยียนลูกค้า หรือ ดูแลงานและได้ไปท่องเที่ยวในท้องถิ่นนั้นๆ ประมาณ 1-2วัน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2552. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย. http://www.tourismthailand.org/[28/9/2553])

ประเภทของการท่องเที่ยวทั้งหมดนั้น ล้วนแต่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประทศทั้งสิ้น ซึ่งข้อมูลจากองค์การการท่องเที่ยวโลก อันดับประเทศที่มีนักท่องเที่ยวชอบเดินทางไปรอบโลกมากที่สุดจาก 17 อันดับแรกของโลกของสถิติ ปี พ.ศ. 2551 คือ 1) ฝรั่งเศส 81.9 ล้านคน 2) สเปน 59.2 ล้านคน 3) สหรัฐอเมริกา 56.0 ล้านคน 4) จีน 54.7ล้านคน 5) อิตาลี 43.7ล้านคน 6) สหราชอาณาจักร 30.7ล้านคน 7) เยอรมนี 24.4 ล้านคน 8) ยูเครน 23.1 ล้านคน 9) ตุรกี 22.2 ล้านคน 10) เม็กซิโก 21.4 ล้านคน 11) มาเลเซีย 21.0 ล้านคน 12) ออสเตรีย 20.8 ล้านคน 13) รัสเซีย 20.2 ล้านคน คน (สถิติ พ.ศ. 2550) 14) แคนาดา 17.9 ล้านคน 15) ฮ่องกง 17.2 ล้านคน 16) กรีซ 16.0ล้านคน (สถิติ พ.ศ. 2550) และ17) โปแลนด์ 15.0 ล้านคน (องค์การการท่องเที่ยวโลก. 2552. อันดับจำนวนนักท่องเที่ยว. http://unwto.org/facts/eng/barometer.htm [28/9/2553])

พื้นที่ท้องถิ่นไทยทุกแห่งสามารถสนองตอบต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อกลุ่มนักท่องเที่ยวนี้ได้ เพราะเป็นการท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ที่แสดงถึงความเป็นวัฒนธรรม เช่น การชมสถานโบราณวัตถุ โบราณสถาน ปราสาท พระราชวัง วัด ประเพณี รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัยและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ในปัจจุบัน

ปัญหาจึงอยู่ที่ว่า รัฐบาลไทยเคยมีแนวคิดที่จะสนับสนุนการท่องเที่ยวประเภทเชิงวัฒนธรรมอย่างจริงจังให้เกิดขึ้นทุกจังหวัดมากน้อยเพียงใด เพราะการท่องเที่ยวประเภทเชิงวัฒนธรรมจะเป็นการขจัดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้

สรุปแล้ว การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรควรเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยรัฐบาลกลางควรกำหนดอำนาจการใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นธรรมแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดอย่างชัดเจน โดยของรายได้ที่เก็บจากการบำรุงท้องที่ร้อยละ 20 ต้องส่งไปยังรัฐบาลเพื่อให้เป็นงบประมาณแผ่นดินของส่วนกลาง

ในกรณีที่จังหวัดใดมีงบประมาณไม่พอใช้ ทางรัฐบาลจะต้องส่งเสริมช่วยเหลือด้านงบประมาณเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม

การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเช่น การทำเหมืองแร่ การดูแลป่าไม้ และการทำประมงเป็นต้น ซึ่งผลประโยชน์จากการทำสัมปทานต่างๆ รวมทั้งการทำประมงในเขตน่านน้ำของแต่ละจังหวัดที่ติดชายทะเล การเก็บภาษีจากการทำประมงของชาวประมงที่มาจากนอกพื้นที่หรือนอกประเทศ ควรเป็นอำนาจของแต่ละจังหวัดเพื่อนำงบประมาณในการบำรุงท้องที่

ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวในพื้นที่ควรเป็นหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด โดยคำนึงถึงหลักสากล และให้สอดคล้องกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น

ฉะนั้น เราเห็นว่า การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นสาเหตุหนึ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์ชนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง

4.3 รูปแบบการบริหารการปกครอง

ส่วนที่ 1: วิเคราะห์

รูปแบบการบริหารการปกครองตนเองที่ประชาชนปรารถนาคือให้มีการเก็บภาษีจากการทำประมงของชาวประมงนอกพื้นที่หรือนอกชายฝั่งที่เป็นอำนาจของแต่ละจังหวัดเพื่อนำงบประมาณมาใช้ในการบำรุงท้องที่ เพราะเชื่อว่า จะสามารถฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล ให้มีเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยอย่างเช่น ปลัด อำเภอ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้ว่าราชการจังหวัด ที่มาจากประชาชนในพื้นที่ เพราะเชื่อว่า จะสามารถฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล ให้คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาพร้อมให้คำแนะนำแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด เพราะเชื่อว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องรู้ศาสนาหรือมีที่ปรึกษาด้านศาสนาอย่างแท้จริงเพื่อปกครองบ้านเมือง ให้มีวาระดำรงตำแหน่งตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดคราวละ 4 ปี เพราะเชื่อว่า จะทำให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในสังคม ให้คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดเป็นองค์กรกลางมีค่าตอบแทนประจำตำแหน่งเหมือนข้าราชการทั่วไป เพราะเชื่อว่า จะได้ทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางที่บริการให้แก่ประชาชนได้ ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจ และให้คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดดูแลกิจการด้าน

ศาสนาของตนเอง เผยแพร่ข้อมูลคำสอนที่ถูกต้อง และป้องกันคำสอนศาสนาที่บิดเบือนของตนเอง เพราะเชื่อว่า ศาสนาเป็นระบอบแห่งการดำเนินชีวิต

ตารางที่ 4.6: รูปแบบการบริหารการปกครอง **N= 2200 (100%)**

ลำดับที่	คำถาม-ความเห็น
29(1)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการเก็บภาษีจากการทำประมงของชาวประมงนอกพื้นที่หรือนอกชายฝั่งเป็นอำนาจของแต่ละจังหวัดเพื่อนำงบประมาณมาใช้ในการบำรุงท้องที่
(20%)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (44%) เห็นด้วย (21%) ไม่ทราบ (10%) ไม่เห็นด้วย (5%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
เพราะอะไร.....	
30(2)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้มีเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยอย่างเช่น ปลัด อำเภอ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้ว่าราชการจังหวัด มาจากประชาชนในพื้นที่
(39%)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (32%) เห็นด้วย (9%) ไม่ทราบ (7%) ไม่เห็นด้วย (3%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
เพราะอะไร.....	
31(3)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาพร้อมให้คำแนะนำแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด
(33%)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (37%) เห็นด้วย (13%) ไม่ทราบ (9%) ไม่เห็นด้วย (8%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
เพราะอะไร.....	
32(4)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับวาระดำรงตำแหน่งตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดเทอมละ 4 ปี
(28%)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (36%) เห็นด้วย (23%) ไม่ทราบ (9%) ไม่เห็นด้วย (4%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
เพราะอะไร.....	
33(5)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้มีคณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดให้เป็นองค์กรกลางมีค่าตอบแทนประจำตำแหน่งเหมือนข้าราชการทั่วไป
(29%)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (37%) เห็นด้วย (11%) ไม่ทราบ (13%) ไม่เห็นด้วย (10%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
เพราะอะไร.....	
34(6)	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดดูแลกิจการด้านศาสนาของตนเอง เผยแพร่ข้อมูลคำสอนที่ถูกต้อง และป้องกันคำสอนศาสนาที่บิดเบือนของตนเอง
(55%)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (35%) เห็นด้วย (3%) ไม่ทราบ (6%) ไม่เห็นด้วย (1%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
เพราะอะไร.....	

แหล่งข้อมูล: คณะผู้วิจัยสำรวจระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายา พ.ศ. 2553

จากตารางที่ 4.6 คำถามที่ 1 เป็นความเห็นเกี่ยวกับการเก็บภาษีจากการทำประมงของชาวประมงนอกพื้นที่หรือนอกชายฝั่งเป็นอำนาจของแต่ละจังหวัดเพื่อนำงบประมาณมาใช้ในการ

บำรุงท้องที่ ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 64 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ การเก็บภาษีจากการทำประมงของชาวประมงนอกพื้นที่ หรือนอกชายฝั่งเป็นอำนาจของแต่ละจังหวัดเพื่อนำงบประมาณมาใช้ในการบำรุงท้องที่นั้น จะสามารถฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล และจะได้มีงบประมานในการพัฒนาบำรุงท้องที่ในแต่ละจังหวัด

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 15 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เพราะการเก็บภาษีจากการทำประมงของชาวประมงนอกพื้นที่หรือนอกชายฝั่งต้องขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลางเป็นผู้ดูแล นอกจากนี้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติต้องมีผู้รับผิดชอบหลายฝ่าย โดยเฉพาะประชาชน ไม่ใช่ให้อำนาจกับหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งรับผิดชอบ และผู้นำชุมชนมีความเห็นว่า ผู้ว่าไม่รู้จริงถึงความต้องการของประชาชน เพราะจะทำให้เกิดความไม่ชอบธรรมขึ้นมาได้ และงบประมาณที่มีอยู่นั้นเพียงพอแล้วหากไม่โกงกิน

คำถามที่ 2 (ตารางที่ 4.6) ความเห็นเกี่ยวกับการให้มีเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยอย่างเช่น ปลัด อำเภอ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้ว่าราชการจังหวัด มาจากประชาชนในพื้นที่ ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 71 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลคือ การที่เจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยอย่างเช่น ปลัด อำเภอ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากประชาชนในพื้นที่นั้น เป็นหลักการของประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนจะมีสิทธิในการเลือกผู้บริหารในการปกครองพื้นที่ของตน ซึ่งจะพัฒนาได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ จะมีความสนิทสนมและเข้าใจความต้องการของประชาชนมากกว่าคนนอกพื้นที่ ผู้นำชุมชนเชื่อว่า คนในพื้นที่ย่อมเข้าใจและรักท้องถิ่นของตนเอง สิ่งนี้จะทำให้สามารถบริหารงานได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 10 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะถือว่าเป็นเรื่องไม่จำเป็น และเชื่อว่า การจัดสรรเจ้าหน้าที่เป็นหน้าที่จากส่วนกลางจะดีกว่า

คำถามที่ 3 (ตารางที่ 4.6) ความเห็นเกี่ยวกับการให้คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาพร้อมให้คำแนะนำแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 70 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะเชื่อว่า กฎเกณฑ์ของศาสนามีความสำคัญยิ่ง ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องรู้ศาสนาหรือมีที่ปรึกษาด้านศาสนาอย่างแท้จริงเพื่อปกครองบ้านเมือง นอกจากนี้ ประชาชนจะไม่ต้องถูกบังคับให้ทำกิจกรรมต่างๆ ที่ขัดแย้งกับศาสนาของตน ซึ่งสิ่งนี้ จะได้ช่วยกันแก้ปัญหาของชาติได้

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 17 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะเชื่อว่า ที่ปรึกษาควรมาจากหลายฝ่าย ไม่ใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

คำถามที่ 4 (ตารางที่ 4.6) ความเห็นเกี่ยวกับวาระดำรงตำแหน่งตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดคราวละ 4 ปี ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 64 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เพราะเชื่อว่า วาระดำรงตำแหน่งตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดคราวละ 4 ปีนั้น จะทำให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในสังคม และผู้ว่าฯ จะได้ทำผลงานดีๆ

เพื่อหวังผลให้ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาในคราวต่อไป นอกจากนี้ คราวละ 4 ปี เป็นระยะเวลาที่บอกได้ว่าผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดทำผลงานอะไรไปบ้างให้กับประชาชน หากทำงานถูกใจประชาชน ก็จะมีสิทธิได้รับคัดเลือกเข้ามาใหม่ได้ แต่หากทั้งสองเป็นบุคคลที่เป็นพิษเป็นภัยต่อสังคม ประชาชนก็มีสิทธิที่จะไม่เลือกให้เข้ามาบริหารในคราวต่อไป แต่ทั้งนี้ วาระดำรงตำแหน่งต้องไม่เกินสองคราว

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 13 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะเชื่อว่า เป็นการขาดการต่อเนื่องด้านการบริหารการปกครอง บางท่านตอบว่า คราวละ 2 ปีก็มากพอแล้ว

คำถามที่ 5 (ตารางที่ 4.6) ความเห็นเกี่ยวกับการให้มีคณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดให้เป็นองค์กรกลางมีค่าตอบแทนประจำตำแหน่งเหมือนข้าราชการทั่วไป ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 66 เห็นด้วยและเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะเชื่อว่าคณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดจะได้ทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางที่บริการให้แก่ประชาชน ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจ และนอกจากนี้ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจต่อผู้นำศาสนา

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 11 ตอบ “ไม่ทราบ” ทั้งนี้ เพราะไม่แน่ใจว่าจะมีงบประมาณเพียงพอหรือไม่ ส่วนผู้นำชุมชนอีกจำนวนร้อยละ 23 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เพราะเชื่อว่า การให้มีคณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดให้เป็นองค์กรกลางนั้น จะไม่เกิดหน้าที่ที่สมบูรณ์ขึ้นได้

คำถามที่ 6 (คำถามสุดท้ายในตารางที่ 4.6) ความเห็นเกี่ยวกับการให้คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดดูแลกิจการด้านศาสนาของตนเอง เผยแพร่ข้อมูลคำสอนที่ถูกต้องและป้องกันคำสอนศาสนาที่บิดเบือนของตนเอง ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 90 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เพราะเชื่อว่า ศาสนาเป็นระบอบแห่งการดำเนินชีวิต การทำหน้าที่ของสถาบันอย่างมีระบบทำให้เกิดผลดีเสมอ และผู้นำชุมชนมีการเสนอว่า การตัดสินปัญหาควรเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการอิสลาม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวเดียวกัน นอกจากนี้ เป็นการกำหนดทิศทางในการเผยแพร่ศาสนาที่ถูกต้องตามคำสอนของศาสนาที่เป็นจริงในแนวเดียวกัน

โดยสรุปแล้ว รูปแบบการบริหารการปกครองตนเองที่ประชาชนปรารถนาคือ 1) มีการเก็บภาษีจากการทำประมงของชาวประมงนอกพื้นที่หรือนอกชายฝั่งที่เป็นอำนาจของแต่ละจังหวัดเพื่อนำงบประมาณมาใช้ในการบำรุงท้องที่ 2) มีเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยอย่างเช่น ปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้ว่าราชการจังหวัด ที่มาจากประชาชนในพื้นที่ 3) ให้คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาพร้อมให้คำแนะนำแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด 4) ให้มีวาระดำรงตำแหน่งตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดคราวละ 4 ปี 5) ให้คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดเป็นองค์กรกลางและมีค่าตอบแทนประจำตำแหน่งเหมือนข้าราชการทั่วไป และ 6) ให้คณะกรรมการ

อิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดดูแลกิจการด้านศาสนาของตนเอง เผยแพร่ข้อมูลคำสอนที่ถูกต้อง และป้องกันคำสอนศาสนาที่บิดเบือนของแต่ละศาสนา

ส่วนที่ 2: อภิปรายผล

ก. หน้าที่หลักของสถาบันและสำนักงานต่างๆ

สถาบันพระมหากษัตริย์ ถือเป็นสถาบันสูงสุดในประเทศ และพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขและสัญลักษณ์ของความสามัคคีของชาติตลอดจนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในบ้านเมือง

สำนักนายกรัฐมนตรี ถือเป็นศูนย์แห่งการบริหารรัฐกิจทั้งปวง ดูแลและอำนวยความสะดวกในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นโดยผ่านกระทรวงทบวงกรมต่างๆ

กระทรวงมหาดไทย มีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวก รักษาความปลอดภัย และดูแลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด ตลอดจนแต่งตั้งปลัดจังหวัดเพื่อทำหน้าที่ที่ปรึกษาผู้ว่าราชการ และรองผู้ว่าราชการจังหวัด

กระทรวงวัฒนธรรม ทำหน้าที่แต่งตั้งประธานองค์กรศาสนาของแต่ละจังหวัดในพื้นที่ ทั้งประธานองค์กรศาสนาพุทธ และประธานองค์กรศาสนาอิสลาม ซึ่งกระทรวงวัฒนธรรมจะรับเรื่องจากสำนักสงฆ์เพื่อแต่งตั้งประธานองค์กรศาสนาพุทธจากบุคคลที่ครบคุณสมบัติตามที่กำหนดภายในจังหวัดของแต่ละจังหวัด และรับเรื่องจากสำนักจุฬาราชมนตรีแต่งตั้งประธานองค์กรศาสนาอิสลามจากบุคคลที่ครบคุณสมบัติตามที่กำหนดภายในจังหวัดของแต่ละจังหวัด (ดูตารางที่ 3)

กระทรวงยุติธรรม ทำหน้าที่แต่งตั้งประธานศาลชารีอะห์ของแต่ละจังหวัดในพื้นที่ ซึ่งกระทรวงยุติธรรมจะรับเรื่องจากสำนักจุฬาราชมนตรีแต่งตั้งประธานศาลชารีอะห์จากบุคคลที่ครบคุณสมบัติตามที่กำหนดภายในจังหวัดของแต่ละจังหวัด (ดูตารางที่ 2)

กระทรวงต่างๆ จะทำหน้าที่ดูแลข้าราชการสังกัดกระทรวงต่างๆ ในพื้นที่โดยผ่านผู้ว่าราชการจังหวัด และรองผู้ว่าราชการจังหวัดของแต่ละจังหวัด

กระทรวงกลาโหม จะทำหน้าที่ดูแลข้าราชการทหารโดยตรงและตั้งแต่งตั้งสัสดีจังหวัดเพื่อเป็นที่ปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดของแต่ละจังหวัด

สำนักจุฬาราชมนตรี ทำหน้าที่เป็นประมุขสูงสุดทางศาสนาอิสลาม มีหน้าที่รับเรื่องและนำเสนอการแต่งตั้งประธานศาลชารีอะห์ของแต่ละจังหวัด และประธานองค์กรศาสนาของแต่ละจังหวัดต่อกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

สำนักสงฆ์ทำหน้าที่เป็นประมุขสูงสุดทางศาสนาพุทธ มีหน้าที่รับเรื่องและนำเสนอการแต่งตั้งประธานองค์กรศาสนาพุทธของแต่ละจังหวัดต่อกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

ประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด และรองผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นสิทธิพิเศษของประชาชนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู และตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นสิทธิพิเศษของชาวไทยพุทธ

ข. **หน้าที่หลักของผู้ว่าราชการจังหวัด**

1) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

ธรรมชาติของสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูลนั้น อัตราประชากรระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูกับชาวไทยพุทธโดยเฉลี่ยจะอยู่ระหว่าง 80 ต่อ 20 คือ ไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูร้อยละ 80 และชาวไทยพุทธร้อยละ 20

การเริ่มต้นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ควรมีรูปแบบการบริหารการปกครองที่เป็นระบบการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด และรองผู้ว่าราชการจังหวัดโดยกำหนดตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นตำแหน่งของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูเพื่อดูแลผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ และตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องเป็นตำแหน่งของชาวไทยพุทธเพื่อดูแลผลประโยชน์ของชาวไทยพุทธควบคู่กัน

คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดให้เป็นองค์กรกลางมีค่าตอบแทนประจำตำแหน่งเหมือนข้าราชการทั่วไป มีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาพร้อมให้คำแนะนำแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด และดูแลกิจการด้านศาสนา เผยแพร่ข้อมูลคำสอนที่ถูกต้องและป้องกันคำสอนศาสนาที่บิดเบือน

การแต่งตั้งหรือดูแลเจ้าหน้าที่ตำรวจควรอยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดตามสัดส่วนของประชากร และตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดควรมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี

ด้านกระบวนการยุติธรรม ควรให้มีศาลชารีอะห์ที่มาจากการแต่งตั้งของรัฐบาล เพื่อดูแลและตัดสินคู่กรณีระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูกับชาวไทยมลายู และปกป้องคู่กรณีที่เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู และระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู กับชาวต่างศาสนิกควบคู่กับศาลของรัฐบาล ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 70 มีความเชื่อว่า การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลนั้นจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น (ดูตารางที่ 2 คำถามที่ 6)

2) การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาเพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

ทางรัฐควรส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนา ให้มีความหลากหลาย โดยให้มีการสนับสนุนงบประมาณและทุนอุดหนุนด้านการศึกษาด้านวัฒนธรรม ประเพณี และภาษาแก่เยาวชนนักเรียนนักศึกษาจากทุกศาสนาในพื้นที่ ตามสัดส่วนที่แท้จริงของประชากร

การส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาทั้ง ภายในและภายนอกประเทศ อย่างเช่น ให้ทุนแก่นักศึกษาออกไปศึกษาต่างประเทศ และเปิดโครงการศึกษาภาษามลายูให้มีการสอนอย่างแพร่หลายในระดับโรงเรียนไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย

นักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาจากแหล่งต่างๆ เหล่านั้นจะต้องชดใช้ทุนด้วยการกลับมารับใช้ประเทศชาติ

ภาษาที่ใช้ในพื้นที่ ควรกำหนดภาษาไทยกับภาษามลายูเป็นภาษาราชการควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและรองรับการรวมตัวของอาเซียนตามระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 58 มีความเชื่อว่า การบริหารจัดการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นนั้นจะทำให้ไม่เกิดปัญหาตามมา (ดูตารางที่ 3 คำถามที่ 6)

3) การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

การจัดทำหลักสูตรการศึกษาของทุกระดับ ควรเปิดเผยประวัติศาสตร์ ด้านการเมือง สังคม การศึกษา และวัฒนธรรมของพื้นที่โดยตั้งอยู่บนฐานของความเป็นจริง โดยยึดถือความปรองดองของชาติ และดำเนินยุทธศาสตร์ให้เกิดความเป็นสมานฉันท์จากสังคมที่หลากหลายด้านวัฒนธรรม

คำสอนทุกศาสนาในตำราเรียนต้องได้รับการรับรองจากฝ่ายกิจการด้านศาสนาของทุกศาสนา จากองค์กรกลางที่มาจากคณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัด โดยส่งผ่านไปยังประมุขของแต่ละศาสนาอย่างเช่น สำนักจุฬาราชมนตรี และสมเด็จพระสังฆราช เป็นต้น

ข้าราชการในพื้นที่ ควรให้มีการจัดอัตราส่วนตามจำนวนความหลากหลายของประชากรในพื้นที่เป็นหลัก ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 60 มีความเชื่อว่า หลักสูตรที่ใช้นั้นจำเป็นต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้แต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ต่างกัน การจัดการบริหารหลักสูตรต้องต่างกันด้วย (ดูตารางที่ 4 คำถามที่ 6)

4) การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแล ทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวเพื่อสอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น

การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรควรเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยรัฐบาลกลางควรกำหนดอำนาจการใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นธรรมแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดอย่างชัดเจน โดยของรายได้ที่เก็บจากการบำรุงท้องที่ร้อยละ 20 ต้องส่งไปยังรัฐบาลเพื่อให้เป็นงบประมาณแผ่นดินของส่วนกลาง

ในกรณีที่จังหวัดใดมีงบประมาณไม่พอใช้ ทางรัฐบาลจะต้องส่งเสริมช่วยเหลือด้านงบประมาณเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม

การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเช่น การทำเหมืองแร่ การดูแลป่าไม้ และการทำประมง เป็นต้น ซึ่งผลประโยชน์จากการทำสัมปทานต่างๆ รวมทั้งการทำประมงในเขตน่านน้ำของแต่ละจังหวัดที่ติดชายทะเล การเก็บภาษีจากการทำประมงของชาวประมงที่มาจากนอกพื้นที่หรือนอกประเทศ ควรเป็นอำนาจของแต่ละจังหวัดเพื่อนำงบประมาณในการบำรุงท้องที่

ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวในพื้นที่ควรเป็นหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด และรองผู้ว่าราชการจังหวัด โดยคำนึงถึงหลักสากล และให้สอดคล้องกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 45 เชื่อว่า การบริหารจัดการต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงสู่การพัฒนาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง (ดูตารางที่ 5 คำถามที่ 6) (ดูโครงสร้างรูปแบบ (model) การบริหารเขตปกครองตนเองนครปัตตานีประกอบในหน้าถัดไป)

รูปแบบโครงสร้างการปกครองตนเอง

4.4 ปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวทางการเมือง

ผู้นำชุมชนมีความเชื่อว่า สาเหตุที่เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเองของแต่ละพื้นที่นั้นยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกมากมายมาเกี่ยวข้องอย่างเช่น การสร้างโอกาสให้นักศึกษาชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ได้เข้าศึกษาต่อต่างประเทศ การสร้างโอกาสให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ก่อตั้งพรรคการเมือง นโยบายของรัฐบาลที่เป็นอยู่เวลานี้ไม่ตรงกับความจริงที่เป็นอยู่ในสังคมมุสลิม ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นสมควรจะได้รับตำแหน่งทางราชการที่สูงขึ้น ศาสนาอิสลามที่สอนให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีพลังในการพัฒนาชีวิตให้รู้จักความพอดี และทัศนคติด้านเชื้อชาติของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ

ตารางที่ 4.7: ปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวทางการเมือง N= 2200 (100%)

ลำดับที่	คำถาม-ความเห็น

35(1) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการสร้างโอกาสให้นักศึกษาชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ได้เข้าศึกษาต่อต่างประเทศหรือมีความสนใจที่จะเข้าศึกษาต่อต่างประเทศเป็นสิ่งที่ดีต่อประเทศชาติ

(60%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (30%) เห็นด้วย (6%) ไม่ทราบ (2%) ไม่เห็นด้วย (2%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

36(2) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการสร้างโอกาสให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ก่อตั้งพรรคการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู

(30%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (30%) เห็นด้วย (25%) ไม่ทราบ (10%) ไม่เห็นด้วย (5%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

37(3) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับความเห็นที่ว่านโยบายของรัฐบาลที่เป็นอยู่มีส่วนทำให้การเคลื่อนไหวด้านการเมืองของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนเพิ่มขึ้น

(15%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (35%) เห็นด้วย (35%) ไม่ทราบ (10%) ไม่เห็นด้วย (5%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

38(4) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับความเห็นที่ว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ทำให้ได้รับตำแหน่งทางราชการที่สูงขึ้น

(31%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (46.5%) เห็นด้วย (15.5%) ไม่ทราบ (5%) ไม่เห็นด้วย (2%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

39(5) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับความเห็นที่ว่าศาสนาอิสลามสอนให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดน

ใต้มีพลังในการพัฒนาชีวิตให้รู้จักความพอดี พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ และดำเนินกิจกรรมด้านพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า

(55%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (33%) เห็นด้วย (13%) ไม่ทราบ (5%) ไม่เห็นด้วย (2%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

40(6) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับความเห็นที่ว่าทัศนคติด้านเชื้อชาติของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ

(35.5%) เห็นด้วยอย่างยิ่ง (36.5%) เห็นด้วย (17%) ไม่ทราบ (7%) ไม่เห็นด้วย (4%) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

แหล่งข้อมูล: คณะผู้วิจัยสำรวจระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายา พ.ศ. 2553

จากตารางที่ 4.7 คำถามที่ 1 ความเห็นเกี่ยวกับการสร้างโอกาสให้นักศึกษาชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ได้เข้าศึกษาต่อต่างประเทศหรือมีความสนใจที่จะเข้าศึกษาต่อต่างประเทศเป็นสิ่งที่ดีต่อประเทศชาติ ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 90 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้เชื่อว่า เป็นการนำความรู้ใหม่ๆ จากต่างประเทศกลับมาพัฒนาในพื้นที่ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ ทัศนคติ วิถีชีวิต และมองโลกกว้างขึ้น นอกจากนี้ เป็นการส่งเสริมความรู้หลายด้าน รวมถึงวิทยาศาสตร์ด้วย

คำถามที่ 2 (ตารางที่ 4.7) ความเห็นเกี่ยวกับการสร้างโอกาสให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ก่อตั้งพรรคการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 60 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะเชื่อว่า จะได้เป็นตัวแทนของชาวมลายูในการบริหารการปกครองประเทศ และถือเป็นวิธีการของการพัฒนาการเมืองอย่างแท้จริง นอกจากนี้จะได้เป็นปากเสียงแทนประชาชนระดับรากหญ้าได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะมีประโยชน์เมื่อมีการเสนอญัตติผ่านสภาเกี่ยวกับปัญหาสิทธิของมนุษยชนของชาวมุสลิม ทั้งนี้ จะได้ช่วยกันผลักดันอย่างจริงจังและมีความเป็นอิสระด้วย

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 15 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ด้วยเหตุผล “ไม่สร้างสรรค์”

คำถามที่ 3 (ตารางที่ 4.7) ความเห็นเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลที่เป็นอยู่มีส่วนทำให้การเคลื่อนไหวด้านการเมืองของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนเพิ่มขึ้น ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 50 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะเชื่อว่า นโยบายของรัฐบาลเป็นนโยบายที่ไม่เอื้ออำนวยต่อชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูทำให้เกิดจากความไม่เข้าใจและไม่จริงใจต่อกัน บางท่านให้ความเห็นว่า นโยบายของรัฐบาลที่เป็นอยู่เวลานี้ไม่ตรงกับความจริงที่เป็นอยู่ในสังคมมุสลิม และไม่เข้าใจถึงความรู้สึกของคนในพื้นที่เป็นอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวน ร้อยละ 15 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลคือ ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นไม่ใช่นโยบายมีปัญหา แต่พฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานสร้างปัญหาเพื่อประโยชน์ส่วนตน

คำถามที่ 4 (ตารางที่ 4.7) ความเห็นเกี่ยวกับความเห็นที่ว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้ได้รับตำแหน่งทางราชการที่สูงขึ้น ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 77.5 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะเชื่อว่า การศึกษามีความเกี่ยวข้องกับตำแหน่งราชการที่สูงขึ้น ซึ่งบางท่านเชื่อว่า ความรู้เป็นการสร้างคนและคนจะสร้างชาติได้

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 7 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลคือ ทางรัฐไม่เคยไว้วางใจชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ที่ผ่านมา แม้ว่าชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูจะได้รับการศึกษาสูงก็ตาม แต่ไม่ได้ทำให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูได้รับตำแหน่งทางราชการที่สูงขึ้นเลย นอกจากนี้ บางท่านให้เหตุผลว่า ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการศึกษาสูงแต่จะขึ้นอยู่กับความสามารถและวิสัยทัศน์ของแต่ละบุคคล

คำถามที่ 5 (ตารางที่ 4.7) ความเห็นเกี่ยวกับศาสนาอิสลามสอนให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีพลังในการพัฒนาชีวิตให้รู้จักความพอดี พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ และดำเนินกิจกรรมด้านพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 88 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะเชื่อว่า วิถีชีวิตของชาวมุสลิมนั้นจะต้องยึดหลักตามศาสนบัญญัติในคัมภีร์อัลกุรอ่านและแบบอย่างของพระศาสดาเป็นสำคัญ ทั้งนี้จะก่อให้เกิดสันติสุขได้ ศาสนาอิสลามสอนทุกคนไม่เฉพาะชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูเท่านั้น ทั้งนี้ อิสลาม จะทำให้เกิดการพัฒนาสังคมที่แท้จริง มีความพอเพียงและรักในสิ่งที่ตนมีอยู่

คำถามที่ 6 (ตารางที่ 4.7) ความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติด้านเชื้อชาติของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 72 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะเชื่อว่า ถึงแม้ว่าจะเป็นเชื้อสายมลายู แต่ก็มีความต้องการที่จะให้ประเทศชาติก้าวหน้าเหมือนกัน หากคนมลายูได้รับความเป็นธรรมและการยอมรับจากคนที่มิใช่มลายูในชาติ นอกจากนี้ มีความเชื่อว่า ทุกเชื้อชาติมีความปรารถนาเพื่อให้เกิดความรุ่งเรืองของสังคม มุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้เป็นส่วนหนึ่งของมุสลิมโลก หากประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศที่ตนอาศัยอยู่ ย่อมที่จะพัฒนาประเทศของตนได้ดีหากปราศจากความอคติระหว่างคนไทยพุทธและคนมุสลิมเชื้อสายมลายู ทั้งนี้ ผู้นำชุมชนเชื่อว่า ทุกคนรักแผ่นดินเกิดหากมีการพัฒนาร่วมกัน ความรุ่งเรืองก็จะเกิดขึ้นด้วยกัน

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนจำนวนร้อยละ 11 ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลคือ ปัญหาไม่ได้ขึ้นอยู่กับทัศนคติ แต่จะขึ้นอยู่กับความเข้าใจในศาสนาของแต่ละบุคคลมากกว่า นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนบางท่านมีความเชื่อว่า สิ่งที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูเรียกร้องคือ “เอกราชไม่ใช่เขตปกครองตนเอง”

โดยสรุปแล้ว ผู้นำชุมชนในจำนวนเปอร์เซ็นต์ที่สูงมีความเชื่อว่า สาเหตุที่เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเองของแต่ละพื้นที่นั้นยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกมากมายเกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะรวมถึง 1) ความเชื่อในด้านการสร้างโอกาสให้นักศึกษาชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ได้เข้าศึกษาต่อต่างประเทศหรือมีความสนใจที่จะเข้าศึกษาต่อต่างประเทศ (ร้อยละ90) 2) ความเชื่อในด้านการสร้างโอกาสให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ก่อตั้งพรรคการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู (ร้อยละ 60) 3) ความเชื่อในด้านนโยบายของรัฐบาลที่เป็นอยู่เวลานี้ไม่ตรงกับความจริงที่เป็นอยู่ในสังคมมุสลิม และไม่เข้าใจถึงความรู้สึกของคนในพื้นที่เป็นอย่างยิ่ง (ร้อยละ50) 4) ความเชื่อในด้านระดับการศึกษาที่สูงขึ้นของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นสมควรจะได้รับตำแหน่งทางราชการที่สูงขึ้น (ร้อยละ77.5) 5) ความเชื่อในด้านศาสนาอิสลามที่สอนให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีพลังในการพัฒนาชีวิตให้รู้จักความพอดี พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ และดำเนินกิจกรรมด้านพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า (ร้อยละ 88) และ 6) ความเชื่อในด้านทัศนคติด้านเชื้อชาติของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ (ร้อยละ 72)

4.5 ข้อสรุปท้ายบท

ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดภาคใต้จำนวนร้อยละ 100 (2,200 ท่าน) ส่วนใหญ่เป็นเพศ ชาย (ร้อยละ 70) อายุระหว่าง 31-40 ปี และอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 70) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 65) จบมัธยมศึกษาและปริญญาตรีจำนวน (ร้อยละ 85) ใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 65) สอบถามความเห็นจาก 5 จังหวัดชายแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ จังหวัดยะลา (ร้อยละ 22.75) จังหวัดปัตตานี (ร้อยละ 22.75) จังหวัดนราธิวาส (ร้อยละ 22.75) จังหวัดสงขลา (ร้อยละ 9.0) และจังหวัดสตูล (ร้อยละ 22.75) ส่วนอาชีพปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จากองค์กรเอกชนกับผู้นำศาสนา (ร้อยละ 67)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า ความเคลื่อนไหวทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมีอยู่จริง และส่วนหนึ่งจะมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาสามประการคือ 1) นโยบายจากฝ่ายรัฐที่สนองตอบต่อประชาชนในพื้นที่ในลักษณะที่กดดันมากกว่าประนีประนอม 2) ความเป็นเชื้อชาติมลายูที่มีความเห็นอกเห็นใจในชาติพันธุ์เดียวกัน และ 3) ความเป็นศาสนาอิสลามที่ศรัทธาในความเป็นภาดรภาพระหว่างผู้ที่นับถือศาสนาเดียวกัน

จากปัจจัยตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเองในงานวิจัยนี้ได้กำหนดไว้ 4 ตัวบ่งชี้คือ 1) “การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” 2) “การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม

ประเพณี ภาษา และศาสนาไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” 3) “การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาไม่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น” และ 4) “การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวไม่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น”

1) ปัจจัย “การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” มีความเป็นไปได้ร้อยละ 70 เพราะผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70) มีความเชื่อว่า การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลนั้นจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น และที่ผ่านมาส่วนใหญ่นโยบายของรัฐไม่ค่อยสอดคล้องกับพื้นที่

2) ปัจจัย “การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาที่ไม่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น” มีความเป็นไปได้ร้อยละ 60 เพราะผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60) มีความเชื่อว่า หลักสูตรที่ใช้นั้นจำเป็นต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้แต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ต่างกัน การจัดการบริหารหลักสูตรต้องต่างกันด้วย

3) ปัจจัย “การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” มีความเป็นไปได้ร้อยละ 58 เพราะผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 58) มีความเชื่อว่า การบริหารจัดการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นนั้นจะทำให้ไม่เกิดปัญหาตามมา

4) ปัจจัย “การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น” มีความเป็นไปได้ ร้อยละ 45 เพราะผู้ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ 45) เชื่อว่า การบริหารจัดการต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงสู่การพัฒนาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม มีความเป็นไม่ได้ร้อยละ 30 ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 30) ไม่เชื่อว่า การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวนั้นไม่ใช่ต้นเหตุของปัญหา

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่เชื่อว่าเป็นสาเหตุที่เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเองของแต่ละพื้นที่คือ 1) ความเชื่อในด้านการสร้างโอกาสให้นักศึกษาชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ได้เข้าศึกษาต่อ 2) ความเชื่อในด้านการสร้างโอกาสให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ก่อตั้งพรรคการเมือง 3) ความเชื่อในด้านนโยบายของรัฐบาลที่ไม่เข้าใจถึงความรู้สึกของคนในพื้นที่ 4) ความเชื่อในด้านระดับการศึกษาที่สูงสมควรได้รับตำแหน่งทางราชการที่สูงขึ้น 5) ความเชื่อในด้านศาสนาอิสลามที่สอนให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูมีพลังในการพัฒนาชีวิต และ 6) ความเชื่อในด้านทัศนคติด้านเชื้อชาติของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู

ส่วนรูปแบบการบริหารการปกครองตนเองที่ประชาชนปรารถนาคือ 1) การเก็บภาษีจากการทำประมงของชาวประมงนอกพื้นที่หรือนอกชายฝั่งที่เป็นอำนาจของแต่ละจังหวัดเพื่อนำงบประมาณมาใช้ในการบำรุงท้องที่ได้รับการสนับสนุนร้อยละ 64 2) เจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยอย่างเช่น ปลัด อำเภอ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจากประชาชนในพื้นที่ได้รับการสนับสนุน ร้อยละ 71 3) ให้คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาพร้อมให้คำแนะนำแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับการสนับสนุนร้อยละ 70 4) ให้มีวาระดำรงตำแหน่งตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดคราวละ 4 ปีได้รับการสนับสนุนร้อยละ 64 5) ให้คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดเป็นองค์กรกลางมีค่าตอบแทนประจำตำแหน่งเหมือนข้าราชการทั่วไปได้รับการสนับสนุนร้อยละ 66 และ 6) ให้คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดดูแลกิจการด้านศาสนาของตนเองได้รับการสนับสนุนร้อยละ 90

การอภิปรายประเด็นปัญหาการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองทั้งตามแบบสอบถามและเอกสาร มีทั้งหมด 4 ปัจจัยตัวบ่งชี้ คือ 1) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรม 2) การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนา 3) การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา และ 4) การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยว ซึ่งตัวบ่งชี้ทั้งหมดดังกล่าว สามารถเป็นสาเหตุในการตอบคำถามการวิจัยคือ “เพราะเหตุใดกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง”

ในบทต่อไป จะเป็นการสรุปความเห็นของคณะผู้วิจัยที่นำเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติได้ทั้งที่เป็นผลต่อเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ข้อเสนอแนะดังกล่าว ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากที่ได้พิจารณาจากการนำเสนอความคิดเห็นของผู้นำชุมชน จำนวน 2,200 ท่าน ตอบคำถามวิจัย (เพราะเหตุใดกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง) จากแบบสอบถามดังกล่าว

ในการนำเสนอผลสรุปการศึกษาและข้อเสนอแนะในบทต่อไปนั้น เป็นไปเพื่อหาความเป็นไปได้ในการดำเนินการให้เกิดความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเป็นการนำเสนอความเห็นต่อฝ่ายรัฐทั้งเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้มีการพิจารณาถึง 4 ปัจจัยหลักคือ 1) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรม 2) การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนา 3) การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา และ 4) การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยว

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยตามโครงการนี้ มีความมุ่งหมายที่จะตรวจสอบหาสาเหตุที่กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง พฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ผ่านมาทั้งในอดีตและปัจจุบัน และทั้งในระบบและนอกระบบ ในระบบ หมายถึง การเข้าร่วมในการเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับชาติ และนอกระบบ หมายถึง การจัดตั้งขบวนการต่างๆ ดังตัวอย่าง คือ ขบวนการ BNPP ขบวนการ BRN ขบวนการ PULO ขบวนการ BERSATU หรือขบวนการ RKK นั้น ล้วนแสดงให้เห็นถึง "สาเหตุการเรียกร้องของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์สู่การปกครองตนเอง"

ในการศึกษาถึงสาเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเองนั้น มีหลายแนวทางที่เสนอแนะในการตอบคำถาม "เพราะเหตุใดกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง" ตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอแนะด้านการบริหารการปกครองในเขตกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยชาวมุสลิมคือ งานเขียนของ Peter Gowing (1975) ที่กล่าวไว้ว่า "... ต้องเคารพดินแดน ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ของกลุ่มชาติพันธุ์ พัฒนาให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มต่างๆ สร้างความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ แยกศาลพิจารณาคดีตามกฎหมายอิสลาม สร้างเขตปกครองพิเศษเป็นการเฉพาะ พิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม ต้องมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการศึกษาอย่างต่อเนื่อง คัดเลือกผู้นำมุสลิมทุกประเภทเข้ากระบวนการแผนพัฒนา และเปิดช่องทางการสื่อสารให้เกิดขึ้นระหว่างชาวมุสลิมกับรัฐบาลในระดับสูง" แต่สำหรับการศึกษานี้ เราได้เน้นปัจจัยตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวทางการเมืองไว้ 4 ตัวบ่งชี้คือ 1) "การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น" 2) "การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรมประเพณี ภาษา และศาสนาไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น" 3) "การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาไม่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น" และ 4) "การบริหารงานด้านการ

จัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวไม่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น"

ในกรณีปัญหาของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น สืบเนื่องมาจากความรู้สึกรักชาติในเผ่าพันธุ์ของชาวไทยพุทธที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยท่านจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ที่ดำเนินนโยบายรัฐนิยม (State Preference) ในครั้งนั้น โดยมีหลักการว่า ทุกเผ่าพันธุ์ที่อยู่ในประเทศไทยต้องแสดงออกถึงพฤติกรรมในลักษณะเอกลักษณ์ของความเป็นไทย อย่างเช่น มีการยกเลิกเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ต่างๆ ที่มิใช่ชาติพันธุ์ไทย อย่างเช่น มีการเปลี่ยนแปลงเชื้อชาติจีนและเชื้อชาติลายู ซึ่งจากเดิมคือ เชื้อชาติจีนสัญชาติสยามและเชื้อชาติมลายูสัญชาติสยาม ให้เป็นเชื้อชาติไทยสัญชาติไทย นอกจากนั้น จึงมีการปราบปรามโรงเรียนจีนอย่างจริงจัง จนมีคำติดปากด้วยคำว่า "เรียบร้อยโรงเรียนจีน" มาจนถึงปัจจุบัน ส่วนโรงเรียนปอเนาะต่างๆ ของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู รัฐบาลก็พยายามยกเลิกจนทำให้เกิดการต่อต้านในรูปแบบที่เป็นขบวนการต่างๆ มาจนถึงปัจจุบัน และความรู้สึกรักชาติของชาวไทยพุทธดังกล่าว ได้ติดตัวมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ เมื่อเห็นชาวไทยมุสลิมที่แต่งตัวปกปิดมิดชิดก็จะถูกห้ามจากการเข้าสังคม แม้ว่าในปัจจุบัน ทางรัฐบาลพยายามแก้ไขด้วยให้การยอมรับการแต่งตัวตามหลักศาสนาของตนเองได้แล้วก็ตาม แต่ปัญหาแสดงความรังเกียจที่เกิดขึ้น ก็ยังมีให้เห็นมากมาย อย่างเช่น อาจารย์ผู้สอนระดับมหาวิทยาลัยบางแห่ง ได้แสดงความรังเกียจด้วยการห้ามนักศึกษาที่แต่งกายปกปิดมิดชิด มิให้เข้าห้องเรียนในชั่วโมงเรียนที่ตนสอน ความรู้สึกรักชาติดังกล่าวนี้ ได้แสดงออกให้เห็นถึงการรังเกียจต่อกลุ่มชาติพันธุ์มลายูซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยจนก่อให้เกิดผลกระทบทางพฤติกรรมในด้านต่างๆ อย่างเช่น พิธีกรรมศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และประเพณีของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู

สำหรับชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูนั้น เรื่องพิธีกรรมด้านศาสนาถือเป็นเรื่องสำคัญมาก ทั้งนี้ การกระทำในพิธีกรรมใดที่ต้องห้าม อย่างเช่น กราบไหว้บูชารูปภาพหรือรูปปั้นใดๆ นั้นจะถือว่าตกศาสนา (อัลกุรอ่าน 109:4) ฉะนั้น พวกเขาจะหลีกเลี่ยงการเข้าร่วมพิธีกรรมต่างๆ ที่นอกเหนือจากพิธีกรรมของศาสนาอิสลาม นี่คือ สาเหตุที่ท่านหะญีสุหลงเสนอข้อเรียกร้อง 7 ข้อ[1] ต่อรัฐบาลจนท่านต้องถูกดำเนินคดีด้วยการเข้าเรือนจำเป็นเวลา 4 ปี 8 เดือน และหลังจากถูกปล่อยตัวออกมาแล้วก็ถูกจับไปยังจังหวัดสงขลาจนถูกเก็บเงียบ ความลับนี้ได้ถูกเปิดเผยในสมัยของท่าน

---

[1] 1) เรียกร้องให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล 2) จัดให้มีการใช้ภาษามลายูสอนในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา 3) ภาษีที่เก็บจากท้องถิ่นเขตใดจะต้องนำไปบำรุงท้องที่ในเขตนั้น 4) แปดสิบเปอร์เซ็นต์ของข้าราชการในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องเป็นมุสลิมเชื้อสายมลายู 5) ภาษามลายูต้องเป็นภาษาราชการในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ควบคู่กับภาษาไทย 6) ศาลชารีอะห์ต้องจัดตั้งขึ้นในเขตสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 7) คำว่า "เชื้อชาติมลายู" ต้องบัญญัติใช้เรียกชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในสำมโนครัว

จอมพลสฤษดิ์ ธนารัตน์ ที่ขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีในสมัยต่อมา จึงรู้ทีหลังว่า ศพของท่านหะญีสุหลงได้ถูกถ่วงด้วยก้อนหิน[2]ก่อนถูกโยนลงน้ำในทะเลสาบสงขลา

เราจึงเห็นว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูนั้น มีทั้งการเคลื่อนไหวในระบบและนอกระบบ องค์กรเคลื่อนไหวทางการเมืองในระบบที่ปรากฏชัดเจนคือ กลุ่มวาดะห์ (Al-Wahdah) ที่ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2529 จากการประชุมผู้นำศาสนาห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ การต่อสู้เพื่อให้ได้อำนาจที่ถูกต้องตามกฎหมายด้วยครรลองของระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาให้เกิดศักยภาพในด้านเศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา และสังคม ฉะนั้น ผู้นำขององค์กรจึงลงสมัครเลือกตั้งและเข้าร่วมกับพรรคการเมืองใหญ่ที่สนับสนุนแนวทางในระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ซึ่งหมายถึงการได้รับตำแหน่งต่างๆ ในคณะรัฐมนตรีนั้นเอง ทั้งนี้ ทางองค์กรเชื่อว่า วิธีนี้จะสามารถเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐที่เอื้ออำนวยต่อประชาชนได้อย่างแท้จริง จะเห็นว่า ท่านวันมูหะมัดนอร์ มะทา ท่านเด่น โตะมีนา และท่านอารีเพ็ญ อุตรสินธุ ได้เข้ามาเป็นรัฐมนตรีช่วยหรือรัฐมนตรีว่าการในกระทรวงต่างๆ อย่างเช่น มหาดไทย คมนาคม และศึกษาธิการเป็นต้น นับว่าเป็นประสบการณ์ที่ประสบผลสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงภาพพจน์ของประเทศในด้านบวกหลายอย่าง อย่างเช่น การสวมชุดฮิญาบสำหรับสตรีในสถานที่ราชการและสถานศึกษาของรัฐรวมทั้งถ่ายรูปในบัตรประชาชน มีการปรับเปลี่ยนพิธีกรรมต่างๆ ที่มีพี่น้องชาวมุสลิมเข้าร่วม มีการจัดตั้งธนาคารอิสลาม มีการเพิ่มค่าจ้างให้กับครูสอนศาสนา ตลอดจนมีการสร้างสถานที่ประกอบพิธีกรรมศาสนาอิสลามในที่สาธารณะอย่างเช่น สนามบิน สถานีรถไฟ และสถานีรถขนส่ง และที่สำคัญที่สุดคือ การสร้างถนนสี่เลนจากอำเภอสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาสขึ้นไปเชื่อมต่อกับภาคอื่นๆ ของประเทศ

ส่วนความเคลื่อนไหวนอกระบบที่เห็นได้ชัดเจนคือ ขบวนการ BNPP, BRN, PULO, BERSATU, และ RKK ขบวนการต่างๆ ซึ่งเป้าหมายหลักของขบวนการจะเหมือนกันคือ การต่อสู้เพื่อให้ได้รับเอกราชของรัฐปัตตานี อย่างไรก็ตาม ขบวนการต่างๆ จะมีอุดมการณ์ที่แตกต่างกันไป อย่างเช่น BNPP ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สองโดยมี Tengku Mahyiddin บุตรของเจ้าเมืองปัตตานีองค์สุดท้ายคือ Abdul Kadir โดยมีอุดมการณ์ที่จะก่อตั้งรัฐปัตตานีตามแบบฉบับที่เป็น Sultanate คือ มีสุลต่านปกครองรัฐ โดยมีสมาชิกส่วนใหญ่คือ ลูกศิษย์ของท่านหะญีสุหลง อย่างไรก็ตาม ผู้นำที่นิยมสังคมนิยมบางท่านอย่างเช่น Ustaz Abdul Karim ไม่เห็นด้วย จึงแยกออกมาจัดตั้ง BRN ขึ้นมาในปี พ.ศ. 2503 ซึ่งนิยมชมชอบการต่อสู้เพื่อให้ได้ระบบการปกครองแบบสาธารณรัฐโดยมีต้นแบบมาจากการต่อสู้ของประธานาธิบดี Sukarno แห่งอินโดนีเซียเป็นหลัก

---

[2] บางรายงานว่าศพของท่านหะญีสุหลงถูกผ่าท้องแล้วยัดด้วยก้อนหินก่อนถูกโยนลงทะเลสาบสงขลา

ฉะนั้น สัญลักษณ์ที่เป็นคำขวัญการต่อสู้ของ BRN คือ Nationalism, Islamism, and Socialism (ชาตินิยม อิสลามนิยม และสังคมนิยม) อย่างไรก็ตาม Tengku Bira Kotanila ซึ่งสืบเชื้อสายเจ้าเมืองปัตตานีอีกท่านหนึ่ง หลังจากที่ได้ตระเวนพบปะเพื่อนร่วมขบวนการหลายท่านจากตะวันออกกลางและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รู้สึกไม่เห็นด้วยกับอุดมการณ์ของทั้ง BNPP และ BRN จึงก่อตั้งขบวนการใหม่ขึ้นมาเมื่อวันที่ 22 เดือนมกราคม พ.ศ. 2511 มีชื่อเรียกว่า PULO โดยมีหลักการ 4 ข้อ คือ Religion, Nationalism, Motherland, and Humanitarianism (ศาสนา ชาตินิยม มาตรภูมิ และมนุษยธรรม) โดยดำเนินรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยของชาวมลายูปัตตานี ซึ่งมีสมาชิกส่วนใหญ่เป็นอดีตทหารเกณฑ์ และมีความชำนาญในการสู้รบภาคพื้นดินมากกว่าขบวนการอื่นๆ ที่กล่าวมา

อย่างไรก็ตาม ทั้ง BNPP, BRN, และ PULO มีความแตกต่างกันทางด้านอุดมการณ์จึงขัดแย้งกันเอง ทำให้ผู้นำบางท่านที่ได้รับการศึกษาสูงถึงระดับปริญญาเอกจากประเทศตะวันตกอย่างน้อย 6 ท่านเห็นว่า ควรรวมตัวกันใหม่ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงเกิดขบวนการใหม่ที่มีชื่อเรียกว่า BERSATU โดยจัดตั้งขึ้นเป็นทางการเมื่อวันที่ 31 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2532 ในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีเป้าหมายหลักคือ 1) ปลดแอกปัตตานีเพื่อให้ได้รับเอกราชของชาวมลายูปัตตานี 2) ประกาศญิฮาดตามกฎข้อบังคับของอิสลามที่สนับสนุนโดยชาวมลายูปัตตานี 3) ต่อต้านนโยบายรัฐไทยทุกรูปแบบที่มุ่งทำลาย ศาสนาอิสลาม ชาติมลายู ภาษามลายู และขนบธรรมเนียมประเพณีมลายู 4) ต่อต้านการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นมนุษยธรรมต่อชาวมลายูปัตตานี 5) ต่อต้านการให้ความร่วมมือกับรัฐไทยในการกอบโกยผลประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรณ์ธรรมชาติในมาตรภูมิของชาวมลายูปัตตานี 6) จะลงโทษทุกฝ่ายที่ให้ความร่วมมือกับรัฐไทย เพราะถือว่ากำลังทำลายการต่อสู้ของชาวมลายูปัตตานี 7) ขอความร่วมมือจากประชาชนเพื่อให้การสนับสนุนการต่อสู้ที่กระทำด้วยเกียรติภูมิของชาวมลายูปัตตานีอย่างแท้จริง 8) ขอความเห็นใจจากกลุ่มประเทศและกลุ่มขบวนการที่รักอิสรภาพ ความยุติธรรม และความสงบสุข หันมาสนับสนุนด้านศีลธรรมและอุปกรณ์ให้กับการต่อสู้ของชาวมลายูปัตตานี และ 9) พร้อมร่วมมือกับทุกกลุ่มที่รักความสันติจากทั่วโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งขบวนการอิสลาม ซึ่งคำประกาศดังกล่าวมีขึ้นจากการประชุมประกาศจุดยืนของบวนการ BERSATU เมื่อวันที่ 31 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2532 ซึ่งเป็นที่จัดตั้งขบวนการดังกล่าว (Wan Mahmood, 2007:Apendix) และมีการระดมวัยรุ่นเพื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกฝึกอาวุธลักษณะกองโจรในรูปแบบต่างๆ ซึ่งหน่วยจรยุทธกลุ่มวัยรุ่นดังกล่าวจะมีชื่อ เรียกว่า RKK ฉะนั้น ยุทธศาสตร์ของ BERSATU คือ พยายามเข้าฝึกอาวุธให้ชำนาญมากที่สุด โดยพยายามสมัครเป็นทหาร ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศไทยหรือต่างประเทศ

ฉะนั้น ข้อเสนอแนะของงานวิจัยนี้คือ

ก. <u>ต้องเข้าใจธรรมชาติของความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู</u>

ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ของประเทศไทยนั้น มีความเกี่ยวข้องกับสองปัจจัยคือ ปัจจัยภายนอกกับปัจจัยภายใน

ปัจจัยภายนอกคือ อำนาจจากฝ่ายรัฐที่สร้างเงื่อนไขต่อระบอบแห่งการดำเนินชีวิตและทรัพย์สินของกลุ่มชาติพันธุ์มลายู

ปัจจัยภายในคือ ความหวงแหนที่มีต่อเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์มลายู และความหวงแหนที่มีต่อศาสนาอิสลามของชาวมลายูในพื้นที่

<u>เชิงทฤษฎี</u>

1) กำหนดวิธีการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงภายใต้อำนาจตามรัฐธรรมนูญไทยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2) กำหนดสัดส่วนอัตราตำแหน่งข้าราชการตามจำนวนประชากรในพื้นที่ระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูกับชาวไทยพุทธโดยเฉลี่ยจะอยู่ระหว่าง 80 ต่อ 20 ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมดุลด้านการกระจายโอกาสในการทำงานแก่บัณฑิตใหม่

3) กำหนดผู้ว่าราชการจังหวัดในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่ต้องดูแลทุกข์สุขซึ่งมีอัตราส่วนอยู่ระหว่าง 80 ต่อ 20

4) กำหนดรองผู้ว่าราชการจังหวัดในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นชาวไทยพุทธในพื้นที่ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ทั้งนี้ เป็นการป้องกันการผูกขาดในอำนาจการบริหารการปกครองจากกลุ่มใหญ่ในพื้นที่ ซึ่งหากเปิดโอกาสกว้างอย่างเสรีเกินไป ชาวไทยพุทธที่มีจำนวนร้อยละ 20 จะไม่มีโอกาสได้รับการเลือกตั้งได้เลย

5) กำหนดให้ข้าราชการทุกกระทรวง ทบวง กรมในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ภายใต้การดูแลโดยตรงจากผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้ เป็นการสะดวกและรวดเร็วในด้านการตัดสินใจป้องกันในสิ่งที่อาจขัดแย้งกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ผลจากการตรวจสอบปัจจัย “การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” มีความเป็นไปได้มากที่สุดคือร้อยละ 70 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความเชื่อว่า การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลนั้นจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น และที่ผ่านมาส่วนใหญ่นโยบายของรัฐไม่ค่อยสอดคล้องกับพื้นที่

<u>เชิงปฏิบัติ</u>

รัฐบาลต้องเสนอกฎหมาย ส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยการตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นขึ้น หลักการกระจายอำนาจคือ การให้ท้องถิ่นมีอำนาจตัดสินใจได้มากขึ้นโดย

1) การกระจายหน้าที่และความรับผิดชอบที่ท้องถิ่นสามารถทำได้

2) การกระจายอำนาจในการตัดสินใจ โดยลดอำนาจการอนุมัติของราชการส่วนกลาง

นอกจากนี้ ต้องพยายามเน้นการทำงานรูปหุ้นส่วนที่มีความเท่าเทียมกัน และเน้นการประสานงานมากกว่า การสั่งการ

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมีทั้งกลุ่มชาติพันธุ์มลายูที่นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 80 และกลุ่มชาติพันธุ์ไทยที่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 20 ฉะนั้นรูปแบบการบริหารการปกครองควรมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนโดยกำหนดสัดส่วนดังนี้คือ ตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูสำหรับดูแลทุกข์สุขของพลเมืองที่มีจำนวนร้อยละ 80 และตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดควรให้เป็นสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งดูแลชาวไทยพุทธที่มีจำนวนร้อยละ 20 และแต่ละสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นจะต้องมีตำแหน่งที่เป็นสัดส่วนของผู้ที่นับถือศาสนาอื่นๆ ในพื้นที่ควบคู่ไปด้วยคราวละ 4 ปี รวมทั้งกำหนดจัดสรรงบประมาณของแต่ละท้องถิ่นอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ โดยมีที่ปรึกษาของทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด ที่เป็นตัวแทนมาจากทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การทำงานเกิดความถูกต้องตามกฎหมายต่างๆ

นอกจากนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน คราวละ 4 ปี มีหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายในด้านการขนส่ง ทางหลวง ตำรวจ ดับเพลิง การบริหารงาน ศาล การเคหะ การคุ้มครองผู้บริโภค การกำจัดขยะ การศึกษา ห้องสมุดสาธารณะ บริการสังคม สงเคราะห์ส่วนบุคคล มีรายได้จากการเก็บภาษีอากรในท้องถิ่น การสนับสนุนจากรัฐบาลกลาง รวมทั้งรายได้ค่าเช่า ค่าธรรมเนียม และค่าบริการ ซึ่งท้องถิ่นเก็บภาษีได้ประมาณร้อยละ 50 ของเงินที่ต้องใช้ ส่วนที่เหลือได้รับจากรัฐบาลกลางในลักษณะเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ และเงินอุดหนุนทั่วไป (Rate Support Grant) ซึ่งมีเกณฑ์การจัดสรร 3 ประเด็นใหญ่ๆ คือ 1) เกณฑ์ความต้องการ (Need Element) 2) เกณฑ์ทรัพยากร (Resource Element) และ 3) ลักษณะภายในพื้นที่ (Domestic Element) มีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ และมีกลไกการเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลกลางกับเขตปกครองตนเอง 4 วิธี คือ 1) การควบคุมโดยอาศัยกฎหมาย คือให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดในการออกกฎ รายละเอียดซึ่งมีความผูกพันเขตปกครองตนเอง และให้เขตปกครองตนเองขอความเห็นชอบจากหน่วยงานของรัฐบาลกลาง (ผ่านรัฐมนตรีของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง) 2) การควบคุมโดยนโยบาย คือ เขตปกครองตนเองทำตามหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดภายใต้ขอบเขตนโยบาย การชี้แนะของ รัฐมนตรีในกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และหากมีข้อขัดแย้งหรือต่อต้านจากเขตปกครองตนเอง รัฐบาลอาศัยเสียงข้างมากในสภาผลักดันให้ออกกฎหมายบังคับใช้นโยบายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับรัฐบาลกลาง 3) การควบคุมทางบริหาร คือ รัฐบาลกลางกำหนดมาตรฐานระดับชาติ และส่งเสริมประสิทธิภาพของเขตปกครองตนเอง และรัฐบาลกลางควบคุมมาตรฐาน โดยผ่าน ส่วนราชการและข้าราชการที่มีอำนาจมาก เช่น ผู้ตรวจการที่เป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางจากหน่วยต่างๆ เป็นต้น และ 4) การควบคุมทางการเงิน มี 4 รูปแบบ คือ 1)

รัฐบาลกลางกำหนดเพดานการใช้จ่าย 2) รัฐบาลกลางให้การสนับสนุนรายได้ 3) สนับสนุนค่าใช้จ่ายตามภาษีธุรกิจมาตรฐาน และ 4) ควบคุมค่าใช้จ่ายการลงทุนของเขตปกครองตนเอง

ข. <u>ผลกระทบจากความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู</u>

ผลกระทบจากความเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยคือการเกิดปัญหาความไม่สงบลุกลามใหญ่โต เนื่องจากการแก้ไขปัญหาจากฝ่ายรัฐยังไม่ตรงประเด็นและไม่ตรงไปตรงมาตามหลักสากลที่ควรจะเป็น

<u>เชิงทฤษฎี</u>

1) สงวนตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีและวุฒิสมาชิกให้แก่ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ทั้งนี้ การมีตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับนโยบายนั้นจะทำให้การแก้ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งด้านวัฒนธรรมต่างๆ ได้อย่างตรงจุด

2) จัดทำหลักสูตรการศึกษาในทุกระดับ โดยเปิดเผยประวัติศาสตร์ ด้านการเมือง สังคม การศึกษา และวัฒนธรรมของพื้นที่โดยตั้งอยู่บนฐานของความเป็นจริง ทั้งนี้ การเข้าใจในวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน จะทำให้เกิดบรรยากาศความเป็นสมานฉันท์ได้อย่างถาวร

3) จัดทำหลักสูตรสันติศึกษาให้เป็นหลักสูตรบูรณาการเพื่อทำการสอนในทุกชั้นเรียน และดำเนินยุทธศาสตร์ให้เกิดความเป็นสมานฉันท์จากสังคมที่หลากหลายด้วยความเป็นธรรมและเท่าเทียมกันทั้งนี้ เพื่อสร้างความปรองดองของชาติ

4) ส่งเสริมให้เกิดการเรียนการสอนภาษามลายูกลางระบบทางไกล และทางสื่อ อย่างเช่น ทีวี และวิทยุกระจายเสียงอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ เป็นการรองรับการรวมตัวของอาเซียน

5) ส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดสื่อ ข่าวสาร การบันเทิง การเมืองและเศรษฐกิจผ่านทีวีและวิทยุกระจายเสียงเป็นภาษามลายูกลาง หรือ เปิดโอกาสให้ชาวมลายูได้รับการชมสื่อทีวีจากมาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน ทั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อทักษะการใช้ภาษามลายูกลางที่จะสามารถรองรับการรวมตัวของอาเซียน

ผลจากสำรวจปัจจัย “การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาที่ไม่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น” มีความเป็นไปได้เป็นอันดับสองคือ ร้อยละ 60 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความเชื่อว่า หลักสูตรที่ใช้นั้นจำเป็นต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้แต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ต่างกัน การจัดการบริหารหลักสูตรจึงต้องต่างกันไปด้วย

<u>เชิงปฏิบัติ</u>

รัฐควรแต่งตั้งตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีหรือตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตามสัดส่วนจำนวนประชากรของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่มีอยู่ในประเทศ อย่างเช่น กลุ่มชาติพันธุ์มลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกลุ่มชาติพันธุ์ที่มาจากที่ราบสูงต่างๆ ในจังหวัดทางตอนเหนือของประเทศ

ทั้งนี้เพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์ในการแก้ปัญหาและออกนโยบายที่ตรงประเด็นกับปัญหาของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ในท้องถิ่น

ตามหลักการทั่วไป รัฐบาลกลางกับรัฐบาลท้องถิ่นต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันและทำงานเสริมกัน รัฐบาลกลาง ต้องเคารพความเป็นอิสระของท้องถิ่น แต่สามารถมีอิทธิพลต่อรัฐบาลท้องถิ่นในบางเรื่อง โดยการกำหนดกฎหมายที่วางมาตรฐานให้ปฏิบัติ ทั้งนี้รัฐบาลกลางสามารถแทรกแซงการดำเนินการของท้องถิ่นได้ใน 4 ทาง คือ 1) การแทรกแซงโดยกฎหมาย 2) การแทรกแซงโดยศาล 3) การแทรกแซง โดยฝ่ายบริหาร (มติ ครม.) และ 4) การมอบหน้าที่ในท้องถิ่นดำเนินการ

แต่ทั้งนี้ ปรัชญาพื้นฐานกำหนดให้รัฐบาลกลางต้องเข้าแทรกแซงท้องถิ่นให้น้อยที่สุด และควรเป็นเรื่องการให้คำแนะนำหรือให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการและเทคนิคที่จำเป็น เท่านั้น

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น มีหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของท้องถิ่น ได้แก่ 1) สำนักบริหารท้องถิ่น มีหน้าที่ดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปกครองตนเอง และรับผิดชอบในการกำหนดเขตพื้นที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นตลอดจนออกแบบระบบการบริหารท้องถิ่นให้เหมาะสมกับพื้นที่ และเสนอแนะในเรื่องการบริหารงานบุคคลให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) สำนักการคลังท้องถิ่น มีหน้าที่ดูแลในเรื่องการวางแผนและออกแบบระบบการคลังท้องถิ่น การวิสาหกิจท้องถิ่น หลักสูตรการศึกษา ฯลฯ และ 3) สำนักภาษีท้องถิ่น มีหน้าที่ดูแลในเรื่องการวางแผนและออกแบบระบบภาษีท้องถิ่น ฯลฯ

ค. <u>ปัญหาที่กำลังเผชิญกับความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู</u>

ปัญหาที่กำลังเผชิญกับความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยคือ ยังไม่มีสถาบันทางการเมืองภาคพลเมืองที่เข้มแข็งจากนักวิชาการในท้องถิ่นเพื่อเข้าร่วมกำหนดกรอบแนวคิด รวมทั้งนำเสนอวิธีการกระจายอำนาจอย่างเป็นรูปธรรม

<u>เชิงทฤษฎี</u>

1) ส่งเสริมพรรคการเมืองกลุ่มชาติพันธุ์ การมีพรรคการเมืองกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ประเทศไทยถูกบดบังเอกลักษณ์ทางกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยนโยบายรัฐนิยมมาตั้งแต่อดีต ซึ่งความล้มเหลวในการแก้ปัญหาความไม่สงบต่างๆ ทั่วประเทศ ถือว่าส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดพรรคการเมืองกลุ่มชาติพันธุ์ในการกำหนดนโยบายของชาติ

2) ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาโดยให้มีการสนับสนุนงบประมาณและทุนอุดหนุนด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และด้านภาษาแก่เยาวชนนักเรียนนักศึกษาจากทุกศาสนาในพื้นที่ ตามสัดส่วนที่แท้จริงของประชากร ทั้งนี้ ตลอดระยะเวลาเกือบร้อยปี ในทัศนคติของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูนั้น ถือว่าพวกเขาคือ ผู้ที่ถูกกดขี่

ซึ่งหากมีการส่งเสริมเยาวชนที่ตรงกับความต้องการของสังคมในพื้นที่แล้ว จะเป็นการสร้างขุมทรัพย์ที่จะพัฒนาประเทศอย่างยิ่ง

3) ส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาทั้งภายในและภายนอกประเทศ อย่างเช่น ส่งเสริมให้นักศึกษาออกไปศึกษาต่างประเทศ และเปิดโครงการศึกษาภาษามลายูให้มีการสอนอย่างแพร่หลายในระดับโรงเรียนไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการเรียนการสอนที่ได้รับจากผู้ที่มีประสบการจริงในสังคม

4) ส่งเสริมให้นักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาจากแหล่งต่างๆ เหล่านั้นกลับมารับใช้ประเทศชาติ ด้วยการให้ตำแหน่งในกระทรวงต่างๆ ทั้งนี้ เป็นการลดปัญหานักศึกษาตกงานและเป็นการกระจายรายได้อย่างแท้จริง

5) ส่งเสริมภาษาที่ใช้ในพื้นที่ โดยกำหนดภาษาไทยกับภาษามลายูเป็นภาษาราชการควบคู่กันไป และส่งเสริมให้มีการกำหนดภาษามลายูเป็นหลักสูตรที่ใช้สอนในโรงเรียนของรัฐในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและรองรับการรวมตัวของอาเซียน และเกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศตามระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ผลการสำรวจปัจจัย “การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” มีความเป็นไปได้เป็นอันดับสามคือร้อยละ 58 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า การบริหารจัดการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นนั้นจะทำให้ไม่เกิดปัญหาตามมา

<u>เชิงปฏิบัติ</u>

รัฐควรสนับสนุนให้เกิดการจัดตั้งพรรคการเมืองหรือบริษัทหรือสมาคมที่มาจากลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดตัวแทนเข้าสู่สภาระดับชาติในการแก้ปัญหาที่ตรงจุดตามสภาพปัญหาที่เป็นประเด็นด้านศาสนา และความเชื่อถือ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติและการศึกษา

นอกจากนี้ บทบาทและหน้าที่ของการปกครองท้องถิ่นนั้นจะต้องกำหนดตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายการปกครองตนเอง รัฐธรรมนูญต้องกำหนดหลักการพื้นฐานของการปกครองท้องถิ่นพึงที่จะได้รับความเคารพ ส่วนกฎหมาย การปกครองท้องถิ่น กำหนดถึงองค์ประกอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สภาท้องถิ่นและฝ่ายบริหารที่มาจากการเลือกตั้ง) และกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการตลอดจนความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ รวมทั้งได้ระบุถึงเรื่องการเงินและการบริหารอื่นๆ โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พึงดำเนินการ 2 ประการหลัก คือ

1) หน้าที่ในการให้บริการแก่ชุมชน ตลอดจนการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยในสังคม

2) หน้าที่ในการดำเนินการ กิจกรรมต่างๆที่จำเป็นทำให้ท้องถิ่นอยู่ได้ อาทิ การออกเทศบัญญัติ

นอกจากนี้ ท้องถิ่นยังทำหน้าที่แทนรัฐบาลกลางในกิจกรรมต่างๆ ผู้บริหารท้องถิ่นจึงมีพันธะตามกฎหมายที่จะต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางโดยเฉพาะงานที่มอบหมายให้ดำเนินการ เช่น การดูแลและจัดการลำน้ำ และทะเบียนราษฎร์ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ท้องถิ่นจะทำหน้าที่เกือบทุกอย่าง ยกเว้นเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความมั่นคงแห่งชาติ และการพิจารณาไต่สวนพิพากษาคดีที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม

ง. <u>สาเหตุของความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้</u>

สาเหตุของความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยคือ รัฐยังไม่สามารถดำเนินนโยบายที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น และยังไม่สามารถควบคุมเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติที่ประพฤติตนนอกแถวในพื้นที่ได้

<u>เชิงทฤษฎี</u>

1) ส่งเสริมศาลชาริอะห์ ทั้งนี้ศาลชารีอะห์ที่มาจากการแต่งตั้งของรัฐบาลผ่านจุฬาราชมนตรี เพื่อดูแล และตัดสินคู่กรณีระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูด้วยกัน และปกป้องคู่กรณีที่เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู และระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูกับชาวต่างศาสนิกควบคู่กับศาลของรัฐบาลกลางนั้นถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะนั้นคือ หลักปฏิบัติทางศาสนาอิสลาม

2) การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรควรเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยรัฐบาลกลางกำหนดอำนาจการใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นธรรมแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดอย่างชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่รวดเร็วและเหมาะกับสถานการณ์ที่เป็นจริง

3) การจัดเก็บรายได้การบำรุงท้องที่ร้อยละ 80 ควรนำไปบำรุงท้องที่ และกำหนดร้อยละ 20 เป็นงบประมาณแผ่นดินของส่วนกลาง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการจัดจ้างกรรมกรผู้ใช้แรงงานหรือพนักงานลูกจ้างในจังหวัดได้ตามความเป็นจริงของแต่ละพื้นที่

4) ส่งเสริมช่วยเหลือด้านงบประมาณเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมในท้องถิ่นในกรณีที่จังหวัดใดมีงบประมาณไม่พอใช้ ทั้งนี้ ในบางจังหวัด ลำพังรายได้จากจังหวัดฝ่ายเดียวอาจไม่พอใช้ ฉะนั้น เป็นหน้าที่ของส่วนกลางที่จะต้องดูแลเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในด้านการบริหารการปกครอง

5) การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเช่น การทำเหมืองแร่ การดูแลป่าไม้ และการทำประมง ซึ่งผลประโยชน์จากการทำสัมปทานต่างๆ รวมทั้งการทำประมงในเขตน่านน้ำของแต่ละจังหวัดที่ติดชายทะเลอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้ ท้องถิ่นเป็นเจ้าของพื้นที่ย่อมมีความรู้สึกหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติของถิ่นตนเองมากกว่าผู้ดูแลที่มาจากต่างถิ่น ซึ่งประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินเองว่า ผู้ว่า ฯ คนไหนประพฤติชอบหรือมิชอบ

ผลจากการสำรวจปัจจัย “การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น” มีความเป็นไปได้น้อยกว่าปัจจัยอื่นๆ สามปัจจัยดังกล่าวข้างต้น คือ ร้อยละ 45 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ 45) เชื่อว่า การบริหารจัดการต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงสู่การพัฒนาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ถึงแม้ว่า ร้อยละ 30 เชื่อว่า การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวนั้นไม่ใช่ต้นเหตุของปัญหา

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่เชื่อว่าเป็นสาเหตุที่เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเองของแต่ละพื้นที่คือ 1) ความเชื่อในด้านการสร้างโอกาสให้นักศึกษาชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ได้เข้าศึกษาต่อ 2) ความเชื่อในด้านการสร้างโอกาสให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ก่อตั้งพรรคการเมือง 3) ความเชื่อในด้านนโยบายของรัฐบาลที่ไม่เข้าใจถึงความรู้สึกของคนในพื้นที่ 4) ความเชื่อในด้านระดับการศึกษาที่สูงสมควรได้รับตำแหน่งทางราชการที่สูงขึ้น 5) ความเชื่อในด้านศาสนาอิสลามที่สอนให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูมีพลังในการพัฒนาชีวิต และ 6) ความเชื่อในด้านทัศนคติด้านเชื้อชาติของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู

<u>เชิงปฏิบัติ</u>

การจัดตั้งศาลชาริอะห์ในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้ตามความเชื่อถือของชาวมุสลิมนั้น การตัดสินปัญหาต่างๆ ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของอัลลอฮฺ (พระเจ้า) ตามที่ระบุไว้ในอัลกุรอ่านและหลักปฏิบัติตามพระศาสดาเท่านั้น ฉะนั้น ศาลชาริอะห์จะทำหน้าที่เป็นกลไกของรัฐที่จะช่วยให้ประชาชนในพื้นที่ยอมรับกระบวนการยุติธรรมของรัฐได้อย่างภาคภูมิใจ

นอกจากนี้ รัฐควรจัดแนวคิดความเป็นเอกภาพหรือมาตรฐานของท้องถิ่นให้เกิดขึ้น ถึงแม้ว่า การปกครองท้องถิ่นจะมีขนาดพื้นที่ และประชากรแตกต่างกันอย่างมาก แต่ในด้านองค์กรและภาระหน้าที่แล้ว กฎหมายสามารถกำหนดให้มีเอกภาพหรือมาตรฐานเดียวกันได้ใน 2 ลักษณะ คือ 1) คุณภาพและระดับบริการที่ให้แก่ประชาชน ต้องคล้ายคลึงกันทั่วประเทศ สอดคล้องกับแนวทางที่รัฐบาลกลางกำหนด 2) เงื่อนไขสถานการณ์เฉพาะในพื้นที่ใดก็ตาม ต้องได้รับการแก้ไขโดยใช้แนวทางแก้ไขที่เป็นมาตรฐานที่ใช้กันได้ทั่วประเทศในกรณีที่ไม่เกิดความขัดแย้งในด้านศาสนา

ดังนั้น การจัดสรรรายได้จึงต้องให้สอดคล้องกับหลักเอกภาพดังกล่าว โดยกำหนดให้รัฐบาลกลาง จัดสรรรายได้จากภาษีที่เก็บระดับชาติให้แก่ท้องถิ่น โดยพิจารณาจากความสามารถทางการเงินของแต่ละท้องถิ่น อาทิ เมืองใหญ่ซึ่งมีรายได้มาก จะได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาลกลางไม่มากนัก

โครงการวิจัยนี้ มีความเชื่อว่า การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นควรให้เป็นไปตามระบบการปกครองท้องถิ่นตามอำนาจที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญไทยกฎหมายรัฐธรรมนูญไทยปี 2540 และ 2550 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 282 ภายใต้บังคับมาตรา 1 คือ "รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น" ซึ่งปัญหาการปกครองท้องถิ่นในชุมชนพหุวัฒนธรรมโดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นมุสลิมนั้น มีความละเอียดอ่อนมาก หากไม่มีการวางแผนที่ดี และไม่สอดคล้องกับศาสนาอิสลาม ก็จะเกิดปัญหาอย่างไม่รู้จบ และจะทวีคูณขึ้นมาเป็นลำดับ

ฉะนั้นรูปแบบนครปัตตานีกับการปกครองตนเอง กรณีศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาติพันธุ์ชนเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ควรจะเป็นคือ

1) ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูที่มาจากการเลือกตั้ง

2) รองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นชาวไทยพุทธที่มาจากการเลือกตั้ง

3) วาระดำรงตำแหน่งตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดคราวละ 4 ปี

4) ข้าราชการระดับจังหวัดอย่างเช่น สัสดีจังหวัด และปลัดจังหวัด ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด

5) เจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยอย่างเช่น ปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ว่าราชการจังหวัด จะมาจากประชาชนในพื้นที่

6) คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาพร้อมให้คำแนะนำแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด

7) คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดให้จัดเป็นองค์กรกลางโดยมีค่าตอบแทนประจำตำแหน่งเหมือนข้าราชการทั่วไป

8) คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดเป็นผู้ดูแลกิจการด้านศาสนาของตนแต่ละศาสนา เผยแพร่ข้อมูลคำสอนที่ถูกต้อง และป้องกันคำสอนศาสนาที่บิดเบือน

9) ศาลชารีอะห์มีอำนาจตัดสินคดีด้านศาสนาอิสลาม ควบคู่กับศาลกลาง

10) การเก็บภาษีจากการทำประมงของชาวประมงนอกพื้นที่หรือนอกชายฝั่งเป็นอำนาจของแต่ละจังหวัดเพื่อนำงบประมาณมาใช้ในการบำรุงท้องที่

เกี่ยวกับความรุนแรงนั้น Huntington (1991) ได้กล่าวไว้ว่า ความรุนแรงหรือเหตุการณ์ไม่สงบจะไม่เป็น static แต่เป็น dynamic คือ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และความรุนแรงอาจจะเปลี่ยนแปลงสู่ทางเดินสายกลางได้ หากกลไกของรัฐได้เปิดกว้างขึ้น อย่างเช่น 1) ให้ชนกลุ่มน้อยมีส่วนร่วมในการออกความเห็นหรือมีอำนาจในการบริหารประเทศร่วมกัน 2) พัฒนาด้านเศรษฐกิจให้ประชาชนอยู่ดีมีสุขอย่างเท่าเทียมกัน 3) มีระบบการทำงานหรือการเรียนที่เดียวกันของชนทุกเผ่า ซึ่งความใกล้ชิดและความเป็นเพื่อนต่อกันตั้งแต่เยาว์วัยจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่นั้น จะทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความรู้จักกัน มีความรักใคร่ต่อกัน และรู้จักให้อภัยแก่กัน

ที่จริงนั้น ปัญหาความรุนแรงอาจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ Kuper & Kuper (1985) ได้อธิบายไว้ถึงความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ที่เป็นสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในสาระนุกรมของท่านไว้คือ เศรษฐกิจ ทัศนคติ ความเชื่อด้านศาสนา เป็นต้น

นอกจากนี้ เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงนั้น Smith (1981) ได้กล่าวถึงธรรมชาติความต้องการของชนกลุ่มน้อยที่ก่อความรุนแรงนั้น ได้มีการพัฒนาขึ้นเป็นขั้นเป็นตอน อย่างเช่น จากระดับ isolationist (ความเป็นทาส) และ accommodationist (อพยพไปสู่ดินแดนที่มีชนเผ่าเดียวกัน) ขึ้นไปสู่ development (การพัฒนา) integration (การบูรณการ), autonomy (เขตปกครองตนเอง), separation (แยกเป็นอิสระออกจากกัน), irredentism (รวบรวมเผ่าเดียวกันที่อยู่กระจัดกระจายในต่างประเทศ) นี่คือ ธรรมชาติพื้นฐานของความต้องการในชนกลุ่มน้อย ซึ่งนั่นหมายความว่า ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชนกลุ่มน้อย จะดำเนินไปจากความรุนแรงในระดับน้อยไปสู่ความรุนแรงในระดับที่สูงขึ้นนั้นเอง

อย่างไรก็ตาม Huntington (1991) ได้โต้แย้งไว้ว่า ความรุนแรงดังกล่าวจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ moderation (สายกลางหรือแบบประนีประนอม)ได้ และไม่เป็นไปตามความรุนแรงนั้น หากชนกลุ่มน้อยได้พบกับจุดแห่งความพอใจ อย่างเช่น มีระบบการบริหารงานที่ทำให้เศรษฐกิจของประชาชนอยู่ดีกินดีอย่างนี้เป็นต้น

นั่นหมายความว่า ความสงบสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีโอกาสเป็นไปได้สูง โครงการวิจัยนี้จึงมีความเชื่อว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะนำความสงบสุขมาสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การให้อำนาจทางการเมืองเพื่อให้เกิดการจัดการบริหารด้านมหาดไทย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม ด้านการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่น และด้านการจัดสรรงบประมาณที่กระจายอำนาจอย่างเหมาะสมกับท้องถิ่นเป็นต้น

โครงสร้างรูปแบบ (model) การบริหารเขตปกครองตนเองนครปัตตานี

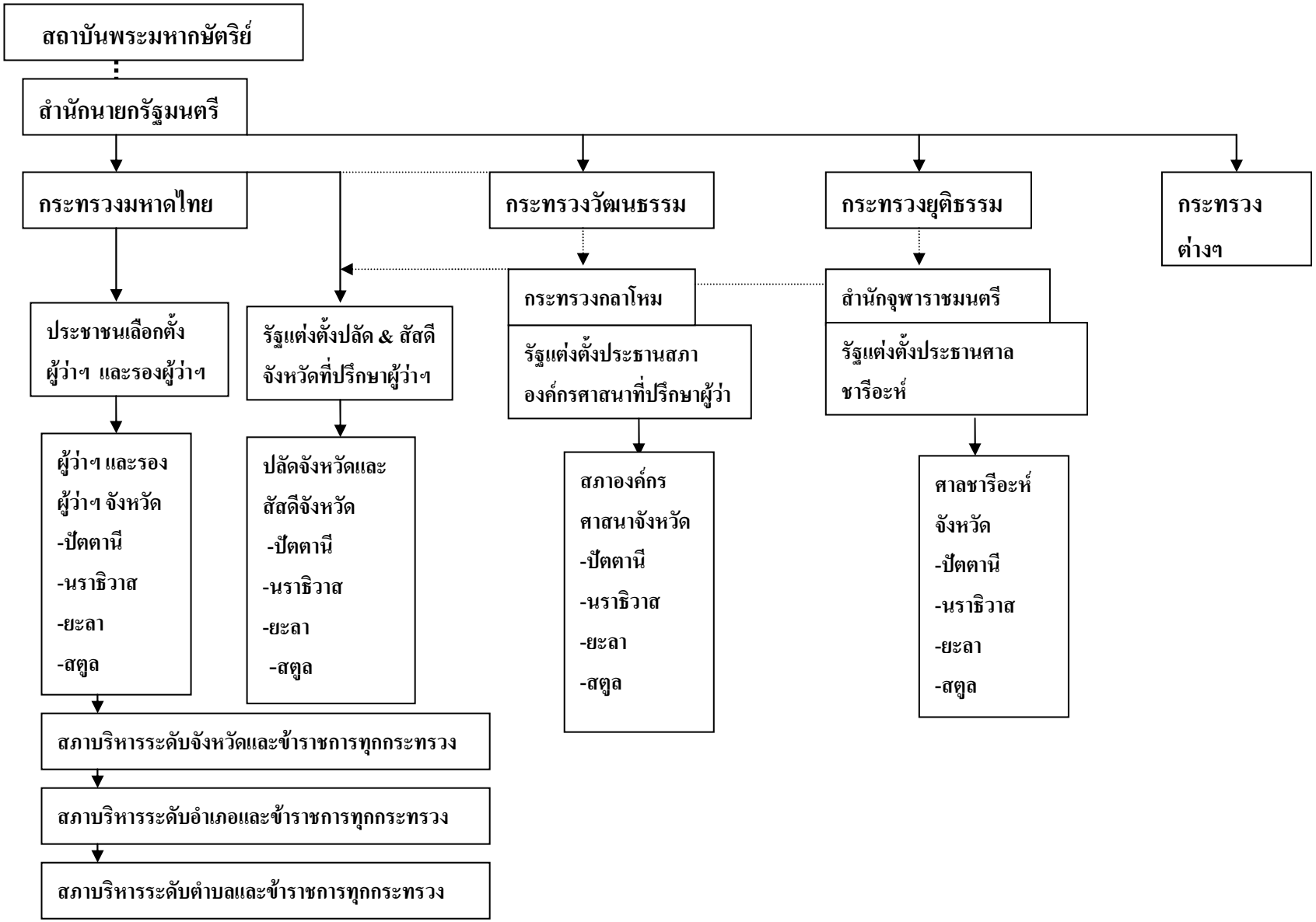

บรรณานุกรม

<u>ภาษาไทย</u>

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. 2544. *ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย.* กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

กระทรวงมหาดไทย. n.d. แผนยุทธศาสตร์. Mhtml:file://F:/theory Pattani/ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (28/8/2553).

ข้อมูลด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์. 2552. mhtml:file//F:/theory Pattani/กฎหมายแรงงาน ค่าจ้าง SIAMHRM_COM.mht (28/8/2553).

คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์. 2549. *เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์.* กรุงเทพ: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล.

คณะกรรมาธิการวิสามัญวุฒิสภา. 2542. *รายงานการพิจารณาของคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กองกรรมาธิการ.

คณะกรรมาธิการการบริหารและการยุติธรรม วุฒิสภา. 2539. *รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องพัฒนาการขององค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือทางแพ่ง.* กรุงเทพฯ: บริษัทเคพี พรินติ้ง จำกัด.

คณะอนุกรรมการ. 2549. *รายงานของศึกษาวิถีทางเพื่อพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์.* กรุงเทพฯ: คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ.

คณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา (ผสพ.). 2529. สรุปสถานการณ์สังคมไทย มุมมองและข้อเสนอจากเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน.

คมชัดลึก. n.d. ประชาธิปไตยที่รัก. Mhtml:file:/F:/theory Pattani/กระทรวงมหาดไทยกับการปฏิรูปประเทศ (28/8/2553).

ครองชัย หัตถา. 2541. *ปัตตานี: การค้าและการเมืองการปกครองในอดีต.* มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี: สำนักพิมพ์มิตรภาพ

ชมพู โกติรัมย์. 2552. *ภาวะความยากจน:มารยาภาพของการพัฒนา.* กรุงเทพ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ซามี. 2552. *8 คำแนะนำสู่การวางรากฐานอิสลามในชีวิต.* โดยแปลอบูมูฮัมมัดฮนิส อิดริส ฟิตยะตุลฮัก. กรุงเทพ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้จัดการรายวัน. 2545. การแก้ปัญหาเหตุการณ์ไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้. 9 กุมภาพันธ์ และ 1-9 เมษายน.

ไทยรัฐ. 2549. โจรฉวยโอกาสช่วงรัฐประหาร ยิงชาวบ้านยะลาตาย1เจ็บ1, 21 กันยายน.

ไทยรัฐ. 2550. เหตุการณ์ไม่สงบยังไม่หยุด, 26 สิงหาคม.

ไทยรัฐ. 2550. เหตุการณ์ไม่สงบเกิดขึ้นรายวัน, 2 กันยายน.

ไทยรัฐ. 2550. ลอบยิงเจ้าหน้าที่ และข้าราชการครู, 27 กันยายน.

ไทยรัฐ. 2549. โจรฉวยโอกาสช่วงรัฐประหาร ยิงชาวบ้านยะลาตาย1เจ็บ1, 21 กันยายน.

ผู้จัดการออนไลน์ ASTV. 2553. ศาลชารีอะห์. http://www.gimyong.com/boards/Index:php (28/8/2553).

พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553. http://www.ratchakitcha. soc.go.th /DATA/PDF/2552/A/079/1.PDF (28/8/2553).

มติชนรายวัน. 2547. ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ภาคใต้, 1-31 มกราคม และ 1-5 กุมภาพันธ์.

มติชนรายวัน. 2548. มองอนาคตการเกษตรไทย, 10 มีนาคม.

มูลนิธิหะญีสุหลง. 2536. *มูลนิธิหะญีสุหลงอับดุลกาเดร์ โต๊ะมีนา.* ปัตตานี: มูลนิธิหะญีสุหลง.

มติชน. 2548. ส.ส.ปชป.เชื่อ"ต่างชาติ"มีส่วนแทรกแซง, 7 เมษายน.

เมธี ครองแก้ว. 2550. ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้กับยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนประเทศไทย. *มติชนรายวัน* วันที่ 03 สิงหาคม ปีที่ 17 ฉบับที่ 10737.

สงคราม ชื่นภิบาล. 2518. การกลืนชาติชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันข่าวอิสรา. 2550. เหตุการณ์ฆ่ารายวัน และยอดผู้เสียชีวิต. ยะลา, 30 สิงหาคม.

สถาบันข่าวอิสรา. 2550. กำลังผสมรือเสาะรวบสองแกนนำอาร์.เค.เค. วันลงประชามติ. นราธิวาส, 18 สิงหาคม.

สถาบันข่าวอิสรา. 2550. โจรใต้ยิงถล่มฐานทัพทหาร. นราธิวาส, 19 สิงหาคม.

สถาบันข่าวอิสรา. 2550. สรุปผลการลงประชามติ. ยะลา, 19 สิงหาคม.

สถาบันข่าวอิสรา. 2550. คนร้ายลอบผาบ้านชาวบ้านในอำเภอบันนังสตา. ยะลา, 23 สิงหาคม.

สถาบันข่าวอิสรา. 2550. ปิดล้อมตำบลปากูอำเภอทุ่งยางแดง. ปัตตานี, 24 สิงหาคม.

สถาบันข่าวอิสรา. 2550. โจรใต้ยิงผู้หญิงเสียชีวิตคาสวนยาง. นราธิวาส, 23 สิงหาคม.

สถาบันข่าวอิสรา. 2550. ป่วนใต้เกิดขึ้น 154 เหตุ ยอดเหยื่อไฟใต้อยู่ที่ 2,516 ราย. ยะลา, 23 สิงหาคม.

สถาบันข่าวอิสรา. 2550. เหตุร้ายรายวัน. ปัตตานี, 27 สิงหาคม.

สถาบันข่าวอิสรา. 2550. คนร้ายเสียชีวิตจากการปะทะกับเจ้าหน้าที่. ยะลา, 30 สิงหาคม.

วิกิพีเดีย. 2549. ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร.http://www.account.co.th/view-news.php?itemid=49 (1/7/2553).

วิกิพีเดีย.. n.d. mhtml:file//F:/theory Pattani/ กระทรวงมหาดไทย (ประเทศไทย) (28/8/2553).

วิกีพิเดีย . n.d. mhtml:file://F:/theory Pattani/การท่องเที่ยว (28/8/2553).

วิกิพีเดีย. n.d. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. http://wikipedia.org (28/8/2553).

วิทยากร เชียงกูล. 2547. *พัฒนาการแบบยั่งยืน กับการแก้ปัญหาคนจน.* กรุงเทพฯ: วีถีทรรศน์.

วิทยากร เชียงกูล. 2533. *การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมกับผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนไทย.* กรุงเทพฯ: มิ่งมิตร.

วิทยากร เชียงกูล. 2526. *การพัฒนาทุนนิยมในประเทศไทย ศึกษากรณีสังคมเกษตรภาคกลาง, พ.ศ. 2503-2526.* กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ต้นหมาก.

วิทยากร เชียงกูล. 2541. *การฟื้นฟูชาติจากพันธนาการของ IMF*. กรุงเทพฯ: มิ่งมิตร.

วิทยากร เชียงกูล. 2544. *ข้อเท็จจริงและอนาคตเศรษฐกิจสังคมไทย.* กรุงเทพ: มิ่งมิตร.

วิทยากร เชียงกูล. 2546. *รายงานการวิจัยโครงการพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย เรื่อง การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับกลุ่มอาชีพอิสระ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วิทยากร เชียงกูล. 2548. *เรียนลึก รู้ไว ใช้สมองอย่างมีประสิทธิภาพ.* กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยาการเรียนรู้.

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ธ.ค. 2547. แนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้. www.nesac.or.th (28/8/2553).

สยามรัฐรายวัน. 2547. ปัญหาภาคใต้, 20 และ 22 มกราคม.

สำนักนายกรัฐมนตรี. 2548. คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 104/2548 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ วันที่ 28 มีนาคม 2548 ที่ 132/2548 ลงวันที่ 12 เมษายน 2548 และที่ 212/2548 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2548.

สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ www.nesdb.go.th (20 พ.ค. 2547).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548. รายงานการติดต่อประเมินผลการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 3 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 มิถุนายน.

สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545. รายงานการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย: ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2545 21 มิถุนายน 2545:1-14

สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548. ทิศทางที่ท้าทายแห่งการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 การสังคมพัฒนาเชิงรุก, มิถุนายน 2548.

สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548. ทิศทางที่ท้าทายแห่งการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 การเปลี่ยวแปลงของบริบทการพัฒนาต่อทิศทางการพัฒนาของประเทศไทย, มิถุนายน 2548.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2547. การสำรวจการย้ายถิ่นประชากร พ.ศ. 2547 (ไตรมาสที่ 2 เม.ย.-มิ.ย.).

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2542. การสำรวจภาวะเศรษฐกิจของสังคมครัวเรือนปี 2541-2542.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2540. ข้อมูลการสำรวจเด็กและเยาวชน ปี 2540.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2543. ข้อมูลสำรวจการภาวะเศรษฐกิจ และสังคมครัวเรือน 2543.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2542. ความต้องการเรียนต่อของเด็กเยาวชนการสำรวจข้อมูลทางสังคม, พ.ศ.2542.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2547. รายงานสำรวจสภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2541. รายงานเชิงวิเคราะห์ เรื่องรายได้และกระจายรายได้ของครัวเรือน, พ.ศ. 2541

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2543. รายงานผลเบื้องต้นการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน, พ.ศ. 2543.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2547. ข้อมูลการสำรวจเด็กและเยาวชนปี 2547.

สารอัลวาดะห์. 2536. *สหกรณ์อิสลามเพื่อการออม*ทรัพย์. กรุงเทพฯ: นัทชาการพิมพ์.

สารอัลวาดะห์. 2537. *รายงานประจำปี*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

สารอัลวาดะห์. 2537. *ความพยายามที่จะมีธนาคารอิสลาม*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

สำนักงานพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ. 2547. ช่องว่างความยากจน ความรุนแรงศูนย์รวม

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2547. mhtml:file://F:/theory Pattani/แนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ (28/8/2553).

บูรฮานุดดีน อุเซ็ง. ศาลชารีอะห์ประเทศฟิลิปปินส์. Mhtml:file://F:/theory Pattani/Bungaraya News ศาลชารีอะห์ประเทศฟิลิปปินส์ (1).mht (28/8/2553).

ปัญหาความยากจน เส้นความยากจน สัดส่วนคนจน และจำนวนคนจน(ด้านรายจ่ายหรือการบริโภค) ปี 2533-2547. กรุงเทพฯ.

หนังสือ ภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากร. 2549. รวบรวมและเรียบเรียงโดยกลุ่มนักวิชาการภาษีอากร http://www.account.co.th/view-news.php?itemid=49.

องค์การการท่องเที่ยวโลก. 2552. อันดับจำนวนนักท่องเที่ยว. http://unwto.org/facts/ eng/ barometer. htm (28/9/2553).

อายุวัฒนะ, ธรรมรงค์ศักดิ์. 2547. *ชาวไทยในมาเลเซีย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.

<u>ภาษาอังกฤษ</u>

Abueva, Jose Veloso & de Guzman, Raul P. 1969. *Foundations and dynamics of Filipino government and politics*. Manila: MDB Printing, Makati, Rizal.
Abuza, Zachary. 2007. Trends in Thailand's Insurgency in Early 2007, 7 February.
AFP. 2006. Thai rebel leader says JI aiding guerrillas in Muslim south, 22 November.
Agus Y., Mohammad. 2006. Malaysian Federalism: Conflict or Consensus. Bangi: National University of Malaysia.
Armony, Victor. 2007. *Le Quebec explique aux immigrants*. Montreal: VLB Editeur (ISBN 978-2-85-6).
Azhari, Nadzru B. 2004. The Crisis in the South: A Kelantanese Perspective. The Nation, 14 May.
A. Malek, Mohd. Zamberi. 1993. History and Politics of Patani Muslims. Kuala Lumpur: Hizbi Reprografik.
Ayoob, Mohammad (ed.). 1981. The Politics of Islamic Reassertion. London: Croom Helm.
Bangkok Post. 2006. Deep South: Army wants peace talks but unsure who with, 19 September.
Bangkok Post. 2006. Gunmen kill 3 in Yala, and another in Pattani, 28 September.
Bangkok Post. 2006. Death toll in South reaches 1,800, 11 November.
Bangkok Post. 2007. Sonthi: South not given top priority Army chief blames political distractions, 24 February.
Bangkok Post. 2007. Army changes plans to transfer troops to South, 8 March.
Bangkok Post. 2007. Queen's aide: Troops rotated too often, 23 February.
Bangkok Post. 2007. Government turns away Malaysia mediation offer, 15 February.
Bangkok Post. 2007. Aree says South strategy flawed, 20 February.
Bangkok Post. 2007. Extremist arson burns 400 million baht of rubber, 21 February.
Bangkok Post. 2007. Queen vows to protect southerners, 18 March.
Bangkok Post. 2007. Army admits southern killings, 11 April.
Bangkok Post. 2007. Government to adopt harder line on insurgency, 4 March.
Bangkok Post. 2007. Southern extremists learning from bin Laden, 22 March.
Bangkok Post. 2007. Some troops to pull out of South, 12 May.
Bangkok Post. 2007. Two police killed in broad daylight raid, 12 May.
Bangkok Post. 2007. Reconciliation not working, general says, 7 July.
Barley, Nigel. 2002. *White Rajah*. London: Brown Little/Abacus.
Bayat, Margol. 1980. Islam in Pahlavi and Post-Pahlavi Iran: A Cultural Revolution? In John L. Esposito (ed.). Islam and Development: Religion and Sociopolitical Change. New York: Syracuse University Press.
BBC. 2006. Thailand 'rebels' attack schools, November 4.
Bose, Sumantra. 1993. States, Nations, Sovereignty: Sri Lanka, India and the Tamil Ealam Movement. New Delhi: The Book Review Literary Trust.
Bowen, Don R. and Masotti, Louis H. (eds.). 1968. Civil Violence in the Urban Community. California: Sage Publications.
Bowen, M. R., and T. V. Eusebio. 1982. *Acacia Mangium: Updated information on seed collection and handling and germination testing*. Seed Series No. 5. FAO/UNDP-MAL/78/009. Malaysia: Forest Research Centre.

Brooke, Sylvia. 1970. *The last Ranee of Sarawak: Queen of the Headhunters*. London: William Morrow Co.

Buckley C. 1968. *A School History of Sabah*. London: Macmillan & Co. Ltd.

Bullon, Stephen (Ed.). 1996. Collins: Cobuild Learner's Dictionary. Great Britain: HarperCollins Publishers.

Chandra-nuj Mahakanjana. 2006. Decentralization, Local Government, and Socio-political Conflict in Southern Thailand. EWCW Working Papers. Washington: East-West Center.

Che Man, W.K. 1990. Muslim Separatism: The Moros of Southern Philippines and the Malays of Southern Thailand. Singapore: Oxford University Press.

Chin, Ung Ho. 1997. *Chinese Politics in Sarawak: A Study of the Sarawak United People's Party (SUPP)*, Kuala Lumpur, New York: Oxford University Press (ISBN 983-56-0039-2).

Cramb, R. A. 2007. *Land and Longhouse: Agrarian Transformation in the Uplands of Sarawak*. USA: Hawaii University Press.

Council of Foreign Relations. 2007. The Muslim Insurgency in Southern Thailand,1 February

CNN. 2007. Thailand rejects U.S. help to quell insurgency, 19 April.

Dahl, Robert A. 1989. Democracy and its Critics. New Haven: Yale University Press.

De Vos, George & Romanucci-Ross, Lola (eds.). 1975. Ethnic Identity: Cultural Continuities and Change. California: Mayfield Publishing Company.

Degenhardt, Henry W. 1983. Political dissent. Harlow: Longman Group Limited.

Do Tien Sam. 1996. Vietnam-China Cross-Border Trading in the Northern Highlands of Vietnam. Chinese Studies Review, No. 6.

Dulyakasem, Uthai. 1981. Education and Ethnic Nationalism: A Study of the Muslim-Malays in Southern Siam. Doctoral dissertation. Stanford University.

Dye, Thomas R. 1975. Power and society. North Scituate: Duxbury Press.

Etzioni-Halevy, Eva & Etzioni, Amitai (eds.). 1973. Social change. New York: Basic Books Inc. Publishers.

Evans, Graham & Newnham, Jeffery. 1992. The Dictionary of World Politics. London: Harvester.

Fianza, Myrthena L. 1996. Conflicting Land Use and Ownership Patterns and the "Moro Problem" in Southern Philippines. Proceedings of the UGAT 18th National Conference, October 17-19. Ugnayang Pang-Agham Tao, Inc.

Forbes, D.W. (ed.). 1988. The Muslims of Thailand - historical and cultural studies (Vol. 1). Bihar: South East Asia Review Office.

Forbes, D.W. (ed.). 1989. The Muslims of Thailand – politics of the Malay-speaking South (Vol. 2). Bihar: Center For East Asian Studies.

Fraser, Thomas M. 1960. Rusembilan: a Malay village in southern Thailand. New York: Cornell University Press.

Fraser, Thomas. 1966. Fishermen of South Thailand: the Malay villagers. New York: Holt & Winston.

Free Online Research Papers. 2009. Canadian Autonomy. http://www.freeonlineresearchpapers.com/canadian-autonomy[30/9/2553].

Fukuyama, F. 1992. The End of History and the Last Man. London: Hamish Hamilton: 45 & New York: The Free Press.

Funston, N.J. 1980. Malay politics in Malaysia. Kuala Lumpur: Heinemann Educational Books (ASIA).

Gamble, Andrew & Payne, Anthony. 1996. Regionalism and World Order.

Hampshire: Macmillan Press.
Gowing, Peter. 1975. Moros and Khaek: The Position of Muslim Minorities in the Philippines and Thailand, Readings on Islam, Dansalan Research Center Occasional Papers, I, April:190.
Gowing, Peter. 1979. Muslim Filipino: Heritage and Horizon. Quezon City: New Day Publishers.
Gudgeon, L. W. W. 1913. *British North Borneo*. London: Adam and Charles Black.
Gullick, J.M. 1981. Malaysia: economic expansion and national unity. London: Westview Press.
Gurr, Ted Robert. 1971. Why men rebel. USA: Princeton University Press.
Habsbawm and Ranger. 1983. The Invention of Tradition, Sider 1993 Lumbee Indian Histories.
Haji Sulong, Amin (ed.). 1958. The Gleaming Cluster of Security. Pattani: Saudara Press.
Haji Ibrahim Ismail. 1987. *A brief History of Kedah*. Malaysia: Universiti Utara Malaysia.
Hall, D.G.E.. 1955. *A History of South-east Asia*. London: Macmillan.
Heater, Derek & Barrridge, G.R. 1993. Introduction to International Politics. London: Harvester Wheasheaf.
Hobbes, Thomas. 1968. Leviathan. Edited by C.B. Macpherson. New York & London: Penguin. Classic work, originally published in 1650, that refutes the theory of divine and argues for a social contract.
Hocking, Brian & Smith, Michael. 1990. World Politics. London: Prentice Hall.
Holsti, K.J. 1992. International Politics : A Framework for Analysis. New Jersey: Prentice-hall.
Horowitz, Donald L. 1971. Three Dimensions of Ethnic Politics. World Politics 23:232-44.
Horowitz, Donald L. 1985. Ethnic Groups in Conflict. Berkeley: University of California Press.
Hume, David. 1752. Political Discourses. Edinburgh: A Kincaid& A. Donaldson.
Huntington, Samuel P. 1991. The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century. Norman: University of Oklahoma Press.
International Crisis Group. 2005. Southern Thailand: Insurgency, not JIHAD. Asia Report (98), 18 May:12-16.
International Crisis Group. 2005. Southern Thailand: Insurgency, not JIHAD. Asia Report (98), 18 May:12-16.
International Herald Tribune. 2007. Police say bomb at soccer match in southern Thailand wounds 14 officers, 14 June
International Herald Tribune. 2007. Use of militias rising in southern Thailand, 19 March.
James Chin. 1997. Politics of Federal Intervention in Malaysia, with reference to Kelantan, Sarawak and Sabah, *Journal of Commonwealth and Comparative Politics*, Vol. 35, No 2 (July): 96–120.
James Chin. 1999. Going East: UMNO's entry into Sabah Politics, *Asian Journal of Political Science,* Vol 7, No 1 (June): 20–40.
James Chin. 2004. The More Things Change, The More They Remain The Same, in Chin Kin Wah & D. Singh (eds.) *South East Asian Affairs* 2004. Singapore: Institute of South East Asian Studies.
James Chin. 2004. *Autonomy: Politics in Sarawak*, in Bridget Welsh (ed)

Reflections: The Mahathir Years. Washington DC: John Hopkins University Press (ISBN 9790615 124871).

Jitpiromsri & Sobhonvasu. 2006. Villagers Beheaded. Critical Asian Studies (38:1):95-117.

Julitta Lim Shau Hua. 2006. *Pussy's in the well : Japanese occupation of Sarawak, 1941 - 1945*. Kuching: Research and Resource Centre SUPP Headquarters, (ISBN 983-419982-1).

Katni Kamsono Kibat. 1986. Asas Ilmu Politik. Selangor: Biroteks, Institut Teknologi Mara.

Keynes, John Maynard. 1936. *The General Theory of Employment, Interest and Money*. http://cepa.ewschool.edu/hetm (April 11, 2009).

Krieger, Joel (ed.). 1993/2001. *The Oxford Companion to Politics of the World*. United Kingdom: Oxford University Press.

Kuper, Adam. & Kuper, Jessica (eds.). 1985. *The Social Science Encyclopedia.* London: Routledge & Kegan Paul.

Magill, Frank N. 1996. International Encyclopedia of Government and Politics, (2) 794-1510. Singapore: Toppan Company Pte.

Maryam Salim. 2005. *The Laws of Kedah of 812AD*. Malaysia: Dewan Bahasa & Pustaka.

McCarthy, J.F. 2006. *The Fourth circle. A Political Ecology of Sumatra's Rainforest Frontier.* USA: Stanford University Press.

Ministry of Education. n.d. School System. http://www.moe.go.th (25/9/2553)

Murphy, Joseph S. 1968. *Political Theory: A Conceptual Analysis.* Homewood, Illinois: The Dorsey Press.

Oberschall, Anthony. 1973. *Social Conflict and Social Movements*. New Jersey: Prentice-Hall.

Olsan, William C. 1994. *Theory and Practice of International Relations*. New Jersey : Prentice-hall.

O'Neil, D. 2006. *Processes of Change*. Wikipedia.

Pelly, Usman. 1983. Social Institutions and Ethnic Cohesion in Medan. Urban Migration in Indonesia: A Case Study of Minangkabau and Madaliang Batak Migrants in Medan, North Sumatera, Ph.D. Dissertation, Urbana-Campaign: University of Illinois.

Pennock & Smith. 1964. *Political Science*. New York: McMillan.

Pitsuan, Surin. 1985. *Islam and Malay Nationalism: A Case Study of the Malay Muslims of Southern Thailand.* Thammasat University: Thai Khadi Research Institute.

Ramlah binti Adam, Abdul Hakim bin Samuri, Muslimin bin Fadzil. 2005. *Sejarah Tingkatan 3, Buku teks.* Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

Reese, W.L.1980. Dictionary of Philosophy and Religion: Eastern and Western Thought.

Reuters. 2006. Thai PM calls security meeting after southern bombs. February 19.

Reuters. 2007. Thai Army paranoia gives Muslim militants room, 20 February.

Rogowski, R. & Wasserspring, L. 1971. *Does Political Modernization Exist? Corporatism in Old and New Societies.* Beverly Hills Calif.: Sage Professional Papers.

Rood, Steven. 2005. *Forging Sustainable Peace in Mindanao: The Role of City Society.* Washington: East-West Center Washington.

Roy, Olivier. 1994. The Failure of Political Islam. Harvard University Press.

Runciman, Steven. 1960. *The White Rajahs: A History of Sarawak from 1841 to*

1946. UK: Cambridge University Press.
Saunders, Peter. 1995. Capitalism. University of Minisota Press.
Satha-Anand, Chaiwat. 1990. *Islam and Violence: A Case Study of Violent Events in the Four Southern Provinces, Southern Thailand, 1976-1981*. Florida: University of South Florida.
Schock, Kurt. 2005. *Unarmed Insurrections: People Power Movements in Nondemocracies.* University of Minisota Press.
Schumpeter, J.A. 1965. *The Capitalism, Socialism and Democracy*. London: Unwin University Books.
Siedner. 1982. *Ethnicity, Language, and Power from a Psycholinguistic Perspective.* Encyclopedia Britannica, 2007. Anthropology. The study of ethnicity, minority groups, and identity.
Shafiq, Muhammad. 1994. *Growth of Islamic Thought in North America*. Brentwood Maryland: Amana Publications.
Smith, Anthony D. 1981. *The Ethnic Revival*. Cambridge: Cambridge University Press.
Smith, Anthony D. 1982. *Nationalism, Ethnic Separatism and the Intelligentsia*. In Colin H. William (ed.). Nationalism Separatism. Cardiff: University of Wales Press.
Smith, Anthony D. 1987. *The Ethnic Origins of Nations*. New York: Basil Blackwell.
Smith, B.C. 1996. *Understanding Third World Politics*. Hampshire: Macmillan Press.
Sothanasathian, Surapong. 1989. *Political Communication and News Circulation in Muslim Communities.* Bangkok: Thammasat University.
Stein, Justin J. 2003. Taking the Deliberative Turn in China: International Law, Minority Rights, and the Case of Xinjiang. *Journal of Public and International Affairs*, Volume 14/Spring: 13-14.
Storey, Ian. 2007. Malaysia's Role in Thailand's Southern Insurgency, *Terrorism Monitor*, Volume 5, Issue 5 (March 15,)
Sugunnasil, Wattana. 2006. Islam, radicalism, and violence in Southern Thailand: Berjihad di Patani and the 28 April 2004 attacks, *Critical Asian Studies*, 38 (1):119-144
Suwannathat-Pian, Khobkhua. 1988. *Thai-Malay Relations: Traditional Intra-regional Relations from the Seventieth to the Early Twentieth Centuries.* Singapore: Oxford University Press.
Suwilai Premsrirat. 2009. Language for National Reconciliation: Soutehrn Thailand. Mhtml://F:/theory Pattani/Newsletter No_12- Language for National Reconciliation (28/8/2553)
Syed Serajul Islam. 2005. *The Politics of Islamic Identity in Southeast Asia*. Singapore: Thomson Learning.
Thai Public Relations Department. 2006. 4 policemen injured in an explosion in Pattani, 23 September.
Thailand Human Development Report. 2007. Annex I, Human Achievement Index. Bangkok
Tempo magazine. 2009. Free Aceh Movement. No. 0931 March 31-April 06, 2009:46-47.
The Nation. 2004. Southern Carnage: Kingdom Shaken, 29 April.
The Nation. 2004. Negotiation: Talks with separatists being overplayed, 26 May.
The Nation. 2006. Governors to look into Sonthi's claim of communist hand in

Southern unrest, 12 August.
The Nation. 2006. All schools in restive south to be closed, 27 November.
The Nation. 2006. Shattered by horrific events, 29 April.
The Nation. 2006. Leave the door open for talks, 7 September.
The Nation. 2006. Wipe the Tak Bai slate clean, 28 October.
The Nation. 2006. Two die as police, military outposts attacked in Yala, 27 September.
The Nation. 2006. Southerners now the happiest of Thais, 6 November.
The Nation. 2006. Car and motorcycle showrooms bombed in Yala, 9 November.
The Nation. 2006. PM Surayud issues apologies for Tak Bai Massacre, 3 November
The Nation. 2006. Over 1,000 schools closed, 28 November.
The Nation. 2006. Southern groups to be revived, 18 October 2006.
The Nation. 2006. Tom Yam Kung networks in Malaysia finance insurgents : PM, 21 November.
The Nation. 2006. Not all Tom Yam Kung restaurants fund insurgency : Interior, 22 November.
The Nation. 2006. Group seeks asylum in M'sia, alleging harassment by Army, 16 December.
The Nation. 2007. Thai militants adopting Al-Qaeda tactics: general, 22 March.
The Nation. 2007. Muslim rebels infiltrate villages: Thai junta leader, 28 March.
The Nation. 2007. Amulets to 'help protect' Buddhists in South, 14 March.
The Nation. 2007. Military abused us, say fleeing Muslims, 19 March.
The Nation. 2007. Protest ends after assurances, 15 April.
The Nation. 2007. Seven killed in brutal attack, 10 May.
The Nation. 2007. Same gang blamed for two attacks, 13 May.
The Nation. 2007. Death toll of Thursday attacks is 21 : army spokesman, 1 June.
The Nation. 2007. Sweep-up operation in Yala, 21 June.
The Nation. 2007. Man in exile is threat: Boonrawd, 28 February.
The Nation. 2007. PM blames junta leader for worsening unrest, 13 February.
The Nation. 2007. Three arrested over weekend attacks, 21 February.
The Nation. 2007. Army's admissions not so clever, 20 February.
The Nation. 2007. Massacre in Yala, 15 March.
The Nation. 2007. Soldiers help fan unrest in Thai south: separatists, 16 March.
The Straits Times. 2007. Thai militants targeting security forces now, 12 May.
Time Magazine. 2007. How an Escape Artist Became Aceh’s Governor, Feb. 15.
Thi E. Tonkin, McDonald and M. Chapman. 1989. History and Ethnicity (London), pp 11-17 (quoted in J. Hutchinson & A.D. Smith (eds.) Oxford readers: Ethnicity (Oxford 1996): 18-24.
UNESCO-CI. 2001. Hikayat Hang Tuah. Documentary heritage submitted by Malaysia and recommended for inclusion in the Memory of the World Register in 2001.
Urmenyhazi, Attila. 2007. *Discovering North Borneo, a travelogue on Sarawak & Sabah.* Canberra, National Library of Australia: the author-graphic designer-publisher Record ID: 4272798.
Wagner, Frits A.. 1959. Indonesia: The Art Of An Island Group. Ann E. Keep, tr. New York: McGraw-Hill.
Wan Mahmood, S.S. 1988. De-radicalization of Minority Dissent: A Case Study of the Malay-Muslim Movement in Southern Thailand, 1980-1944, Master’s Thesis, Universiti Sains Malaysia.
Wan Mahmood, S.S. 2007. The Politics of Ethnic Representation: Malay-Muslims in

Southern Thailand and Thai Buddhists in Northern Malaysia, Ph.D. Dissertation, National University of Malaysia.

Weber, Max. 1947. *The Theory of Social and Economic Organization*. New York: The Free Press.

Wehmeler, Sally (ed.). 1990. *Oxford Advanced Learners Dictionary of Current English*. Oxford University Press.

Weiner, Myron. 1967. *Political Integration and Political Development*. In Claude Welch (ed.) Political Modernization. California: Wadsworth Publishing Company.

Wikipedia. 2009. Federal district. http://en.wikipedia.org/wiki/Federal_district (22/9/2553).

Wikipedia. 2008. Autonous regions of the People's Republic of China. http://en.wikipedi.org/wiki/autonomous_regions_of_the People'a_Republic_of_Chin (1/10/2553).

Wikipedia. 2009. Federal district. http://en.wikipedia.org/wiki/Federal_district (22/9/2553).

Winzeler, Robert L. 1985. *Ethnic Relations in Kelantan*. Singapore: Oxford University Press.

Zieger, David W. 1993. *War Peace and International Politics*. New York: Harper Collins College Publishing.

****

ภาคผนวก ก. แบบสอบถามภาษาไทย

แบบสอบถามของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดภาคใต้จำนวน 2,200 ท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบคำถาม (ผู้นำชุมชน)

1. เพศ

   1.1 ชาย ( ) 1.2 หญิง ( )

2. อายุ

   2.1 น้อยกว่า 20 ปี ( ) 2.2 21-30 ปี ( )

   2.3 31-40 ปี ( ) 2.4 มากกว่า 40 ปีขึ้นไป ( )

3. สถานภาพ

   3.1 สมรส ( ) 3.2 โสด ( ) 3.3 หย่าร้าง ()

4. วุฒิการศึกษา

   4.1 ปริญญาโทขึ้นไป ( ) 4.2 ปริญญาตรี ( )

   4.3 มัธยมศึกษา ( ) 4.4 ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ( )

5. ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

   5.1 ภาษามลายู ( ) 5.2 ภาษาไทย ( ) 5.3 อื่นๆ (ระบุ) ( )

6. สถานที่

   6.1 จังหวัดยะลา ( ) 6.2 จังหวัดปัตตานี ( )

   6.3 จังหวัดนราธิวาส ( ) 6.4 จังหวัดสงขลา ( ) 5.5 จังหวัดสตูล ( )

7. อาชีพปัจจุบัน

   7.1 คอยงาน ( ) 7.2เจ้าของกิจการทางธุรกิจ ( ) 7.3รับจ้างองค์กรเอกชน ( )

   7.4 นักการเมือง ( ) 7.5ข้าราชการประจำ ( ) 7.6 ผู้นำศาสนา ( )

ส่วนที่ 2 ความเห็นจากผู้นำชุมชน

2.1 ความคิดรวบยอด

1. ท่านคิดว่าชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้มีความเคลื่อนไหวด้านการเมืองหรือไม่

   ( ) มี ( ) ไม่มี

เพราะอะไร.....

2. ท่านคิดว่าประเทศมาเลเซียให้ความช่วยเหลือแก่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้หรือไม่

   ( ) ช่วย ( ) ไม่ช่วย

เพราะอะไร.....

3. ท่านคิดว่าประเทศอินโดนีเซียให้ความช่วยเหลือแก่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้หรือไม่

   ( ) ช่วย ( ) ไม่ช่วย

เพราะอะไร.....

4. ท่านคิดว่าประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางให้ความช่วยเหลือแก่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้หรือไม่

   ( ) ช่วย ( ) ไม่ช่วย

เพราะอะไร.....

2.2 ตัวบ่งชี้

ก. การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรม

5. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูลมีการกำหนดอัตราตำแหน่งข้าราชการตามจำนวนประชากรในพื้นที่ระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูกับชาวไทยพุทธโดยเฉลี่ยจะอยู่ระหว่าง 80:20 คือ ไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูร้อยละแปดสิบ และ ชาวไทยพุทธร้อยละ 20

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

6. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้มีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นชาวไทยพุทธในพื้นที่ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

8. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้ข้าราชการทุกกระทรวง ทบวง กรมในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูลอยู่ภายใต้การดูแลโดยตรงจากผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

9. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้มีศาลชารีอะห์ที่มาจากการแต่งตั้งของรัฐบาลผ่านจุฬาราชมนตรี เพื่อดูแลและตัดสินคู่กรณีระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูด้วยกัน และปกป้องคู่กรณีที่เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู และระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู กับชาวต่างศาสนิกควบคู่กับศาลของรัฐบาลกลาง

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

10. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับ “การให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” นั้นทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

ข. การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนา

11. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้มีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาโดยให้มีการสนับสนุนงบประมาณและทุนอุดหนุนด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และด้านภาษาแก่เยาวชนนักเรียนนักศึกษาจากทุกศาสนาในพื้นที่ ตามสัดส่วนที่แท้จริงของประชากร

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

12. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาทั้งภายในและภายนอกประเทศ อย่างเช่น ให้ทุนแก่นักศึกษาออกไปศึกษาต่างประเทศ และเปิดโครงการศึกษาภาษามลายูให้มีการสอนอย่างแพร่หลายในระดับโรงเรียนไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

13. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการส่งเสริมให้นักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาจากแหล่งต่างๆ เหล่านั้นกลับมาชดใช้ทุนด้วยการกลับมารับใช้ประเทศชาติ

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

14. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการส่งเสริมให้ภาษาที่ใช้ในพื้นที่ โดยกำหนดภาษาไทยกับภาษามลายูเป็นภาษาราชการควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและรองรับการรวมตัวของอาเซียนตามระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

15. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการส่งเสริมให้มีการกำหนดภาษามลายูเป็นหลักสูตรที่ใช้สอนในโรงเรียนของรัฐในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและรองรับการรวมตัวของอาเซียน

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

16. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับ “การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนาที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น” ทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

ค. การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา

17. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการจัดทำหลักสูตรการศึกษาของทุกระดับ โดยเปิดเผยประวัติศาสตร์ ด้านการเมือง สังคม การศึกษา และวัฒนธรรมของพื้นที่โดยตั้งอยู่บนฐานของความเป็นจริง

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

18. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการยึดถือความปรองดองของชาติ และการดำเนินยุทธศาสตร์ให้เกิดความเป็นสมานฉันท์จากสังคมที่หลากหลายด้านวัฒนธรรมนั้นต้องเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

19. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการส่งเสริมให้คำสอนทุกศาสนาในตำราเรียนต้องได้รับการรับรองจากฝ่ายกิจการด้านศาสนาแต่ละฝ่ายของทุกศาสนา จากองค์กรกลางที่มาจากคณะกรรมการอิสลาม หรือคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัด โดยส่งผ่านไปยังประมุขของแต่ละศาสนาอย่างเช่น สำนักจุฬาราชมนตรี และสมเด็จพระสังฆราช เป็นต้น

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

20. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการส่งเสริมให้เกิดการเรียนการสอนภาษามลายูกลางระบบทางไกล ทางสื่ออย่างเช่น ทีวี และวิทยุกระจายเสียง

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

21. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดสื่อข่าวสาร การบันเทิง การเมืองและเศรษฐกิจผ่านทีวี และวิทยุกระจายเสียงเป็นภาษามลายูกลาง

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

22. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับ “การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาที่ขาดเอกลักษณ์ของท้องถิ่น” ทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

ง. การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแล ทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยว

23. ท่านเห็นด้วยหรือไม่การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรควรเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยรัฐบาลกลางกำหนดอำนาจการใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นธรรมแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดอย่างชัดเจน

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

24. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการจัดเก็บรายได้การบำรุงท้องที่ร้อยละ 80 สำหรับบำรุงท้องที่ และร้อยละ 20 ต้องส่งไปยังรัฐบาลเพื่อให้เป็นงบประมาณแผ่นดินของส่วนกลาง

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

25. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้ทางรัฐบาลจัดการส่งเสริมช่วยเหลือด้านงบประมาณเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ในกรณีที่จังหวัดใดมีงบประมาณไม่พอใช้

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

26. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเช่น การทำเหมืองแร่ การดูแลป่าไม้ และการทำประมง ซึ่งผลประโยชน์จากการทำสัมปทานต่างๆ รวมทั้งการทำประมงในเขตน่านน้ำของแต่ละจังหวัดที่ติดชายทะเลอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

27. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการดูแลค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เป็นความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด โดยคำนึงถึงหลักสากล และให้สอดคล้องกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

28. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับ “การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงาน และการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติท้องถิ่น” ทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

2.3 รูปแบบการบริหารการปกครอง

29. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการเก็บภาษีจากการทำประมงของชาวประมงนอกพื้นที่หรือนอกชายฝั่งเป็นอำนาจของแต่ละจังหวัดเพื่อนำงบประมาณมาใช้ในการบำรุงท้องที่

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

30. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้มีเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยอย่างเช่น ปลัด อำเภอ เจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ว่าราชการจังหวัด มาจากประชาชนในพื้นที่

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

31. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาพร้อมให้คำแนะนำแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

32. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับวาระดำรงตำแหน่งตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดเทอมละ 4 ปี

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

33. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้มีคณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดให้เป็นองค์กรกลางมีค่าตอบแทนประจำตำแหน่งเหมือนข้าราชการทั่วไป

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

34. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้คณะกรรมการอิสลามและคณะสงฆ์ของแต่ละจังหวัดดูแลกิจการด้านศาสนาของตนเอง เผยแพร่ข้อมูลคำสอนที่ถูกต้อง และป้องกันคำสอนศาสนาที่บิดเบือนของตนเอง

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

2.4 ปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวทางการเมือง

35. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการสร้างโอกาสให้นักศึกษาชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ได้เข้าศึกษาต่อต่างประเทศหรือมีความสนใจที่จะเข้าศึกษาต่อต่างประเทศเป็นสิ่งที่ดีต่อประเทศชาติ

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

36. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการสร้างโอกาสให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ก่อตั้งพรรคการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

37. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับความเห็นที่ว่านโยบายของรัฐบาลที่เป็นอยู่มีส่วนทำให้การเคลื่อนไหวด้านการเมืองของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนเพิ่มขึ้น

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

38. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับความเห็นที่ว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้ทำให้ได้รับตำแหน่งทางราชการที่สูงขึ้น

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

39. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับความเห็นที่ว่าศาสนาอิสลามสอนให้ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้มีพลังในการพัฒนาชีวิตให้รู้จักความพอดี พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ และดำเนินกิจกรรมด้านพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

40. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับความเห็นที่ว่าทัศนคติด้านเชื้อชาติของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนใต้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ

( ) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ( ) เห็นด้วย ( ) ไม่ทราบ ( ) ไม่เห็นด้วย ( ) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพราะอะไร.....

ภาคผนวก ข. แบบสอบถามภาษามลายู

Soalan Selidik Pemimpin-Pemimpin Kawasan 5 Wilayah Selatan Thai sejumlah 2,200 Orang.

Bahagian 1 Data Peribadi (Pemimpin)

8. Jentina

   1.1 Lelaki ( ) 1.2 Perempuan ( )

9. Umur

   2.1 Bawahan 20 tahun ( ) 2.2 21-30 tahun ( )

   2.3 31-40 tahun ( ) 2.4 40 tahun keatas ( )

10. Status

    3.1 Kahwin ( ) 3.2 Bujang ( ) 3.3 Bercerai ( )

11. Kelulusan

    4.1 Sarjana- Doktor Falsafah ( ) 4.2 Sarjana Muda ( )

    4.3 Sekolah Menengah ( ) 4.4 Bawahan Sekolah Mengah ( )

12. Bahasa Tutur Harian

    5.1 Melayu ( ) 5.2 Thai ( ) 5.3 Lain-lain (sebutkan) ( )

13. Lokasi

    6.1 Wilayah Jala ( ) 6.2 Wilayah Pattani ( )

    6.3 Wilayah Menara ( ) 6.4 Wilayah Singgora ( ) 5.5 Wilayah Sentul ( )

14. Tugasan

    7.1 Tunggu Kerja ( ) 7.2 Bisines Persendirian ( ) 7.3 Organisasi Sewasta( )

    7.4 Ahli Politik ( ) 7.5 Pegawai Kerajaan ( ) 7.6 Ketua Agama ( )

Bahagian 2 Persepsi Pemimpin-pemimpin

2.1 Konsep

2. Adakah penduduk Melayu di wilayah sempadan selatan Thai bergerak secara politik?

   ( ) ada ( ) tidak

Kenapa?.....

2. Adakah Malaysia menolong orang Melayu di selatan Thai?

   ( ) ada ( ) tidak

Kenapa?.....

3. Adakah Indonesia menolong orang Melayu di selatan Thai?

   ( ) ada ( ) tidak

Kenapa.....

4. Adakah negara-negara Timur Tengah menolong orang Melayu di selatan Thai?

( ) ada ( ) tidak

Kenapa?.....

2.2 Empat Faktor Yang Berkaitan

a. Pentadbiran sumber manusia pihak kementrian-kementrian Dalam Negeri dan Keadilan

5. Setuju atau tidak sekiranya 4 wilayah: Pattani, Jala, Menara, dan Sentul mentapkan nisbah pegawai kerajaan mengikut etnik penduduk penduduk Melayu (80%) dan penduduk Thai (20%) antara 80:20?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

6. Setuju atau tidak sekiranya gabenor di 4 wilayah ini terdiri dari penduduk Melayu Muslim yang dipilih oleh rakyat tempatan sendiri?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

7. Setuju atau tidak sekiranya timbalan gabenor terdiri dari penduduk Thai Buza yang dipilih oleh rakyat tempatan sendiri?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

8. Setuju atau tidak sekiranya semua pegawai kerajaan di 4 wilayah selatan Thai dibawah tanggungjawab gabenor dan timbalan gabenor?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

9. Setuju atau tidak sekiranya Perhakiman Syariah dilantik oleh pihak kerajaan melalui *Chula Rajamontri* untuk membicara hukuman-hukuman dan saman-saman yang berkaitan dengan orang Islam?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

10. Betul atau tidak tentang "pentadbiran sumber manusia pihak kementrian-kementrian Dalam Negeri dan Keadilan yang tidak selaras dengan budaya tempatan" menjadi penyebab tuntutan rakyat untuk mengubah sistem pemerintah dari pemusatan kepada pengagihan kuasa pusat?

( ) betul benar ( ) betul ( ) tak tahu ( ) tidak betul ( ) tidak betul benar

Kenapa?.....

b. Pembangunan budaya, adat, bahasa, dan agama.

11. Setuju atau tidak sekiranya kerajaan menggalakkan pembagunan budaya, adat, bahasa, dan agama penduduk dengan memberi modal bantuan dalam pendidikan, budaya, adat, dan bahasa kepada pemuda-pemuda semua agama tempatan mengikut nisbah etnik rakyat yang sebenar?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

12. Setuju atau tidak sekiranya kerajaan membantu rakyat untuk mendapatkan pendidikan dalam bidang budaya, adat, bahasa, dan agama di universiti-universiti dalam negeri dan luar negeri seperti memberi modal untuk belajar di luar negeri dan membuka projek mengajar bahasa Melayu di sekolah-sekolah kerajaan dari peringkat rendah sampai ke universiti?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

13. Setuju atau tidak sekiranya pelajar yang dapat modal kerajaan yang belajar di luar negeri balik untuk berkhidmat sebagai pegawai kerajaan di tempatan?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

14. Setuju atau tidak sekiranya menetapkan bahasa Melayu sebagai bahasa rasmi selaras dengan bahasa Thai untuk persiapan dalam pembangunan negara dan persatuan ASEAN sebagai sistem demokrasi beraja?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

15. Setuju atau tidak sekiranya menetapkan bahasa Melayu salah satu bahasa dalam kurikulum mengajar di sekolah-sekolah kerajaan tempatan untuk persiapan pembangunan negara dan persatuan ASEAN?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

16. Betul atau tidak tentang "pembangunan budaya, adat, bahasa, dan agama yang tidak selaras dengan budaya tempatan" menjadi penyebab tuntutan rakyat untuk mengubah sistem pemerintah dari pemusatan kepada pengagihan kuasa pusat?

( ) betul benar ( ) betul ( ) tak tahu ( ) tidak betul ( ) tidak betul benar

Kenapa?.....

c. Pengurusan kurikulum dan sumber manusia bidang pendidikan

17. Setuju atau tidak sekiranya setiap kurikulum dalam sejarah, politik, masyarakat, pendidikan, dan bodaya tempatan disebarkan dengan betul?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa.....

18. Setuju atau tidak sekiranya semua rancangan untuk keharmonian rakyat berbilang kaum itu dilangsungkan mesti beridiri dengan persamaan?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa.?.....

19. Setuju atau tidak sekiranya mengadakan sokongan agama, semua buku-buku teks mesti diprakui oleh pihak agama masing-masing seperti badan-badan tengah dari majlis agama Islam untuk penduduk Islam atau badan agama Buza untuk penduduk agama Buza yang dikemukakan melaui Majlis Chula Rajmontri dan Ketua Sami?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

20. Setuju atau tidak sekiranya mengadakan sokongan mengajar bahasa Maelayu melaui system "jarak Jauh" seperti TV-TV dan radio-radia?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

21. Setuju atau tidak sekiranya sokongan untuk mengadakan pancaran berita, hiburan, politik dan ekonomi melalui TV-TV dan radio-radio dengan bahasa Melayu Baku?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

22. Betul atau tidak tentang 'pengurusan kurikulum dan sumber manusia bidang pendidikan yang tidak selaras dengan budaya tempatan" menjadi penyebab tuntutan rakyat untuk mengubah sistem pemerintah dari pemusatan kepada pengagihan kuasa pusat?

( ) betul benar ( ) betul ( ) tak tahu ( ) tidak betul ( ) tidak betul benar

Kenapa?.....

d. Pengurusan pungutan cukai, pengagihan pendapatan rakyat, arahan sumber semulajadi, gaji pekerja buruh, dan pelancongan

23. Setuju atau tidak sekiranya pengurusan pungutan cukai itu dibawah kuasa gabenor; kerajaan pusat menetapkan belanjawan secara adil kepada gabenor?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

24. Setuju atau tidak sekiranya cukai dipungutkan itu 80% digunakan untuk pembangunan tempatan dan 20% diserahkan kepada kerajaan pusat?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

25. Setuju atau tidak sekiranya kerajaan membantu tempatan dengan belanjawannya secara adil untuk tempatan sekiranya tempatan kurang belanjawan?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

26. Setuju atau tidak sekiranya arahan sumber semulajadi seperti perlombongan bijih-bijih, perhutanan, dan perikanan tempatan semua itu dibawah kuasa gabenor?

. ( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

27. Setuju atau tidak sekiranya gaji pekerja buruh dan perindustrian pelancongan tempatan itu dibawah kuasa gabenor dan timbalan gabenor mengikut kaedah antara bangsa dan seimbang dengan suasana tempatan?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

28. Betul atau tidak tentang "Pengurusan pungutan cukai, pengagihan pendapatan rakyat, arahan sumber semulajadi, gaji pekerja buruh, dan pelancongan yang tidak selaras dengan budaya tempatan" menjadi penyebab tuntutan rakyat untuk mengubah sistem pemerintah dari pemusatan kepada pengagihan kuasa pusat?

( ) betul benar ( ) betul ( ) tak tahu ( ) tidak betul ( ) tidak betul benar

Kenapa?.....

2.3 Model Pentadbiran Wilayah Selatan Thai

29. Setuju atau tidak sekiranya pungutan cukai perikanan di luar kawasan tempatan atau di laut luar itu dibawah kuasa gabenor?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

30. Setuju atau tidak sekiranya semua pegawai kerajaan termasuk gabenor dilantik dan dipilih dari penduduk tempatan?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

31. Setuju atau tidak sekiranya anggota majlis agama Islam dan anggota Sami (agama Buza) dari setiap wilayah sebagai penasihat gabenor dan timbalan gabenor masing-masing?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

32. Setuju atau tidak sekiranya jawatan gabenor dan jawatan timbalan gabenor itu 4 tahun sesatu penggal?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

33. Setuju atau tidak sekiranya majlis agama Islam dan majlis Sami (Buza) setiap wilayah itu sebagai badan tengan dan digaji oleh kerajaan semacam pegawai kerajaan?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

34. Setuju atau tidak sekiranya majlis agama Islam dan majlis Sami (Buza) setiap wilayah menyelia aktiviti agama masing-masing menyebar ajaran-ajaran yang betul, dan menjaga ajaran-ajaran agama yang salah?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

2.4 Faktor-faktor tambahan yang berkaitan dengan pergerakan politik

35. Setuju atau tidak sekiranya pelajar-pelajar Melayu Muslim berpeluang belajar di luar negeri itu sebagai menefaat yang baik untuk negara?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

36. Setuju atau tidak sekiranya orang Melayu berpeluang untuk membentuk sebuah parti politik sendiri sebagai parti kepentingan penduduk Melayu?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

37. Setuju atau tidak tentang dasar-dasar kerajaan dulu atau sekarang ada kena mengena dengan punca pergerakan politik penduduk Melayu di selatan Thai?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

38. Setuju atau tidak tentang taraf pendidikan yang tinggi itu punca penduduk Melayu dapat jawatan tinggi dalam kerja kerajaan?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

41. Setuju atau tidak tentang agama Islam itu punca penduduk Melayu bersemangat untuk membangunkan jiwa hidup mereka secara sederahna dan membantu pembangunan kemajuan negara?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

40. Setuju atau tidak tentang pendapat atau sikap orang Melayu selatan Thai itu sangat penting dalam pembangunan negara?

( ) setuju benar ( ) setuju ( ) tak tahu ( ) tidak setuju ( ) tidak setuju benar

Kenapa?.....

ภาคผนวก ค. การศึกษาของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู

ศาสนาอิสลามประกอบด้วยสองหลักการคือ 1) หลักการศรัทธา และ 2) หลักการปฏิบัติ

-หลักการศรัทธามี 6 ประการ คือ 1) เชื่อมั่นในพระองค์อัลลอฮ์องค์เดียว 2) เชื่อมั่นในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอ่าน 3) เชื่อมั่นในบรรดามาลาอีกะห์ (เทวทูตของอัลลอฮ์) 4) เชื่อมั่นในบรรดานบีทั้งหลาย (ศาสนทูตของอัลลอฮ์) 5) เชื่อมั่นในวันกียามะห์ (วันปรโลก) และ 6) เชื่อมั่นในหลักกอฎอร์กอฎัร (กฎแห่งสภาวะ)

-หลักการปฏิบัติมี 5 ประการ คือ 1) กล่าวคำปฏิญาณตนด้วย "อัชฮาดุลอัลลาอิลาฮาอิลลัลลอฮ์ วะอัชฮาดุอันนะมุฮำมะดัรรอซูลลูลลอฮ์" ซึ่งมีความหมายว่า "ข้าขอปฏิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์อัลลอฮ์องค์เดียว ท่านมูฮำมัดเป็นศาสดาของพระองค์" 2) ดำรงการละหมาดวันละ 5 เวลา 3) ประพฤติปฏิบัติตนในการจ่ายซะกาต (บริจาคทานแก่คนยากจน) 4) ถือศีลอดในเดือนรอมฎอน และ 5) ไปประกอบพิธีฮัจญ์อย่างน้อยหนึ่งครั้งในช่วงชีวิตของความเป็นมุสลิม

การศึกษาของลูกหลานในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ส่วนใหญ่จะนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ระบบของการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้นได้แบ่งหลักสูตรออกเป็นสองสายคือ สายสามัญและสายศาสนา ซึ่งโรงเรียนเอกชนที่สอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่จะรับนักเรียนสายสามัญตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งไปจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม และชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่ไปจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก ส่วนสายศาสนานั้น ก่อนเข้ารับการศึกษาจะมีการทดสอบภาคศาสนาจากเกณฑ์ที่นักเรียนได้ศึกษาภาคศาสนา ซึ่งส่วนใหญ่มาจากโรงเรียนตาดีกา[1]ที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นที่นักนักเรียนอาศัยอยู่ก่อนจัดเข้าชั้นเรียน ฉะนั้น โรงเรียนตาดีกา จึงเป็นสถานที่ฝึกฝนนักเรียนให้เรียนรู้ถึงหลักการศรัทธาและหลักการปฏิบัติซึ่งเป็นภาคบังคับที่มุสลิมทุกคนต้องเรียนรู้ และหลักสูตรภาคบังคับดังกล่าวนี้ มุสลิมจะเรียกว่า "ฟัรฎูอีน" ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะต่อยอดในหลักสูตรอิบตีดาอี (ชั้น 1-4) มุตาวัสสิต (ชั้น 5-7) และอัซซานาวี (ชั้น 8-10) ในเรียนเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย

สาเหตุที่นักเรียนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูสามารถเรียนสามัญศึกษาควบคู่กับการเรียนศาสนศึกษาได้ในปัจจุบันนั้น เป็นผลพวงของวิวัฒนาการอันยาวนานของระบบการศึกษาใน

---

[1] "ตาดีกา" เป็นคำย่อที่มาจากภาษามาเลเซียว่า "ตามันดีดิกกันกานักกานัก" ซึ่งแปลว่า โรงเรียนพัฒนาเด็กเล็ก

จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งและอคติที่มีต่อกันระหว่ารัฐและชุมชนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่ ฝ่ายชุมชนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูมักมองว่ารัฐจะใช้การศึกษาภาคบังคับเป็นเครื่องมือในการกลืนวัฒนธรรมมลายูมุสลิมให้หมดสิ้นไป ฝ่ายรัฐก็มองสถาบันการสอนศาสนาที่ชุมชนตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันศึกษาปอเนาะว่าเป็นแหล่งเพาะอุดมการณ์แบ่งแยกดินแดนและอุดมการณ์อิสลามที่ใช้ความรุนแรงในระยะหลังๆ (กอส., 2549:25)

อย่างไรก็ตาม จะมีพ่อแม่ชาวไทยมุสลิมบางส่วนที่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่สอนสายสามัญเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นโรงเรียนของรัฐ เหตุผลส่วนใหญ่ที่เลือกโรงเรียนของรัฐก็คือต้องการให้บุตรหลานมีงานทำที่ดี แต่ก็มีบางรายที่ส่งเข้าเรียนโรงเรียนสอนกีต๊าบเพียงอย่างเดียว หรือเรียกว่า “ปอเนาะ” ซึ่งเป็นการศึกษาสายศาสนาของระบบเอกชนที่มีโต๊ะครูนั่งอยู่ตรงกลางและล้อมรอบด้วยนักเรียนนักศึกษาโดยไม่มีลำดับชั้นเรียน และนักเรียนจะสร้างบ้านเล็กๆ เป็นที่พักห้อมล้อมบ้านของโต๊ะครู ทั้งนี้อาจด้วยเหตุผลสองประการคือ 1) ต้องการให้บุตรเป็นผู้ที่สามารถท่องจำอัลกุรอ่านได้ทั้งเล่มและ/หรือต้องการให้ได้รับการศึกษาทางธรรม หรือไม่ก็เป็นเพราะ 2) มีรายได้น้อย ไม่มีปัญญาที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีภาคสามัญได้ ทั้งนี้เพราะไม่สามารถจุนเจือค่าใช้จ่ายที่เป็นค่ากิจกรรมต่างๆ มากมาย ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาต้องจ่ายในระหว่างทำการศึกษา

ผลที่สืบเนื่องจากความยากจน จึงทำให้การศึกษาดังกล่าวมีปัญหา มีบุตรหลานของชาวบ้านจำนวนมากที่ไม่อาจเรียนจนสำเร็จได้เนื่องจากความยากจน มีรายงานของ กอส. (2549:25) ว่า ในปี พ.ศ. 2545 ประชากรอายุ 20-29 ปี ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาสามัญโดยเฉลี่ยรวม 8.3 ปี ขณะที่จังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้ได้รับ 9.5 ปี และในภาคอื่นๆ ได้รับ 9 ปี ประชากรในวัยเรียนของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถจบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้เพียงร้อยละ 2 ในด้านคุณภาพการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบทั่วประเทศโดยกระทรวงศึกษาธิการพบว่า นักเรียนจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้คะแนนต่ำกว่านักเรียนในภาคอื่นๆ ในทุกวิชายกเว้นภาษาอังกฤษ

รายงานของกอส. (2549:26) ยังมีเพิ่มเติมอีกว่า ถึงแม้ว่าทั้งฝ่ายรัฐและฝ่ายชุมชนมุสลิมได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจนค่อนข้างลงตัว แต่ที่ยังค้างอยู่มีเพียงเรื่องเดียวคือ วิธีการที่จะสอนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพให้แก่เด็กที่มีภาษามลายูเป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ กอส. เห็นว่า อคติจากฝ่ายรัฐที่ยังมีอยู่ยังไม่หมดสิ้นไป กล่าวคือ ในฝ่ายรัฐมักมีนักการเมืองหรือข้าราชการที่ยังไม่เข้าใจปัญหาออกมาวิพากษ์วิจารณ์สถาบันศึกษาปอเนาะและเสนอให้ปิดสถาบันการศึกษาที่ชุมชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ค่อนข้างภาคภูมิใจเหล่านี้ อีกด้านหนึ่งผู้ก่อการก็ดูจะเลือกสถานที่และบุคลากรด้านการศึกษาเป็นเป้าหมายหนึ่งในการก่อความไม่สงบ

ระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ. 2547 ถึงกรกฎาคม พ.ศ. 2548 มีโรงเรียนถูกวางเพลิงไปแล้ว 61 แห่ง ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2547 ถึงมิถุนายน พ.ศ. 2548 มีครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ถูกสังหาร 24 คนและได้รับบาดเจ็บ 18 คน

ภาคผนวก ง. แถลงการณ์จากมูลนิธิผสานวัฒนธรรม

มูลนิธิผสานวัฒนธรรม Cross Cultural Foundation
111 ซอยสิทธิชน ถ.สุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320
โทร : 02-6934939, 02-6934831 โทรสาร: 02-2753954
111 Soi Sitthichon Suthisarnwinichai Rd. Samsennok Huaykwang Bangkok Thailand 10320 Tel: 02-6934939, 02-6934831 Fax: 02-2753954

เผยแพร่วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2553

แถลงการณ์ ให้รัฐบาลเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการสืบสวนสอบสวน
กำหนดเป็นนโยบายหลักด้านความมั่นคงในสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้
สร้างมั่นใจเชื่อมั่นต่อระบบนิติรัฐ

จากเหตุการณ์ที่ครูสองสามีภรรยาอายุกว่า 50 ปี ยังคงตกเป็นเหยื่อของการใช้ความรุนแรง โดยเมื่อเวลาเช้าตรู่ของวันอังคารที่ 7 ก.ย.2553 ครูวิลาศ เพชรพรหมอายุ 54 ปี และครูคมขำ เพชรพรหม อายุ 52 ปีถูกยิงเสียชีวิตด้วยอาวุธสงคราม ขณะขี่รถจักรยานยนต์นำผักไปส่งที่ตลาดต้นหยงมัส อ.ระแงะ จ.นราธิวาส ซึ่งนับเป็นบุคลากรทางการศึกษารายที่ 134 และ 135 หรือเป็นผู้เสียชีวิตลำดับที่ 4343 และ 4344 ที่เสียชีวิตไปท่ามกลางความไม่ชัดเจนของเหตุและผลของการตกเป็นเป้าสังหารในสถานการณ์ความไม่สงบ

ข้อมูลจากศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ ระบุว่าสถิติเหตุการณ์เดือนสิงหาคมปีพ.ศ. 2553 มีเหตุก่อความรุนแรงทั้งสิ้น 64 เหตุการณ์ เสียชีวิต 40 ราย บาดเจ็บ 41 ราย สถิติในเดือนกรกฎาคม มีเหตุก่อความรุนแรง 75 เหตุการณ์ เสียชีวิต 40 ราย บาดเจ็บ 52 ราย ตลอดเดือนมกราคม 47- สิงหาคม 53 มีเหตุก่อความรุนแรง 9,986 เหตุการณ์ เสียชีวิตรวม 4,342 ราย บาดเจ็บ 7,129 ราย ในกันยายน ปีพ.ศ. 2553 มีเหตุร้าย การฆ่า การลอบวางระเบิด และการก่อเหตุในลักษณะก่อกวนเกิดขึ้นในพื้นที่โดยเฉพาะในพื้นที่ จ.นราธิวาส เหตุการณ์ความรุนแรงในช่วงเดือนรอมฎอนซึ่งมักจะตรงกับช่วงปลายปีงบประมาณของทุกปีมักถูกอธิบายเป็นสองเรื่องราวที่แตกต่างกัน คำอธิบายชุดหนึ่งคือการบิดเบือนศาสนาว่าการกระทำการในช่วงเวลาดังกล่าวจะเป็นการได้รับบุญสองเท่า หรือคำอธิบายอีกชุดหนึ่งคือเป็นช่วงการโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่ในหน่วยงานด้านความมั่นคงทำให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงสูงขึ้นตามลำดับ อย่างไรก็ดีความรู้สึกของสังคมหรือของกลุ่มคนต่างมุมมองสามารถอธิบายได้ในระดับหนึ่ง ความรับผิดชอบในการสร้างความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนทั้งชีวิตและทรัพย์สินและการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบหรือเจ้าหน้าที่รัฐบางคนก็ยังตกอยู่กับรัฐและหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ทั้งฝ่ายความมั่นคง และฝ่ายปกครอง รวมทั้งด้านกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นเสาหลักหนึ่งของการสร้างความสงบลดความขัดแย้งในสังคม

ความไม่ชัดเจนในกรณีการสืบสวนสอบสวนสาเหตุการลอบสังหารบุคคลกรทางการศึกษาหรือครูจำนวน 134 คนที่ถูกลอบสังหาร ระหว่างปีพ.ศ. 2547 –ปัจจุบันนั้นรัฐบาลไม่อาจปฏิเสธถึงความรับผิดชอบต่อประชาชนได้ โดยต้องมีการเปิดเผยถึงสถานะทางคดี การตรวจสอบประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เหตุใดจึงไม่สามารถนำคนผิดมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อยุติป้องกันเหตุร้าย และเพื่อให้ญาติและผู้เสียหายได้รับการเยียวยาด้านความยุติธรรมที่สำคัญไปไม่น้อยไปกว่าการเยียวยาด้านมนุษยธรรมที่รัฐดำเนินการอยู่แล้ว

ความรู้สึกว่าไม่ได้รับการเยียวยาด้านความเป็นธรรมเหล่านี้ก็ไม่น้อยไปกว่ากรณีการฟ้องร้องคดีอาญากรณีการเสียชีวิตในระหว่างการควบคุมตัวของนายยะผา กาเซ็งที่ศาลยุติธรรมจังหวัดนราธิวาสไม่รับฟ้องและชี้แนะให้ญาติไปฟ้องศาลทหารเอง หรือกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีคำสั่งไม่ฟ้องไปให้พนักงานอัยการกรณีอดีตทหารพรานตกเป็นผู้ต้องสงสัยว่ามีส่วนร่วมในการสังหารชาวบ้านจำนวน 10 คนในมัสยิดไอร์ปาแย จ.นราธิวาส ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่อาจสร้างบรรยากาศและความรู้สึกถึงความไม่เป็นธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในกลุ่มผู้เสียหายและประชาชนในพื้นที่

มูลนิธิผสานวัฒนธรรมขอเรียกร้องให้รัฐบาลกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการสืบสวนสอบสวน สร้างกลไกด้านความยุติธรรมที่ประสิทธิภาพ และการนำคนผิดมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรม โดยให้ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายปกครอง ฝ่ายความมั่นคง รวมทั้งฝ่ายกฎหมายทบทวนบทบาทของตนเอง กำหนดยุทธ์ศาสตร์การทำงานเพื่อหาแนวทางนำคนผิดมาลงโทษโดยใช้กลไกด้านยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติ เป็นอิสระไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ด้วยความเป็นมืออาชีพ นิติวิทยาศาสตร์ และยืนยันว่าจะใช้หนทางตามแนวทางตามกฎหมายการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนอย่างเคร่งครัด โดยต้องสร้างให้เกิดความโปร่งใสในการทำงานด้านการสืบสวนสอบสวนเพื่อให้ทั้งผู้เสียหาย ผู้ถูกกล่าวหา และสาธารณะชน รับรู้และตรวจสอบได้ เพื่อสร้างมั่นใจเชื่อมั่นต่อระบบนิติรัฐของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงต่อผู้เสียหาย ผู้ถูกกล่าวหา และสาธารณะชน

แถลงการณ์ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2553

ภาคผนวก จ. ใบแจ้งข่าวจากศูนย์ทนายความมุสลิม

เผยแพร่วันที่ 28 กันยายน 2553

ใบแจ้งข่าว
3 ปีของการเสียชีวิตของนายอัสฮารี สะมาแอ
กับการสืบพยานครั้งแรกในคดีไต่สวนการตาย ณ ศาลจังหวัดยะลา

เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2553 หลังการเสียชีวิตของนายอัสฮารี สะมาแอเป็นเวลา 3 ปีพนักงานอัยการจังหวัดยะลาได้ยื่นคำร้องขอไต่สวนการตายของนายอัสฮารี สะมาแอ เพื่อให้ศาลทำการไต่สวนและทำคำสั่งแสดงว่าผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด และถึงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 เป็นกรณีที่ความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ศาลจังหวัดยะลาได้รับเป็นคดีหมายเลขดำที่ ช.13/2552 โดยมีนายอับดุลรอฮะ สะมาแอ และนางแบเดาะ สะมาแอบิดา บิดาและมารดาของนายอัสฮารี สะมาแอ เป็นผู้ร้องคัดค้านที่ 1 และผู้ร้องคัดค้านที่ 2

นัดสืบพยานนัดแรกวันนี้ (วันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2553) พนักงานอัยการได้นำพยานเข้าสามปากคือ ร.ต.อ. เกษมสันต์ จิตร์สว่างเนตร พนักงานสอบสวน นางนันทวัน ฉัตรประเทืองกุล พยาบาลประจำโรงพยาบาลศูนย์ยะลา ผู้รับตัวนายอัสฮารี สะมาแอ และนางแบเดาะ สะมาแอ มารดาของผู้ตาย และศาลนัดสืบพยานต่อเนื่อง โดยสืบพยานผู้ร้อง (ของฝ่ายพนักงานอัยการ) อีก 2 วัน คือวันที่ 29-30 กันยายน 2553 และนัดสืบพยานผู้ร้องคัดค้านทั้งสองในวันที่ 5-7 ต.ค.53 นี้

สำหรับเหตุคดีนี้ เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2550 เจ้าหน้าที่พลเรือน ตำรวจ ทหาร ได้สนธิกำลังกันปิดล้อม ตรวจค้น และควบคุมตัว นายอัสฮารี สะมาแอ ผู้ตาย กับคนอื่นๆ อีกรวม 10 คน ณ บ้านจาเร๊าะซีโป๊ะ ม. 7 ต.สะเอะ อ.กรงปีนัง จ.ยะลา นายอัสฮารี สะมาแอ ถูกทำร้ายร่างกายโดยการซ้อมทรมานจนได้รับบาดเจ็บสาหัส และถูกนำตัวไปส่งที่โรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร อ.หนองจิก จ.ปัตตานี ต่อมาถูกส่งตัวไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลปัตตานี โรงพยาบาลสิโรรส จังหวัดยะลา และเสียชีวิตที่โรงพยาบาลศูนย์ยะลา นับถึงวันนี้เป็นเวลากว่า 3 ปีแล้ว ที่บิดาและมารดาของนายอัสฮารี สะมาแอ เฝ้าเรียกร้องความยุติธรรมให้กับนายอัสฮารี สะมาแอ บุตรชาย และค้นหาความจริงว่านายอัสฮารี สะมาแอเสียชีวิตด้วยสาเหตุใด ใครทำให้เสียชีวิต ซึ่งหากเป็นการกระทำอันเกิดจากการกระทำการที่ผิดกฎหมายหรือละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน การดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ความจริงปรากฏไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการยอมรับผิด การชดเชยเยียวยาที่เหมาะสม อีกทั้งยังเป็นการป้องปรามมิให้เกิดการกระทำการละเมิดดังกล่าว อันจะนำมาความยุติธรรมและความสงบสุขมาสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้

รายละเอียดเพิ่มเติมติดต่อ
นายธนู เอกโชติ ทนายความมูลนิธิผสานวัฒนธรรม โทร. 084-1610066
นายสุรศิษฏ์ เหลืองอรัญนภา ทนายความมูลนิธิผสานวัฒนธรรม โทร. 081-4394938
นายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ ทนายความมูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม โทร. 0819592046

ภาคผนวก ฉ. ข่าวจากทุกสถานีข่าว

1. ซุ่มยิงชาวสวนบันนังสะตากลับจากละหมาดสาหัสคาบ้าน

-รายงานโดย ไทยรัฐ - 63.9654998779297 วันที่ 2010-05-26 11:38:46

คนร้ายอาศัยเงามืดตัวบ้าน ซัดลูกซองใส่หนุ่มใหญ่กลับจากละหมาดกำลังจะเข้าบ้าน ที่ อ.บันนังสตา จ.ยะลา บาดเจ็บ ตร.ยังไม่ทราบสาเหตุ...

เมื่อคืนวันที่ 25 พ.ค.ที่ผ่านมา พ.ต.ท.วิชัย แจ้งสกุล รอง ผกก.สภ.บันนังสตา จ.ยะลา รับแจ้งเหตุยิงกันบริเวณบ้านบายิ ม.4 ต.ตลิ่งชัน อ.บันนังสตา จึงพร้อมด้วยพ.ต.ท.เจตน์ เจริญยืน รักษาการ ผกก.สภ.บันนังสตาและนายปรเมศวร์ จันทร์แสง ปลัดป้องกัน อ.บันนังสตา นำกำลังไปตรวจสอบ

-รายงานโดย เดลินิวส์ - 27.4745140075684 วันที่ 2010-05-26 08:27:30

วันนี้ (26 พ.ค.) ผู้สื่อข่าวรายงานว่า เมื่อกลางดึกคืนที่ผ่านมา พ.ต.ท.วิชัย แจ้งสกุล รอง ผกก.สภ.บันนังสตา จ.ยะลา รับแจ้งเหตุยิงกันที่บ้านบายิ หมู่ 4 ต.ตลิ่งชัน จึงพร้อมด้วย พ.ต.ท.เจตน์ เจริญยืน รักษาการ ผกก. สนธิกำลังไปสอบสวน ที่เกิดเหตุอยู่หน้าบ้านเลขที่ 336 พบเลือดกองใหญ่อยู่บนพื้นริมถนน บริเวณเงามืดข้างบ้านมีปลอกกระสุนปืนลูกซอง และหมอนรองกระสุนตกอยู่อย่างละ 1 อัน จึงได้เก็บรวบรวมไว้เป็นหลักฐาน ส่วนผู้ถูกยิงชื่อ นายมะสะแปอิง สาและ อายุ 52 ปี เจ้าของบ้าน ถูกนำส่งโรงพยาบาลบันนังสตาแล้ว จึงติดตามไปสอบสวน

สอบสวนทราบว่า นายมะสะแปอิง มีอาชีพทำสวนยางพารา ก่อนเกิดเหตุได้ขับขี่ จยย.กลับจากมัสยิดในหมู่บ้านหลังเสร็จพิธีละหมาด ขณะจอด จยย.เตรียมเปิดประตู คนร้ายไม่ทราบจำนวนดักซุ่มอยู่ในเงามืดข้างบ้านยิงปืนลูกซอง กระสุนถูกศีรษะ และลำตัวท่อนบนได้รับบาดเจ็บสาหัสจนล้มลง คนร้ายเข้าใจว่าตายแล้วจึงพากันหลบหนีไป ส่วนสาเหตุอยู่ระหว่างการสอบสวนเป็นเรื่องส่วนตัว หรือการสร้างสถานการณ์.

2. โจรใต้ป่วนรายวัน ยิงชาวสวนยางเจ็บสาหัสขณะกรีดยางในสวน

รายงานโดย ASTVผู้จัดการออนไลน์ - 26.7638626098633 วันที่ 2010-04-20 10:04:16

นราธิวาส – โจรใต้สร้างสถานการณ์รายวัน ลอบยิงชาวสวนยางพารา ขณะกำลังกรีดยางในพื้นที่ ต.ตันหยงลิมอ อ.ระแงะ จ.นราธิวาส ได้รับบาดเจ็บสาหัส

วันนี้ (20 เม.ย.) เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำสถานีตำรวจภูธรระแงะ จ.นราธิวาส ได้รับแจ้งเหตุคนร้ายลอบยิงชาวสวนยางในพื้นที่ ม.2 ต.ตันหยงลิมอ อ.ระแงะ จ.นราธิวาส หลังรับแจ้งเจ้าหน้าที่ได้สนธิกำลังเข้าตรวจสอบ ผู้ได้รับบาดเจ็บถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลระแงะ

3. โจรใต้เหิมสร้างสถานการณ์รายวันยิงชาวสวนยางดับคาที่

รายงานโดย ASTVผู้จัดการออนไลน์ - 25.3995246887207วันที่ 2010-05-12 12:29:20

ปัตตานี – โจรใต้เหิมสร้างสถานการณ์รายวัน ยิงชาวสวนยางพารา ขณะขับขี่รถจักรยานยนต์กลับจากการทำธุระในตัวอำเภอสายบุรี ระหว่างเดินทางกลับบ้านพักถูกคนร้าย 2 คนขี่รถตามประกบยิงจนเสียชีวิตทันที

เมื่อช่วงดึกวานนี้ (11 พ.ค.) พ.ต.ท.ปัญญา คารวนันท์ รอง ผกก.สส.สภ.สายบุรี จ.ปัตตานี ได้รับแจ้งมีเหตุยิงกันบนถนนสาย 2040 บ้านสะบือแร ม.4 ต.บือเระ หลังรับแจ้ง ได้นำกำลังตำรวจทหาร เข้าไปตรวจสอบที่เกิดเหตุ พบผู้เสียชีวิตทราบชื่อ นายอัมรี มะลี อายุ 23 ปี อาชีพกรีดยางพารา อยู่บ้านเลขที่ 194 บ้านบาโงยือริง ม.3 ต.บือเระ ถูกยิงด้วยอาวุธปืนไม่ทราบขนาดเข้าที่บริเวณศีรษะ 2 นัด และต้นคอ 2 นัด ใกล้กันพบรถจักรยานยนต์ยี่ห้อยามาฮ่า ทะเบียน กยข 6 ปัตตานี

4. จุดชนวนบึ้มจยย.คาสภ.สายบุรีดับ 2 เจ็บ2

(16มิ.ย.) สายวันนี้ร.ต.ต.ภานุรัตน์ รวมทรัพย ร้อยเวร สภ.สายบุรี ได้รับแจ้งจากชาวบ้านมีกลุ่มวัยรุ่นทะเลาะกันและทิ้งจักรยายนยนต์ไว้ในที่เกิดเหตุ 1 คัน บริเวณถนนบ้านกระจูด เขตเทศบาลตำบลตะลูบัน อ.สายบุรี จ.ปัตตานี ให้เดินทางไปตรวจสอบ ที่เกิดเหตุพบจักรยานยนต์ยี่ห้อฮอนด้า เวฟ ทะเบียน กบต-807 ตรัง คว่ำอยู่ ใกล้กับจักรยานยนต์พบหน้าไม้ มีรอยเลือดติดอยู่จำนวน 2 อัน จึงนำรถกลับมายังสภ.สายบุรี เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน เมื่อมาถึงที่หน้าบันไดทางขึ้นสภ.สายบุรี เจ้าหน้าที่ตำรวจเตรียมยกรถลงจากรถสายตรวจ

ระหว่างนั้นคนร้ายได้จุดชนวนระเบิดด้วยโทรศัพท์มือถือ เสียงระเบิดดังสนั่น ทำให้ส.ต.ท.พิศาล ศิริอำมาตย์ เสียชีวิตคาที่ ในขณะดต.วิเชียร บุญเพชรศรี เสียชีวิตระหว่างการนำตัวส่งโรงพยาบาลพระยุพราช อ.สายบุรี นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่ตำรวจได้บาดเจ็บสาหัสอีก 2 นาย คือ ส.ต.อ.อารีย์ มูเก็ม และดต.พิทักษ์ รัตนหิรัญ

นอกจากนี้แรงระเบิดทำให้กระจก ประตู หน้าต่าง รถจักรยานยนต์ที่จอดอยู่ใกล้ที่เกิดเหตุได้รับความเสียหาย รวมถึงเศษชิ้นเนื้อของตำรวจที่เสียชีวิต ที่กระจัดกระจาย รวมกับเศษระเบิด

สำหรับการระเบิดดังกล่าว เจ้าหน้าที่สันนิษฐานว่าเป็นแผนของคนร้ายที่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ไปนำรถคันดังกล่าวมาเก็บไว้ที่สภ.สายบุรี โดยระเบิดถูกบรรจุในช่องแบตเตอร์รี่ของรถจักรยานยนต์เมื่อได้จังหวะจึงจุดชนวนระเบิดด้วยโทรศัพท์ เพื่อสังหารเจ้าหน้าที่ตำรวจ

5. ภาพถ่ายการจุดชนวนบึ้มจยย.คาสภ.สายบุรีดับ 2เจ็บ 2

โจรใต้ใช้แผนลวง ซุกระเบิดในจักรยานยนต์ ก่อนแจ้งเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบและนำไปเก็บที่สภ.สายบุรี ได้จังหวะกดโทรศัพท์มือถือจุดชนวนสังหาร ตาย 2 เจ็บสาหัส 2